

Halt: Het Alternatief?

244

Onderzoek en beleid

Halt: Het Alternatief?

De effecten van Halt beschreven

H.B. Ferwerda

I.M.G.G. van Leiden

N.A.M. Arts

A.R. Hauber

Met medewerking van Antoon Smulders, Gerdien Verhagen en Karin Tijhof

Illustraties: Marcel Grotens

Advies- en Onderzoeksgroep **Beke**

Bju | Boom Juridische uitgevers



Justitie

**Wetenschappelijk Onderzoek- en
Documentatiecentrum**

Onderzoek en beleid

De reeks Onderzoek en beleid omvat de rapporten van onderzoek dat door en in opdracht van het WODC is verricht.

Opname in de reeks betekent niet dat de inhoud van de rapporten het standpunt van de Minister van Justitie weergeeft.

Exemplaren van dit rapport kunnen worden besteld bij het distributiecentrum van Boom Juridische uitgevers:

Boom distributiecentrum te Meppel

Tel. 0522-23 75 55

Fax 0522-25 38 64

E-mail bdc@bdc.boom.nl

Voor ambtenaren van het Ministerie van Justitie is een beperkt aantal gratis exemplaren beschikbaar.

Deze kunnen worden besteld bij:

Bibliotheek WODC, kamer KO 14

Postbus 20301, 2500 EH Den Haag

Deze gratis levering geldt echter slechts zolang de voorraad strekt.

De integrale tekst van de WODC-rapporten is gratis te downloaden van www.wodc.nl.

Op www.wodc.nl is ook nadere informatie te vinden over andere WODC-publicaties.

© 2006 WODC

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voorzover het maken van reprografische verveelvoudigingen uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16h Auteurswet 1912 dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.reprorecht.nl). Voor het overnemen van (een) gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (art. 16 Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie, Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means without written permission from the publisher.

ISBN-10 90-5454-758-8

ISBN-13 978-90-5454-758-7

NUR 824

Voorwoord

In dit rapport wordt verslag gedaan van een evaluatie van de Halt-afdoening. Het onderzoek is uitgevoerd door Advies- en Onderzoeksgroep Beke.

Aanvankelijk was de Halt-afdoening bedoeld voor jongeren die een licht vergrijp pleegden. Zo startte Halt in de tachtiger jaren met de aanpak van delicten als vandalisme en graffiti. Het was nadrukkelijk de bedoeling om jongeren die voor het eerst en voor een licht vergrijp met de politie in aanraking komen, niet direct in het justitiële circuit terecht te laten komen. De delicten die als 'Halt-waardig' zijn aangemerkt, zijn in de loop van de jaren echter uitgebreid. Ook de doelgroep is verbreed: nu kunnen ook *second offenders* naar Halt worden verwezen. Vanwege deze verschuivingen en de toegenomen aandacht voor de effectiviteit van sancties, werd grondig onderzoek naar de effecten van Halt (onder andere in termen van recidivevermindering) noodzakelijk gevonden.

Daarbij is – indachtig de richtlijnen van de Campbell Collaboration (www.campbellcollaboration.org) – gewerkt met een opzet die minimaal vereist is om verantwoorde conclusies te trekken over de effectiviteit van een maatregel. Voor en na de afdoening zijn metingen werden verricht onder zowel een experimentele groep (die de afdoening ondergaat) als een vergelijkbare controlegroep (die de afdoening niet ondergaat). Beide groepen zijn door de *onderzoekers* samengesteld, zodat ervan uit kan worden gegaan dat de groepen voordat de Halt-afdoening plaatsvond nog niet van elkaar verschilden – het risico van selectiebias is daarmee beperkt. In het buitenland wordt dergelijk (quasi-)experimenteel effect-onderzoek al vaker uitgevoerd.

Een belangrijk onderzoeksresultaat is dat de Halt-afdoening bij de meeste jongeren geen recidiveverminderend effect heeft. Alleen bij een deelgroep van nauwelijks problematische jongeren blijkt Halt een, zij het klein, positief effect te hebben. Het lijkt erop dat dit de jongeren zijn voor wie Halt oorspronkelijk ook bedoeld was: jongeren die voor het eerst en voor een relatief licht vergrijp met de politie in aanraking komen. Voor jongeren met een problematischer profiel, bijvoorbeeld jongeren die al op jonge leeftijd alcohol gebruiken en gokken, blijkt Halt niet of zelfs averechts te werken.

Het rapport biedt ook aanknopingspunten voor verbetering. De minister van Justitie heeft de Tweede Kamer laten weten dat hij heroverweging van de Halt-afdoening geboden acht. Overwogen zal worden welke toepassing en elementen van de Halt-afdoening geschikt zijn voor welk type jongeren.

Prof. dr. Frans Leeuw
Directeur WODC

Dankwoord

Voor u ligt de rapportage van een onderzoek naar de effectiviteit van Halt dat in opdracht van het WODC is uitgevoerd. Voor ons als onderzoekers was dit een bijzonder onderzoek omdat we in de gelegenheid zijn gesteld om gebruik te maken van een controlegroep in een onderzoek naar een strafrechtelijke interventie.

Voor de uitvoering van het onderzoek zijn wij als onderzoeksteam veel mensen dank verschuldigd. Allereerst zijn dat de deelnemende Halt-bureaus (Amsterdam-Amstelland, Brabant Centraal, Breda e.o., Enschede e.o., Fryslân, Gorinchem e.o., Groningen, Haaglanden, Maastricht/Mergelland, Nijmegen e.o., IJsselland, Zuid-Holland Noord), coördinatoren, Halt-medewerkers en Halt Nederland. Zonder hun deelname hadden we dit onderzoek nooit kunnen uitvoeren. Heel belangrijk is dat een grote groep jongeren en hun ouders op twee momenten een vragenlijst hebben willen invullen. Gezien het anonieme karakter kunnen we hen vanzelfsprekend slechts op deze wijze bedanken.

In een latere fase is van de deelnemende jongeren aan het onderzoek door alle politieregio's waartoe de deelnemende Halt-bureaus behoren een antecedentenonderzoek uitgevoerd. De politieregio's Amsterdam-Amstelland, Midden- en West-Brabant, Brabant-Noord, Haaglanden, Twente, Groningen Friesland, Limburg-Zuid, Gelderland-Zuid, IJsselland, Zuid-Holland-Zuid en Hollands-Midden zijn we veel dank verschuldigd voor de vlotte aanlevering van de benodigde gegevens.

Een aantal personen willen we hier speciaal noemen. Zij zijn bijzonder behulpzaam geweest. Ton Eijken (ministerie van Justitie, Directie Justitieel Jeugdbeleid) Rob de Vries (voorzitter van de commissie Jeugd en het Landelijk Platform Jeugd bij het openbaar ministerie) en Nikolaj Tollenaar (ministerie van Justitie, WODC) heel erg bedankt.

Ons laatste woord van dank gaat uit naar de begeleidingscommissie die ons in de diverse fasen van het onderzoek heeft ondersteund. Wij willen Corien Beyer-Lazonder (Gerechtshof Den Haag) voor haar voorzitterschap van de commissie bedanken alsmede de leden Annemarie ten Boom (ministerie van Justitie, WODC), Annemarieke van Egeraat (Halt Nederland), Nannie Flim (Halt Haaglanden), Maurits Kruissink (ministerie van Justitie, WODC), Arno Lutjens (ministerie van Justitie, DJJ), Ieta Polman (Politie – jeugdzaken), Anke Slotboom (openbaar ministerie), Wilma Smeenk (NSCR) en Chris Spindler (ministerie van Justitie, DJJ).

Arnhem, 2006

Het projectteam

Henk Ferwerda, Ilse van Leiden, Nicole Arts, en Albert Hauber

Inhoud

Samenvatting	13
1 Een onderzoek naar de effectiviteit van Halt	17
1.1 Probleemstelling en onderzoeksvragen	18
1.2 De noodzaak van een experimenteel onderzoeksdesign	19
1.3 Opzet en methode van het onderzoek	20
1.3.1 Onderzoek op hoofdlijnen	20
1.3.2 Selectie van Halt-bureaus	22
1.3.3 Adoptie en instructie Halt-bureaus (0-meting)	23
1.3.4 De 0-meting in de praktijk	23
1.3.5 Van 0- naar 1-meting	25
1.3.6 De meetinstrumenten	25
1.3.7 Recidiveonderzoek	26
2 Wat weten we over Halt?	27
2.1 De basis en de beginperiode	27
2.2 Halt gevestigd en ontwikkeld	30
2.3 Halt in internationaal perspectief	31
2.4 Halt-waardige feiten en Halt-jongeren	33
2.5 De Halt-procedure	34
2.6 Het profiel van Halt-jongeren	35
2.7 De effectiviteit van Halt	36
2.8 Halt in vergelijking met andere interventies	43
2.9 Tot slot	44
3 Verloop, respons en wijze van analyse	47
3.1 Respons en kenmerken van de onderzoeksgroep	47
3.1.1 De Halt-bureaus	48
3.1.2 De 0-meting: weigeraars en deelnemers	48
3.1.3 De 1-meting: afhakers en deelnemers	54
3.1.4 Respons samengevat: naar de uiteindelijke onderzoeksgroep	55
3.1.5 Recidivemeting	58
3.2 Wijze van analyse	59
4 Effecten van Halt gemeten	61
4.1 Effecten van Halt op recidive	61
4.1.1 Zelfgerapporteerde criminaliteit	61
4.1.2 Geregistreerde criminaliteit	66
4.1.3 Gecombineerde criminaliteitsscore	70
4.2 Effecten van Halt op (niet-crimineel) gedrag	71
4.3 Jongeren over Halt	74
4.4 Ouders over Halt	76
4.5 De Halt-afdoening en recidive	78
4.6 De Halt-afdoening en niet-crimineel gedrag	81

5	Naar een profiel van de Halt-jongere	83
5.1	Een profiel uitgaande van recidivereductie	83
5.1.1	De recidivebeïnvloedende factoren samengevat	84
5.1.2	De recidivebeïnvloedende factoren geclusterd in een profiel	86
5.2	Een profiel uitgaande van gedragsverbetering	88
5.2.1	De gedragsbeïnvloedende factoren samengevat	88
5.2.2	De gedragsbeïnvloedende factoren geclusterd in profielen	90
6	Halt in perspectief	95
6.1	De Halt-afdoening onderzocht	95
6.2	De Halt-afdoening en het criminele gedrag erna	97
6.3	De Halt-afdoening en het (niet-criminele) gedrag erna	98
6.4	Werkzame kenmerken van de afdoening	99
6.5	Recidiveremmende factoren bij jongeren	100
6.6	De 'ideale' Halt-jongere getypeerd	100
6.7	Halt als alternatief?	101
6.8	Epiloog	102
	Summary	103
	Literatuur	107
Bijlage 1	Voorbeeldvragenlijst jongeren 0-meting	112
Bijlage 2	Voorbeeldformulier recidiveonderzoek regiopolitie	128
Bijlage 3	Onderzoeksprotocol 0-meting (juli 2003)	129
Bijlage 4	Informatieformulier: hoe te handelen bij schade	138
Bijlage 5	Weigeringsformulier	140
Bijlage 6	Onderzoeksprotocol 1-meting (februari 2004)	143
Bijlage 7	Uitnodigingsbrieven 1-meting	149
Bijlage 8	Schriftelijk rappel	152
Bijlage 9	Vragenlijst Halt-medewerker	154
Bijlage 10	Theoretische onderbouwing vragenlijsten	159
Bijlage 11	Verzoek om medewerking recidiveonderzoek	165

Bijlage 12	Tabellen bij hoofdstuk 3	167
Bijlage 13	Zelfrapportage-items	169
Bijlage 14	Berekening frequentiescore	170
Bijlage 15	Strafbare feiten (zelfrapportage) per categorie	171
Bijlage 16	Bepaling ernstscore, delictscore en criminaliteitsscore (zelfrapportage)	172
Bijlage 17	Strafbare feiten (politiegegevens) in percentage gepleegd door controlegroep en experimentele groep	174
Bijlage 18	Strafbare feiten (politiegegevens) per categorie	176
Bijlage 19	Bepaling ernstscore, delictscore en criminaliteitsscore (politiegegevens)	178
Bijlage 20	Bepaling gecombineerde criminaliteitsscore (zelfrapportage en politiegegevens)	180
Bijlage 21	Kenmerken van de afdoening in relatie tot de gecombineerde criminaliteitsscore	181
Bijlage 22	Kenmerken van de afdoening in relatie tot de moeilijkhedenscore en de score op sociaal gedrag (SDQ)	183
Bijlage 23	Bivariate analyses met betrekking tot recidive	185
Bijlage 24	Kenmerken in relatie met gemiddelde gecombineerde criminaliteitsscore per groep	193
Bijlage 25	Kenmerken in relatie met gecombineerde criminaliteitsscore (geen-laag-hoog) per groep	196
Bijlage 26	Indeling variabelen in schalen	198
Bijlage 27	Bivariate analyses met betrekking tot gedrag	203
Bijlage 28	Kenmerken in relatie met gemiddelde scores op de SDQ (moeilijkheden en sociaal gedrag) per groep	209

Bijlage 29	Kenmerken in relatie met gemiddelde scores op de SDQ per groep	212
Bijlage 30	Gemiddelde scores op recidive en SDQ naar aantal factoren voor de experimentele en de controlegroep	214

Samenvatting

In Nederland kennen we sinds vijftig jaar een alternatieve straf voor jongeren tussen de twaalf en achttien jaar die een licht strafbaar feit plegen: de Halt-afdoening. Een jongere die door de politie is opgepakt voor een strafbaar feit wordt met een doorverwijzing naar bureau Halt in de gelegenheid gesteld een strafblad te ontlopen. Door middel van de Halt-afdoening wordt de jongere bewust gemaakt van zijn of haar gedrag en krijgt hij of zij de kans eventuele schade te herstellen. Dit wordt bereikt door gesprekken, werk- of leeropdrachten uitvoeren, en – indien relevant – excuses aan het slachtoffer aanbieden en de schade herstellen. De achterliggende gedachte daarbij is dat door de jongere te confronteren met de gevolgen van zijn of haar gedrag en door de jongere gedragsalternatieven aan te bieden, voorkomen wordt dat de jongere zich opnieuw schuldig zal maken aan crimineel gedrag.

De Halt-afdoening is oorspronkelijk bedoeld voor *first offenders* van vandalisme. In de loop der jaren heeft Halt een sterke ontwikkeling doorgemaakt en is de Halt-afdoening van toepassing geworden op een ruimer scala aan strafbare feiten. Ook is de doelgroep van Halt verruimd naar *second offenders* in de zin dat jongeren – onder bepaalde voorwaarden – twee maal de mogelijkheid kunnen krijgen tot een interventie door Halt. Halt en de effecten van de Halt-afdoening zijn sinds de jaren tachtig onderwerp geweest van verschillende studies. Deze studies geven echter geen eenduidig en compleet beeld van de effecten van Halt op recidive en ander gedrag van Halt-jongeren. Vijftig jaar na de oprichting van Halt is door Advies- en Onderzoeksgroep Beke in opdracht van het WODC (Extern Wetenschappelijke Betrekkingen) een landelijk onderzoek uitgevoerd naar de effectiviteit van Halt.

In het onderzoek is een groep van bijna duizend jongeren gedurende een jaar op verschillende momenten gevolgd. Het betreft jongeren die zijn opgepakt nadat ze een strafbaar feit hebben gepleegd en door de politie naar Halt zijn verwezen. Het Halt-bureau nodigt deze jongeren (samen met hun ouders) uit en bij het verschijnen op het Halt-bureau wordt hen om medewerking aan het onderzoek verzocht. In geval van instemming worden de jongeren vervolgens verdeeld over twee onderzoeksgroepen. Terwijl de helft van deze jongeren het traject van de Halt-afdoening vervolgt (gesprek(ken) voeren, uitvoeren van werkzaamheden en/of leeractiviteiten en eventueel excuses aanbieden en/of schade betalen), wordt de andere helft van de jongeren hiervan in het kader van het onderzoek vrijgesteld. Op deze wijze is in het onderzoek gebruikgemaakt van een experimentele groep (de jongeren die het traject van de Halt-afdoening vervolgen) en een controlegroep (de jongeren die geen verdere Halt-afdoening krijgen).

In het onderzoek is nagegaan wat de invloed van de Halt-afdoening is op recidive, ander gedrag en de attitude van de jongeren. Hiertoe zijn de jongeren uit de experimentele groep vergeleken met de jongeren uit de controlegroep.

De eerste meting (0-meting) in het onderzoek vond plaats op het moment dat de jongeren met hun ouder(s)/verzorger(s) bij Halt zijn uitgenodigd. In zowel de experimentele groep als in de controlegroep vullen de jongeren en hun ouders op het Halt-bureau een vragenlijst in. Ook de Halt-medewerker vult op dit moment een vragenlijst in. De jongeren uit de controlegroep verlaten hierna het Halt-bureau en de jongeren uit de experimentele groep doorlopen het verdere traject van de Halt-afdoening. Een half jaar later (de 1-meting) vullen de jongeren en hun ouders uit beide onderzoeksgroepen een tweede vragenlijst in. Tot slot zijn een half jaar daarna de door de politie geregistreerde criminaliteitsgegevens van alle jongeren over de periode van een jaar na het eerste contact met Halt verzameld en geanalyseerd.

De uitkomsten van het onderzoek laten op hoofdlijnen zien dat jongeren die een Halt-afdoening hebben gehad na een jaar geen ander recidivepatroon hebben dan jongeren die zijn vrijgesteld van de Halt-afdoening; de ernst en frequentie van strafbare feiten die jongeren plegen, zijn gelijk in de twee onderzoeksgroepen. Er is één opmerkelijk en lastig te verklaren verschil en dat is dat de jongeren die een Halt-afdoening hebben gehad zich daarna vaker schuldig maken aan vernielingen. Ook blijkt dat de jongeren uit beide groepen na een half jaar minder problemen hebben. Het gaat daarbij om moeilijkheden met betrekking tot emoties, gedrag, relaties en aandacht. Het doorlopen van een Halt-afdoening blijkt – gezien deze bevindingen – geen invloed te hebben op het terugdringen van criminaliteit en gedragsproblemen bij jongeren.

Gezien het feit dat er geen verschil is gevonden tussen beide groepen zou de reactie van de politie op het strafbare gedrag – het feit dat de jongere is opgepakt – en de daaropvolgende dreiging van een straf – doorverwijzing naar Halt – wel eens belangrijker kunnen zijn dan het daadwerkelijk krijgen van de straf. Jongeren geven overigens ook aan dat ze het opgepakt worden door de politie als het ergste hebben ervaren.

In de beleving van de jongeren hebben ze van de Halt-afdoening – met name van de straf en de gesprekken – wel veel geleerd, want tweederde van de jongeren geeft dit aan. Dit leereffect is groter voor de jongeren die een leerstraf of een leer- en werkstraf hebben gehad dan voor de jongeren die alleen een werkstraf hebben gehad.

Nader inzoomen op de groep jongeren die de Halt-afdoening heeft gekregen, leert dat er wel factoren zijn aan te wijzen die samenhangen met recidive. Het blijkt dat de Halt-afdoening met betrekking tot recidivebeïnvloeding een geschiktere interventie is voor groepsplegers die gevoelig zijn voor groepsdruk dan voor soloplegers. Jongeren die het strafbaar feit hebben gepleegd omdat anderen het ook deden, gaan na een interventie door Halt minder vaak en/of minder ernstig opnieuw in de fout.

Het onderzoek geeft – naast inzicht in de effecten – ook inzicht in de werkzame factoren van de Halt-afdoening. Gekeken naar de verschillende elementen van de Halt-afdoening, blijkt dat spijtbetuiging door

de jongere samenhangt met het criminele gedrag van de jongere in de toekomst. Jongeren die hun excuses aan het slachtoffer aanbieden, plegen na de Halt-afdoening minder en/of minder ernstige strafbare feiten. Overige elementen van de Halt-afdoening zoals het type en aantal uren straf, het aantal gesprekken, de aanwezigheid van een relatie tussen straf en gepleegd feit en een schaderegeling zijn niet van invloed op recidive. In eerdere studies is – op de mate van persoonlijk contact tussen jongere en Halt-medewerker na – eveneens geen verband gevonden tussen de kenmerken van de Halt-afdoening en recidive. Een belangrijke bevinding in onderhavig onderzoek is dat de Halt-medewerkers goed in staat blijken om in te schatten of een jongere opnieuw in de fout zal gaan of niet. Jongeren waarvan de Halt-medewerker op voorhand denkt dat deze na de Halt-afdoening weer vervalt in crimineel gedrag, blijken sterker te recidiveren en bovendien meer moeilijkheden te hebben.

Hoewel dus in het algemeen geen effect van de Halt-afdoening op recidive is gevonden, leert nadere analyse dat een bepaalde deelgroep van jongeren het wel degelijk iets beter doet na een interventie door Halt. Het onderzoek levert een profiel op van jongeren die het meest gebaat zijn bij een Halt-afdoening in de zin dat een interventie door Halt samenhangt met recidivereductie. Op hoofdlijnen gaat het om *first offenders* die zich bewust zijn van de gevolgen van hun strafbare gedrag, geen of lichte problematiek hebben (zoals problemen op school, in het gezin en met vrienden), sociaal aangepast gedrag vertonen en een positieve vrijetijdsbesteding hebben. Een laatste profielkenmerk betreft het gegeven dat jongeren die buiten de Randstad wonen meer gebaat zijn bij een Halt-afdoening. Goed om op te merken, is dat dit positieve effect pas optreedt als de jongere sterker aan dit profiel voldoet.

De onderzoeksbevindingen leren dat de Halt-afdoening niet in dezelfde vorm voor elke jongere even effectief is wanneer het gaat om positieve gedragsbeïnvloeding. *Screening* van de jongeren door professionals nadat ze zijn opgepakt door de politie met als doel om beter te kunnen beoordelen of de jongere daadwerkelijk geschikt is voor doorverwijzing naar Halt (maatwerk) lijkt van essentieel belang om met Halt te bereiken wat ermee beoogd wordt. Jongeren die negatief gedrag vertonen, waarbij sprake is van bredere problematiek of waarvan de recidivekans hoger wordt ingeschat, zouden met andere woorden intensiever begeleid dienen te worden dan binnen de huidige Halt-afdoening plaatsvindt. Bij jongeren waar geen sprake is van dergelijke kenmerken, zou bijvoorbeeld kunnen worden volstaan met een gesprek met de jongere en zijn of haar ouder(s) en een professional én met het aanbieden van de excuses aan het slachtoffer. Alles overziend, bieden de resultaten uit het onderzoek voldoende aanknopingspunten om de invulling en toepassing van Halt anno 2006 te herzien om zo de gewenste resultaten bij te onderscheiden doel- of risicogroepen van jongeren te behalen.

1 Een onderzoek naar de effectiviteit van Halt

De Halt-afdoening bestaat sinds 1981. Na een ruime, experimentele periode maakt Halt sinds 1995 deel uit van het jeugdstrafrecht. Dat betekent in de praktijk dat jongeren in de leeftijdscategorie van twaalf tot achttien jaar die zich schuldig hebben gemaakt aan bijvoorbeeld graffiti of vandalisme door de politie kunnen worden doorgestuurd naar Halt.¹ De afdoening van Halt wordt uitgevoerd door een Halt-bureau en wel zo snel mogelijk na het plegen van het strafbare feit en de verwijzing door de politie. Er is dus sprake van een lik-op-stukaanpak.

De Halt-afdoening bestaat uit een of meer gesprekken, het verrichten van werkzaamheden en/of het uitvoeren van een opdracht én het eventueel terugbetalen van de schade. Jongeren die voor de eerste maal zijn gepakt en hun overtreding of misdrijf bekennen, komen in principe voor de Halt-afdoening in aanmerking. Een jongere hoeft echter niet op dit aanbod in te gaan. De oorspronkelijke voorwaarde, dat het in principe om bekende *first offenders* moet gaan, is nog steeds gehandhaafd. Wel is de voorwaarde opgerekt in die zin dat jongeren die eenmaal bij Halt zijn geweest na één jaar nogmaals in aanmerking kunnen komen voor een Halt-afdoening. Het is belangrijk om na te gaan of een interventie door Halt werkt. In dit rapport wordt verslag gedaan van een onderzoek naar de effectiviteit van de Halt-afdoening. Een jongere die inzake een Halt-waardig feit met de politie in aanraking komt, doorloopt de volgende stappen:

- 1 Aanhouding door de politie en bureaubezoek.
- 2 Doorverwijzing naar Halt.
- 3 Uitgenodigd worden door Halt.
- 4 Samen met ouders naar Halt.
- 5 Eén of meer gesprekken.²
- 6 Werk- en/of leerelementen uitvoeren.
- 7 Excuus aanbieden.³
- 8 Schade betalen.⁴

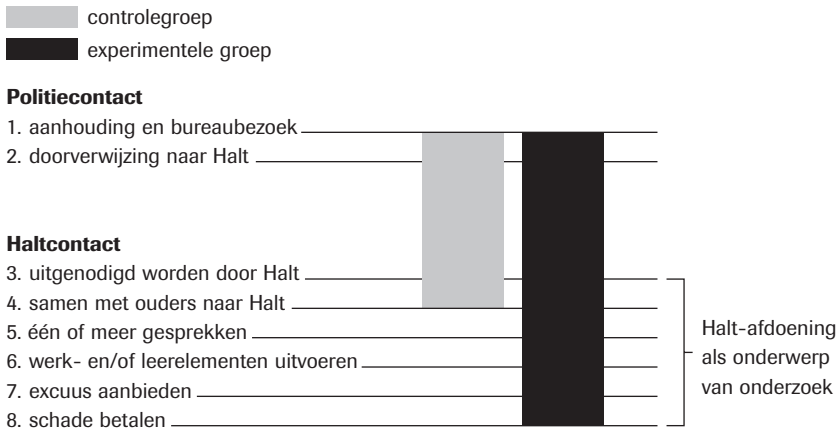
In onderhavig onderzoek zijn bijna duizend jongeren die een Halt-waardig feit hebben gepleegd, gevolgd. Daarbij is een onderscheid gemaakt tussen een experimentele groep die de gehele Halt-procedure doorloopt (de stappen 1 tot en met 8) en een controlegroep die enkel het eerste deel van de procedure doorloopt (stap 1 tot en met 4). De controlegroep is vrijgesteld van het uitvoerende deel van de Halt-afdoening (stappen 5 tot

1 We merken op dat niet iedere jongere die een strafbaar feit pleegt, doorgestuurd wordt naar Halt. Voor de zogeheten 'bagateldelicten' volstaat de politie meestal met een berisping (politiesept).

2 Op basis van een indicatielijst worden door de Halt-medewerker ook doorverwijzingen gedaan bij gesignaleerde problemen en/of aanvullende gesprekken gevoerd met het gezin.

3 Dit is alleen het geval bij slachtofferdelicten.

4 Dit geldt alleen als er sprake is van materiële schade. Halt heeft hierin een bemiddelende rol.

Figuur 1 Halt-procedure voor de onderscheiden onderzoeksgroepen

en met 8).⁵ Het onderzoek biedt inzicht in de verschillen tussen de twee groepen als het gaat om het al dan niet doorlopen van het uitvoerende deel. Wanneer er in dit rapport gesproken wordt over de Halt-afdoening en haar effecten gaat het dus om de stappen 5 tot en met 8. Een en ander is schematisch weergegeven in figuur 1.

Aangezien de Halt-afdoening inmiddels een centrale plaats inneemt binnen de strafrechtelijke reacties op strafbare feiten die door jongeren gepleegd zijn, is het van essentieel belang zicht te hebben en te houden op de effecten van de Halt-afdoening.

Door het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum, afdeling Extern Wetenschappelijke Betrekkingen, is gevraagd om een onderzoek uit te voeren naar de effectiviteit van Halt.

In de rest van dit hoofdstuk wordt achtereenvolgens ingegaan op de onderzoeksvragen, de wijze waarop het onderzoek is uitgevoerd en de gehanteerde onderzoeksinstrumenten.

1.1 Probleemstelling en onderzoeksvragen

Voor het onderzoek is de volgende probleemstelling geformuleerd: *‘Wat is de effectiviteit van de Halt-afdoening en wat zijn werkzame en niet-werkzame bestanddelen van een effectieve afdoening?’*

5 In het kader van het samenstellen van een zo zuiver mogelijke controlegroep is ook overwogen om op het politiebureau twee onderzoeksgroepen samen te stellen. Dit was praktisch en financieel niet haalbaar.

De probleemstelling valt uiteen in de volgende onderzoeksvragen:

- Wat zijn de effecten van de Halt-afdoening op recidive?
- Wat zijn de effecten van de Halt-afdoening op andere relevante kenmerken, zoals attitude en gedrag?
- Welke factoren zijn van invloed op het resultaat van de Halt-afdoening? Te denken valt aan de rol van de ouders en de politie, de wijze van afdoening, schoolfunctioneren, vriendengroep, riskante gewoonten of persoonlijkheidskenmerken van de jongere.
- Welke kenmerken van de Halt-afdoening zijn van invloed op de effectiviteit?

1.2 De noodzaak van een experimenteel onderzoeksdesign

Gezien de gestelde onderzoeksvragen is er in de aanloop naar het onderzoek door de onderzoekers bij het ministerie van Justitie op aangedrongen om te gaan werken met een experimentele groep en een controlegroep.⁶ Immers, om de effectiviteit van Halt te kunnen meten, zou er – binnen een groep jongeren die naar Halt is verwezen – een deel gevolgd moeten worden die de Halt-afdoening ondergaat en een vergelijkbare groep die deze interventie onthouden wordt.

Op basis van de resultaten uit een effectonderzoek met een controlegroep kan nagegaan worden of de bijna vijftientig jaar oude Halt-afdoening de effecten heeft die ermee beoogd worden. Het is denkbaar dat op basis van het onderzoek blijkt dat er een bepaalde categorie jongeren met specifieke kenmerken is die het zonder Halt-afdoening net zo goed doet als met Halt-afdoening. Ook is het mogelijk dat er een categorie jongeren is die juist zeer gebaat is bij de Halt-afdoening en tot slot kan het ook zo zijn dat er jongeren zijn die gezien hun kenmerken een andere sanctie ‘verdienen’. We kiezen dus voor een experimenteel design met een experimentele en een controlegroep. Het mag duidelijk zijn dat er aan een dergelijk experimenteel onderzoeksdesign een aantal ethische en juridische bezwaren kleef.

Criticasters zullen wijzen op eventuele rechtsongelijkheid. In de gesprekken met praktijk- en materiedeskundigen werd dit vanzelfsprekend naar voren gebracht. Er is echter een aantal redenen om toch voor dit model te kiezen⁷:

- het belang van een goede effectevaluatie (kwaliteit van de Halt-afdoening in de toekomst);

6 Deze beslissing is genomen op basis van uitgebreide discussies tussen de leden van het onderzoeksteam en het consulteren van diverse praktijk- en materiedeskundigen. Ook is er uitvoerig overleg met de opdrachtgever geweest.

7 De redenen werden door de praktijk- en materiedeskundigen naar voren gebracht.

- het gaat niet om heel grote aantallen jongeren die in het kader van het onderzoek in de controlegroep geplaatst zullen worden (maximaal 500);
- indien er voor een ander model wordt gekozen, zal er achteraf kritiek gegeven worden op de (onbetrouwbaarheid van de) resultaten;
- de tijdelijke rechtsongelijkheid valt in het niet bij de continue rechtsongelijkheid die veroorzaakt wordt door de geringe pakkans voor de Halt-waardige, strafbare feiten;
- de Halt-afdoening is een relatief lichte, pedagogische sanctie⁸ waardoor de schade van onthouding van de sanctie geen ingrijpende gevolgen zal hebben voor de persoon zelf en de samenleving.

Een zorgvuldige uitvoering van het onderzoek is van het grootste belang. Zo is er met de selectie van controlegroepjongeren zeer zorgvuldig omgegaan⁹ en is er gedurende het onderzoek zeer low profile over het onderzoeksdesign gecommuniceerd met de ‘buitenwacht’.

1.3 Opzet en methode van het onderzoek

In deze paragraaf wordt aan de hand van een schematisch overzicht (figuur 2) de opzet van het onderzoek beschreven.

1.3.1 Onderzoek op hoofdlijnen

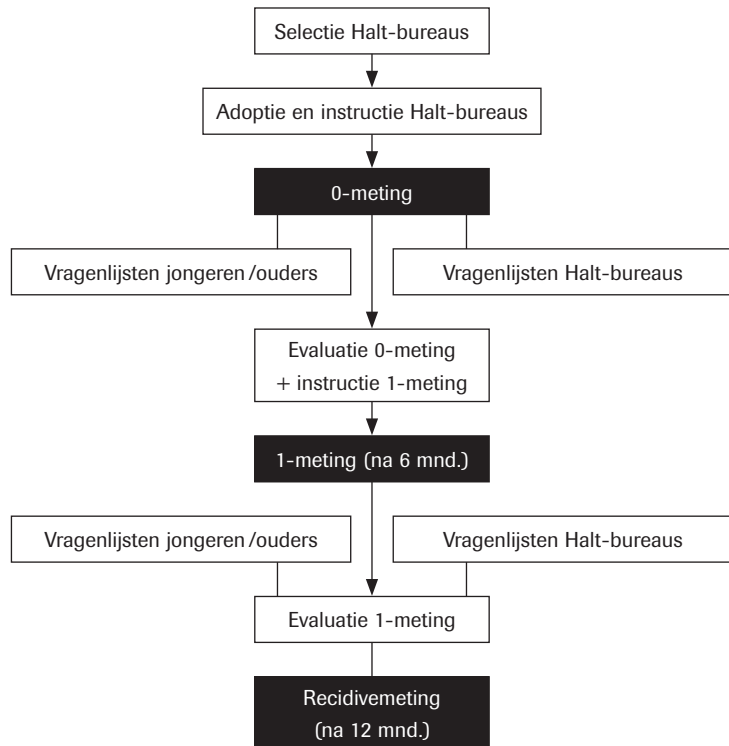
Kenmerkend voor het onderzoek is enerzijds het experimentele design met een experimentele en een controlegroep en anderzijds het uitvoeren van metingen op verschillende momenten, zowel voor als na de Halt-afdoening. De verschillende onderdelen van het onderzoek worden hierna beschreven.

Informeren van strategische partners

Omdat diverse partijen op de hoogte gebracht moesten worden, zijn de korpsen van de regiopolitie en de arrondissementsparketten in deze fase van het onderzoek door het ministerie van Justitie schriftelijk geïnformeerd over het onderzoek. De leden uit het onderzoeksteam hebben in deze periode op een landelijke bijeenkomst van Halt Nederland het onderzoek toegelicht, vragen beantwoord en de bureaus verzocht om – indien ze benaderd zouden worden – deel te nemen aan het onderzoek.

8 Een Officier van Justitie wees op het feit dat niet-succesvolle Halt-afdoeningen gezien het geringe aantal uren werkstraf relatief vaak niet door het OM worden vervolgd.

9 Zo is er bijvoorbeeld rekening gehouden met het gegeven dat twee of meer jongeren elkaar waarschijnlijk kennen en gelijktijdig voor hetzelfde feit naar Halt zijn verwezen. Zij zijn dan allen in dezelfde groep geplaatst.

Figuur 2 Onderzoeksopzet*Literatuuronderzoek*

Het literatuuronderzoek richt zich op Halt als afdoening, op eerder uitgevoerd onderzoek naar de effecten van Halt en dient tevens ter onderbouwing van de ontwikkeling van de meetinstrumenten. Voor een beschrijving van de resultaten van deze onderzoeksactiviteit verwijzen we naar hoofdstuk 2.

Vragenlijstonderzoek onder jongeren die naar Halt zijn verwezen¹⁰

De jongeren vullen bij het Halt-bureau op twee momenten een vragenlijst in. Het eerste moment is bij het eerste bezoek en het tweede moment is een half jaar later. De jongeren zijn verdeeld in twee groepen:

- experimentele groep: hierin bevinden zich jongeren die naar Halt zijn verwezen en de Halt-afdoening krijgen;
- controlegroep: hierin bevinden zich jongeren die naar Halt zijn verwezen en vrijgesteld worden van de Halt-afdoening.

10 Vanwege de omvang van de vragenlijsten (voor de jongeren en de ouders) is slechts één vragenlijst – bij wijze van voorbeeld – opgenomen in bijlage 1. De overige vragenlijsten zijn separaat op te vragen bij de onderzoekers.

Vragenlijstonderzoek onder de ouders van genoemde jongeren

De ouders of verzorgers van de jongeren (zowel experimentele als controlegroep) vullen evenals de jongeren op dezelfde twee momenten een vragenlijst in. De jongeren doen dit beide keren op het Halt-bureau, de ouders doen dit in de 0-meting op het Halt-bureau of thuis en in de 1-meting wordt de vragenlijst thuis ingevuld.

Vragenlijstonderzoek onder de Halt-medewerkers

Bij het eerste bezoek van de jongere (eventueel met zijn ouders) aan het Halt-bureau vult de Halt-medewerker een vragenlijst in. Voor de experimentele groep wordt in de 1-meting een resultaatformulier ingevuld met betrekking tot de afloop van de Halt-afdoening.

Recidiveonderzoek op basis van politiegegevens¹¹

Het recidiveonderzoek is uitgevoerd in de politieregio's waar de deelnemende Halt-bureaus onderdeel van uitmaken. Van alle jongeren (zowel experimentele als controlegroep) die aan de 0-meting hebben deelgenomen, is over de periode van één jaar na de 0-meting een recidiveonderzoek gedaan. Dit onderzoek is gebaseerd op gegevens uit de bedrijfsprocessen-systemen van de regiopolitie (BPS, Xpol en Genesys).

1.3.2 Selectie van Halt-bureaus

De Halt-bureaus nemen binnen dit onderzoek een centrale plaats in. Daar worden immers Halt-jongeren, hun ouders en Halt-medewerkers in het onderzoek betrokken. Gekozen is om een selectie van de 62 Halt-bureaus¹² op te nemen in het onderzoek. Het aantal in het onderzoek te betrekken Halt-bureaus hangt onder meer af van de steekproefgrootte. Het streven was om in beide onderzoeksgroepen 500 jongeren op te nemen.¹³ Om dit aantal in een redelijke periode aangeleverd te krijgen, is ervoor gekozen om 12 bureaus verspreid over het land te selecteren. Op deze wijze wordt elk afzonderlijk bureau minder zwaar belast.

Het zou wellicht voor de hand gelegen hebben een aselechte steekproef uit de bestaande Halt-bureaus te trekken. Toch is om de volgende redenen niet voor die werkwijze gekozen:

- de aantallen jongeren die bij de Halt-bureaus binnenkomen, lopen sterk uiteen, zo blijkt uit jaarverslagen van Halt Nederland;
- voor een evenwichtige steekproefverdeling dienen de Halt-bureaus in de grote steden in elk geval vertegenwoordigd te zijn en dient er ook een goede verhouding te zijn tussen Halt-jongeren uit de Randstad en daarbuiten.

11 Zie bijlage 2 voor een voorbeeld van het gehanteerde instrumentarium.

12 Dit was het aantal medio 2003.

13 Bij het vaststellen van de steekproefgrootte is ook rekening gehouden met de uitval.

Het resultaat van de uiteindelijke selectie van Halt-bureaus is beschreven in 3.1.1.

1.3.3 Adoptie en instructie Halt-bureaus (0-meting)

Kenmerk van de wijze van uitvoering van het onderzoek is dat de deelnemende Halt-bureaus zijn 'geadopteerd' door een lid uit het onderzoeksteam dat bestaat uit vijf onderzoekers. Er is gekozen voor dit model om de lijnen tussen onderzoekers en medewerkers op Halt-bureaus zo kort mogelijk te houden en om zo persoonlijk mogelijke begeleiding en sturing mogelijk te maken. De adoptie krijgt in de praktijk vorm door telefonisch en e-mail-contact tussen een vaste onderzoeker en een vaste contactpersoon bij het Halt-bureau. Met name voor het plaatsen van de jongeren in de experimentele en de controlegroep zijn deze korte lijnen essentieel (hier komen we later op terug).

Naast telefonisch en e-mailcontact zijn er ook met regelmaat door de onderzoekers bezoeken gebracht aan de Halt-bureaus.

Om te waarborgen dat het onderzoek bij alle bureaus op dezelfde wijze is uitgevoerd, is er voor zowel de 0-meting als de 1-meting een onderzoeksprotocol ontwikkeld.

Een belangrijk eerste moment van instructie is tijdens de 0-meting het bezoek aan een teamoverleg waar alle Halt-medewerkers bij aanwezig zijn. In deze bijeenkomst is de achtergrond van het onderzoek uitgelegd en is het onderzoeksprotocol¹⁴ uitgebreid besproken en toegelicht.

1.3.4 De 0-meting in de praktijk

Heel belangrijk is de plaatsing van een jongere in hetzij de experimentele hetzij de controlegroep. Ten behoeve van een nauwkeurige samenstelling en controle van de onderzoeksgroepen is besloten om de plaatsing van de jongeren in één van de twee onderzoeksgroepen te laten bepalen door de onderzoekers c.q. de adoptanten van het betreffende Halt-bureau.

Jongeren die door de politie worden doorverwezen naar het Halt-bureau vormen de onderzoeksgroep. Om tot een onafhankelijke plaatsing te komen, worden door de Halt-medewerker de volgende gegevens doorgegeven aan de onderzoeker:

- geslacht;
- leeftijd;
- type strafbaar feit;
- solo- of groepsfeit;
- etnische origine.

¹⁴ Zie voor onderzoeksprotocol 0-meting bijlage 3.

Op basis van bovengenoemde kenmerken is door de onderzoekers getracht om twee gelijkwaardige onderzoeksgroepen samen te stellen. Hierbij is gewerkt volgens het principe van selectieve toewijzing.¹⁵ Bij de plaatsing van jongeren in het onderzoek verdienen twee punten extra aandacht. Ten eerste vallen jongeren die zich schuldig hebben gemaakt aan vuurwerkdelicten buiten het onderzoek. Deze overtredingen vinden binnen een beperkte periode plaats en door ze onderdeel te laten zijn van het onderzoek zou er bij de bureaus waar rond de jaarwisseling onderzoek wordt uitgevoerd een vertekening in de populatie kunnen optreden. Ten tweede zijn jongeren die in groepsverband een strafbaar feit hebben gepleegd telkens allemaal in hetzij de controlegroep hetzij de experimentele groep geplaatst. Dit om te voorkomen dat er vragen zouden komen van ouders of jongeren met betrekking tot eventuele rechtsongelijkheid en om te voorkomen dat er te veel bekend zou worden over het onderzoeksdesign. Voor de deelnemers aan het onderzoek is een dossiermap met een uniek nummer samengesteld waarin de vragenlijsten voor de jongere, de ouders/verzorgers en de Halt-medewerker zijn opgenomen. Aan de mappen voor de controlegroepjongeren is voor de benadeelde een brief van Halt Nederland toegevoegd samen met een informatieformulier¹⁶ over hoe te handelen bij schade. In geval van schade kan de Halt-medewerker deze brief en het informatieformulier toesturen aan de benadeelde. De jurist van Halt Nederland is het aanspreekpunt voor de benadeelden. Normaliter wordt er door het Halt-bureau bemiddeld bij schade richting de benadeelde, maar omdat de controlegroep zo min mogelijk in aanraking met Halt mocht komen, is besloten om een eventuele schadevergoeding niet via Halt te laten lopen.

Het verdere proces verloopt als volgt. Op het moment dat de jongere en eventueel zijn ouder(s) op het Halt-bureau verschijnen, wordt hen door de Halt-medewerker om medewerking aan het onderzoek verzocht. Van de weigeraars aan het onderzoek worden enkele gegevens vastgelegd, waarna de gebruikelijke Halt-procedure wordt voortgezet.¹⁷ Bij instemming krijgt de jongere de vragenlijst voorgelegd die hoort bij de groep waar hij/zij is geplaatst door de onderzoekers. Na het invullen, wordt aan de jongeren in de experimentele groep meegedeeld dat ze bij hernieuwde deelname na een half jaar een cadeaubon van € 15 ontvangen.¹⁸ Vervolgens krijgen zij de gepaste Halt-afdoening. De jongeren die deelnemen in de controlegroep krijgen de mededeling dat zij worden vrijgesteld van de Halt-afdoening en naar huis mogen indien ze over een half jaar weer zullen deelnemen aan het onderzoek.

15 Zie paragraaf 3.2 voor nadere toelichting.

16 Zie bijlage 4.

17 Zie bijlage 5.

18 Hiervoor is gekozen om de respons positief te beïnvloeden.

Tot slot is het van belang om aan te geven dat de Halt-medewerker en de ouders van alle deelnemende jongeren ook een vragenlijst krijgen. Ouders die niet aanwezig zijn, krijgen deze per post met retourenvelop toegestuurd.¹⁹

1.3.5 Van 0- naar 1-meting

Nadat op een Halt-bureau de 0-meting is afgerond, is er samen met de Halt-medewerkers een evaluatie gemaakt van het verloop en de eventuele leermomenten voor de 1-meting. Voor de 1-meting worden alvast de benodigde afspraken gemaakt en ook voor deze fase van het onderzoek is een protocol opgesteld.²⁰ In de 1-meting is een aantal zaken van belang die we hier de revue laten passeren. Vooral het moment waarop jongeren worden uitgenodigd (6 maanden na het eerste contact met een maximale afwijking van 2 weken), vraagt de nodige aandacht. Hiertoe zijn door het onderzoeksteam zogenaamde ‘oproeplijsten’ ontwikkeld op basis waarvan de Halt-bureaus jongeren – en hun ouders – met een brief²¹ gericht kunnen uitnodigen. In deze fase zijn er verschillende scenario’s:

- Jongeren die verschijnen, ongeacht in welke groep ze zitten, gaan deel uitmaken van de uiteindelijke onderzoeksgroep. De jongeren in de experimentele groep ontvangen de cadeaubon.
- Jongeren die niet verschijnen, krijgen één rappel (schriftelijk²² of telefonisch). Komen ze dan alsnog op een afspraak dan gaan ze ook deel uitmaken van de onderzoeksgroep. Komen ze wederom niet dan worden ze onderdeel van de groep ‘afhakkers’. Voor afhakkers uit de experimentele groep houdt dit in dat ze geen cadeaubon krijgen; voor de afhakkers uit de controlegroep dient de Halt-medewerker op basis van het oude proces-verbaal alsnog een Halt-afdoening in gang te zetten.

Ouders krijgen in deze fase van het onderzoek op hun huisadres een vragenlijst toegestuurd met het verzoek deze te retourneren middels een retourenvelop.

1.3.6 De meetinstrumenten

In het onderzoek wordt gebruikgemaakt van een drietal typen vragenlijsten. Het betreft de jongerenvragenlijst (0- en 1-meting), de oudevragenlijst (0- en 1-meting) en de vragenlijst voor de Halt-medewerker in de 0-meting. Met deze laatste korte lijst²³ zijn de persoonlijke

19 Voor uitgebreidere beschrijving van de verschillende stappen verwijzen we naar bijlage 3.

20 Zie bijlage 6.

21 Zie bijlage 7.

22 Zie bijlage 8.

23 Zie bijlage 9.

kenmerken en persoonsgegevens van de jongere vastgelegd²⁴ en tevens is voor de experimentele groep informatie vastgelegd over de Halt-afdoening (type sanctie, aantal uur, zwaarte et cetera). Tot slot vult de Halt-medewerker van de jongeren in de experimentele groep een resultaatformulier in met daarop de informatie over het resultaat van de afdoening.

In de vragenlijsten voor de jongeren en de ouders staan vragen over risicofactoren, sociaal gedrag, strafbaar gedrag en attitude. In deze vragenlijsten is daarnaast een gestandaardiseerde vragenlijst opgenomen om gedrag van de jongeren nader te meten: de *Strengths and Difficulties Questionnaire* kortweg de SDQ.

De vragen die in het kader van het onderzoek naar de effectiviteit van Halt worden gesteld, zijn veelal gebaseerd op criminologische theorieën.²⁵ Daarnaast wordt een aantal vragen gesteld in het kader van de verwachtingen van Halt. Ook worden vragen gesteld om een eventueel bij de politie onbekend gebleven crimineel verleden van de jongeren in kaart te brengen, de zogenaamde *selfreport*.

1.3.7 *Recidiveonderzoek*

Naast het feit dat aan jongeren, in zowel de experimentele als de controlegroep, gevraagd is naar hun delictgedrag in de periode voordat ze bij Halt kwamen en een half jaar daarna (zelfrapportage) is er ook een recidiveonderzoek op basis van politiegegevens uitgevoerd.

Van alle jongeren (zowel experimentele als controlegroep) die aan de 0-meting hebben deelgenomen, is over de periode van één jaar na de 0-meting een recidiveonderzoek gedaan. Het recidiveonderzoek is uitgevoerd in de politieregio's waar de deelnemende Halt-bureaus deel van uitmaken.

Bij de start van het onderzoek zijn alle politieregio's door het ministerie van Justitie geïnformeerd over het onderzoek en in deze fase is er aanvullend een gericht verzoek²⁶ uitgegaan aan betrokken politieregio's om met betrekking tot individuele jongeren informatie aan te leveren over eventueel gepleegde strafbare feiten. Er is gekozen om de bedrijfsprocessensystemen (BPS, Xpol en Genesys) te laten raadplegen, omdat bedrijfsprocessensystemen – zeker voor jeugdige verdachten – rijker aan informatie zijn en omdat het Herkenningsdienstsysteem (HKS) niet in alle gevallen volledig en up-to-date is.

24 Onder andere om de jongere te kunnen blijven volgen en het recidiveonderzoek te kunnen uitvoeren.

25 Zie bijlage 10 voor theoretische onderbouwing van de vragenlijsten.

26 Zie bijlage 11.

2 Wat weten we over Halt?

In dit hoofdstuk richten we ons op de bestaande literatuur met betrekking tot (de effecten van) Halt. Allereerst bespreken we hier de literatuur met betrekking tot de ontwikkeling van Halt. Wanneer en op welke gronden Halt is opgericht en hoe het zich ontwikkeld heeft tot de landelijk toegepaste afdoening die het nu is, is hierbij de hoofdlijn. In de zijlijn kijken we naar de stadia die Halt sinds de oprichting doormaakte en welke mijlpalen hierbij opgetekend kunnen worden ten aanzien van regelgeving, organisatie en uitbreiding en naar de positie die Halt in internationaal opzicht inneemt. Daaropvolgend behandelen we enerzijds de Halt-afdoening in vorm en inhoud en anderzijds de groep jongeren voor wie de Halt-afdoening bedoeld is. Vervolgens richten we ons op een aantal eerder uitgevoerde onderzoeken naar de effectiviteit van de Halt-afdoening. Niet alleen de uitkomsten van deze onderzoeken zijn hierbij van belang, maar ook de wijze waarop deze onderzoeken zijn uitgevoerd.

2.1 De basis en de beginperiode

Eind jaren zeventig krijgt Nederland te maken met een sterke toename van criminaliteitsvormen als graffiti en vandalisme. Er wordt veel geld gestoken in de werkzaamheden om de opgelopen schade ervan te herstellen. Dit wordt onder andere gedaan omdat uit onderzoek bekend is dat met snel herstel, escalatie van deze hinderlijke criminaliteit voorkomen kan worden (Zimbardo, 1969).

De economische recessie die zich echter kort daarna aandient, legt – vanwege de financiële bezuinigingen – beperkingen op aan dit herstel. Zo zag ook de gemeente Rotterdam zich in 1979 genoodzaakt te bezuinigen op de inmiddels sterk toegenomen herstel- en schoonmaakkosten tengevolge van vandalisme en graffiti. Tegelijkertijd was men zich ervan bewust dat zonder deze herstel- en schoonmaakwerkzaamheden en zonder verdere maatregelen om graffiti en vandalisme tegen te gaan, aan de daders de vrije hand gegeven zou worden ermee door te gaan. Er diende daarom naar andere oplossingen te worden gezocht om de problematiek aan te pakken.

Deze kwestie werd daarom voorgelegd aan een tweetal onderzoekers (Van Dullemen en Hauber, 1982). Aan de hand van persoonlijke interviews verrichtten zij een uitgebreid onderzoek naar de motivatie en achtergronden van plegers van kleine criminaliteit zoals graffiti en vandalisme. Vervolgens plaatsten zij het onderwerp in een breder kader waarbij de vraag naar de effectiviteit van strafrechtelijke sancties – in het bijzonder die voor jeugdigen – centraal stond (Van Dullemen en Hauber, 1982). Dit onderzoek naar jeugdcriminaliteit en de sanctionering van jongeren wees onder meer uit dat strafrechtelijke sancties nauwelijks effect hebben wanneer de pakkans heel laag is. Op grond van deze en andere onderzoeksresultaten is uiteindelijk een aantal criteria geformuleerd waaraan

een adequate sanctie volgens de onderzoekers wél zou moeten voldoen.

Het gaat daarbij om de volgende criteria:

- De kans op een reactie na het plegen van een strafbaar feit dient heel hoog te zijn.
- De sanctie moet zo snel mogelijk volgen op het gepleegde feit, zodat men nog kan voelen waarvoor men de straf krijgt.
- Er dient een intrinsieke relatie te bestaan tussen daad en sanctie; wie een muur bekladt, moet die muur schoonmaken.
- Er dient een duidelijk onderscheid te worden gemaakt tussen de daad, die als negatief wordt bestempeld en de persoon, waartegenover een neutrale houding ingenomen dient te worden.

De criteria zijn mede ontwikkeld op basis van een aantal al eerder getoetste theorieën. Zo sluit het criterium van een hoge kans op een sanctie na het plegen van een strafbaar feit aan bij het al eerder genoemde onderzoek van Zimbardo (1969). Zimbardo toonde aan dat het achterwege blijven van een reactie niet alleen aanzet tot escalatie van dergelijk ongewenst gedrag bij de dader maar daarnaast ook anderen op het idee kan brengen om zich eraan schuldig te maken. Bij de dader speelt het een rol dat hij niet geconfronteerd wordt met het feit dat zijn gedrag fout is. Bij buitenstaanders speelt het zien van de aangerichte vernielingen van anderen een rol. Zo gauw de producten en sporen van vandalistisch gedrag niet tijdig worden weggehaald, zo toonde het onderzoek aan, geven deze gelegenheid aan anderen om ermee verder te gaan, of de aanzet om ermee te beginnen. De achterliggende gedachte bij het tweede genoemde criterium is dat van een dergelijke snel opgelegde en uitgevoerde sanctie-op-maat een opvoedende werking uitgaat. De vuistregel is: 'hoe eerder, hoe beter'. Hiermee wordt bedoeld dat een sanctie effectiever is wanneer de jongere nog helder in zijn geheugen heeft waarvoor hij gestraft wordt (Van Dullemen en Hauber, 1982; Hauber, 1986; Bol, 1991).

Criterium drie is een toepassing van twee leertheoretische concepten, namelijk 'sociaal leren' (Bandura, 1977) en 'operant leren' (Skinner, 1969). Aan de hand van beide theorieën kan het volgende afgeleid worden: door de aard van de sanctie direct aan te laten sluiten bij de daad wordt de dader direct geconfronteerd met de consequenties van zijn gedrag en hoe het niet moet. Door de dader zelf zijn eigen fout te laten herstellen, leert hij uit directe ervaring hoe het wel moet. Leren aan de hand van de directe omgeving past in het kader van het sociaal leren van Bandura. Het behavioristische operant leren van Skinner (1969) vinden we terug in het gegeven dat een persoon, in dit geval de dader, zijn gedrag minder snel herhaalt wanneer hij geconfronteerd wordt met de negatieve gevolgen van dit gedrag.

Het vierde en tevens laatste geformuleerde criterium voor een adequate sanctie vindt aansluiting bij later onderzoek uitgevoerd door Braithwaite en Mugford (1994) naar *reintegrative shaming* onder jeugddelinquenten.

Reintegrative shaming bestaat uit het uiten van morele afkeuring op zodanige wijze dat de dader wroeging krijgt over hetgeen is gebeurd zonder dat hij zich als persoon afgewezen voelt. De scheiding van daad en dader is een reactie op de *labeling*-theorie waarmee wordt voorkomen dat het proces van *labeling* op gang komt en daarmee de kans wordt vergroot dat de dader recidiveert. Wanneer een jongere aangeeft dat hij zich schaamt over zijn gedrag in een situatie waarin de dader, eventuele mededaders, maar vooral ook het slachtoffer zijn samengebracht, wordt hij door zijn omgeving meer gewaardeerd. Deze waardering versterkt de sociale bindingen²⁷ van de jongere (zie ook Hauber e.a., 1999; Hauber, 2001). Een belangrijk uitgangspunt binnen de theorie van Hirschi (1969) was dat sociale bindingen belangrijk zijn om iemand te weerhouden van crimineel gedrag in de toekomst. Bovendien maakt de aanwezigheid van in het bijzonder het slachtoffer, de dader bewuster van de negatieve consequenties van zijn gedrag. Het omgekeerde effect dat geen berouw tonen een negatief effect heeft op de omgeving blijkt uit later onderzoek van Berkowitz (1990). In zijn onderzoek vond hij dat mensen vooral negatief reageren wanneer degene die hen schade berokkent geen uitleg geeft en geen excuses aanbiedt.

Van Hees (1988) wijst in haar rapport waarin de basisprincipes van Halt worden samengebracht op het feit dat de Halt-afdoening sterk leunt op de *exchange*-theorie. Volgens deze theorie vertonen mensen gedrag dat het meeste oplevert en het minste kost in vergelijking met mogelijke gedragsalternatieven. Halt heeft volgens Van Hees geen gedragsveranderende pretenties, maar wil wel het inzicht in en de bewustwording van hun gedrag bij jongeren vergroten en hen op gedragsalternatieven wijzen.

Begin jaren tachtig is – in overleg met politie en justitie – in opdracht van de gemeente Rotterdam een nieuwe sanctie voor vandalistisch gedrag experimenteel in de praktijk gebracht. De sanctie is gebaseerd op de vier criteria waaraan een adequate reactie op vandalistisch gedrag volgens Van Dullemen en Hauber zou moeten voldoen. De sanctie hield concreet in dat aan jongeren die voor vandalisme en graffiti in en rond het openbaar vervoer voor de eerste maal werden gepakt, de mogelijkheid werd geboden werkzaamheden te verrichten in de werkplaats van het stedelijke vervoerbedrijf. Jongeren die hiermee akkoord gingen en de werkzaamheden volgens afspraak volbrachten, ontlieden hiermee een verdere strafrechtelijke procedure.

De nieuwe aanpak doorliep een succesvolle proeftijd²⁸ en werd, mede door het enthousiasme van politie, justitie en de gemeente Rotterdam, geïnstitutionaliseerd.

27 Bij sociale bindingen moet gedacht worden aan een sociaal netwerk van ouders, vrienden, klasgenoten, teamgenoten, collega's.

28 Er werd destijds geen effectiviteitsonderzoek uitgevoerd, maar de ervaringen waren positief.

Door de oprichters is de aanpak 'Halt' genoemd met als dubbele betekenis: 'Het ALternatief' en 'stop met dat gedrag'. In het najaar van 1981 werd het eerste Halt-bureau opgericht. De timing van de gemeente Rotterdam voor het oprichten van het bureau Halt was gunstig, want korte tijd daarna stelde het ministerie van Justitie 45 miljoen gulden ter beschikking voor veelbelovende projecten ter preventie van jeugdcriminaliteit. Halt Rotterdam had zich inmiddels als succesvol project bewezen, hiermee had het imago van de stad een oppepper gekregen. De stad liet zien hinderlijke vormen van jeugdcriminaliteit serieus te nemen en op succesvolle wijze aan te pakken en kreeg daarom subsidie van het ministerie van Justitie. Dit maakte dat ook andere gemeenten interesse toonden in het oprichten van een Halt-bureau waarmee de ontwikkeling van Halt in een stroomversnelling raakte. Het aantal Halt-bureaus kende een piek met een aantal van 62 bureaus over heel Nederland. Er zijn medio 2005 – als gevolg van reorganisaties en fusies – plannen om het aantal bureaus af te stemmen op het aantal politieregio's.

2.2 Halt gevestigd en ontwikkeld

De enorme groei in het aantal Halt-bureaus leidde tot een behoefte aan regulering om de lokaal georganiseerde Halt-bureaus uniform te maken, zodat de Halt-afdoening²⁹ eerlijk en gelijk zou worden toegepast op alle jongeren. Dit leidde tot de oprichting van Halt Nederland, een overkoepelend orgaan dat toeziet op een eerlijke toepassing van de Halt-afdoening.³⁰ Halt Nederland kan tevens beschouwd worden als landelijk overlegplatform van de Halt-bureaus. Belangrijke taken zijn: belangenbehartiging voor de Halt-bureaus, informatievoorziening aan Halt-bureaus en derden, bevorderen van coördinatie tussen de Halt-bureaus, het organiseren van deskundigheidsbevordering en het verlenen van allerlei vormen van service aan de Halt-bureaus.

Hoewel het oorspronkelijk de bedoeling was Halt zo onafhankelijk mogelijk van het openbaar ministerie te laten opereren, heeft men er in 1995 voor gekozen Halt toch een wettelijke status te geven door het als afdoening vast te leggen in het jeugdstrafrecht. Artikel 77 Wetboek van Strafrecht beschrijft Halt als een buitenrechtelijke afdoening uitgevoerd door de politie, onder verantwoordelijkheid van het openbaar ministerie. Dit houdt in dat de politie de zaak mag 'afdoen' zodat de jongere geen strafblad krijgt op voorwaarde dat de jongere de Halt-afdoening succesvol afrondt en de bijbehorende afspraken nakomt. Daarnaast heeft het openbaar ministerie landelijke richtlijnen opgesteld

29 Halt-afdoening: het voorbereiden en vaststellen van het afdoeningsvoorstel en de uitvoering hiervan.

30 Sinds februari 1990 staat Halt Nederland officieel geregistreerd bij de Kamer van Koophandel.

waarin onder andere staat wanneer de politie een jongere wel en niet mag doorverwijzen naar Halt en binnen welke tijd de jongere een Halt-afdoening moet krijgen.³¹ Omdat het in de loop der jaren steeds vaker voor bleek te komen dat jongeren beneden de leeftijd van twaalf jaar – die niet onder het jeugdstrafrecht vallen – crimineel gedrag pleegden, werd in 1999 besloten een apart programma ten aanzien van de aanpak van delinquent gedrag voor deze nieuwe doelgroep te ontwikkelen: de zogenaamde Stop-reactie. De Stop-reactie valt evenals Halt onder verantwoordelijkheid van het openbaar ministerie (OM) en richt zich dus op kinderen tot twaalf jaar die door de politie zijn aangehouden. Zij kunnen vanwege hun leeftijd niet strafrechtelijk vervolgd worden, maar moeten wel leren inzien dat hun gedrag verkeerd was. In de Stop-reactie wordt bijvoorbeeld aandacht besteed aan normen en waarden, wetten en regels en hoe je kunt omgaan met groepsdruk. Uiteindelijk is ook de Stop-reactie in 2001 na een experimentele periode landelijk ingevoerd.

Naast uitvoering geven aan de Halt-afdoening en de Stop-reactie waarmee het terugdringen van jeugdcriminaliteit op individueel niveau wordt beoogd, heeft Halt ook een belangrijke preventieve taak in het voorkómen van jeugdcriminaliteit. Deze preventietaak wordt ingevuld met het geven van voorlichting op scholen en met deelname aan projecten die het verbeteren van de veiligheid in en om scholen en de leefbaarheid in wijken ten doel hebben.

2.3 Halt in internationaal perspectief

Als gezocht wordt naar literatuur over vergelijkbare sancties als Halt in het buitenland, dan blijkt deze vrij beperkt. Informatie over een op handen zijnde publicatie over reacties op jeugdcriminaliteit in negentien landen³² leert dat Halt internationaal gezien vrij uniek genoemd kan worden. Weliswaar bestaat er – op de Scandinavische landen en België na – in West-Europese landen een vorm van jeugdstrafrecht waarin trajecten vergelijkbaar met die van Halt ingebed zijn, maar Halt onderscheidt zich van deze trajecten in het feit dat op het niveau van de politie wordt beslist of een jongere naar Halt wordt verwezen. In andere landen zoals Duitsland worden dergelijke trajecten volledig geleid op het niveau van het openbaar ministerie.

Voor zover bekend, is – inherent aan het kleine aantal vergelijkbare projecten – ook het aantal buitenlandse evaluatiestudies met betrekking tot aan Halt gelieerde trajecten zeer gering. In verschillende Europese landen bestaan algemene effectstudies naar taakstraffen (*community services*) die net als Halt een alternatief bieden naast het aanbod aan

31 Deze richtlijnen vindt men terug in de Aanwijzing Halt afdoening 2003.

32 Junger-Tas, e.a., 2006.

vrijheidsbenemende straffen en maatregelen. Een aantal studies naar de effectiviteit van *community services* wordt gebundeld door Albrecht en Van Kalmthout (2002). In geen van de door hen vermelde studies wordt echter gebruikgemaakt van een controlegroep en er wordt evenmin onderscheid gemaakt tussen jongeren en volwassenen. Hiermee rekening houdend, kunnen de hiernavolgende recidivecijfers genoemd worden. In Denemarken blijkt in 1999 20% van de delinquenten die een taakstraf kreeg binnen twee jaar te recidiveren in de zin van het opnieuw plegen van een misdrijf. In Noorwegen (1999) en Ierland (1997) werd voor deze groep een recidivecijfer – hier met inbegrip van kleinere vergrijpen – van respectievelijk 23% en 20% gevonden in de periode voor de afronding van de taakstraf.

Buiten de Europese grenzen vinden we in de Verenigde Staten de zogenaamde *Restorative Justice*-projecten, die zich wel zowel inhoudelijk als qua vorm goed laten vergelijken met Halt. Deze – in Nederland als ‘herstelrecht’ bekendstaande – projecten hebben net als Halt een belangrijke pedagogische waarde. Met behulp van conferenties tussen de dader en het slachtoffer wordt – vaak onder bemiddeling van de politie – getracht jongeren te confronteren met de consequenties van hun daden en de door hen aangerichte schade te laten herstellen. McCold en Wachtel (1998) evalueerden deze in Pennsylvania beproefde methode door *first offenders* (n=294) voor geweldpleging en vermogensdelicten in een experimentele groep, die de herstelrechtmethode doorliep, te vergelijken met een controlegroep die volgens het gangbare strafrechtelijk model werd afgedaan. Hieruit bleek een effect ten gunste van de experimentele groep; onder deze groep kwam significant minder recidive voor. Dit verschil gold echter alleen voor de geweldplegers en niet voor plegers van vermogensdelicten. In een andere studie van McGarrell e.a. (2000) wordt de methode van het herstelrecht vergeleken met andere alternatieve projecten waarin confrontaties met het slachtoffer of schadebemiddeling géén specifieke rol spelen. De jongeren (n=458), wederom *first offenders*, werden op basis van willekeur aan één van de twee typen projecten toegewezen. Geweldplegers werden hier buiten beschouwing gelaten, er werd alleen gekeken naar plegers van relatief lichte vergrijpen. Ook hier werd een positief effect gevonden van de herstelrechtmethode op de recidive. In de groep op wie de methode werd toegepast, recidiveerden significant minder jongeren. De onderzoekers concludeerden hiermee dat herstelrecht, waarin spijtbetuiging en schadeherstel naar het slachtoffer essentiële elementen zijn, een zeer positieve uitwerking kan hebben op de recidive bij jeugdige, niet-gewelddadige *first offenders*.

Tabel 1 Halt-waardige feiten 2005*

Artikel	Delict	Categorie
141 lid 1 Sr	Openlijk geweld goederen	Vernieling
157 Sr	Brandstichting opzettelijk met gevaar van goederen (niet van personen)	Algemene veiligheid
310 Sr	(Winkel)diefstal + poging	Vermogensdelicten
311 lid 1 (onder 4 ⁰)Sr	(Winkel)diefstal in vereniging + poging	Vermogensdelicten
321 lid Sr	Verduistering + poging	Vermogensdelicten
350 Sr	Vernieling	Vernieling
	Graffiti	Vernieling
416 Sr	Opzet heling	Vermogensdelicten
417 bis Sr	Schuldheling	Vermogensdelicten
326 Sr	Verwisselen prijskaartjes (oplichting)	Vermogensdelicten
424 Sr	Baldadigheid met gevaar/nadeel goederen	Baldadigheid
461 Sr	Verboden toegang	Overig
1.2.2 Vuurwerkbesluit	Illegaal/ondeugdelijk vuurwerk	Vuurwerkdelicten
1.2.4 Vuurwerkbesluit	Voorhanden hebben meer dan 10 kg	Vuurwerkdelicten
2.3.6 Vuurwerkbesluit	Vuurwerk afsteken buiten toegestane tijd	Vuurwerkdelicten
Apv's	Vuurwerk	Vuurwerkdelicten
	Baldadigheid	Baldadigheid
72 Wet	Gedrag dat orde, rust, veiligheid, goede	Openbare orde
personenvervoer	bedrijfs gang verstoort/kan verstoren	
73 Wet	Aanwijzingen orde, rust, veiligheid, goede	Openbare orde
personenvervoer	bedrijfs gang niet volgen	

* Bron: Aurah3, Halt Nederland.

2.4 Halt-waardige feiten en Halt-jongeren

Bureau Halt richtte zich aanvankelijk op jongeren op wie het jeugdstrafrecht van toepassing is – van twaalf tot achttien jaar – en die op een of andere manier betrokken zijn bij vandalisme. Sinds januari 1995 is vandalisme als containerbegrip opgeheven en zijn de Halt-waardige feiten afzonderlijk omschreven en wettelijk aangeduid. Tevens is het toepassingsbereik verruimd. Met name in de categorieën ‘vermogensdelicten’ en ‘vuurwerkdelicten’³³ zijn er nieuwe feiten bij gekomen.³⁴ In 2001 zijn de schadebedragen aangepast in verband met de komst van de euro en bij het besluit van 2003³⁵ zijn de maxima ervan verhoogd. Tevens werden aan het besluit in 2003 twee artikelen uit de wet Personenvervoer toegevoegd waarvoor een Halt-afdoening kan worden opgelegd. De Halt-waardige feiten anno 2005 staan op wetsartikel en categorie weergegeven in tabel 1.

33 Bij besluit van 22 januari 2002 is de nummering van de artikelen uit het Vuurwerkbesluit herzien.

34 Besluit aanwijzing Halt-feiten van 25 januari 1995.

35 Bij besluit van 25 augustus 2003.

Jongeren kunnen voor andere dan onderstaande delicten toch naar Halt verwezen worden.³⁶ Dit kan alleen met toestemming van de Officier van Justitie.

In de praktijk is het niet vanzelfsprekend dat een jongere bij een Halt-waardig feit de mogelijkheid van Halt krijgt aangeboden. Er zijn namelijk vier voorwaarden waaraan voldaan moet zijn voordat de politie de jongere mag doorverwijzen. Dit zijn:

- De leeftijd van de jongere is tussen de twaalf en achttien jaar.³⁷
- De jongere bekent het gepleegde feit.
- Er moet sprake zijn van een zogenoemde *first offender*; iemand die niet eerder voor het plegen van een strafbaar feit is opgepakt. Wel mag de jongere maximaal éénmaal eerder bij Halt zijn geweest en dat moet minstens een jaar geleden zijn. Het gaat dus in feite om een *first offender* in strafrechtelijke termen.
- De jongere stemt in met de verwijzing naar Halt.

Zoals bekend, worden veel delicten door jongeren in groepsverband gepleegd (Beke e.a., 2000). Indien dit het geval is, kan een Officier van Justitie uit het oogpunt van rechtsgelijkheid beslissen om jongeren onder de twaalf jaar of boven de achttien jaar toch naar Halt te verwijzen.

2.5 De Halt-procedure

Na het plegen van een ‘Halt-waardig’ feit heeft de politie de mogelijkheid de jongere door te verwijzen naar Halt. Aan de jongere wordt dan de vrije keuze gelaten: een Halt-afdoening of vervolgd worden door justitie. Het is voordelig voor de jongere om voor Halt te kiezen aangezien hij of zij geen strafblad krijgt bij het succesvol doorlopen van de Halt-afdoening. Kiest de jongere voor Halt, dan volgt er een gesprek met een Halt-medewerker waarin het strafbare gedrag van de jongere besproken wordt en bekeken wordt op welke wijze er verdere invulling wordt gegeven aan de Halt-afdoening. De Halt-medewerker maakt met de jongere afspraken over de strafwerkzaamheden, de eventuele schadevergoeding en/of andere opdrachten zoals verplicht een voorlichtingsvideo bekijken en/of excuses aan het slachtoffer aanbieden. In de Halt-afdoening zal de jongere zoveel mogelijk herstellen wat hij of zij heeft fout gedaan. Hij of zij gaat in de regel

36 Het betreft hier de groep van zogenoemde niet-Halt-waardige feiten. Enkele voorbeelden van deze niet-Halt-waardige feiten zijn: schoolverzuim, lokaalvredebreuk, openbaar geweld personen, mishandeling (eenvoudig), oplichting/illegaal collecteren, openbare dronkenschap, rijden onder invloed, verboden wapenbezit en diverse overtredingen. Onlangs is Halt Nederland benaderd door de Koninklijke Landelijke Politie Dienst (KLPD) om ook bij misbruik van het alarmnummer (112) een Halt-afdoening op te leggen.

37 Onder twaalf jaar wordt de jongere naar Stop verwezen voor een Halt-waardig feit.

twee tot twintig uur werken en/of meedoen aan een speciale leeractiviteit. Daarnaast worden de jongeren vaak aangemoedigd excuses aan te bieden aan de benadeelde. De afspraken worden op papier gezet en alle betrokken partijen wordt om goedkeuring gevraagd.³⁸

Om de taak optimaal aan te laten sluiten bij het strafbare feit wordt de taak – indien mogelijk – verricht bij de benadeelde. De jongere gaat bijvoorbeeld de muren schoonmaken die hij of zij heeft bespoten met graffiti of werken in de winkel waar hij of zij wat gestolen heeft. Als de jongere niet bij de benadeelde aan de slag kan – de werksituatie kan bijvoorbeeld te gevaarlijk zijn of de benadeelde wil niet meer met het gebeurde worden geconfronteerd – wordt hij of zij bijvoorbeeld ingezet bij een gemeentelijke dienst om plantsoenen te onderhouden of klusjes op een kinderboerderij te doen. Het werk wordt buiten de schooltijden van de jongere gedaan en de jongere wordt begeleid door een volwassene.

2.6 Het profiel van Halt-jongeren

Een typering van de jongeren die bij Halt terechtkomen op basis van kenmerken als leeftijd, sekse, etniciteit en gepleegde strafbare feiten levert het volgende beeld op: van alle jongeren die in 2004 naar Halt zijn verwezen³⁹ blijkt het in ruim drie kwart (79%) van de gevallen om een mannelijke pleger te gaan en in het resterende deel (21%) om een vrouwelijke pleger. Ruim twee vijfde (44%) van de jongeren is veertien of vijftien jaar en ongeveer een vijfde (19%) van de jongeren is dertien jaar. Met betrekking tot de etnische herkomst van de Halt-jongeren gaat het in bijna drie kwart (73%) van alle afdoeningen om een autochtone⁴⁰ jongere en in ruim een vijfde (22%) om een allochtone jongere. Wanneer het een allochtone jongere betreft, is dit het vaakst een Marokkaanse jongere (22%), gevolgd door een jongere van Turkse (15%) of Surinaamse (12%) komaf. Voor een restgroep van 5% is de etniciteit onbekend. Het strafbare feit waarvoor jongeren naar Halt worden verwezen en een Halt-afdoening krijgen, blijkt in de meeste gevallen een vermogensdelict (35%), een vuurwerkovertreiding (23%) of een vernieling (19%) te zijn. In mindere mate (respectievelijk 12% en 9%) gaat het om baldadigheid of om een niet-Halt-waardig feit. Wat betreft de man-vrouwverhouding per type strafbaar feit, voeren de mannelijke plegers in elke categorie de boventoon. Vooral

38 Voor jongeren tot zestien jaar moeten de ouders/verzorgers schriftelijk toestemming geven voor de uitvoering van de met Halt gemaakte afspraak.

39 Het gaat hier om 20.068 verwijzingen naar Halt. Hiervan zijn 19.194 verwijzingen uitmondend in een Halt-afdoening (bron: Halt Nederland).

40 Voor de definitie autochtoon/allochtoon zie: Begripsbepaling autochtoon/allochtoon (NIZW, SRJV, versie 2, 2000): een allochtoon is gedefinieerd als een persoon die zelf – of waarvan ten minste één ouder – in het buitenland is geboren. Een autochtoon is dan gedefinieerd als een persoon die zelf of van wie beide ouders in Nederland geboren zijn.

in de categorieën vuurwerk en vernieling zijn jongens oververtegenwoordigd; het percentage jongens voor deze categorieën is respectievelijk 96% en 92%. Ook in de categorie baldadigheid vinden we verhoudingsgewijs aanzienlijk meer jongens (91%) dan meisjes (9%) terug. Alleen in de categorie vermogensdelicten – tevens het meest voorkomende feit – geven de vrouwelijke plegers behoorlijk tegengewicht: 58% is hier mannelijk tegenover 42% vrouwelijk.

2.7 De effectiviteit van Halt

De effectiviteit van Halt is al meerdere malen op verschillende wijzen onderzocht. In deze paragraaf laten we een aantal van deze studies naar de effecten van Halt – of naar sanctionering in bredere zin – de revue passeren. De onderzoeken worden niet alleen beschreven op hun belangrijkste bevindingen, maar ook op de wijze waarop ze zijn uitgevoerd. De hoofdbevindingen met betrekking tot de effectiviteit van Halt, of de effectieve bestanddelen van Halt, worden steeds na elk onderzoek puntsgewijs weergegeven.

Kruissink en Verwers (1989 en 1991), Dijkman en Gunther Moor (1998), Van Veenen (2001) en Van Espen (2002) voerden in totaal zes studies naar de effectiviteit van Halt uit. Alle studies gebruikten een recidivemaat om de effectiviteit van Halt te meten.⁴¹ Hier werden zelfgerapporteerde gegevens of geregistreerde politiegegevens voor gebruikt of een combinatie van beide. Tussen de studies zijn verschillen in steekproef, de looptijd van het onderzoek en de momenten en plaatsen wanneer en waar de meting(en) zijn uitgevoerd.

De eerste studie naar recidive na de Halt-afdoening werd uitgevoerd door Kruissink en Verwers (1989). Kruissink en Verwers hebben een quasi-experimenteel design toegepast in die zin dat zij jongeren die een Halt-afdoening kregen, vergeleken met jongeren die voor soortgelijke feiten – inclusief kleine winkeldiefstallen – geen Halt-afdoening maar wel een reactie van de politie kregen. Voor deze laatste groep jongeren kozen zij een gemeente waar Halt toen nog niet functioneerde, in dit geval Utrecht.

In concreto onderzochten zij in de experimentele groep 179 cliënten van Halt in Dordrecht, Eindhoven en Rotterdam en in de controlegroep 90 jongeren uit Utrecht die geen Halt-afdoening kregen. Naast het grote verschil in het aantal jongeren tussen de onderzoeksgroepen geven de auteurs aan dat de experimentele en controlegroep in etnische samenstelling enigszins van elkaar verschilden. Gekeken naar de etnische

⁴¹ Bij die studies waarin uitspraken gedaan worden over recidive aan de hand van geregistreerde politie-cijfers betreft het verdachten en geen veroordeelden.

samenstelling van de groepen, ligt het aandeel Nederlandse jongeren in de experimentele groep (88%) hoger dan in de controlegroep (72%) en het aandeel Marokkaanse jongeren in de controlegroep (19%) hoger dan in de experimentele groep (2%). Voor de kenmerken leeftijd en sekse laten de groepen grotendeels dezelfde contouren zien; de gemiddelde leeftijd in beide groepen is vijftien jaar en in beide groepen zijn jongens oververtegenwoordigd; in de experimentele groep is 96% mannelijk en in de controlegroep 91%.

Het onderzoek had zowel betrekking op een zelfrapportage uitgevoerd met een vragenlijst als op een meting van geregistreerde politiecijfers; de resultaten worden echter voornamelijk beschreven aan de hand van de zelfgerapporteerde gegevens.

Er werd een effect, uitgedrukt in een verschilscore in Halt-waardige criminele activiteiten, tussen na- en voormeting gevonden voor de experimentele groep. Volgens zelfrapportage pleegden jongeren uit deze groep in het jaar ná de Halt-afdoening minder vandalisme dan ervoor: 21% pleegde helemaal geen vandalisme meer en 42% deed dit minder dan in het jaar voor de afdoening. In de controlegroep werd bij slechts een kwart van de jongeren (25%) een afname van vandalisme geconstateerd, terwijl geen van deze jongeren met deze activiteit stopte.⁴²

In de vragenlijst voor de jongeren werd tevens aandacht besteed aan een aantal achtergrondfactoren zoals de school-, werk- en thuissituatie en de vrijetijdsbesteding. Hierin werden de Halt-cliënten vergeleken met een steekproef van Nederlandse jongeren in dezelfde leeftijdscategorie.⁴³ Halt-jongeren blijken gemiddeld lager opgeleid en spijbelen meer dan jongeren uit de landelijke steekproef. Daarnaast komen Halt-jongeren vaker uit incomplete gezinnen en ligt bij hen het softdruggebruik hoger. Hoewel de Halt-jongere hierin – in negatieve zin – enigszins afwijkt van het landelijk profiel kan op grond van deze achtergrondkenmerken niet gesproken worden van een échte probleemgroep. Er werd vermoedelijk ook om deze reden geen relatie gevonden tussen de effectiviteit van Halt en achtergrondproblematiek zoals moeilijkheden thuis, overmatig alcohol- en druggebruik of problemen op school. Evenmin werd een verband gevonden tussen de effectiviteit van Halt en een aantal kenmerken van de Halt-afdoening zoals de duur van de afhandeling, de relatie tussen het gepleegde feit en de te verrichten werkzaamheden en de schadevergoeding naar de benadeelde. Een verklaring voor het ontbreken van het verband tussen de effectiviteit van Halt en de genoemde

42 Hierbij dient de kanttekening geplaatst te worden dat in de controlegroep de nameting al een half jaar na de voormeting plaatsvond en in de experimentele groep na één jaar. Hier is volgens de auteurs in de data-analyse rekening mee gehouden.

43 Voor het profiel van de gemiddelde Nederlandse jongere is gebruikgemaakt van de resultaten van onderzoek door Junger-Tas en Kruissink (1987) waarbij gebruik is gemaakt van een a-selecte landelijke steekproef.

kenmerken van de afdoening ligt volgens de onderzoekers mogelijk in het feit dat voor de jongeren de relatie tussen het delict en de afdoening al voldoende helder is. Daarbij wordt door de onderzoekers tevens gewezen op de gesprekken met de Halt-medewerker waarin sterk benadrukt wordt waarom de jongere naar Halt verwezen is en waarom hij een afdoening krijgt.

Resultaten samengevat

Uit zelfgerapporteerde recidivegegevens voor vandalisme komt naar voren dat jongeren die een Halt-afdoening kregen in het jaar ná de afdoening minder (42%) tot geen (21%) vandalisme meer plegen. Onder de groep jongeren die geen Halt-afdoening kreeg maar op reguliere wijze werd afgedaan, was het aandeel jongeren dat minder vandalisme pleegde kleiner (25%).

Er blijkt uit de zelfgerapporteerde gegevens geen relatie tussen de effectiviteit van Halt en achtergrondproblematiek zoals moeilijkheden thuis, overmatig alcohol- en drugsgebruik of problemen op school.

Er wordt geen verband gevonden tussen de effectiviteit van Halt en bestanddelen van Halt zoals 'duur van de afhandeling', 'werkzaamheden ten gunste van de benadeelde' en 'schadebetaling'.

Enkele jaren later voerden Kruissink en Verwers (1991) een tweede studie uit naar de effectiviteit van Halt volgens een soortgelijk design als hun eerste studie met een voor- en nameting en een experimentele en een controlegroep. De aanleiding voor dit onderzoek was het tweejarige experiment om ook jongeren die een winkeldiefstal hadden gepleegd naar Halt te verwijzen. Het onderzoek richtte zich op de aard en het proces van de Halt-afdoening bij jongeren uit Rotterdam die in 1989 voor winkeldiefstal naar Halt verwezen werden. Eerder viel winkeldiefstal buiten het toepassingsbereik van Halt. De Halt-afdoening bij winkeldiefstal hield in de regel in dat jongeren moesten gaan werken in de winkel waar ze wat gestolen hadden. Uit een steekproef van 83 jongeren in de experimentele groep, die samengesteld was uit jongeren die voor winkeldiefstal naar Halt verwezen werden, doorliepen uiteindelijk 50 jongeren het volledige onderzoek. Tijdens hun contact met Halt in de periode vanaf de start van het winkeldiefstalproject van februari 1989 tot en met maart 1990, vulden zij voor de eerste keer een vragenlijst in. De tweede afname van de vragenlijst vond na een half jaar plaats, in de periode van augustus 1989 tot aan september 1990. Als controlegroep fungeerde een selectie van jongeren die in Utrecht wegens winkeldiefstal met de politie in aanraking kwamen en op reguliere wijze door de politie waren afgedaan.⁴⁴ Van de 69 jongeren uit

⁴⁴ In de meeste gevallen hield dit in dat de politie de zaak seponeerde nadat een 'rapport minderjarige' was opgemaakt (78,3%); één keer werd een proces-verbaal opgemaakt en twee keer werd volstaan met een politieberisping zonder dat daarvan een rapport opgemaakt werd.

de voormeting hebben er 44 ook aan de nameting deelgenomen. Vanwege ernstige bedenkingen ten aanzien van de betrouwbaarheid zijn 21 jongeren uit het bestand verwijderd waarmee de netto controlegroep op 23 uitkomt. Ook bij hen vond de tweede afname van de vragenlijst een half jaar na de eerste afname – in de periode van april 1989 tot en met september 1989 – plaats, in de periode van oktober 1989 tot en met maart 1990. De auteurs wijzen er in hun onderzoek op dat er vraagtekens kunnen worden gezet bij de vergelijkbaarheid van de experimentele groep en de controlegroep en hiermee bij conclusies over de effectiviteit van de Halt-afdoening. Een voorwaarde voor de toewijzing van jongeren aan de experimentele groep is dat ze al minstens één keer eerder met de politie in aanraking zijn geweest. Voor de controlegroep gold deze voorwaarde niet. Met andere woorden, alleen in de controlegroep vinden we de echte *first offenders* terug.

Uit zelfrapportage- en geregistreerde politiegegevens blijkt dat 10% van de experimentele groep het voorafgaande half jaar aan de Halt-afdoening meer dan tien winkeldiefstallen en daarnaast vaak ook andere strafbare feiten gepleegd heeft. Uit zelfgerapporteerde gegevens blijkt dat 71% van de experimentele groep geen enkele winkeldiefstal in het half jaar na verwijzing naar Halt heeft gepleegd. In de controlegroep lag dit percentage beduidend lager, namelijk op 52%.

Hoewel de verschillen tussen de experimentele groep en de controlegroep – wellicht mede gezien de geringe omvang van het aantal deelnemende jongeren – niet significant zijn, wijzen de resultaten in de richting van een positieve uitwerking van de Halt-afdoening op jeugdige winkeldieven. Aangezien er voor andere strafbare feiten geen significante veranderingen waren, concluderen de onderzoekers dat de alternatieve afdoening bij jeugdige winkeldieven leidt tot vermindering van winkeldiefstal maar klaarblijkelijk geen effect heeft op het terugdringen van de recidive bij andere strafbare feiten.

Resultaten samengevat

Halt leidt bij jeugdige winkeldieven tot vermindering van het opnieuw plegen van winkeldiefstal maar heeft geen effect op recidive ten aanzien van andere feiten.

In opdracht van Halt Nederland voerden Dijkman en Gunther Moor (1998) enkele jaren later een onderzoek uit naar de effectiviteit van de Halt-afdoening in vier regio's. Bij de selectie van de vier Halt-bureaus is rekening gehouden met regionale spreiding en spreiding in bevolkingsdichtheid (stad versus platteland).

De effectiviteit van Halt werd ook hier gemeten aan de hand van recidivegegevens. In het bijzonder werd de relatie tussen werkwijze (mate van persoonlijk contact en kwaliteit van de afdoening) en de mate van recidive onderzocht.

De factor persoonlijk contact viel uiteen in het aantal gesprekken dat er met de jongeren bij Halt gevoerd is en de mate waarin uitvoerend werk door de Halt-medewerkers zelf begeleid werd. De vier gekozen bureaus varieerden onderling op elk van de variabelen.

In totaal betrof het een steekproef van 1.531 jongeren, die naar Halt verwezen werden waarvan 4% voor de tweede keer naar Halt is verwezen.⁴⁵

Alle jongeren zijn nagetrokken in de politieregistratie op het opnieuw plegen van een strafbaar feit ná de hele Halt-procedure. Bij de bepaling van de recidive is zowel gekeken naar gegevens uit de politieregisters als naar de gegevens op basis van interviews met 165 jongeren. Na bijna twee jaar (22 maanden) blijkt uit de geregistreerde politiecijfers (HKS) dat 15,0% van de jongeren gerecidiveerd heeft.⁴⁶ Van het aantal recidivisten had 14,2% twee maal gerecidiveerd en 17,9% zelfs drie keer of meer. De zelfgerapporteerde recidive ligt veel hoger. Bij het benoemen van 22 Halt-waardige delicten door de interviewer zegt 64% één of meer delicten te hebben gepleegd. Dat de zelfgerapporteerde recidive fors hoger ligt dan de geregistreerde recidive heeft onder andere te maken met het feit dat binnen de zelfrapportage het aantal Halt-waardige delicten ruimer genomen was (bijvoorbeeld zwartrijden) dan bij de politieregistratie. Het is daarnaast zo dat niet alle overtredingen resulteren in een aanhouding en bovendien is het mogelijk dat jongeren meer overtredingen zeggen te begaan dan ze in werkelijkheid hebben begaan.

Een kanttekening bij de bevindingen in het onderzoek is de lengte van de tussengelegen periode van de Halt-afdoening tot de recidivemeting, deze varieert van een half jaar tot twee jaar. Wanneer deze periode voor de totale onderzoeksgroep twee jaar duurde, waren recidivecijfers waarschijnlijk hoger uitgevallen. Wanneer gekeken wordt naar recidive gerelateerd aan de factor persoonlijk contact blijkt dat het bureau met de grootste mate van persoonlijk contact (drie gesprekken én werkbegeleiding) de minste recidivisten heeft (10,8%) en het bureau met het minste persoonlijk contact (één gesprek, geen werkbegeleiding) de meeste recidivisten (19,5%) heeft. Persoonlijk contact kan hier dus aangemerkt worden als effectief kwaliteitscriterium voor Halt.

Beperkingen aan het onderzoek zijn dat men door onder andere de veelheid aan variabelen en leemtes in het onderzoeksmateriaal bepaalde bevindingen niet kan verklaren. Zo heeft men niet inzichtelijk kunnen maken welke elementen van het persoonlijke contact effectief zijn en in hoeverre het van belang is dat de afdoening aansluit op het gepleegde feit. De geïnterviewde jongeren waren overigens van mening dat deze aansluiting er vaak niet is.

45 Jongeren mogen maximaal twee keer een Halt-afdoening krijgen op voorwaarde dat er tussen het eerste en tweede contact minimaal een jaar verstreken is.

46 HKS, het Herkenningsdiensysteem, is de landelijke database van de politie waarin alle antecedenten van een persoon die als verdachte is aangemerkt, worden opgenomen.

Resultaten samengevat

De factor persoonlijk contact blijkt een effectief kwaliteitscriterium voor Halt: het bureau met de grootste mate van persoonlijk contact had het laagste recidivecijfer (10,8%). Het bureau met het minste persoonlijk contact had het hoogste recidivecijfer (19,5%).

In een tweede studie richtten Dijkman en Gunther Moor (1998) zich met name op het op dat moment lopende project 'Signaleren Risicjongeren Bureau Halt Den Haag e.o./Zoetermeer'. Het project is erop gericht methoden te ontwikkelen om jongeren met een verhoogd risico op recidive te signaleren en een aanbod te ontwikkelen dat dit gesignaleerde risico op nieuw wetsovertredend gedrag moet reduceren. Hoewel de studie zich dus niet direct richt op de effectiviteit van de Halt-afdoening beschrijft het een aantal kenmerken en indicaties voor jongeren die verhoogd risico op recidive lopen. Hoewel de aantallen over het geheel genomen te klein zijn om harde uitspraken te doen, geeft het een beeld van factoren die een rol kunnen spelen bij recidive.

Problemen op school zoals slechte resultaten, geringe motivatie en spijbelgedrag blijken samen te hangen met recidive. Van de zes gevallen waarin een jongere met problemen op dit gebied kampte, recidiveerden er drie. Ook bleek er een voorspellende waarde in het feit dat er al langer sprake was van hulpverlening bij de jongere: van de tien jongeren bij wie dit het geval was, recidiveerden er acht.

Uit interviews met jongeren komt naar voren dat vooral goede resultaten geboekt worden met intensieve, rechtstreekse contacten met de Halt-medewerker: de jongeren extra wijzen op het risico dat zij lopen, een extra gesprek en dergelijke. Ook een extra gesprek met de ouders kan zeer zinvol zijn. Dit geldt wel voor jongeren met een relatief lichte problematiek.

Resultaten samengevat

Onderwijsproblematiek zoals slechte resultaten, geringe motivatie en spijbelgedrag lijkt een goede indicator te zijn voor recidive.

Vooral met de hulp die Halt-medewerkers zelf verlenen, vaak in de vorm van gesprekken waarin de risico's van negatief gedrag benadrukt worden, een extra gesprek of overleg met de ouders, worden goede resultaten geboekt. Het gaat hier doorgaans wel om jongeren met een lichte problematiek.

Van vrij recente datum waarin Halt onderwerp van onderzoek is geweest, zijn de uitgevoerde studies door Van Veenen (2001) en Van Espen (2002). Zij onderzochten over verschillende jaren de recidive van jongeren uit de regio Amsterdam-Amstelland na een Halt-afdoening. Van Veenen heeft de groepen jongeren die in 1995 en 1996 een Halt-afdoening hebben doorlopen, gevolgd, Van Espen heeft de groep uit het daaropvolgende jaar (1997) onderzocht. In beide onderzoeken is gekeken naar algemene recidive

waarbij als maat gebruik is gemaakt van de geregistreerde politiegegevens. De follow-uptermijn was in beide onderzoeken drie jaar. Interessant is dat wanneer de resultaten van de drie groepen tezamen worden beschouwd, de helft van de onderzoeksgroep in het eerste jaar recidiveert. In het tweede jaar is dit 30,3% en in het derde jaar loopt dit nog verder terug tot 19,6%. Wanneer gekeken wordt naar het type delict in relatie tot recidive, blijkt dat jongeren binnen drie jaar na het plegen van een vuurwerkdelict het minst vaak recidiveren (20%). Recidive na vernielingen of vermogensdelicten ligt hoger (rond 30%) en de recidive voor de groep jongeren die zich schuldig maken aan overige delicten (waaronder geweld) ligt het hoogst met 33,4%.

Resultaten samengevat

Recidiveonderzoek op basis van politiegegevens laat zien dat de helft van de Halt-jongeren na één jaar recidiveert. Na drie jaar recidiveert nog een vijfde van alle jongeren.

De omvang van de recidive is gerelateerd aan het type delict waarvoor de jongere bij Halt komt. Vuurwerkdelicten leiden tot de laagste recidivecijfers en overige delicten waaronder geweld tot de hoogste.

De meest recente studie dateert uit 2005 en heeft betrekking op een analyse van justitiegegevens (Compas) met betrekking tot de recidive van bijna 3.000 Amsterdamse Halt-jongeren die met succes de Halt-afdoening hebben doorlopen (Nauta, 2005). In deze studie zijn de recidivepatronen van Halt-jongeren onderzocht, van een controlegroep is echter geen sprake. Van belang om op te merken, is dat recidive in dit onderzoek betrekking heeft op veroordeelde jongeren en niet – zoals bij de meeste eerdere besproken onderzoeken – van ter kennis van de politie gekomen jongeren.

Uit het onderzoek blijkt dat minder dan een kwart van de jongeren recidiveert (in de zin van een veroordeling) en dat de meesten van hen relatief snel na het Halt-contact recidiveren. Ook blijken de jongeren tot twaalf jaar en de meisjes minder te recidiveren dan de ouderen en de jongens. Tot slot is het opmerkelijk dat jongeren die al eerder bij Halt zijn geweest (*second offenders*) de meest kwetsbare groep vormen als het gaat om recidive.

Resultaten samengevat

Recidiveonderzoek op basis van justitiegegevens (veroordeelde jongeren) laat zien dat van jongeren die Halt succesvol afronden minder dan 25% recidiveert.

Jongens recidiveren meer dan meisjes en ouderen meer dan jongeren.

Second offenders vormen wat betreft recidive de meest kwetsbare groep.

2.8 Halt in vergelijking met andere interventies

Om de vastgestelde recidivepercentages van Halt-cliënten enig reliëf te geven, worden deze vergeleken met die van 'echte' criminele jongeren na hun interventie. Van jongeren bij wie de interventie een behandeling in een justitiële inrichting inhield⁴⁷, recidiveerde – gemeten aan de hand van justitiële documentatie – bijna een derde (30%) na het eerste jaar. Dit percentage liep op tot bijna twee derde (65%⁴⁸) na het vijfde jaar (Van der Heiden-Attema en Wartna, 2000a/2000b). Van de jongeren die alleen een jeugdreclasseringsmaatregel⁴⁹ kregen, heeft bijna tweederde (67%) vier jaar na het beëindigen van de reclasseringsbemoediging eens of meerdere keren politiecontact gehad. 31% van alle cliënten recidiveerde in het eerste jaar tot 58% van alle cliënten in het derde jaar. Van degenen die opnieuw met justitie in aanraking zijn gekomen, gaat het gemiddeld om drie nieuwe contacten. Het merendeel van de recidivezaken heeft betrekking op een vermogensdelict zonder geweld (Van der Laan e.a., 2005). Recent recidiveonderzoek onder jeugdige daders wijst uit dat van de totale groep 59% na zeven jaar één of meer nieuwe justitiecontacten heeft. Bij de jongeren met een onvoorwaardelijke vrijheidsstraf ligt dit percentage zelfs op 84% (Wartna e.a., 2005).

Bij zwaardere criminele jongeren, bij wie de interventie een verblijf in een behandelinrichting inhield, liep het percentage recidivisten op van bijna een derde (30%) na het eerste jaar tot bijna twee derde (65%) na het vijfde jaar.

Van de zwaardere criminele jongeren, bij wie de interventie een jeugdreclasseringsmaatregel inhield, recidiveerde 31% in het eerste jaar. Over drie jaar was dit 58% van alle jongeren.

Recidiveonderzoek na zeven jaar laat zien dat van de totale groep jeugdige daders 59% nieuwe justitiecontacten heeft.

In de aanloop naar het overzicht van methodologische aandachtspunten – zoals die voortvloeien uit de eerder beschreven onderzoeken – bespreken we hier als laatste een recente studie van Korf (2003). Hij verrichtte een meta-analyse over verschillende studies naar de effecten van Halt.⁵⁰ Eén van de hoofdvragen die Korf zich hierbij stelt, is in hoeverre het design van verschillende studies het toelaat causale uitspraken te doen over de effectiviteit van Halt in termen van recidive. In het kader van een goede

47 In de meeste gevallen betreft het hier jongeren met een opgelegde Plaatsing In Jeugdinstelling (PIJ) of een Onder Toezicht Stelling (OTS) maatregel.

48 Dit percentage is een schatting op basis van extrapolatie.

49 Deze maatregelen zijn in te delen in de twee hoofdcategorieën 'hulp en steun' en 'toezicht en begeleiding'.

50 In zijn meta-analyse zijn onder meer ook de studies van Kruisink en Verwers (1989, 1991), Dijkman en Gunther Moor (1998), Van Veenen (2001) en Van Espen (2002) opgenomen.

effectmeting onderstreept Korf het belang van een geschikte controlegroep. In veel effectmetingen is er niet gebruikgemaakt van een dergelijke geschikte controlegroep die op wezenlijke aspecten zoals geslacht, etniciteit en type gepleegd feit overeenkomt met de experimentele groep. Daarnaast wijst Korf op de complexiteit van de gegevens die geëvalueerd moeten worden. Deze complexiteit vraagt om vaak evenzo complexe statistische analyses. Tussen veel factoren zoals leeftijd, type strafbaar feit, geslacht en etniciteit blijkt een onderlinge samenhang in relatie tot criminaliteit en in het verlengde daarvan tot recidive. Zo duidt het feit dat de criminaliteit onder bijvoorbeeld Marokkaanse meisjes veel lager is dan onder Marokkaanse jongens op een samenhang tussen etniciteit en geslacht (Van Gemert, 1998). Het verdient dan ook aanbeveling om binnen de samenstelling van de groepen en de rapportage van de recidive zoveel mogelijk uit te splitsen naar deze factoren en tevens analyses te verrichten op eventuele samenhangen en interacties tussen factoren.

2.9 Tot slot

Hoewel de officiële evaluaties over het effect van Halt numeriek beperkt zijn, bestaan er aanwijzingen dat de Halt-aanpak voor de meeste *first offenders* effectief lijkt te zijn. Uit de bestaande evaluaties – waarin al dan niet op verschillende wijze met een controlegroep is gewerkt – komt naar voren dat door de lage pakkans sommige jongeren die voor het eerst worden gepakt in feite al ruime ervaring hebben opgedaan op het gebied van criminaliteit. Deze categorie beschouwt het gepakt worden meer als pech en laat zich veelal door de Halt-aanpak niet afschrikken en gaat door c.q. recidiveert.⁵¹ Uit de eerder uitgevoerde studies komt de Halt-afdoening naar voren als een adequate maatregel om licht crimineel gedrag te verminderen of zelfs te doen stoppen (Kruissink en Verwers, 1989; 1991, Dijkman en Gunther Moor, 1998, Van Veenen, 2001, Van Espen, 2002). Hierbij dient opgemerkt te worden dat de beste resultaten worden geboekt bij jongeren met een doorgaans lichte problematiek. Vooral de factor persoonlijk contact blijkt een effectief kwaliteitscriterium voor Halt; vooral begeleiding in de vorm van extra gesprekken tussen de Halt-medewerker en de jongere worden door de jongere als positief ervaren (Dijkman en Gunther Moor, 1998).

De beschreven studies laten echter ook zien dat de bevindingen ten aanzien van de mate van succes van een sanctie als Halt mede afhangen van de wijze waarop het onderzoek is uitgevoerd. Dit blijkt uit het feit dat studies die dezelfde factoren onderzochten tot verschillende resultaten kwamen. Zo blijkt uit het onderzoek van Kruissink en Verwers (1989) geen relatie tussen schoolproblematiek en recidive terwijl in het onderzoek van

51 Hauber, 2001.

Dijkman en Gunther Moor (1998) wel een samenhang gevonden wordt. Het gekozen onderzoeksdesign – we noemen hier in het bijzonder de duur van een onderzoek – blijkt bij de bepaling van de effectiviteit van een sanctie belangrijk. Van der Heiden-Attema en Wartna (2000a, 2000b) onderzochten recidive bij residentiële maatregelen en vonden dat pas na drie jaar het plafond in zicht kwam. Ook in het onderzoek van Van Espen (2002) naar recidive bij Halt-cliënten blijken er in het derde jaar na de afdoening nog jongeren terug te vallen.

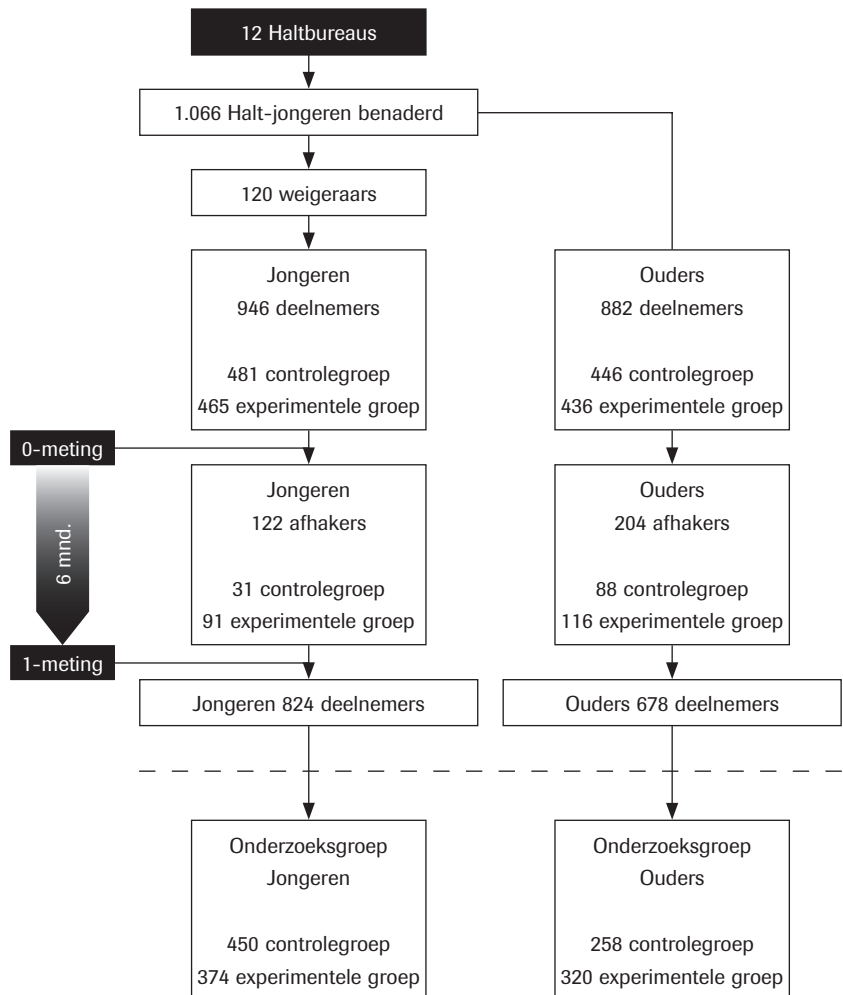
3 Verloop, respons en wijze van analyse

In hoofdstuk 1 is de onderzoeksopzet beschreven. In dit hoofdstuk staat de wijze waarop het onderzoek in de praktijk is verlopen centraal. Allereerst gaan we in op de respons en de kenmerken van de onderzoeksgroep (paragraaf 3.1) om vervolgens in paragraaf 3.2 de wijze van analyse aan de orde te stellen.

3.1 Respons en kenmerken van de onderzoeksgroep

Allereerst geven we in figuur 3 een overzicht van de respons weer om vervolgens de verschillende stappen in het onderzoek nader te beschrijven.

Figuur 3 Respons



3.1.1 De Halt-bureaus

In figuur 3 is te zien dat er – conform de onderzoeksopzet – twaalf Halt-bureaus hebben meegewerkt aan het onderzoek. In de opzet van het onderzoek was het de bedoeling om de volgende twaalf Halt-bureaus te benaderen: Amsterdam, Breda, Den Bosch, Den Haag, Enschede, Groningen, Leeuwarden, Maastricht, Nijmegen, Zwolle, Utrecht en Rotterdam.

Uiteindelijk hebben tien van de twaalf bureaus ingestemd met deelname aan het onderzoek. Rotterdam en Utrecht vielen af en om dit verlies op te vangen zijn de Halt-bureaus in Gorinchem en Leiden in het onderzoek opgenomen. De keuze voor deze twee bureaus heeft te maken met de geografische ligging (westen van het land). Daarnaast zijn – om wel in de buurt van de 500 jongeren per onderzoeksgroep te komen – bij sommige deelnemende Halt-bureaus iets meer jongeren benaderd.

In tabel 2 is weergegeven hoe de steekproef en de keuze voor de Halt-bureaus er aanvankelijk uitzag en hoe deze later is bijgesteld. Uiteindelijk is het onderzoek uitgevoerd bij de Halt-bureaus Amsterdam, Breda, Den Bosch, Den Haag, Enschede, Groningen, Leeuwarden, Maastricht, Nijmegen, Leiden, Gorinchem en Zwolle. Met deze bureaus is er zowel sprake van een goede landelijke spreiding als van kleinere versus grotere bureaus c.q. gemeenten.

Tabel 2 Steekproefverdeling over de Halt-bureaus

Aanvankelijke steekproef	Gewenst aantal jongeren	Nieuwe steekproef**	Gewenst aantal jongeren
Amsterdam	154	Amsterdam*	174
Breda	20	Breda	20
Den Bosch	92	Den Bosch	92
Den Haag	168	Den Haag	168
Enschede	34	Enschede	34
Groningen	100	Groningen*	110
Leeuwarden	86	Leeuwarden	86
Maastricht	26	Maastricht	26
Nijmegen	60	Nijmegen*	70
Rotterdam	110	Leiden	120
Utrecht	88	Gorinchem	30
Zwolle	62	Zwolle	62
Totaal	1.000	Totaal	992

** Bij de bureaus met een (*) is de steekproef opgehoogd.

3.1.2 De 0-meting: weigeraars en deelnemers

Om uiteindelijk per Halt-bureau het gewenste aantal jongeren te halen (zie tabel 2), zijn er in totaal 1.066 jongeren door de diverse Halt-bureaus

gevraagd om hun medewerking.⁵² De overgrote meerderheid (946 jongeren – 88,7%) was bereid deel te nemen aan het onderzoek. De deelnemende jongeren zijn gelijkmatig verdeeld over de controlegroep (50,8%) en de experimentele groep (49,2%). Een op de negen jongeren (11,3%) heeft aangegeven niet te willen of kunnen deelnemen; deze groep van 120 jongeren betreft de ‘weigeraars’. Naast de jongeren hebben 882 ouders of verzorgers eveneens een vragenlijst ingevuld. Dat betekent dat het leeuwendeel van de ouders (93,2%) van deelnemende jongeren eveneens deelgenomen heeft aan de 0-meting.⁵³ De deelnemende ouders zijn gelijkmatig verdeeld over de controlegroep (50,6%) en de experimentele groep (49,4%). Het is van belang om na te gaan of de jongeren die weigeren een ander profiel hebben dan de jongeren die deelnemen en derhalve gaan we daar nu op in.

Een profiel van de weigeraars

Negen van de tien keer is de jongere uit de groep ‘weigeraars’ samen met ten minste een van zijn of haar ouders naar het Halt-bureau gekomen (89,4%). In driekwart van de gevallen is één van de ouders aanwezig (75,2%), waarvan meestal de moeder (67,1%) en bij één op de zeven jongeren waren beide ouders met de jongere meegegaan naar het Halt-bureau (14,2%). Het overige deel van de jongeren (10,6%) was alleen naar het Halt-bureau gekomen.

In tweederde van de gevallen blijken zowel de jongere als (een van) zijn of haar ouders (67,9%) te hebben geweigerd deel te nemen aan het onderzoek. Het overige deel van de weigeringen (32,1%) was alleen toe te schrijven aan de jongere.

De redenen dat jongeren niet deelnemen aan het onderzoek is voor bijna een kwart van de ‘weigeraars’ gelegen in het feit dat ze gewoonweg geen zin hebben om mee te werken (24,2%). Daarnaast weigert een vijfde van de jongeren en/of diens ouders (20,0%) deelname vanwege tijdgebrek of vanwege desinteresse of een negatieve houding ten aanzien van het onderzoek: *‘het verloop en resultaat kun je toch niet meten’* aldus een van de ouders. Bijna een vijfde deel van de ‘weigeraars’ (n=23) is niet in staat deel te nemen aan het onderzoek vanwege gebrekkige taal- of leesvaardigheden. Voor het grootste deel van deze jongeren (n=15) – maar vaak ook voor hun ouders – geldt dat zij de Nederlandse taal onvoldoende beheersen om de vragenlijst te kunnen invullen. *‘Er was sprake van een taalbarrière omdat het gezin een paar maanden geleden pas vanuit Marokko naar Nederland is gekomen’*, schrijft een van de Halt-medewerkers. Bij het overige deel van de

52 Er zijn meer jongeren benaderd dan volgens de steekproef gewenst is. Dit is gedaan om op voorhand rekening te houden met weigeraars en het belang van het realiseren van een voldoende grote onderzoekspopulatie.

53 De verklaring voor het feit dat minder ouders dan jongeren deel hebben genomen aan het onderzoek is dat ouders niet altijd met de jongere meekomen naar het Halt-bureau of dat de ouders wel aanwezig zijn maar niet willen of kunnen deelnemen aan het onderzoek (bijvoorbeeld om redenen als tijdgebrek of taalproblemen).

jongeren die niet deelnamen vanwege taal- of leesproblemen (n=7) was er in de optiek van de Halt-medewerker sprake van dyslexie. Tot slot hebben de resterende jongeren (n=8) andere of onbekende redenen gehad om niet deel te nemen aan het onderzoek.

Het blijkt dat meer jongeren van niet-Nederlandse origine⁵⁴ die benaderd zijn deelname hebben geweigerd (14,7%) dan jongeren van Nederlandse origine (9,7%⁵⁵). Eén van de verklaringen hiervoor is het weigeren vanwege taalproblemen, waar eerder melding van gemaakt werd.

De groep weigeraars bestaat voor driekwart (76,9%) uit jongens en een kwart uit meisjes (23,1%). De gemiddelde leeftijd van de groep op het moment dat ze bij Halt komen, ligt op 14,7 jaar. De jongste is 12 en de oudste 19 jaar.⁵⁶ Ruim de helft van de weigeraars is van Nederlandse herkomst (55,9%). In tabel 3 is de verdeling naar etniciteit weergegeven.

Tabel 3 Etnische achtergrond van de 'weigeraars' in percentages (n=120)

Etnische achtergrond	%
Nederlandse	55,9
Turkse	4,2
Marokkaanse	8,5
Antilliaanse/Arubaanse	4,2
Surinaamse	4,2
Anders/combinaties	22,9
Totaal niet-Nederlandse	44,1

De strafbare feiten waarvoor de jongeren uit de groep weigeraars naar Halt zijn verwezen, betreffen overwegend vermogensmisdrijven (53,5%) en vernieling (21,6%). Bij de vermogensmisdrijven gaat het voor het leeuwendeel om winkeldiefstal. Baldadigheid, het spuiten van graffiti, heling, brandstichting en schoolverzuim komen minder voor. Daarnaast is er een klein aandeel van overige strafbare feiten (4,3%) waarbij het onder meer gaat om het opgeven van een valse naam, smaad en in bezit hebben of gebruiken van softdrugs. Een aantal van de weigeraars is voor een combinatie van feiten naar Halt verwezen waarvan een van de feiten overigens bijna altijd een vermogensmisdrijf betreft. In tabel 4 zijn de strafbare feiten weergegeven.

54 Onder niet-Nederlands wordt het volgende verstaan: een persoon die zelf of waarvan ten minste één ouder in het buitenland is geboren.

55 $p=0,01$

56 Hoewel de Halt-afdoening wettelijk opgelegd wordt aan jongeren tussen de 12 en 18 jaar blijken Halt-bureaus soms een uitzondering op de regel te maken waardoor er ook jongeren van 11, 18 en 19 jaar in de steekproef zitten. Wanneer jongeren onder de 12 jaar en ouder dan 18 jaar een Halt-afdoening krijgen, is dat meestal bij een groepsfeit vanuit het oogpunt van rechtsgelijkheid en altijd met toestemming van de Officier van Justitie (Halt Nederland, 2005).

Tabel 4 Overtredingen en misdrijven waarvoor de ‘weigeraars’ naar Halt zijn verwezen in percentages (n=120)

Type	%
Vernieling	21,6
Winkeldiefstal	37,1
Overig vermogensmisdrijf	16,4
Heling	1,7
Graffiti	3,4
Baldadigheid	8,6
Eenvoudige mishandeling	0
Brandstichting	1,7
Schoolverzuim	0,9
Overige overtredingen en misdrijven	4,3
Combinatie	4,5

Een profiel van de deelnemers

Net als bij de groep weigeraars zijn de deelnemers negen van de tien keer samen met ten minste een van hun ouders naar het Halt-bureau gekomen (91,8%). In driekwart van de gevallen is één van de ouders aanwezig (77,3%), waarvan meestal de moeder (67%). Bij één op de zeven jongeren zijn beide ouders met de jongere meegegaan naar het Halt-bureau (14,4%). Het overige deel van de jongeren (8,2%) is alleen naar het Halt-bureau gekomen.

De groep bestaat voor bijna driekwart uit jongens (71,5%) en voor ruim een kwart uit meisjes (28,5%). De gemiddelde leeftijd van de groep op het moment dat ze bij Halt komen, ligt op 14,5 jaar. De jongste is 11 en de oudste 19 jaar. De deelnemers blijken voor wat betreft leeftijd en sekse niet (significant) te verschillen van de weigeraars.

Ruim tweederde van de jongeren uit de onderzoeksgroep is van Nederlandse herkomst (67,9%). In tabel 5 is de etnische achtergrond van de deelnemers weergegeven.

Tabel 5 Etnische achtergrond van de deelnemers in percentages (n=946)

Etnische achtergrond	%
Nederlands	67,9
Turks	4,3
Marokkaans	4,9
Antilliaans/Arubaans	2,0
Surinaams	8,6
Anders/combinaties	12,3
Totaal niet-Nederlands	32,1

Voor wat betreft de etnische achtergrond blijkt er een (significant) verschil te bestaan tussen de groep deelnemers en de groep weigeraars. Dit verschil is te verwachten, omdat we eerder al constateerden dat relatief meer jongeren van niet-Nederlandse herkomst weigerden aan het onderzoek deel te nemen. In de groep weigeraars bevinden zich verhoudingsgewijs meer⁵⁷ niet-Nederlandse jongeren (44,1%) dan binnen de groep deelnemers. Daar is het percentage niet-Nederlandse jongeren 32,1.

De strafbare feiten waarvoor de deelnemers naar Halt zijn verwezen, laten in algemene zin eenzelfde beeld zien als voor de groep 'weigeraars'. De jongeren zijn overwegend voor vermogensmisdrijven (49,7%) en vernieling (18%) naar Halt verwezen. Bij de vermogensmisdrijven gaat het ook bij de deelnemers grotendeels om winkeldiefstal. Mishandeling, baldadigheid, het spuiten van graffiti, heling, brandstichting en schoolverzuim komen ook in deze groep in mindere mate voor alsook overige strafbare feiten waaronder bijvoorbeeld het trekken aan een noodrem, belediging, overlast en wapenbezit. Het resterende deel van de jongeren is voor een combinatie van feiten naar Halt verwezen. Ook hier geldt vaak dat een van de feiten een vermogensmisdrijf betreft. Daarnaast zijn er combinaties van strafbare feiten waarbij vernieling, brandstichting en baldadigheid veelal voorkomen. In tabel 6 zijn de strafbare feiten weergegeven.

Tabel 6 Overtredingen en misdrijven waarvoor deelnemers naar Halt zijn verwezen in percentages (n=946)

Delicten	%
Vernieling	18,0
Winkeldiefstal	34,7
Overig vermogensmisdrijf	15,0
Heling	2,2
Graffiti	2,9
Baldadigheid	13,4
Eenvoudige mishandeling	1,0
Brandstichting	3,1
Schoolverzuim	0,7
Overige overtredingen en misdrijven	4,7
Combinatie	4,3

Aan de deelnemers is gevraagd of zij het strafbare feit waarvoor ze naar Halt zijn verwezen alleen of met anderen hebben gepleegd. In algemene zin blijkt dat 74,1% van de deelnemers hun strafbare feit samen met anderen heeft gepleegd. Dit percentage ondersteunt de bevinding dat jeugdcriminaliteit voor een belangrijk deel groepsriminaliteit is.⁵⁸ In tabel 7 is per type strafbaar feit nagegaan in hoeverre er sprake is van

57 $p=0,01$

58 Beke, Van Wijk en Ferwerda, 2000 en Ferwerda en Kloosterman, 2004.

groepsriminaliteit. Vooral mishandeling en in iets mindere mate heling blijken in de meeste gevallen door een jongere alleen te zijn gepleegd. Strafbare feiten als brandstichting, vernieling, baldadigheid en het spuiten van graffiti zijn door het leeuwendeel van de jongeren in groepsverband gepleegd. Ook vermogensmisdrijven waaronder winkeldiefstal zijn vaker in groepsverband dan alleen door een jongere gepleegd. Ten slotte hebben de jongeren zich vaker met anderen samen dan alleen schuldig gemaakt aan schoolverzuim, aan een combinatie van strafbare feiten en aan ander-soortige strafbare feiten.⁵⁹

Tabel 7 Overtredingen en misdrijven gepleegd door de deelnemers uitgesplitst naar solo- en groepsfeiten in percentages (n=946)

Type	Solofeit	Groepsfeit*
Vernieling	23,0	77,0
Winkeldiefstal	34,4	65,6
Overig vermogensmisdrijf	26,8	73,2
Heling	52,4	47,6
Graffiti	25,9	74,1
Baldadigheid	14,0	86,0
Eenvoudige mishandeling	88,9	11,1
Brandstichting	3,6	96,4
Schoolverzuim	33,3	66,7
Overige	38,6	61,4
Combinatie	17,1	82,9

* Van een groepsfeit wordt gesproken wanneer het door twee of meer jongeren is gepleegd. Later wordt een verder onderscheid gemaakt naar een groepsfeit gepleegd door de jongere met één vriend(in), met meerdere vriend(inn)en of met meerdere (onbekende) anderen.

Deelnemers in perspectief

Wanneer het profiel van de deelnemende jongeren aan de 0-meting wordt vergeleken met het profiel van alle jongeren die in 2004 naar Halt zijn verwezen,⁶⁰ blijkt dat het aandeel van jongens landelijk hoger⁶¹ is (79,2%) dan onder de deelnemers aan het onderzoek (71,5%). Dat jongens vaker dan meisjes naar Halt worden verwezen is overigens een patroon dat al jaren bestaat.

Wanneer de leeftijdsverdeling wordt vergeleken, blijkt dat er geen verschil is. Landelijk is de grootste groep (44,5%) in de leeftijd van 14 of 15 jaar.

Dit percentage is exact gelijk aan dat onder de groep deelnemers.

Bij vergelijking van de etnische achtergrond van de jongeren blijkt dat landelijk 72,7% van de Halt-jongeren van Nederlandse herkomst is, terwijl

59 Het kan hier ook gaan om niet-Halt-waardige feiten, maar omdat het om zeer geringe aantallen gaat, spreken we in de rest van het rapport over jongeren die inzake een Halt-waardig feit bij Halt terecht zijn gekomen.

60 Halt Nederland, 2005.

61 $p=0,00$

dit onder de deelnemers 67,4% is. Onder de deelnemers is het aandeel van niet-Nederlanders daarmee hoger dan landelijk (31,9 versus 22,2%⁶²). Goed om hierbij op te merken, is dat in de landelijke cijfers van een relatief groter aantal Halt-jongeren de etnische herkomst onbekend is (5,1%) dan van de deelnemers aan het onderzoek (0,6% onbekend).

Tot slot de strafbare feiten waarvoor jongeren naar Halt worden verwezen. Het algemene landelijke patroon dat jongeren overwegend voor vermogensmisdrijven en vernieling naar Halt worden verwezen, is ook terug te zien onder de deelnemers aan het onderzoek. Een belangrijk verschil is dat er onder de deelnemers aan het onderzoek geen vuurwerkovertradingen voorkomen (zie hiervoor de eerdere verantwoording in hoofdstuk 1), terwijl vuurwerkovertradingen landelijk gezien wel een groot aandeel van de strafbare feiten uitmaken.

Er zijn dus kleine verschillen tussen de onderzoeksgroep en het profiel van jongeren die landelijk in 2004 naar Halt zijn verwezen. Onduidelijk is waardoor dit wordt veroorzaakt.

3.1.3 De 1-meting: afhakers en deelnemers

Van de jongeren die hun medewerking hebben verleend aan het onderzoek (0-meting) is een deel in de loop van het onderzoek afgehaakt. Dit houdt in dat zij wel in de 0-meting een vragenlijst hebben ingevuld maar in de 1-meting niet meer konden of wilden meewerken en geen vragenlijst hebben ingevuld. Van de in totaal 946 jongeren die in eerste instantie deelnamen aan het onderzoek zijn er 122 afgehaakt.⁶³ Dit betekent een uitval van ongeveer één op de acht (12,9%). De overgrote meerderheid (87,1%) heeft het gehele onderzoek doorlopen en dit is een zeer goede respons.

Zoals aan de jongeren is ook aan de ouders van de jongeren gevraagd op twee momenten een vragenlijst in te vullen. Bij de jongeren die zijn afgehaakt, is ook de meerderheid van de ouders afgehaakt of hebben de ouders in het geheel niet deelgenomen aan het onderzoek (69,7%).

Omgekeerd blijkt dat de meerderheid van de ouders van de jongeren die het gehele onderzoek doorlopen hebben zelf ook aan beide onderzoeksronden (77,8%) hebben deelgenomen. Er blijkt dus een mate van samenhang te bestaan tussen het afhaken van de jongeren en het wel of niet (volledig) deelnemen aan het onderzoek van de ouders. Net als bij de jongeren hebben ook relatief veel ouders aan het gehele onderzoek deelgenomen. Omdat de ouders de vragenlijst in de 1-meting thuisgestuurd hebben gekregen met het verzoek het per post ingevuld te retourneren (postenquête), is deze respons buitengewoon hoog te noemen.

Zowel bij de jongeren als bij de ouders zijn er meer afhakers na de 0-meting in de experimentele groep (74,6% van de afhakers zit binnen deze

62 $p=0,00$

63 Zie voor verdeling per bureau bijlage 12, tabel 1.

groep) dan in de controlegroep (25,4% van de afhakers zit binnen deze groep). Mogelijk was er bij de controlegroep meer sprake van een echte stok achter de deur (het risico lopen alsnog een afdoening te krijgen) dan bij de experimentele groep (het krijgen van een cadeaubon van € 15). Deze laatste groep wilde bovendien wellicht liever niet worden herinnerd aan het contact met Halt. Naast het feit dat afhakers vaker uit de experimentele groep komen, is het van belang om te weten of het profiel van de groep afhakers afwijkt van de jongeren die aan beide meetmomenten hebben deelgenomen: de uiteindelijke onderzoeksgroep. Het blijkt dat er met betrekking tot de variabelen leeftijd, geslacht, etnische achtergrond, gepleegde strafbare feiten waarvoor ze bij Halt komen en zelfgerapporteerde criminaliteit voordat de jongeren bij Halt komen geen significante verschillen zijn tussen de afhakers en de uiteindelijke onderzoeksgroep.⁶⁴

3.1.4 Respons samengevat: naar de uiteindelijke onderzoeksgroep

Het streven was om in de 0-meting 1.000 jongeren (500 experimentele groep en 500 controlegroep) te benaderen voor het onderzoek. Uiteindelijk hebben de twaalf Halt-bureaus 946 jongeren bereid gevonden om deel te nemen aan de eerste ronde van het onderzoek. Na een half jaar hebben 824 van hen wederom deelgenomen (respons van 87,1%) en van deze jongeren hebben we zowel een vragenlijst uit de 0-meting als de 1-meting (complete set). Deze groep jongeren vormt de basis voor de analyse en noemen we de uiteindelijke onderzoeksgroep. In tabel 8 zijn de responsresultaten voor de jongeren weergegeven, waarbij we het onderscheid maken tussen de experimentele en de controlegroep.⁶⁵

Tabel 8 Deelnamecijfers jongeren

Deelname	0-meting	Afhakers 1-meting	1-meting onderzoeksgroep	Respons in %
Experimentele	465	91	374	70,4
Controle	481	31	450	93,6
Totaal	946	122	824	87,1

Naast jongeren zijn ook ouders van jongeren benaderd om een vragenlijst in te vullen. In tabel 9 zijn de responsresultaten van de ouders terug te vinden. Hierin is te zien dat in totaal 76,9% van de ouders het gehele onderzoek heeft doorlopen.⁶⁶

64 Zie bijlage 12, tabellen 2 t/m 4.

65 Ook op het niveau van de individuele Halt-bureaus zien we een gelijkmatige verdeling van de respons. Het bureau met de 'laagste' respons scoort 70% terwijl het hoogste responspercentage 96,7 is.

66 Net als bij de jongeren zien we ook bij de ouders een gelijkmatige verdeling van de respons. Het bureau met de 'laagste' respons scoort 70% terwijl het hoogste responspercentage 97 is.

Tabel 9 Deelnamecijfers ouders

Deelname	0-meting	Afhakers 1-meting	1-meting onderzoeksgroep	Respons in %
Experimentele	436	116	320	73,4
Controle	446	88	358	80,3
Totaal	882	204	678	76,9

Wanneer de gegevens uit de tabellen 8 en 9 worden gecombineerd, blijkt dat er bij 82,3% van de jongeren die de uiteindelijke onderzoeksgroep vormen ook sprake is van ouders die beide keren aan het onderzoek hebben deelgenomen.

Een profiel van de onderzoeksgroep

Allereerst wordt nagegaan of de uiteindelijke onderzoeksgroep een goede afspiegeling is van de populatie jongeren die in Nederland in 2004 bij Halt komt. Hiertoe gebruiken we de jaarcijfers van Halt.⁶⁷ Het blijkt dat de onderzoeksgroep wat betreft leeftijd overeenkomt met het landelijke beeld. Ongeveer tweederde van de jongeren is in beide groepen 13, 14 of 15 jaar. In de onderzoeksgroep zitten – in vergelijking met de landelijke cijfers – meer meisjes (27,5% versus 20,8%) en meer jongeren van niet-Nederlandse afkomst⁶⁸ (30,8% versus 22,2%). Gezien het feit dat het onderzoeksteam de door de politie verwezen jongeren bij het Halt-bureau plaatste in de controlegroep of de experimentele groep, kunnen we concluderen dat er bij de door ons geselecteerde Halt-bureaus tijdens het onderzoek én meer jongeren van niet-Nederlands afkomst én meer meisjes zijn aangemeld. Alhoewel de onderzoeksgroep op een aantal kenmerken iets afwijkt van het landelijke beeld van Halt-jongeren heeft dit geen verdere implicaties voor de effectmeting. Voor de effectmeting en de analyse is de samenstelling van de experimentele en van de controlegroep wel van belang. Op de samenstelling van deze groepen gaan we nu in en geven we eerst in tabel 10 een overzicht.

Zoals al eerder beschreven, is door de onderzoekers bij de toewijzing van de jongeren aan de twee onderzoeksgroepen getracht om ze op een aantal kenmerken gelijkwaardig te maken. Voor een deel is dit gelukt, want de controle- en experimentele groep blijken niet te verschillen voor de variabelen leeftijd, geslacht en type strafbaar feit waarvoor de jongeren naar Halt zijn verwezen.⁶⁹ Op twee kenmerken zijn er wel verschillen tussen de groepen. Allereerst blijken er in de controlegroep meer⁷⁰ jongeren van

67 Halt Nederland, 2005. Helaas geven de jaarcijfers geen informatie over groepsfeiten.

68 $p=0,00$

69 Uit analyses op de door henzelf gerapporteerde strafbare feiten 'ooit' in de periode voordat ze bij Halt komen, blijkt dat de controlegroep en de experimentele groep op geen enkel strafbaar feit significant van elkaar afwijken (zie de bijlage 12, tabellen 2 en 3).

70 $p=0,03$

Tabel 10 Jongeren naar groep vergeleken op een aantal basiskennmerken (n=824)

Variabelen	Experimentele		Controle		Totaal	
Gemiddelde leeftijd	14,5		14,5		14,5	
1e contact						
	M	V	M	V	M	V
Geslacht in percentages	75,1	24,9	70,2	29,8	72,5	27,5
	NL	NNL	NL	NNL	NL	NNL
Etniciteit*	73,0	27,0	65,7	34,3	69,0	31,0
Feiten in groepsverband gepleegd	78,7		70,2		74,1	
Vernieling	19,6		16,5		17,9	
Winkeldiefstal	31,9		36,6		34,5	
Overig vermogensmisdrijf	15,3		14,7		15,0	
Heling	2,1		2,2		2,2	
Graffiti	2,9		2,5		2,7	
Baldadigheid	13,1		15,0		14,1	
Eenvoudige mishandeling	1,1		0,9		1,0	
Brandstichting	3,8		2,7		3,2	
Schoolverzuim	0,8		0,7		0,7	
Overige	5,6		3,8		4,6	
Combinatie	3,8		4,6		4,1	

* NNL=niet-Nederlandse etnische achtergrond.

Tabel 11 Etnische achtergrond per groep (n=824)

	Experimentele	Controle	Totaal
Nederlands	73,0	65,7	69,0
Turks	2,7	5,6	4,3
Marokkaans	3,5	5,8	4,8
Antiliaans, Arubaans	1,9	2,0	2,0
Surinaams	7,5	8,0	7,8
Anders	11,3	12,9	12,2
Totaal niet-Nederlands	27,0	34,3	31,0

niet-Nederlandse origine te zitten dan in de experimentele groep. In tabel 11 wordt een uitsplitsing naar etnische achtergrond gemaakt, waaruit – na toetsing – blijkt dat niet één specifieke etnische groep het verschil verklaart.

Ook blijken de groepen te verschillen als het gaat om de mate waarin strafbare feiten in groepsverband zijn gepleegd. In de experimentele groep zitten meer ‘groepsplegers’ dan in de controlegroep.⁷¹

Vraag is – gezien het onderzoeksdesign – hoe deze verschillen tot stand zijn gekomen. Met betrekking tot etniciteit blijkt dat er binnen de experimentele groep na de 0-meting significant meer⁷² niet-Nederlandse respondenten afhaken dan Nederlandse respondenten. Dit verschil vinden we niet binnen de controlegroep.

Het feit dat er uiteindelijk meer ‘groepsplegers’ in de experimentele groep zitten, blijkt achteraf al vanaf de 0-meting het geval te zijn. De verklaring hiervoor heeft te maken met de toewijzing van groepsplegers door de vijf onderzoekers aan hetzij de experimentele groep hetzij de controlegroep. De afspraak was om groepsplegers als groep te plaatsen, omdat er anders ongelijkheid in de wijze van afhandeling binnen één dadergroep zou zijn. Bij alle onderzoekers heeft dit er kennelijk toe geleid om groepsplegers onbewust meer toe te wijzen aan de experimentele groep. In het begin van het onderzoek is dit zelfs bewust gedaan om zo min mogelijk het risico te lopen dat het onderzoeksdesign ruchtbaarheid zou krijgen. Immers wanneer één van de groepsplegers deelname weigert, zou hij/zij de gebruikelijke Halt-afdoening moeten doorlopen in tegenstelling tot de groepsplegers die deelnemen en geplaatst zijn in de controlegroep. Indien zowel de bewuste als onbewuste plaatsing door alle vijf de onderzoekers gedaan wordt, kan er – zoals nu blijkt – een verschil ontstaan.

In paragraaf 3.2 gaan we in op de vraag wat een en ander betekent voor de wijze van analyse.

3.1.5 *Recidivemeting*

Zoals aangegeven, zijn van alle jongeren uit de 0-meting in het kader van het recidiveonderzoek hun antecedenten bij de diverse politiekorpsen opgevraagd. De politieregio’s waar Halt-bureaus gevestigd zijn en die deel uitmaken van het onderzoek zijn hiertoe gericht benaderd. Het betreft de politieregio’s: Amsterdam-Amstelland, Midden- en West-Brabant, Brabant-Noord, Haaglanden, Twente, Groningen, Friesland, Limburg-Zuid, Gelderland-Zuid, IJsselland, Zuid-Holland-Zuid en Hollands-Midden.⁷³

71 $p=0,01$

72 $p=0,04$

73 Daar waar nodig is door politieregio’s ook informatie uit andere politieregio’s opgevraagd. In dergelijke gevallen hadden individuele jongeren het strafbare feit buiten de aangeschreven regio gepleegd.

Het is verheugend om te kunnen aangeven dat alle regio's de gevraagde gegevens hebben aangeleverd. In totaal is door de diverse politieregio's van 946 jongeren uit de 0-meting⁷⁴ vanaf 1 januari 2003⁷⁵ nagegaan:

- of ze voorkomen in Xpol, BPS of Genesys;
- op welke datum of data ze als verdachte inzake een strafbaar feit of strafbare feiten staan geregistreerd;
- wat de aard van de strafbare feiten is.

Doordat van alle jongeren bekend is op welk moment ze bij Halt zijn geweest, is na te gaan in hoeverre ze vanaf het eerste Halt-contact gedurende een periode van één jaar als verdachte van een strafbaar feit door de politie geregistreerd zijn.

Gezien het feit dat de informatie afkomstig is uit drie verschillende bedrijfsprocessen zijn alle strafbare feiten uit Xpol en Genesys teruggecodeerd naar de indeling in BPS⁷⁶, waardoor de registraties uit de diverse regio's onderling te vergelijken zijn.

3.2 Wijze van analyse

Centraal in het onderzoek staat de vraag wat het effect van Halt is op recidive en op attitude en gedrag. De effectanalyse zal worden uitgevoerd op 'complete sets' jongeren. Dit zijn de jongeren die zowel aan de 0-meting als aan de 1-meting hebben deelgenomen. Voorwaarde voor een vergelijking tussen de twee onderzoeksgroepen – de controlegroep en de experimentele groep – is dat de samenstelling van de groepen gelijk is. Bij het samenstellen van de twee groepen (bij de toewijzing) is rekening gehouden met een min of meer gelijke verdeling naar de volgende variabelen: leeftijd, geslacht, etniciteit, strafbaar feit solo of in groepsverband en type overtreding of misdrijf.

Er is gekozen voor een dergelijke selectieve methode omdat er ook op het niveau van de Halt-bureaus sprake moet zijn van twee gelijkwaardige groepen. Gezien het soms kleine aandeel van Halt-bureaus binnen de gehele steekproef zou bij een *at random* toewijzing van jongeren aan de onderzoeksgroepen het risico op ongelijkwaardigheid tussen de groepen bestaan. Gevolg van de selectieve methode is dat het mogelijk is dat er een systematisch verschil is geïntroduceerd op een ons onbekende variabele die zou kunnen samenhangen met de afhankelijke variabele. Ondanks alle

74 Ook van de afgehaakte jongeren zijn antecedenten opgevraagd, waardoor er recidivegegevens zijn van de volgende groepen: controlegroep, experimentele groep en afhakers na de 0-meting.

75 Voor Amsterdam is – in verband met de latere startdatum van het onderzoek bij dit Halt-bureau – de informatie verzameld vanaf 1 januari 2004.

76 Reden om alles terug te zetten naar BPS is pragmatisch: dit bedrijfsprocessensysteem komt in de meeste door ons benaderde regio's voor.

inspanningen van toewijzing blijken er op onderdelen kleine verschillen tussen de twee onderzoeksgroepen te zijn (bekende verschillen).

In paragraaf 3.1.4 is namelijk beschreven dat de experimentele groep en de controlegroep voor de variabelen etniciteit en solo of groepsverband blijken te verschillen. De vraag is of deze verschillen met behulp van een statistische methode ‘rechtgetrokken’ moeten worden.

Er is een aantal varianten denkbaar en die zijn in een bijeenkomst met een aantal onderzoekers besproken. Ook is bilateraal een methodoloog geraadpleegd. Allereerst schetsen we de varianten die onderwerp van bespreking zijn geweest.

- De groepen worden gewogen waardoor de populaties ‘gelijk’ zijn.
- de groepen worden gematcht.
- er wordt noch gewogen en noch gematcht, maar er wordt wel gecontroleerd op de twee genoemde variabelen (eticiteit en solo of in groepsverband).

In de bespreking is naar voren gebracht dat aan weging het bezwaar kleeft dat het niet meer mogelijk is om uit te gaan van de normale kansberekeningen, omdat de waarnemingen niet onafhankelijk zijn van elkaar. Met matching wordt het gelijkmaken van de twee onderzoeksgroepen bedoeld en dit betekent dat respondenten die oververtegenwoordigd zijn uit één van beide groepen worden gehaald. Een nadeel hiervan is dat de groepen kleiner worden.

Belangrijk is dat de etniciteitvariabele slechts significant verschilt op het niveau Nederlanders – niet-Nederlanders en niet op het niveau van de onderscheiden etnische groepen. Het verschil in ‘solo/groepsfeit’ is weliswaar significant, maar het gaat om een vrij marginale effectgrootte van 0,12. Dit verschil was niet significant geweest als we kleinere onderzoeksgroepen hadden gehad.

Vanuit methodologisch oogpunt wordt aangegeven dat we – gezien het voorgaande – de gevonden kleine verschillen niet moeten problematiseren. Wegen en matchen wordt sterk afgeraden. Matchen heeft overigens ook als nadeel dat er sprake is van een verlies van statistische power.

Volledigheidshalve voeren we bij de analyses op de achtergrond een controle uit. In concreto betekent dit dat alle analyses worden uitgevoerd op de groepen zoals ze zijn (zonder weging of matching) en vervolgens wordt voor elk resultaat nagegaan of er een invloed uitgegaan is van de twee variabelen waarop de groepen verschillen. Als er een verschil tussen de groepen gevonden wordt – maar ook wanneer er geen verschil gevonden wordt – wordt dus nagegaan of dit te verklaren is door etniciteit en/of solo- of groepsverband.

4 Effecten van Halt gemeten

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de vraag wat het effect van de Halt-afdoening is op het gedrag van jongeren. Vanzelfsprekend is recidive in dit onderzoek een belangrijke gedragsuiting, maar ook andere vormen van gedrag zijn onderwerp van onderzoek. Allereerst gaan we in op de effecten van Halt op crimineel gedrag: welke invloed heeft de Halt-afdoening op recidive? Daarnaast geven we in dit hoofdstuk de resultaten met betrekking tot de effecten van Halt op ander gedrag van jongeren. Hierbij wordt systematisch een vergelijking gemaakt tussen de effecten van Halt op recidive en ander gedrag tussen de experimentele groep en de controlegroep. Tot slot zal in dit hoofdstuk ingezoomd worden op de Halt-afdoening zelf en komen bijvoorbeeld de volgende vragen aan de orde: wat vinden jongeren en hun ouders van de sanctie? Wat is de invloed van de wijze van tenuitvoerlegging van de Halt-afdoening op recidive en ander gedrag?

4.1 Effecten van Halt op recidive

Een centrale vraag in onderhavig onderzoek is wat het effect van de Halt-afdoening is op het wederom plegen van strafbare feiten; de recidive. Om hier zicht op te krijgen, wordt op verschillende manieren naar recidive gekeken. Enerzijds wordt gekeken naar de strafbare feiten die de jongeren in zowel de controlegroep als de experimentele groep een half jaar nadat ze bij Halt zijn geweest zelf rapporteren tijdens de 1-meting (zelfrapportage). Anderzijds wordt de door de politie geregistreerde criminaliteit over een periode van één jaar na de 0-meting geanalyseerd (geregistreerde criminaliteit).

4.1.1 *Zelfgerapporteerde criminaliteit*

De analyse met betrekking tot zelfgerapporteerde criminaliteit richt zich uiteindelijk op in totaal twintig strafbare feiten.⁷⁷ Aan de jongeren in beide onderzoeksgroepen is in de 1-meting gevraagd of ze zich in het half jaar na het Halt-contact schuldig hebben gemaakt aan één of meerdere overtredingen of strafbare feiten.⁷⁸

Strafbare feiten gepleegd na het plegen van het Halt-feit?

Het is de verwachting dat de jongeren die een Halt-afdoening hebben ondergaan minder vaak aangeven dat ze wederom strafbare feiten hebben gepleegd dan de controlegroep. Dit blijkt niet het geval te zijn, want in

⁷⁷ Naast de strafbare feiten is er ook naar een aantal andere gedragingen gevraagd. Deels is dit gedaan ter controle op het geven van sociaal wenselijke antwoorden. In bijlage 13 is een overzicht te vinden van afwijkende gedragingen, overtredingen en misdrijven.

⁷⁸ Het feit waarvoor ze destijds naar Halt werden doorverwezen, telt hierin niet mee.

beide groepen is de zelfgerapporteerde criminaliteit exact even hoog. 76,7% van de jongeren in beide groepen geeft aan na de verwijzing naar Halt wederom ten minste één keer een overtreding of misdrijf te hebben gepleegd.

Nu we weten dat er in algemene zin geen significant verschil is tussen de experimentele groep en de controlegroep als het gaat om het hernieuwd plegen van strafbare feiten is het van belang om nader op het strafbare gedrag in te zoomen. We doen dit zowel op de frequentie, de aard c.q. ernst als op een combinatie van frequentie en ernst.

Frequentie waarmee strafbare feiten zijn gepleegd

Allereerst gaan we in op de frequentie van het plegen van strafbare feiten. Van in totaal twintig overtredingen en misdrijven is aan de jongeren gevraagd of ze deze gepleegd hebben of niet. Van die frequenties is een somscore gemaakt die loopt van 0 tot maximaal 100.⁷⁹ Jongeren met een score van 0 hebben geen enkel strafbaar feit gepleegd en jongeren met een score van 100 hebben alle strafbare feiten na hun contact met Halt ten minste vijf keer gepleegd.

Uit de frequentieanalyse blijkt dat er ook geen significant verschil is tussen de beide groepen als het gaat om het aantal gepleegde strafbare feiten. De frequentiescore voor de experimentele groep is 6,5 en voor de controlegroep 5,8.

Ontwikkeling in criminaliteit

Wanneer we op basis van de zelfrapportage in de 0- en 1-meting kijken naar de ontwikkeling in het criminaliteitspatroon van de jongeren, blijkt er ook geen verschil tussen de onderzoeksgroepen te bestaan.⁸⁰ In zowel de controle- als de experimentele groep is er bij ongeveer de helft (49,5%⁸¹) sprake van een positieve ontwikkeling in de zin dat ze minder strafbare feiten rapporteren in de 1-meting dan in de 0-meting. Bij 39,5% van de jongeren⁸² is sprake van een negatieve ontwikkeling; zij rapporteren meer strafbare feiten te hebben gepleegd in het half jaar na de 0-meting dan in het half jaar voor de 0-meting. Bij de overige groep (11,1%⁸³) is geen sprake van een verandering.

Aard van de strafbare feiten

Er zijn ook analyses uitgevoerd om na te gaan of er tussen de twee groepen een verschil is als het gaat om de aard van de gepleegde strafbare feiten. Dit is weergegeven in tabel 12.

79 Zie bijlage 14 voor verantwoording.

80 Daartoe zijn de individuele verschillcores berekend.

81 49,9% in de controlegroep en 48,9% in de experimentele groep.

82 37,9% in de controlegroep en 41,4% in de experimentele groep.

83 12,2% in de controlegroep en 9,6% in de experimentele groep.

Tabel 12 Zelfgerapporteerde, strafbare feiten over de periode van een half jaar na het Halt-contact per groep (1-meting) in percentage gepleegd

Strafbare feiten	Controlegroep	Experimentele groep
Vernieling	23,1*	29,6*
Bekladden/graffiti	9,6	11,5
Winkeldiefstal	11,8	15,1
Overige diefstal	9,4	8,8
Heling	7,8	8,6
Brandstichting	20,5	20,2
Overlast veroorzaken	40,5	40,3
Eenvoudige mishandeling	36,6	38,5
Vechten	35,9	39,4
Wapenbezit	8,3	8,9
Wapengebruik	2,5	2,2
Straatroof	0,9	1,1
Diefstal met geweld	0,7	0,5
Vernieling auto	4,0	3,8
Fietsendiefstal	11,3	10,2
Inbraak	2,2	2,4
Prijsjes verwisselen	8,3	10,0
Autodiefstal	0,7	1,3
Zwartrijden	31,8	33,1
Drugshandel	4,0	4,9

Een * geeft significante verschillen aan.

Binnen de twintig onderscheiden strafbare gedragingen is er sprake van één significant verschil en wel op het punt van plegen van vernielingen. Wellicht tegen de verwachting in plegen meer jongeren in de experimentele groep vernielingen (29,6%) dan in de controlegroep (23,1%).

De zelfgerapporteerde, strafbare feiten zijn vervolgens ingedeeld in categorieën⁸⁴ en ook daarvoor is nagegaan of er verschillen zijn tussen de experimentele groep en de controlegroep. Het blijkt dat er op het niveau van delictscategorieën geen significante verschillen zijn tussen de twee onderzoeksgroepen. Het resultaat van deze analyse is weergegeven in tabel 13.

84 Zie bijlage 15 voor indeling.

Tabel 13 Zelfgerapporteerde, strafbare feiten over de periode van een half jaar na het Halt-contact per categorie en groep (1-meting) in percentage gepleegd

Categorie	Controlegroep	Experimentele groep
Vernieling-vandalisme	38,2	38,2
Vermogensdelicten	46,0	48,7
Gewelddelicten	46,2	49,5
Overlast	40,2	40,1
Drugsdelicten	4,0	4,8

Frequentie en ernst gekoppeld: criminaliteitsscore

De analyses tot nu beperken zich enerzijds tot de frequentie en anderzijds tot de aard van de gepleegde strafbare feiten. Interessant is ook om de frequentie waarin de jongeren strafbare feiten plegen te koppelen aan de aard c.q. ernst van de door hen gepleegde strafbare feiten.

Door het openbaar ministerie is in dit kader de celdagequivalent⁸⁵ geïntroduceerd. Echter deze maat voor de ernst van strafbare feiten is – gezien de geringe ernst van sommige Halt-waardige delicten – niet bruikbaar in onderhavig onderzoek. Twee andere ernstindelingen, te weten die uit ‘Eenheid van Begrip III’ en de recidivemonitor van het WODC⁸⁶, hebben de basis gevormd voor een zelf ontwikkelde ernstscore waarmee overtredingen en misdrijven naar ernst kunnen worden ingedeeld.⁸⁷

In tabel 14 staat een overzicht van de ernstscores waarbij de volgende wijze van scores is gebruikt: relatief lichte criminaliteit=1; middelzware criminaliteit=2 en zware criminaliteit=3.

Tabel 14 Overzicht ernstscores

Strafbare feiten	ernstscore	Strafbare feiten	ernstscore
Vernieling	1	Wapengebruik	2
Bekladden/graffiti	1	Straatroof	3
Winkeldiefstal	2	Diefstal met geweld	3
Overige diefstal	2	Vernieling auto	1
Heling	2	Fietsendiefstal	2
Brandstichting	2	Inbraak	2
Overlast veroorzaken	1	Prijsjes verwisselen	2
Eenvoudige mishandeling	1	Autodiefstal	2
Vechten	1	Zwartrijden	2
Wapenbezit	1	Drugshandel	2

85 Wiebrens, Mak en Slotboom, 2004.

86 Ministerie van Justitie, 1999 respectievelijk Wartna, El Harbachi en Van der Laan, 2005 en Wartna, 2005.

87 Zie bijlage 16 voor verantwoording.

Om frequentie en ernst van een strafbaar feit aan elkaar te koppelen, wordt er per delict een score berekend (delictscore) die totstandkomt door de ernst van een delict te vermenigvuldigen met de frequentie waarin het delict gepleegd is. De uiteindelijke criminaliteitsscore is de som van alle delictscores. In ons geval gaat het om de som van de delictscores van twintig onderscheiden strafbare feiten⁸⁸ die lopen van 0 (geen strafbare feiten gepleegd) tot en met 175 (alle strafbare feiten vijf keer of vaker gepleegd).

Wanneer de ernst van de gepleegde strafbare feiten en de frequentie met elkaar in verband worden gebracht en worden gesommeerd in een criminaliteitsscore blijkt dat er wederom geen significant verschil is tussen de twee onderzoeksgroepen. De controlegroep heeft een gemiddelde criminaliteitsscore van 8,0 en de experimentele groep van 9,2.

Neemt de frequentie en ernst van de criminaliteit af?

Net als in de 1-meting is ook in de 0-meting aan de jongeren gevraagd om aan te geven of ze naast het strafbare feit waarvoor ze naar Halt zijn verwezen in de periode van een half jaar daarvoor strafbare feiten hebben gepleegd. Van deze zelfgerapporteerde criminaliteit in de 0-meting is – net als in de 1-meting – een criminaliteitsscore berekend en door deze te vergelijken met die uit de 1-meting is na te gaan of een interventie door Halt leidt tot een afname van het plegen van strafbare feiten op de dimensies frequentie en ernst.

De jongeren die uiteindelijk een Halt-afdoening hebben gehad, hebben in het half jaar voordat ze bij Halt komen een criminaliteitsscore van 7,9 en deze score loopt op naar 9,2. Er lijkt dus sprake van een toename, maar deze toename is niet significant. De criminaliteitsscore in de controlegroep loopt van 8,1 in de 0-meting naar 8,0 in de 1-meting. Ook deze kleine verandering is niet significant.⁸⁹

Al met al blijkt dus dat een interventie door Halt niet leidt tot een afname van de frequentie en ernst van gepleegde strafbare feiten. Anderzijds blijkt dat het onthouden van een Halt-afdoening ook niet leidt tot een toename van frequentie en ernst van strafbare feiten.

Resultaten samengevat

Het is een belangrijke vraag of een Halt-afdoening leidt tot een vermindering van recidive. In deze paragraaf is op basis van twintig zelfgerapporteerde strafbare feiten nagegaan of dit het geval is. Met betrekking tot de zelfrapportage zijn de strafbare feiten tussen de jongeren die een Halt-afdoening hebben gehad (experimentele groep) en de jongeren die hiervan onthouden zijn (controlegroep) op diverse

88 Zie voor uitvoeriger beschrijving bijlage 16.

89 Er is gepaard getoetst met behulp van de T-test (paired samples statistics).

manieren vergeleken. Uit de uitgevoerde analyses⁹⁰ komt het volgende naar voren:

Een half jaar na het contact met Halt blijkt er geen verschil te zijn in gerapporteerde strafbare feiten tussen de groep die een Halt-afdoening heeft gehad en de groep die daarvan is vrijgesteld. In beide groepen pleegt 76,7% van de jongeren binnen een half jaar wederom ten minste één strafbaar feit.

Het gemiddeld aantal gepleegde strafbare feiten na het Halt-contact blijkt tussen de controlegroep (5,8 gemiddeld) en de experimentele groep (6,5 gemiddeld) niet significant te verschillen.

Er blijkt op slechts één type strafbaar feit sprake te zijn van een significant verschil tussen de twee groepen. Wellicht tegen de verwachting in plegen meer jongeren (29,6%) die een Halt-afdoening hebben gehad vernielingen dan jongeren uit de controlegroep (23,1%).

Er is geen significant verschil tussen beide groepen op de in het kader van het onderzoek samengestelde criminaliteitscore: een maat waarbinnen de ernst van alle gerapporteerde strafbare feiten en de frequentie waarin deze gepleegd zijn, worden gecombineerd.

Tot slot blijkt dat een interventie door Halt niet leidt tot een afname van de frequentie en ernst van gepleegde strafbare feiten. Dit blijkt uit een analyse waarin de frequentie en ernst van de gepleegde strafbare feiten in het half jaar voordat met bij Halt komt, vergeleken wordt met dezelfde periode in het half jaar nadat men bij Halt is geweest. Het onthouden van de Halt-afdoening (controlegroep) leidt daarnaast ook niet tot een toename van het plegen van strafbare feiten.

4.1.2 Geregistreeerde criminaliteit

Zoals aangegeven, is de recidive van de jongeren op twee verschillende manieren in beeld gebracht. Naast de zelfgerapporteerde strafbare feiten is van alle jongeren die hebben deelgenomen aan de 0-meting⁹¹ nagegaan in hoeverre ze na het eerste contact met Halt – in de twaalf maanden daarna – wederom als verdachte⁹² in aanraking zijn gekomen met de politie inzake het plegen van een strafbaar feit.

In deze paragraaf worden de resultaten weergegeven waarbij gekeken wordt naar de frequentie waarmee jongeren als verdachte van een strafbaar feit bij de politie geregistreerd staan én de aard en ernst van deze strafbare feiten.

90 Controle op etnische samenstelling en het al dan niet plegen van strafbare feiten in groepsverband (zie paragraaf 3.2) levert geen andere resultaten op.

91 Inclusief de 122 jongeren die zijn afgehaakt.

92 Omdat we een 'harde' recidivemeting wilden uitvoeren, is in deze analyse alleen nagegaan of de jongeren als verdachte bekend zijn bij de regiopolitie en niet als betrokkene, getuige of slachtoffer.

Politiecontact gedurende een jaar

De eerste interessante vraag is hoeveel jongeren in de controlegroep en de experimentele groep in de periode van één jaar nadat ze bij Halt zijn geweest wederom wegens het plegen van ten minste één strafbaar feit met de politie in aanraking zijn gekomen; de door de politie geregistreerde recidive.

Het blijkt dat er geen significant verschil is tussen de twee groepen als het gaat om geregistreerde recidive in een periode van een jaar. In de controlegroep recidiveert 29,1% en in de experimentele groep 29,9%.⁹³

Dit percentage is aanmerkelijk lager dan het percentage recidive op basis van zelfgerapporteerde criminaliteit (76,7%) wat verklaarbaar is omdat jongeren na het plegen van een strafbaar feit niet altijd opgepakt worden.⁹⁴

Hoeveel feiten zijn er gepleegd?

Het gemiddelde aantal geregistreerde strafbare feiten van de totale groep jongeren is bijna een half, namelijk 0,45 en ook nu blijkt er geen verschil te zijn tussen de controlegroep (0,43) en de experimentele groep (0,48).⁹⁵

Wanneer alleen gekeken wordt naar de groep recidivisten, blijkt dat deze jongeren gemiddeld 1,5 keer als verdachte voorkomen bij de politie. Bij de controlegroep is dit gemiddelde 1,5 en bij de experimentele groep 1,6. Ook nu is er geen sprake van een significant verschil.

Wederom valt op dat het verschil met de zelfgerapporteerde strafbare feiten (paragraaf 4.1.1) groot is. Er is met andere woorden sprake van een discrepantie tussen het plegen van strafbare feiten en het daadwerkelijk worden opgepakt voor gepleegde strafbare feiten.

Aard van de strafbare feiten

Naast het plegen van strafbare feiten en de frequentie waarmee dit gebeurt, is het ook van belang om in te gaan op de aard van de gepleegde strafbare feiten. Net als bij de zelfgerapporteerde criminaliteit maken de jongeren in de experimentele groep zich significant vaker schuldig aan het plegen van (overige) vernielingen (10,0% versus 3,6%) dan de jongeren uit de controlegroep. Verder blijkt – maar dat geldt voor beide groepen – dat jongeren in de periode van een jaar vooral aangehouden worden voor winkeldiefstal (ruim 20% van de strafbare feiten), vandalisme, baldadigheid, (brom)fietsdiefstal en het veroorzaken van overlast. In tabel 15 is een overzicht weergegeven van de top-10 van gepleegde en door de politie geregistreerde strafbare feiten.⁹⁶

93 Voor de totale groep jongeren is dit 29,5%. Goed om op te merken, is dat de afhakkers na de 0-meting en waarvan ook de antecedenten zijn opgevraagd niet afwijken. Van deze groep recidiveert 27%.

94 Zie bijvoorbeeld: Van der Laan e.a., 1998 en Ferwerda en Versteegh, 2005.

95 Voor de afhakkers is dit 0,40.

96 Zie bijlage 17 voor volledig overzicht.

Tabel 15 Top-10 van de door de politie geregistreerde strafbare feiten over de periode van een jaar per groep in percentage gepleegd

	Controlegroep	Experimentele groep
Diefstal uit winkel	20,2	20,6
Overige vernielingen	3,6*	10,0*
Vandalisme/baldadigheid	4,1	6,7
Overlast van de jeugd	3,1	6,7
Diefstal bromfiets	4,7	4,4
Openlijk geweld goederen	3,6	5,0
Diefstal fiets	4,7	3,9
Brand/ontploffing	3,6	3,3
Diefstal overige goederen	4,1	2,2
Mishandeling	3,6	1,7

Een * geeft significante verschillen aan.

De door de politie geregistreerde strafbare feiten zijn ook ingedeeld in categorieën⁹⁷ en vervolgens is nagegaan of er verschillen zijn tussen de experimentele groep en de controlegroep. Een en ander is weergegeven in tabel 16.

Tabel 16 Door de politie geregistreerde strafbare feiten over de periode van een jaar per categorie en groep in percentage gepleegd

Categorie	Controlegroep	Experimentele groep
Vernieling-vandalisme	18,8*	28,5*
Vermogensdelicten	46,1	43,9
Gewelddelicten	14,0	12,2
Overlast	9,8	8,9
Vermogen met geweld	3,6	1,7
Drugsdelicten	2,1	0,6
Verkeer	4,1	2,2
Overige	1,6	2,2

Een * geeft significante verschillen aan.

Het blijkt dat vermogensdelicten, vernielingen/vandalisme en geweldsdelicten het meest voorkomen onder de jongeren. Verder komt uit tabel 15 naar voren dat de jongeren die een Halt-afdoening hebben doorlopen zich in verhouding significant vaker schuldig maken aan vernielingen/vandalisme dan de jongeren in de controlegroep.⁹⁸

⁹⁷ Zie bijlage 18 voor indeling.

⁹⁸ $p=0,02$

Kijken naar frequentie en ernst: criminaliteitsscore

Net als bij de zelfgerapporteerde criminaliteit zijn de frequentie waarin strafbare feiten zijn gepleegd en de ernst van de gepleegde strafbare feiten aan elkaar gekoppeld om tot een criminaliteitsscore te komen.⁹⁹ Deze score begint bij 0 (geen strafbare feiten geregistreerd), maar kent geen maximale score (hangt af van de frequentie waarin diverse strafbare feiten worden gepleegd).

Wanneer de ernst van de gepleegde en geregistreerde strafbare feiten en de frequentie met elkaar in verband worden gebracht en worden gesommeerd in een criminaliteitsscore, blijkt dat er wederom geen significant verschil is tussen de controlegroep en de experimentele groep. De eerste groep heeft een gemiddelde criminaliteitsscore van 0,7 en de ander van 0,8.¹⁰⁰ De criminaliteitsscores voor alleen de recidivisten zijn 2,5 voor de controlegroep en 2,6 voor de experimentele groep.

Resultaten samengevat

In deze paragraaf is nagegaan of de jongeren in de periode van één jaar na het eerste contact met Halt wederom inzake het plegen van een strafbaar feit als verdachte voorkomen in de systemen van de regiopolitie. Uit de uitgevoerde analyses¹⁰¹ komen de volgende resultaten naar voren:

In algemene zin blijkt dat jongeren zelf meer door hen gepleegde strafbare feiten rapporteren (76,7%) dan die de politie registreert (29,5%). In het algemeen geldt ook dat jongeren na het plegen van een strafbaar feit niet altijd worden opgepakt.

Er is geen significant verschil tussen de controlegroep en de experimentele groep als het gaat om de geregistreerde recidive. In de controlegroep recidiveert 29,1% en in de experimentele groep 29,9%.

Er is geen significant verschil in het gemiddelde aantal gepleegde en geregistreerde strafbare feiten tussen de controlegroep (0,43) en de experimentele groep (0,48).

Net als bij de zelfgerapporteerde criminaliteit maken de jongeren uit de experimentele groep zich ook op basis van politiecijfers vaker schuldig aan vernielingen dan de jongeren uit de controlegroep. Voor het overige zijn er geen significante verschillen tussen de beide groepen als het gaat om de geregistreerde strafbare feiten. Meest voorkomende geregistreerde strafbare feiten zijn winkeldiefstal, vandalisme, baldadigheid, (brom-) fietsdiefstal en het veroorzaken van overlast.

99 Zie voor verantwoording bijlage 19.

100 Ook binnen de groep afhakers is er geen significant verschil tussen de twee groepen en daarnaast verschillen de afhakers ook niet van de jongeren die deelnemen (gemiddelde criminaliteitsscore bij de afhakers is 0,7).

101 Controle op etnische samenstelling en het al dan niet plegen van strafbare feiten in groepsverband (zie paragraaf 3.2) levert geen andere resultaten op.

Tot slot blijkt dat er geen significant verschil is tussen de twee groepen op de criminaliteitscore: een samenstelling van ernst van gepleegde strafbare feiten en de frequentie waarin deze gepleegd zijn.

4.1.3 *Gecombineerde criminaliteitscore*

In de voorgaande twee paragrafen zijn de resultaten met betrekking tot de omvang en aard van de recidive gepresenteerd op basis van zelfgerapporteerde criminaliteit en op basis van door de politie geregistreeerde criminaliteit. In het eerste geval betreft het een periode van een half jaar na het contact met Halt en in het tweede geval gaat het om een periode van een jaar na de 0-meting. In beide paragrafen is een criminaliteitscore gepresenteerd waarbinnen de ernst van de gepleegde feiten en de frequentie van plegen binnen één score zijn geplaatst. Deze twee scores hebben we uiteindelijk gecombineerd in een gecombineerde criminaliteitscore op een schaal van 0 tot 100.

Gezien het feit dat er tussen de controlegroep en de experimentele groep geen verschillen gevonden zijn als het gaat om zelfgerapporteerde criminaliteit (een half jaar na het eerste contact) en geregistreeerde criminaliteit (een jaar na het eerste contact) ligt het in de lijn der verwachting dat dit ook niet het geval zal zijn bij de gecombineerde criminaliteitscore. Dit blijkt inderdaad niet het geval te zijn.¹⁰² Uit de analyses blijkt dat de controlegroep op de gecombineerde criminaliteitscore een 9,6 scoort en de experimentele groep een 10,8.¹⁰³

Op basis van de cesuur (knik in de verdeling van de scores) is het mogelijk om de jongeren onder te verdelen in drie groepen¹⁰⁴:

- geen: jongeren die zelf geen criminaliteit rapporteren en waarvan ook geen criminaliteit door de politie is geregistreeerd;
- laag: jongeren die een criminaliteitscore hebben van maximaal 18;
- hoog: jongeren met een criminaliteitscore van 19 tot en met 100.

Alhoewel niet significant verschillend, geven we voor de volledigheid per groep de percentageverdeling weer in tabel 17.

Tabel 17 Gecombineerde criminaliteitscore per groep in percentages

Score	Controlegroep	Experimentele groep	Totaal
Geen	16,7	18,2	17,4
Laag	69,3	65,5	67,5
Hoog	14,0	16,3	15,0

¹⁰² Controle op etnische samenstelling en het al dan niet plegen van strafbare feiten in groepsverband (zie paragraaf 3.2) levert geen andere resultaten op.

¹⁰³ Voor de totale groep is dit 10,1.

¹⁰⁴ Zie bijlage 20 voor verantwoording.

4.2 Effecten van Halt op (niet-crimineel) gedrag

Naast de invloed van Halt op zelfgerapporteerde en geregistreerde strafbare feiten is ook nagegaan in hoeverre de Halt-afdoening breder invloed heeft op het gedrag van jongeren. Allereerst geven we inzicht in de antwoorden op de volgende vraag die – een half jaar na de 0-meting – zowel aan de jongeren als de ouders van de jongeren is gesteld. Het betreft de vraag of de jongere zelf of zijn ouders vinden dat het gedrag in de zes maanden na het contact met Halt veranderd is. In tabel 18 zijn de resultaten weergegeven.

Tabel 18 Gedragsverandering na een half jaar volgens jongeren en ouders in percentages

	Controlegroep		Experimentele groep	
	Jongere	Ouders	Jongere	Ouders
Gedrag is verbeterd	68,8	59,3	67,7	64,1
Gedrag is verslechterd	1,6	0,8	1,9	1,3
Gedrag is niet veranderd	29,6	39,8	30,4	34,6

In de tabel is te zien dat een meerderheid van zowel de jongeren als hun ouders aangeeft dat het gedrag nadat ze zijn opgepakt door de politie en na het eerste contact met Halt na een half jaar verbeterd is. Uit de analyses blijkt verder dat er geen significant verschil is tussen de controlegroep en de experimentele groep (zowel op het niveau van de jongeren als hun ouders).

Alhoewel Halt zich niet expliciet richt op gedragsverandering in brede zin, is in onderhavig onderzoek wel nagegaan of de Halt-afdoening (onbedoelde) neveneffecten heeft als het gaat om gedrag en gedragsverandering. Om hier zicht op te krijgen, zijn gedrag en gedragsverandering gemeten met behulp van de *Strengths and Difficulties Questionnaire (SDQ)*.¹⁰⁵ De SDQ is een wereldwijd veel gebruikt en gestandaardiseerd onderzoeksinstrument om gedrag van jongeren te *screenen* en blijkt goed gebruikt te kunnen worden als evaluatie-instrument om het effect van specifieke interventies te meten.¹⁰⁶ Het betreft een korte vragenlijst met 25 items. Er wordt zowel naar positieve als negatieve eigenschappen gevraagd, verdeeld over de volgende vijf schalen:

105 Goodman, 1997, 1999; Goodman, e.a., 2003, zie ook: Goedhart e.a., 2003. De laatste pagina van bijlage 1 geeft de vragen uit de SDQ weer.

106 Zie Goodman, 1997 en 1999. Zie ook bijlage 10 voor nadere onderbouwing en uitleg.

- 1 Emotionele symptomen – zoals klagen over hoofdpijn, buikpijn, veel piekeren, snel angstig.
- 2 Gedragsproblemen – zoals vaak boos, vechten, liegen, stelen.
- 3 Hyperactiviteit/aandachtsstoornissen – zoals rusteloosheid, snel afgeleid zijn, impulsief.
- 4 Relatieproblemen (*peers*) – op zichzelf zijn, gepest worden door leeftijdgenoten.
- 5 Sociaal gedrag – makkelijk delen met anderen, behulpzaam.

De invloed van Halt op het gedrag van jongeren is door ons in het onderzoek gemeten door de SDQ bij de jongere en zijn ouders, zowel voor als na de (uitgebreide of minimale) confrontatie met Halt te laten invullen. Hiermee kan worden nagegaan of Halt naast de beoogde effecten op recidivereductie een aanvullend effect heeft op gedrag in bredere zin. Goed om op te merken, is dat van Halt niet verwacht wordt dat ze op de onderscheiden gedragschalen afzonderlijk invloed heeft. Wel is het interessant en van belang om na te gaan of de Halt-afdoening invloed heeft op probleemgedrag en sociaal gedrag in algemene zin.

Jongeren en de SDQ

De eerste vier schalen van de SDQ tezamen vormen de zogeheten 'Moeilijkhedenscore' die loopt van 0-40, waarbij een score van 0-15 staat voor 'normaal', een score 16-19 voor 'grensgeval' en een score 20-40 voor 'abnormaal'.

De laatste schaal ('sociaal gedrag') staat op zichzelf en loopt van 0-10 waarbij een score van 6-10 staat voor 'normaal', een score 5 voor 'grensgeval' en een score 0-4 voor 'abnormaal'. In tabel 19 zijn voor de jongeren in zowel de 0-meting als de 1-meting de scores weergegeven.

Tabel 19 SDQ-scores jongeren in gemiddelde scores in de 0- en 1-meting

	0-meting		1-meting	
	Moeilijkheden	Sociaal gedrag	Moeilijkheden	Sociaal gedrag
Controlegroep	9,8*	7,4*	8,5*	7,7*
Experimentele groep	10,2*	7,6*	9,0*	7,3*
Totaal	9,7	7,5	8,7	7,5

Een * geeft significante verschillen aan.

Uit tabel 19 komt in de eerste plaats naar voren dat deelnemende jongeren zowel in de 0- als de 1-meting zowel op de moeilijkhedenscore als op de score voor sociaal gedrag over het algemeen als 'normaal' scoren. Jongeren die inzake een strafbaar feit met de politie in aanraking komen en doorverwezen worden naar Halt scoren op diverse gedragskenmerken

die met de SDQ gemeten worden dus als ‘normale jongeren’.¹⁰⁷ Van der Laan e.a. (in voorbereiding), deed onderzoek onder een landelijke steekproef van 1.460 jongeren in de leeftijd van 10 tot en met 17 jaar en daarbij werd ook gebruikgemaakt van de SDQ. De score voor sociaal gedrag in dat onderzoek ligt op 8,1 en voor moeilijkheden op 9,1. Onze onderzoeksgroep blijkt daar mee vergelijkbaar met een steekproef van doorsnee jongeren. Verder blijkt – en dit is belangrijk om de invloed van Halt te kunnen bepalen – dat er in de 0-meting geen significante verschillen zijn tussen de controlegroep en de experimentele groep op de scores voor ‘moeilijkheden en sociaal gedrag’.¹⁰⁸

Van belang is vanzelfsprekend in hoeverre een interventie door Halt (een afdoening) een positieve invloed heeft op zowel gedragsmoeilijkheden als op sociaal gedrag.

Wanneer gekeken wordt naar de moeilijkhedenscore blijkt dat deze score significant positief¹⁰⁹ is afgenomen (van 10,2 naar 9,0) nadat de jongeren een Halt-afdoening hebben gehad. Eenzelfde significant positieve gedragsverbetering is echter ook waarneembaar bij de controlegroep (van 9,8 naar 8,5). Bij de score op de schaal ‘sociaal gedrag’ blijkt dat het sociaal gedrag iets afneemt bij de experimentele groep (7,6 naar 7,3) en iets toeneemt bij de controlegroep (7,4 naar 7,7).¹¹⁰

Ouders en de SDQ

Naast de jongeren is ook aan hun ouders gevraagd om een SDQ-lijst over hun zoon of dochter in te vullen. De scoring van de ‘Moeilijkhedenscore’ loopt van 0-40 en wijkt iets af van die bij de jongeren. Een score van 0-13 staat voor ‘normaal’, een score 14-16 voor ‘grensgeval’ en een score 17-40 voor ‘abnormaal’.

De scoring op de schaal ‘sociaal gedrag’ is gelijk aan die van de jongeren en loopt van 0-10 waarbij een score van 6-10 staat voor ‘normaal’, een score 5 voor ‘grensgeval’ en een score 0-4 voor ‘abnormaal’. In tabel 20 staan de resultaten uit de analyse op deze lijsten weergegeven.

Tabel 20 SDQ-scores ouders in gemiddelde scores in de 0- en 1-meting

	0-meting		1-meting	
	Moeilijkheden	Sociaal gedrag	Moeilijkheden	Sociaal gedrag
Controlegroep	8,0*	8,0	7,0*	8,1
Experimentele groep	8,9*	8,1	7,9*	7,9
Totaal	8,4	8,0	7,4	8,0

Een * geeft significante verschillen aan.

107 Dit geldt ook voor de vier subschalen binnen de moeilijkheidsscore: emotionele symptomen, gedragsproblemen, hyperactiviteit/aandachtsstoornissen en relatieproblemen (peers).

108 Er is gepaard getoetst met behulp van de T-test (paired samples statistics).

109 $p=0,00$

110 In beide gevallen zijn de verschillen significant. p 's zijn 0,01.

Net als bij de jongeren waarderen ouders hun kinderen als ‘normaal’ op zowel de moeilijkheidscore als de score voor sociaal gedrag.

Ook is het van belang dat er in de 0-meting ook bij de ouders geen sprake is van significante verschillen op de scores tussen de ouders van de controlegroep en de ouders van de experimentele groep op de moeilijkheidscore¹¹¹ en de score voor sociaal gedrag.

Net als bij de jongeren is het ook nu van belang in hoeverre een interventie door Halt (een afdoening) in de optiek van de ouders een positieve invloed heeft op zowel gedragsmoeilijkheden als op sociaal gedrag van hun kinderen. Het eerste dat van belang is dat de ouders op dezelfde wijze (in dezelfde richting) blijken te scoren als hun kinderen (consistent patroon). In de optiek van de ouders van de jongeren in de experimentele groep neemt de moeilijkheidscore positief af (van 8,9 naar 7,9) nadat de jongeren een Halt-afdoening hebben gehad. Eenzelfde positieve gedragsverbetering is echter ook waarneembaar bij de controlegroep (van 8,0 naar 7,0).¹¹² Bij de score op de schaal ‘sociaal gedrag’ blijven significante verschillen tussen de onderzoeksgroepen uit.

Resultaten samengevat

Gedragsveranderingen zijn in dit onderzoek gemeten door zowel bij de jongeren als bij hun ouders in de 0-meting en de 1-meting de *Strengths and Difficulties Questionnaire* (SDQ) af te nemen. Uit de analyse van die resultaten blijkt het volgende:

Alle jongeren die inzake het plegen van een strafbaar feit met Halt in aanraking komen, scoren op de twee schalen van de SDQ (de moeilijkheidscore en de sociaalgedragschaal) als ‘normale jongeren’.

Zowel bij de jongeren die een Halt-afdoening krijgen als bij de jongeren die ervan onthouden zijn, is er na een half jaar na het Halt-contact sprake van een significant positieve gedragsverbetering als het gaat om moeilijkheden. Dit resultaat wordt zowel bij de jongeren als bij hun ouders gevonden. De resultaten bij de score op de schaal ‘sociaal gedrag’ laten in de beoordeling van de ouders geen verschil zien tussen de experimentele en de controlegroep. De scores van de jongeren wijzen op een toename van sociaal gedrag bij jongeren in de controlegroep versus een afname in de experimentele groep.

4.3 Jongeren over Halt

Aan alle 824 jongeren die uiteindelijk hebben meegewerkt aan het gehele onderzoek is in de 0-meting op het Halt-bureau een aantal vragen over

¹¹¹ Dit geldt ook voor de vier subschalen binnen de moeilijkheidscore.

¹¹² *p* is in beide gevallen 0,00.

Halt en de Halt-afdoening gesteld. Van de jongeren geeft 23,1% aan bekend te zijn met Halt en 10,1% van de jongeren is eerder naar Halt verwezen (de zogeheten *second offenders*).¹¹³ Opvallend hoog is het percentage jongeren (90,7%) dat ten tijde van het eerste contact bij Halt aangeeft dat ze denken na de Halt-straf geen strafbaar feit meer te zullen plegen. Uiteindelijk weten we nu dat een groot deel van hen toch recidiveert. Op de (meerkeuze) vraag wat jongeren goed vinden van Halt komt de volgende top-5 naar voren:

- geen strafblad krijgen (door 63,0% genoemd);
- Halt geeft een nieuwe kans (49,6%);
- de kans krijgen om het goed te maken (43,3%);
- straf krijgen omdat ik iets verkeerd heb gedaan (35,2%);
- iets terug doen voor de veroorzaakte schade (28,5%).

Uit de top-5 blijkt dat vooral het ontlopen van het strafblad en het krijgen van een nieuwe kans door de ondervraagde jongeren als positief wordt gewaardeerd. Op de vraag wat jongeren slecht vinden aan Halt blijkt – uit onderstaande top-4 – dat men eigenlijk geen echt negatieve aspecten van Halt benoemt. De top-4 van wat jongeren slecht vinden aan Halt is als volgt:

- niets is slecht aan Halt (door 30,7% genoemd);
- Halt kost te veel tijd (18,9%);
- Halt is een te zware reactie (16,6%);
- Halt is een te lichte reactie (3,0%).

Na een half jaar is aan de jongeren wederom een aantal vragen over Halt voorgelegd. Van de 374 jongeren in de experimentele groep vindt het leeuwendeel (67,7%) het niet prettig dat ze een Halt-afdoening hebben gekregen voor het strafbare feit dat ze hebben gepleegd. Wel vinden ze in meerderheid (71,4%) dat de straf in verhouding staat tot wat ze gedaan hebben. Te licht zegt 8,1% en 20,4% vindt de afdoening te zwaar.

In de meerderheid zijn jongeren achteraf positief over een aantal aspecten van de afdoening. Het gaat dan om het aantal uren straf, de aard van de activiteiten, de begeleiding door de Halt-medewerker dan wel door de mensen van een werk- of leerproject en de gesprekken met de Halt-medewerker. Uiteindelijk zegt 63,2% van de jongeren dat ze veel hebben geleerd van de Halt-afdoening.¹¹⁴ Vooral de gesprekken met de Halt-medewerker en de straf zelf dragen daaraan het meest bij, zo geven de jongeren aan.

Uit een nadere analyse blijkt dat jongeren die alleen een leerstraf of een leer- en werkstraf hebben gehad significant¹¹⁵ meer geleerd hebben van

113 In de controlegroep zitten overigens meer ($p=0,00$) *second offenders* dan in de experimentele groep (12,9% versus 6,8%).

114 Van de jongeren zegt 27,3% een beetje geleerd te hebben en 9,5% zegt niets geleerd te hebben.

115 $p=0,05$

de Halt-afdoening dan de jongeren die alleen een werkstraf hebben gehad. Van de eerste twee groepen geeft respectievelijk 81,8% en 71,1% aan veel geleerd te hebben terwijl dit bij de laatste groep, de jongeren die een werkstraf hebben gehad 'slechts' 57,5% is.

Wanneer de jongeren gevraagd wordt welke reactie – na het door hen gepleegde strafbare feit – als het ergst wordt gezien, scoort het opgepakt worden door de politie het hoogst (49,7%) gevolgd door de reactie van hun ouders (42,2%) en de Halt-afdoening (8,1%). In de optiek van de jongeren heeft de straf door Halt echter het meest effect op het niet meer plegen van strafbare feiten.¹¹⁶

In de vragenlijsten die door de jongeren in de 0- en 1-meting zijn ingevuld, is ook gevraagd om een aantal uitspraken met betrekking tot Halt te beoordelen. In tabel 21 is een overzicht weergegeven.

Tabel 21 Beoordeling uitspraken door jongeren met betrekking tot Halt in percentages 'mee eens' in de 0-meting en de 1-meting voor de experimentele groep

	% mee eens	
	0-meting	1-meting
Halt laat mij zien dat ik fout bezig ben	91,7	85,9
Dankzij Halt word ik geen crimineel	61,8	51,5
Een Halt-straf is heel vervelend	62,9	43,6
Een Halt-straf is heel zwaar	17,5	11,3
Ze kunnen Halt net zo goed opheffen, het helpt toch niet	6,5	4,1
Halt is een lachertje	4,7	5,0
Ik ga gewoon door met het plegen van delicten	1,7	1,7

In tabel 21 is te zien dat jongeren zowel in de 0-meting als in de 1-meting enerzijds de sanctie accepteren en verwachten dat er enig effect van uitgaat en anderzijds vinden dat het wel vervelend was om een straf te krijgen.

4.4 Ouders over Halt

In de 0-meting is aan de ouders van alle jongeren gevraagd of ze denken dat Halt werkt om recidive terug te dringen. Het leeuwendeel van de ouders is zeer positief want 48,3% denkt dat dit zeker het geval zal zijn en 37,3% geeft aan dat dit waarschijnlijk het geval zal zijn. Een verdiepvingsvraag laat echter zien dat ouders er sowieso van overtuigd zijn dat hun kind geen strafbaar gedrag meer zal vertonen, want 86,1% geeft aan dat ze denkt dat hun kind ook zonder een Halt-afdoening geen strafbare feiten

¹¹⁶ Meest effectief in volgorde: Halt (46,5%), opgepakt door politie (24,3%) straf door ouders (22,2%).

meer zal plegen. Op de vraag wat ouders goed vinden van Halt komen de volgende zaken naar voren:

- Halt laat kind weten wat hij verkeerd heeft gedaan (door 68,6% genoemd);
- door Halt krijgt mijn kind geen strafblad (62,3%);
- kind krijgt straf omdat hij iets verkeerd heeft gedaan (51,9%);
- de kans krijgen om het goed te maken (44,1%);
- iets terug doen voor de veroorzaakte schade (43,3%);
- Halt geeft een nieuwe kans (42,4%).

Vooraf het wijzen op het ‘foute’ gedrag van het kind en het ontlopen van een strafblad wordt door ouders vaak genoemd.

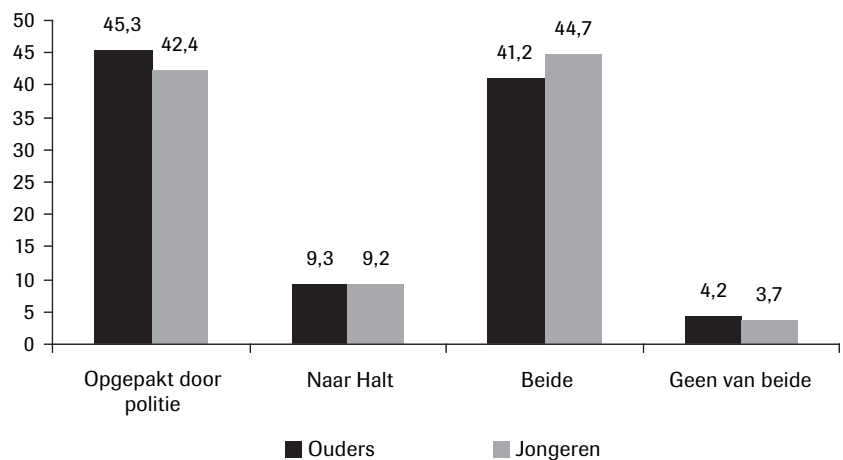
Op de vraag wat ouders slecht vinden aan Halt blijkt – uit onderstaande top-3 – dat men eigenlijk geen echt negatieve aspecten van Halt benoemt.

De top-3 van wat ouders slecht vinden aan Halt is als volgt:

- niets is slecht aan Halt (door 34,7% genoemd);
- Halt is te zwaar voor wat mijn kind gedaan heeft (14,8%);
- Halt is te licht voor wat mijn kind gedaan heeft (3,1%).

In figuur 4 is weergegeven wat op de ouders en wat in de optiek van de ouders op de jongere het meeste indruk heeft gemaakt.

Figuur 4 Wat maakte de meeste indruk op ouders en in de optiek van ouders op de jongere (0-meting) in percentages



In figuur 4 is te zien dat zowel voor ouders als voor jongeren het opgepakt worden door de politie het meeste indruk heeft gemaakt. Het simpele feit dat de jongere naar Halt moest, maakt minder indruk.

Een half jaar later is aan de ouders gevraagd welke interventie volgens hen het beste werkt om het plegen van strafbare feiten te voorkomen.

Het opgepakt worden door de politie wordt door de meeste ouders als beste reactie genoemd (42,1%), gevolgd door een straf door Halt (33,3%) en een straf door henzelf (24,6%).

Van de ouders waarvan de kinderen een Halt-afdoening hebben gehad, geeft 85,6% aan dat deze straf gepast was, 7,7% vond de straf te licht en 6,7% te zwaar.

In de vragenlijsten die door de ouders uit de experimentele groep in de 0- en 1-meting is ingevuld, is ook gevraagd om een aantal uitspraken met betrekking tot Halt te beoordelen. In tabel 22 is een overzicht weergegeven.

Tabel 22 Beoordeling uitspraken door ouders met betrekking tot Halt in percentages 'mee eens' in de 0-meting en de 1-meting voor de experimentele groep

	% mee eens	
	0-meting	1-meting
Halt laat mijn kind zien dat hij/zij fout bezig is	91,5	92,6
Een Halt-straf is heel vervelend	35,4	31,1
Dankzij Halt wordt hij/zij geen crimineel	30,5	29,5
Een Halt-straf is heel zwaar	6,2	4,6
Halt is een lachertje	2,0	1,1
Hij/zij gaat gewoon door met het plegen van delicten	1,8	2,9
Ze kunnen Halt net zo goed opheffen, het helpt toch niet	0,9	0,0

In tabel 22 is te zien dat ouders zowel in de 0-meting als in de 1-meting eenzelfde antwoordpatroon hebben. Men accepteert de sanctie en verwacht dat hun kind ervan zal leren.

4.5 De Halt-afdoening en recidive

In het onderzoek is met betrekking tot de jongeren die een Halt-afdoening hebben gehad door de Halt-medewerker ook een aantal kenmerken van de jongere zelf en de (uitvoering van de) sanctie vastgelegd. In deze paragraaf gaan we in op de vraag of deze factoren c.q. kenmerken van invloed zijn op de recidive. Het begrip recidive operationaliseren we in deze paragraaf met de gecombineerde criminaliteitsscore¹¹⁷ c.q. de driedeling in niets gepleegd, lage criminaliteitsscore en hoge criminaliteitsscore.

In tabel 23 presenteren we allereerst de onderscheidende kenmerken van de Halt-jongeren die verband blijken te houden met recidivereductie en de werkzame bestanddelen van de Halt-afdoening.¹¹⁸

¹¹⁷ Deze score is opgebouwd uit de zelfgerapporteerde criminaliteit in het half jaar na het contact met Halt en de door de politie geregistreerde criminaliteit één jaar na het contact met Halt.

¹¹⁸ Zie bijlage 21 voor alle (niet-significante) scores.

Tabel 23 Criminaliteitsscore in relatie tot recidivebeïnvloedende kenmerken van de Halt-jongeren en de werkzame bestanddelen van de Halt-afdoening

	Gecombineerde criminaliteitsscore		
	Geen	Laag	Hoog
Eerder Halt of Stop	10,7	50,0	39,3
Niet eerder Halt of Stop	18,8	66,7	14,5
Halt-medewerker heeft positieve indruk van de jongere	19,8	70,3	9,9
Halt-medewerker heeft neutrale indruk	18,0	59,6	22,4
Halt-medewerker heeft negatieve indruk	11,1	66,7	22,2
Halt-medewerker schat de kans op recidive (zeer) hoog in	8,0	66,0	26,0
Halt-medewerker schat de kans op recidive neutraal in	19,6	60,1	20,2
Halt-medewerker schat de kans op recidive (zeer) laag in	21,0	69,9	9,1
Jongere biedt het slachtoffer excuus aan	22,0	61,6	16,4
Jongere biedt het slachtoffer geen excuus aan	10,6	73,2	16,3
Tijd tussen verhoor en contact 1-14 dagen	9,0	62,7	28,4
Tijd tussen verhoor en contact 14 dagen tot 2 maanden	20,7	65,2	14,1
Tijd tussen verhoor en contact langer dan 2 maanden	16,7	73,0	10,8

Uit tabel 23 komen de hiernavolgende interessante zaken naar voren.

- Jongeren die eerder voor een afdoening bij Halt of Stop zijn geweest (*second offenders*), recidiveren vaker en hebben een hogere criminaliteitsscore¹¹⁹ dan de jongeren die voor het eerst bij Halt komen.
- Jongeren waarvan de Halt-medewerker in het eerste gesprek een positieve indruk heeft als het gaat om gedrag, de houding en de presentatie hebben uiteindelijk een lagere criminaliteitsscore dan jongeren die een neutrale of negatieve beoordeling krijgen.¹²⁰
- Halt-medewerkers kunnen de kans op recidive van de jongeren bij het eerste gesprek goed inschatten. Uit de analyses blijkt namelijk dat jongeren waarvan de Halt-medewerker in het eerste gesprek inschat dat de kans dat deze jongeren binnen een half jaar opnieuw een strafbaar feit plegen (zeer) hoog is, dit ook vaker blijken te doen c.q. een hogere criminaliteitsscore blijken te hebben.¹²¹ De Halt-medewerkers baseren zich als het gaat om het inschatten van een hoge recidivekans op verschillende argumenten. Deze worden hierna gegeven.

119 Ze plegen met andere woorden frequenter en/of ernstiger strafbare feiten. $p=0,00$

120 $p=0,03$

121 $p=0,01$

- De jongere heeft gedragsproblemen (waaronder ADHD).
- Heeft omgang met risicjongeren c.q. heeft verkeerde vrienden.
- Is gemakkelijk te beïnvloeden c.q. op te juttten.
- Is gevoelig voor groepsdruk, is een meeloper.
- Is onverschillig.
- Heeft geen schuldbesef, toont geen berouw.
- Overziet de gevolgen van zijn gedrag niet.
- Heeft veel riskante gewoonten.
- Er is sprake van een instabiele thuissituatie.

Bij de jongeren waarvan de Halt-medewerker inschat dat de recidivekans laag is, worden vaak de bovenstaande argumenten gebruikt, maar dan in tegenovergestelde richting. Daarnaast geeft men opvallend vaak de argumenten:

- De jongere toont spijt.
 - Er is sprake van schaamte.
 - Een positieve houding bij de ouders.
- Jongeren die in het kader van de afdoening hun excuses aanbieden aan de benadeelde blijken minder te recidiveren en hebben ook een lagere criminaliteitscore.¹²² Het maakt daarbij niet uit of de jongere dit schriftelijk (per brief) of mondeling doet. Ook maakt het geen verschil of de excuses worden aangeboden op voorstel van de jongere zelf of op voorstel van de Halt-medewerker.
- Het gemiddelde aantal dagen tussen verhoor op het politiebureau en het eerste gesprek met een Halt-medewerker voor de gehele groep is 31,9 dagen.¹²³ Wellicht tegen de verwachting in zijn zowel de criminaliteitscore als de recidive lager bij jongeren wanneer de tijd tussen het verhoor op het politiebureau en het eerste gesprek met een Halt-medewerker toeneemt.¹²⁴ Een uitgangscriterium van Halt dat de sanctie zo snel mogelijk moet volgen op het gepleegde feit wordt door dit resultaat niet onderschreven. Het gevonden resultaat wijst in de richting dat strafdreiging remmend werkt op het hernieuwd plegen van strafbare feiten.¹²⁵

Naast de elementen van de Halt-afdoening die op de een of andere wijze van invloed zijn op recidive en criminaliteitscore is er ook een aantal elementen dat hiermee geen verband blijkt te houden. Deze elementen zullen we tot besluit van deze paragraaf de revue laten passeren.¹²⁶

- De recidive van de jongeren wordt niet beïnvloed door het type afdoening dat een jongere opgelegd krijgt. Jongeren die een werkopdracht

¹²² $p=0,04$

¹²³ Binnen de justitiële keten is dit overigens een 'mooie' doorlooptijd.

¹²⁴ $p=0,02$

¹²⁵ Goed om aan te geven, is dat de tijd tussen het plegen van het strafbare feit en de datum van het eerste verhoor op het politiebureau over het algemeen zeer kort is (veelal dezelfde dag), waardoor er op dit punt geen significante verschillen te vinden zijn.

¹²⁶ Zie voor bijbehorende percentages bijlage 21.

hebben gehad, hebben geen hogere criminaliteitsscore dan jongeren die naast een werkopdracht ook een leeropdracht hebben gehad of enkel een leeropdracht hebben gehad.¹²⁷

- Het aantal uren werk dat een jongere opgelegd krijgt, heeft geen invloed op de recidive. Het verrichten van werkzaamheden voor de duur van maximaal vijf, tien of twintig uur staat niet in relatie tot een lagere of hogere criminaliteitsscore.
- Het aantal uren leeropdracht heeft eveneens geen invloed op de criminaliteitsscore. Een leeropdracht van één of twee uur leidt niet tot andere recidivecijfers dan een leeropdracht van drie uur of meer.
- Het al dan niet uitvoeren van werkzaamheden bij of voor de benadeelde en/of op de plaats waar het strafbare feit is gepleegd, heeft geen invloed op de criminaliteitsscore.
- Het gegeven dat er een relatie is tussen het strafbare feit en de leer- of werkopdracht heeft geen invloed op de criminaliteitsscore (bijv. schoonmaken van graffiti).
- De wijze van begeleiding van een jongere bij de werkzaamheden te onderscheiden in begeleiding door een Halt-medewerker of door een derde heeft geen invloed op de criminaliteitsscore.
- Het aantal uren dat de jongere begeleid wordt (tot en met vijf uur of langer), heeft geen invloed op de criminaliteitsscore.
- In geval van schade houdt het al dan niet treffen van een schaderegeling door bureau Halt geen verband met de criminaliteitsscore van de jongeren.
- Het aantal gesprekken dat de Halt-medewerker met de jongere voert, is niet van invloed op de criminaliteitsscore. Voor de recidive van de jongere maakt het geen verschil of er één, twee, drie of meerdere gesprekken gevoerd worden.

4.6 De Halt-afdoening en niet-crimineel gedrag

Evenals we hiervoor met betrekking tot de recidive hebben gedaan, kijken we in deze paragraaf of kenmerken van de jongeren en de elementen van de Halt-afdoening verband houden met gedrag van de jongeren uit de experimentele groep. Daarbij baseren we ons op de *Strengths and Difficulties Questionnaire* (SDQ) van de jongeren (1-meting)¹²⁸ waarbij we

127 Het leeuwendeel van de jongeren (64%) heeft in het kader van de Halt-afdoening werkzaamheden moeten verrichten en het overige deel een combinatie van werk- en leeropdrachten (33%). Slechts een heel klein deel (3%) heeft alleen een leeropdracht opgelegd gekregen. Gezien dit lage percentage zijn verdere uitsplitsingen niet mogelijk.

128 Gezien het feit dat ouders en jongeren consistent scoren (zie paragraaf 4.2), wordt hier alleen gekeken naar de SDQ van de jongeren.

hebben gekeken naar de effecten op de zogeheten moeilijkheidscore¹²⁹ en de score op sociaal gedrag¹³⁰. Op deze wijze krijgen we zicht op welke elementen van de Halt-afdoening van invloed zijn op zowel gedragsmoeilijkheden als op sociaal gedrag.

Uit de analyses blijkt dat twee factoren samenhangen met gedrag.¹³¹ Jongeren waarvan de Halt-medewerker in het eerste gesprek een positieve indruk heeft als het gaat om gedrag, de houding en de presentatie hebben een lagere gemiddelde score op de moeilijkheidschaal dan jongeren die een neutrale of negatieve beoordeling krijgen.¹³² Voor de score op de schaal voor sociaal gedrag is er overigens geen verschil. Daarnaast is er een samenhang tussen de inschatting van het recidiverisico door de Halt-medewerker en moeilijkheidscore van de jongere. Een hoog recidiverisico staat in verband met een hogere score op de moeilijkheidschaal. Los van de adequate inschatting van het gedrag van de jongere door de Halt-medewerker hebben de afzonderlijke elementen van Halt – zoals uitvoerig beschreven in de voorgaande paragraaf – geen invloed op gedrag zoals gemeten met de SDQ.¹³³

129 Deze schaal loopt van 0-40, waarbij een score van 0-15 staat voor 'normaal', een score 16-19 voor 'grensgeval' en een score 20-40 voor 'abnormaal'. In de analyses is gekeken naar de gemiddelde scores van de jongeren.

130 Deze schaal loopt van 0-10 waarbij een score van 6-10 staat voor 'normaal', een score 5 voor 'grensgeval' en een score 0-4 voor 'abnormaal'. In de analyses is gekeken naar de gemiddelde scores van de jongeren.

131 Zie bijlage 22 voor alle bijbehorende gemiddelde scores.

132 $p=0,00$

133 Zie bijlage 22 voor volledig overzicht.

5 Naar een profiel van de Halt-jongere

Centraal in dit onderzoek staat de vraag wat de invloed van een Halt-afdoening is op recidive en ander gedrag van jongeren. Deze vraag en de antwoorden daarop zijn onderwerp van aandacht geweest in hoofdstuk 4. Ook kunnen andere variabelen alleen of in relatie met elkaar invloed hebben op het effect van de Halt-afdoening.

In dit hoofdstuk wordt verslag gedaan van de uitkomsten van de analyses die erop gericht zijn die relaties te ontdekken. Het gaat daarbij allereerst om de vraag of betrokken variabelen positief (recidiveverlagend) dan wel negatief (recidiveverhogend) samenhangen met recidive (paragraaf 5.1). Ook wordt gekeken wat de invloed is van de onderscheiden variabelen op gedrag (paragraaf 5.2). Voor de totstandkoming van dit hoofdstuk is op (clusters van) variabelen voor de jongeren die een Halt-afdoening hebben gehad, nagegaan wat het effect op de criminaliteitscore en de score op de SDQ is. De analyses leiden tot profielen van jongeren die na het plegen van een Halt-waardig feit kunnen profiteren van een interventie door Halt in de zin dat het doorlopen van een Halt-afdoening criminaliteitsreducerende effecten heeft dan wel dat er sprake is van een positieve invloed op gedrag. Gezien het grote aantal analyses dat in het kader van onderhavig hoofdstuk is uitgevoerd, beperken we ons in dit hoofdstuk tot het geven van de eindresultaten van de analyses. Voor de uitgebreide beschrijvingen verwijzen we naar de bijlagen van hoofdstuk 5 (bijlagen 23-30). Belangrijk om aan te geven, is dat waar we spreken in termen van beïnvloeding door factoren we het hebben over het bestaan van samenhang c.q. relaties van factoren met recidive en ander gedrag waarbij we niet willen suggereren dat het altijd om een causaal verband gaat.

5.1 Een profiel uitgaande van recidivereductie

Met een stapsgewijze analyse komen we tot een profiel van jongeren die kunnen profiteren van een interventie door Halt in de zin dat er na een Halt-afdoening sprake is van criminaliteitsreducerende effecten. Allereerst zijn bivariate analyses uitgevoerd om zicht te krijgen op variabelen en factoren die bijdragen aan recidivereductie.

Vervolgens zijn de variabelen die significant bijdragen aan recidivereductie als input gebruikt voor de tweede analysefase. In deze tweede fase is op basis van multivariate analyses¹³⁴ nagegaan of er relaties bestaan tussen clusters van factoren en de criminaliteitscore. Met behulp van deze multivariate analyse is het uiteindelijke profiel opgesteld.¹³⁵

134 Er is gebruikgemaakt van een stapsgewijze regressieanalyse (missing=meansub).

135 Gezien het grote aantal analyses kan er sprake zijn van kanskapitalisatie: een probleem dat zich voordoet bij grote aantallen analyses waardoor er op basis van toeval bij het door ons gehanteerde significantieniveau van 5% sowieso significanties te verwachten zijn. Gezien de gevonden p-waarden bij de analyses (de meeste liggen ruim onder 0,05) lijkt dit probleem minder groot te zijn.

5.1.1 *De recidivebeïnvloedende factoren samengevat*

Zoals aangegeven, zijn we op zoek gegaan naar bivariate relaties tussen kenmerken van de jongere en de criminaliteitsscore. Daarbij is telkens nagegaan of een factor te beschouwen is als een rem op criminaliteit en recidive (contra-indicatie) of juist een indicatie is voor recidive en criminaliteit. Ook is steeds gekeken of bepaalde factoren verschillen voor jongeren die een Halt-afdoening hebben gehad en voor jongeren die een dergelijke afdoening niet hebben gehad. Met name door naar de controlegroep te kijken, is na te gaan of een effect specifiek is voor de experimentele groep of niet. De complete beschrijving van de resultaten van deze analyses zijn terug te vinden in bijlage 23. Samenvattend komt er zicht op algemene beïnvloedende factoren en specifiek beïnvloedende factoren.

Algemene beïnvloedende factoren: hierbij gaat het om een lijst met factoren die een positieve of negatieve indicatie zijn voor recidive en criminaliteit op de langere termijn voor jongeren die een Halt-waardig feit hebben gepleegd ongeacht of ze een Halt-afdoening hebben gehad. Het betreft de volgende factoren.

- contra-indicatie voor recidive en criminaliteit;
- positief gezinsklimaat (optiek jongere);
- goed functioneren op school;
- schaamte na politiecontact;
- schaamte na het gepleegde strafbare feit;
- ouders denken dat hun kind zich schaamt;
- ouders denken dat het kind niet recidiveert na straf ;
- jongere is volgens de ouders een *first offender*;
- jongere heeft volgens de ouders voor het eerst politiecontact;
- sociaal gedrag jongere (optiek ouders);
- jongere overziet de gevolgen van delictgedrag (optiek ouders);
- ouders verwachten geen strafbaar feit;
- indicatie voor recidive en criminaliteit;
- aanwezigheid van relationele problemen;
- jongere is geschorst op school;
- jongere heeft gespijbeld op school;
- niet kunnen rondkomen met maandgeld;
- doorbrengen van vrije tijd zonder toezicht van volwassenen;
- riskante vriendengroep;
- riskante gewoonten;
- eerdere politiecontacten;
- jongere woont in de Randstad.

Specifiek beïnvloedende factoren: een lijst met factoren die een positieve of negatieve indicatie zijn voor recidive en criminaliteit op de langere termijn

voor jongeren die een Halt-waardig feit hebben gepleegd en die een Halt-afdoening hebben doorlopen. Voor deze factoren is nagegaan of ze uniek zijn voor de experimentele groep. Het gaat daarbij om de volgende factoren:

- contra-indicatie voor recidive en criminaliteit;
- jongeren die onder druk van de groep ('omdat iedereen het deed') het feit hebben gepleegd;
- indicatie voor recidive en criminaliteit;
- bijbaantje gehad, maar nu niet meer;
- op jonge leeftijd voor het eerst dronken zijn;
- op jonge leeftijd voor het eerst gokken.

Uit de twee overzichten – de algemeen en de specifiek beïnvloedende factoren – blijkt dat er in algemene zin voor jongeren veel factoren zijn die een bevorderende dan wel remmende invloed hebben op recidive en criminaliteit. Voor de jongeren die een Halt-afdoening hebben doorlopen, is de lijst met specifieke factoren relatief kort. De factoren wijzen in de richting dat jongeren die onder druk van een groep (meelopers) delicten plegen minder recidiveren na een Halt-afdoening en dat jongeren die op jonge leeftijd probleemgedrag vertonen minder baat hebben bij een Halt-afdoening.

Wanneer de lijst met factoren gerelateerd wordt aan de theorieën¹³⁶ die een verklaring trachten te geven voor de oorzaken en trends in de aard en omvang van jeugdcriminaliteit blijkt het leeuwendeel van de factoren uit 'bekende' factoren te bestaan. Factoren met betrekking tot het gezinsklimaat, functioneren op school en probleemgedrag zijn terug te voeren op de sociale controletheorie van Hirschi. De gevonden factoren met betrekking tot schaamte zijn bekend vanuit de theorie van *reintegrative shaming*. De factoren die te maken hebben met financiële problemen zijn terug te voeren op de anomietheorie en de straintheorie. Factoren met betrekking tot vrijetijdsbesteding, riskante vrienden, groepsdruk en riskante gewoonten komen in de literatuur naar voren binnen de sociale leertheorie, de differentiële associatietheorie en de theorie van Zückerman. De aanwezigheid van eerdere politiecontacten en riskante gewoonten op jongere leeftijd zijn als factoren bekend vanuit de ontwikkelingscriminologie. Er is een aantal factoren dat nadere aandacht verdient. Zo is er een cluster van factoren dat gerelateerd is aan de perceptie van de ouders op het (afwijkende) gedrag van hun kind. In principe zijn deze factoren niet te vatten onder de gangbare criminologische theorieën die in het kader van onderhavig onderzoek gebruikt zijn en die gedrag van jongeren verklaren. Wanneer de factoren echter nader worden beschouwd, wijzen ze wel in een bepaalde richting. De factoren hebben namelijk allemaal te maken met de aanwezigheid van schaamte en de redelijk positieve inschatting die de

136 Zie bijlage 10.

ouders van het gedrag van hun kind maken. In hun visie zal hun kind niet opnieuw vervallen in het plegen van strafbare feiten.

Tot slot is er de factor 'wonen in de Randstad'. Deze factor kan verklaard worden vanuit het theoretische gedachtegoed van de *Chicago School*. In grote steden hebben de inwoners minder '*community feeling*' en is de sociale controle lager. Ook is het 'aanbod' van criminogene situaties groter. Het gaat dan bijvoorbeeld om rondhangende problematische (jeugd)groepen op straat en gelegenheidsstructuren. Dit wijst met de hogere bevolkingsdichtheid in grote steden op sociale disorganisatie, wat meer criminaliteit veroorzaakt.¹³⁷

5.1.2 *De recidivebeïnvloedende factoren geclusterd in een profiel*

Zoals aangegeven, zijn de algemene en specifieke factoren in de tweede fase van de analyse input geweest voor multivariate analyses. De lijst met inputfactoren is overigens aangevuld met een drietal basisfactoren, te weten: geslacht, leeftijd en etniciteit.

Op basis van de analyses is nagegaan of er relaties bestaan tussen clusters van factoren en de criminaliteitsscore voor jongeren in de experimentele groep. Hierna wordt een overzicht gegeven van de factoren die bij jongeren in de experimentele groep leiden tot een lagere criminaliteitsscore (recidivereductie).

Recidivereductieprofiel – Halt-jongeren:¹³⁸

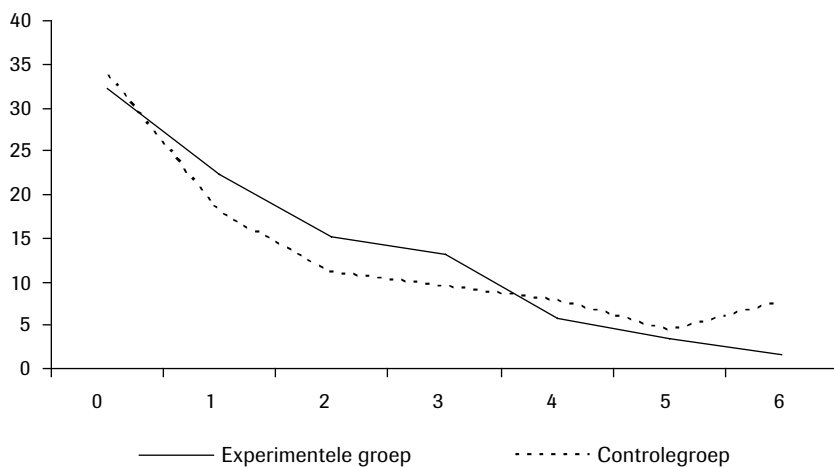
- jongeren die hun vrije tijd minder vaak doorbrengen zonder toezicht van volwassenen ($\beta=0,225$);
- jongeren die sociaal gedrag vertonen in de optiek van de ouders ($\beta=0,215$);
- jongeren die woonachtig zijn buiten de Randstad ($\beta=0,190$);
- jongeren die weinig problemen hebben in de relationele sfeer ($\beta=0,159$);
- jongeren die niet eerder inzake een strafbaar feit met de politie in aanraking zijn geweest (*first offenders*) ($\beta=0,156$);
- jongeren die in voldoende mate de consequenties van het gedrag inzien ($\beta=0,113$).

Om nu na te gaan of de lagere criminaliteitsscore bij jongeren met genoemde zes factoren positief beïnvloed is door de Halt-afdoening is nagegaan wat de criminaliteitsscore is van jongeren die in de controle-groep zitten en die voldoen aan dezelfde zes factoren. In een analyse (zie bijlage 30) is nagegaan of er significante verschillen zijn tussen de twee onderzoeksgroepen als het gaat om de gemiddelde criminaliteitsscore per factor. In figuur 5 is het verloop van de criminaliteitsscores weergegeven.

¹³⁷ Zie Lanier en Henry, 1998.

¹³⁸ 6 factoren – 24% verklaarde variantie.

Figuur 5 Gemiddelde criminaliteitscores naar aantal factoren uit het recidivereductieprofiel voor de experimentele en de controle-groep



In de figuur is te zien dat naarmate jongeren aan meer factoren voldoen de criminaliteitscore lager wordt. Dit geldt zowel voor de experimentele groep als voor de controlegroep. Bij de controlegroep is de tendens tot 4 factoren sterker dan bij de experimentele groep. Bij 3 factoren scoren de jongeren in de controlegroep zelfs significant lager. Afgezien van dit significante verschil zijn er op het niveau van de bijdrage van individuele factoren aan de criminaliteitscore geen significante verschillen.

Vanwege de kleine aantallen bij sommige factoren is derhalve een schaal score samengesteld. Er zijn op basis van de mediaan twee groepen samengesteld (0 t/m 3 factoren en 4 t/m 6 factoren). Uit de analyse blijkt dat van de jongeren die aan minder factoren voldoen (0 t/m 3) de jongeren uit de controlegroep een significant¹³⁹ lagere criminaliteitscore hebben dan de jongeren uit de experimentele groep. Van de jongeren die aan meer factoren voldoen (4 t/m 6) blijkt dat de jongeren die een Halt-afdoening hebben doorlopen een significant¹⁴⁰ lagere criminaliteitscore hebben dan de jongeren uit de controlegroep.

Op basis van het voorgaande kunnen we voorzichtig concluderen dat de tendens aanwezig is dat naarmate jongeren die een Halt-afdoening hebben gehad en meer aan het recidivereductieprofiel voldoen een lagere criminaliteitscore hebben dan vergelijkbare jongeren uit de controlegroep. Om er zeker van te zijn dat er echt sprake is van recidivereductie voor deze specifieke groep is nagegaan of de jongeren in de experimentele groep die

139 $p=0,01$

140 We merken op dat er weliswaar sprake is van een significant verschil ($p=0,05$), maar dat dit om een klein effect gaat.

aan 4, 5 en 6 factoren voldoen en de jongeren voor wie hetzelfde geldt in de controlegroep aan het begin van het onderzoek (dus bij het eerste gesprek bij Halt) niet significant uiteenlopen als het gaat om de zelfgerapporteerde criminaliteit in het half jaar daarvoor. Uit de analyses blijkt dat de jongeren in beide groepen geen significant verschillende score hebben op hun zelfgerapporteerde criminaliteit, waardoor de recidivereductie is toe te schrijven aan de Halt-afdoening.¹⁴¹

Het is overigens opmerkelijk c.q. onverwacht dat indien jongeren minder aan het recidivereductieprofiel voldoen, er sprake is van een omgekeerd resultaat; jongeren uit de controlegroep hebben bij 0 t/m 3 factoren een lagere criminaliteitscore dan jongeren uit de experimentele groep. Het is niet mogelijk om hiervoor op basis van het onderzoek een verklaring te geven.

5.2 Een profiel uitgaande van gedragsverbetering

Net als in de vorige paragraaf zijn ook analyses uitgevoerd waarin we op zoek zijn gegaan naar bivariate relaties tussen kenmerken en de scores op de moeilijkhedenschaal en de sociaal gedragschaal uit de SDQ. Daarbij is telkens nagegaan of een factor leidt tot een verbetering van gedrag of juist tot een verslechtering van gedrag. Ook hier zijn aanvullend multivariate analyses uitgevoerd om na te gaan of er een profiel is samen te stellen van jongeren op wie de Halt-afdoening een gedragsverbeterend effect heeft.

5.2.1 De gedragsbeïnvloedende factoren samengevat

Zoals aangegeven, zijn we op zoek gegaan naar bivariate relaties tussen kenmerken en de scores op de moeilijkhedenschaal en de sociaal gedragschaal uit de SDQ. Daarbij is telkens nagegaan of een factor leidt tot een verbetering van gedrag of juist tot een verslechtering van gedrag.

Ook is steeds gekeken of bepaalde factoren verschillen voor jongeren die een Halt-afdoening hebben gehad en voor jongeren die een dergelijke afdoening niet hebben gehad. Met name door ook naar de controlegroep te kijken, is na te gaan of een effect specifiek is voor de experimentele groep of niet. De complete beschrijving van de resultaten van deze analyses is terug te vinden in bijlage 27. Samenvattend komt er zicht op algemene beïnvloedende factoren en specifiek beïnvloedende factoren.

Algemene beïnvloedende factoren: hierbij gaat het om een lijst met factoren die samenhangen met een vermindering als het gaat om moeilijkheden of een verbetering als het gaat om sociaal gedrag voor jongeren die een Halt-waardig feit hebben gepleegd ongeacht of ze een Halt-afdoening hebben

¹⁴¹ De gemiddelde criminaliteitscore voor de controlegroep is 5,1 en voor de experimentele groep 4,2.

gehad. Het gaat daarbij om de volgende factoren:

- factoren die samenhangen met minder moeilijkheden;
- jongere is van het mannelijke geslacht;
- ouders denken dat het kind niet recidiveert na een straf;
- jongere pleegt voor het eerst een strafbaar feit volgens de ouders;
- jongere overziet de gevolgen van het delictgedrag (optiek ouders);
- afwezigheid van algemene problemen;
- afwezigheid van relationele problemen;
- uitblijven van ingrijpende gebeurtenissen;
- hoger schooltype;
- geen spijbelgedrag;
- kunnen rondkomen met maandgeld;
- jongere geeft aan niet eerder met de politie in contact te zijn geweest (*first offender*);
- goede relatie met de ouders (optiek jongere en ouders);
- positief gezinsklimaat (optiek jongere);
- goede sfeer in huis;
- sociaal gedrag jongere (optiek ouders);
- goed functioneren op school;
- zinvolle vrijetijdsbesteding;
- afwezigheid riskante vriendengroep;
- pas op latere leeftijd voor het eerst dronken zijn;
- factoren die samenhangen met beter sociaal gedrag;
- jongere is van het vrouwelijk geslacht;
- ouders denken dat het kind niet recidiveert na een straf;
- geen spijbelgedrag;
- kunnen rondkomen met maandgeld;
- goede relatie met de ouders (optiek jongere);
- positief gezinsklimaat (optiek jongere);
- zinvolle vrijetijdsbesteding;
- afwezigheid riskante vriendengroep;
- pas op latere leeftijd voor het eerst dronken zijn.

Specifiek beïnvloedende factoren: een lijst met factoren die samenhangen met positievere SDQ-scores voor jongeren die een Halt-waardig feit hebben gepleegd en die een Halt-afdoening hebben doorlopen. Voor deze factoren is nagegaan of ze uniek zijn voor de Halt-groep door telkens een vergelijking te maken met de controlegroep. Het gaat daarbij om de volgende factoren:

- factoren die samenhangen met minder moeilijkheden;
- ouders die niet onverschillig of boos reageren op het strafbare feit;
- jongeren heeft volgens ouders voor het eerst politiecontact;
- ouders die de reactie van de politie terecht vinden;
- ouders die de doorverwijzing naar Halt terecht vinden;
- minder doorbrengen van vrije tijd zonder toezicht van volwassenen;

- factoren die samenhangen met beter sociaal gedrag;
- vader werkt niet;
- jongere is volgens de ouders een *first offender*;
- afwezigheid algemene problemen;
- afwezigheid relationele problemen;
- schaamte na politiecontact;
- schaamte na het gepleegde strafbare feit;
- goede relatie met de ouders (optiek van de ouders);
- sociaal gedrag jongere (optiek ouders);
- goed functioneren op school;
- minder vrije tijd doorbrengen zonder toezicht van volwassenen.

Uit de twee overzichten – de algemeen en de specifiek beïnvloedende factoren – blijkt dat er in algemene zin voor jongeren die een strafbaar feit hebben gepleegd relatief veel factoren zijn die samenhangen met een vermindering van moeilijkheden en in iets mindere mate met een verbetering van sociaal gedrag.

Voor de jongeren die een Halt-afdoening hebben doorlopen – de lijst met specifieke factoren – valt op dat de meeste factoren samenhangen met een verbetering van sociaal gedrag en in mindere mate met een vermindering van moeilijkheden.

Ook hier is nagegaan in hoeverre factoren zogeheten ‘bekende factoren’ vanuit de literatuur zijn. Wanneer criminaliteit c.q. recidive en moeilijkheden en afwezigheid van sociaal gedrag op dezelfde dimensie van gedragsproblemen worden beschouwd, blijkt dat het leeuwendeel van de factoren te verklaren is uit gangbare sociaal-wetenschappelijke en criminologische theorieën. Met name de socialecontroletheorie, de theorie van *reintegrative shaming* en ontwikkelingscriminologische theoretische noties blijken veelvuldig opgeld te doen. Veel van de in deze paragraaf genoemde factoren zijn overigens reeds in paragraaf 5.1.1 besproken c.q. theoretisch ingekaderd.

Er is één factor die vanuit een theoretisch perspectief moeilijk te verklaren lijkt te zijn. Uit de analyses blijkt namelijk dat in de experimentele groep beter sociaal gedrag samenhangt met de factor dat de vader van de jongere niet werkt. Dit zou samen kunnen hangen met het feit dat er vaker iemand thuis is waardoor er meer sociale controle is.

5.2.2 De gedragsbeïnvloedende factoren geclusterd in profielen

Net als bij de analyses met betrekking tot recidivereductie zijn de algemene en specifieke factoren in de tweede fase van de analyse input geweest voor multivariate analyses. Ook hier zijn de factoren geslacht, leeftijd en etniciteit aan de lijst met inputfactoren toegevoegd.

Op basis van de analyses is nagegaan of er relaties bestaan tussen clusters

van factoren en de moeilijkhedenschaal en de sociaalgedragschaal voor jongeren in de experimentele groep. Hierna wordt een overzicht gegeven van de factoren die bij jongeren in de experimentele groep een relatie vertonen met 'minder moeilijkheden' dan wel met 'beter sociaal gedrag'.

Gedragsprofiel 'minder moeilijkheden' – Halt-jongeren:¹⁴²

- afwezigheid van algemene problemen ($\beta=0,197$);
- afwezigheid van relationele problemen ($\beta=0,173$);
- positief gezinsklimaat ($\beta=0,154$);
- zinvolle vrijetijdsbesteding ($\beta=0,151$);
- ouders die de doorverwijzing naar Halt terecht vinden ($\beta=0,140$);
- jongeren die niet geschorst zijn voor school in de afgelopen zes maanden ($\beta=0,140$);
- positief sociaal gedrag van het kind ($\beta=0,139$);
- het feit dat de jongere niet eerder met de politie in contact is geweest (*first offender*) ($\beta=0,133$);
- ouders die aangeven verdrietig te zijn over het gepleegde strafbare feit ($\beta=0,123$);
- ouders die zich schamen voor het gepleegde strafbare feit door het kind ($\beta=0,112$);
- ouders die denken dat het kind zich schaamt voor het gepleegde strafbare feit ($\beta=0,094$).

Om na te gaan of de gedragsverbetering als het gaat om de vermindering van moeilijkheden bij jongeren met genoemde elf factoren positief beïnvloed is door de Halt-afdoening is nagegaan wat de gedragsverbetering is van jongeren uit de controlegroep die voldoen aan dezelfde elf factoren.

Uit de analyses blijkt (zie figuur 6) dat naarmate jongeren in de experimentele groep aan meer factoren voldoen de score op moeilijkheden lager wordt, wat zoveel inhoudt dat er sprake is van minder moeilijkheden.

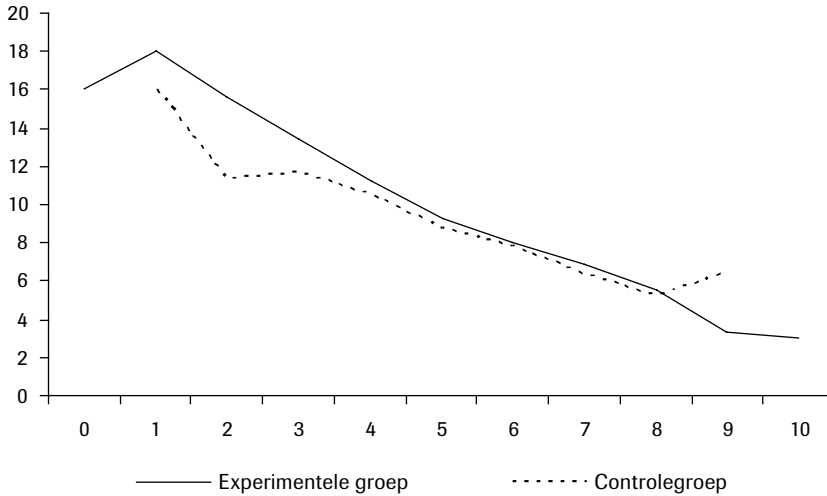
Deze ontwikkeling zien we overigens ook bij de controlegroep en er blijkt tussen de twee groepen over de gehele linie geen sprake van een significante interessante ontwikkeling te zijn.¹⁴³ Dus voor de jongeren in beide groepen geldt dat naarmate ze aan meer factoren voldoen die onderdeel zijn van het gedragsprofiel er – ongeacht of ze een Halt-afdoening hebben gehad – sprake is van minder moeilijkheden.¹⁴⁴

142 Elf factoren – 34% verklaarde variantie. Het is overigens geheel volgens verwachting dat minder moeilijkheden samenhangen met minder problemen.

143 Bij twee factoren scoren de jongeren in de controlegroep significant positiever en bij negen factoren is dit het geval bij de jongeren in de experimentele groep.

144 In figuur 6 is overigens te zien dat er geen jongeren zijn die op alle elf factoren positief scoren en dat er in de controlegroep ook geen jongeren zijn die op tien factoren positief scoren. Zie bijlage 30 voor de gemiddelden en de aantallen.

Figuur 6 Gemiddelde SDQ-scores moeilijkheden naar aantal factoren uit het gedragsprofiel 'minder moeilijkheden' voor de experimentele en de controlegroep



Het tweede gedragsprofiel waarop we ingaan, is 'beter sociaal gedrag'. We geven het gedragsprofiel voor de jongeren die een Halt-afdoening hebben gehad.

Gedragsprofiel 'beter sociaal gedrag' – Halt-jongeren:¹⁴⁵

- jongeren die een actieve vrijetijdsbesteding hebben ($\beta=0,212$);
- jongeren die zich schamen voor het gepleegde strafbare feit ($\beta=0,196$);
- het feit dat de jongere van het vrouwelijke geslacht is ($\beta=0,169$);
- het feit dat de jongere een hogere leeftijd heeft ($\beta=0,167$);
- positief sociaal gedrag van het kind ($\beta=0,155$);¹⁴⁶
- afwezigheid van riskante vrienden ($\beta=0,132$);
- ouders die denken dat het kind zich schaamt voor het gepleegde strafbare feit ($\beta=0,122$);
- afwezigheid van algemene problemen ($\beta=0,118$);
- zinvolle vrijetijdsbesteding ($\beta=0,116$).

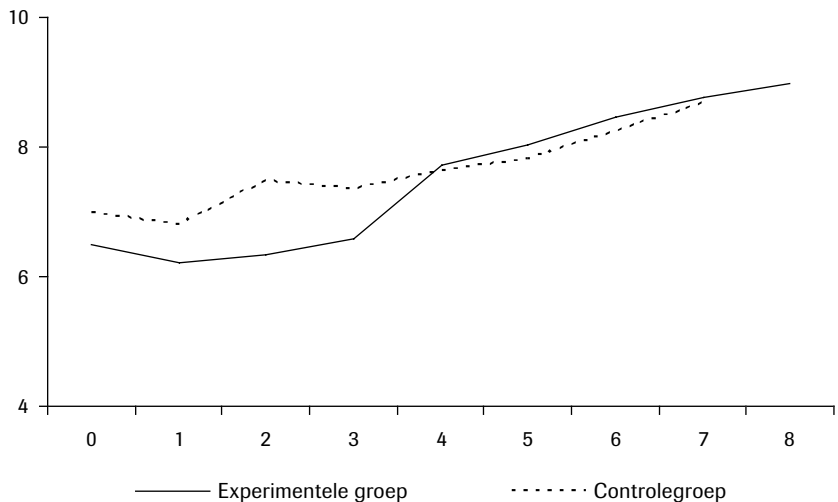
Om ook nu na te gaan of de gedragsverbetering als het gaat om de verbetering van sociaal gedrag bij jongeren met genoemde negen factoren positief beïnvloed is door de Halt-afdoening is nagegaan wat de gedragsverbetering is van jongeren uit de controlegroep die voldoen aan dezelfde negen factoren.

¹⁴⁵ Negen factoren – 19% verklaarde variantie.

¹⁴⁶ Logischerwijs hangt positief sociaal gedrag samen met beter sociaal gedrag.

Uit de analyses blijkt (zie figuur 7) dat naarmate jongeren in de experimentele groep aan meer factoren voldoen de score op sociaal gedrag hoger wordt. Dit houdt in dat er sprake is van meer sociaal gedrag. Deze ontwikkeling zien we overigens ook bij de controlegroep en het blijkt dat er tussen de twee groepen geen significant verschil is dat in het voordeel van de Halt-afhandeling wijst.¹⁴⁷ Dus voor de jongeren in beide groepen geldt dat naarmate ze aan meer factoren voldoen die onderdeel zijn van het gedragsprofiel er – ongeacht of ze een Halt-afdoening hebben gehad – sprake is van meer sociaal gedrag.¹⁴⁸

Figuur 7 Gemiddelde SDQ-scores sociaal gedrag naar aantal factoren uit het gedragsprofiel ‘beter sociaal gedrag’ voor de experimentele en de controlegroep



¹⁴⁷ Integendeel, want bij twee en drie factoren scoren de jongeren in de controlegroep significant positiever dan de jongeren in de experimentele groep.

¹⁴⁸ In figuur 7 is overigens te zien dat er geen jongeren zijn die op alle negen factoren positief scoren en dat er in de controlegroep ook geen jongeren zijn die op acht factoren positief scoren. Zie bijlage 30 voor de gemiddelden en de aantallen.

6 Halt in perspectief

In dit afsluitende hoofdstuk worden de resultaten van het onderzoek waarin de effectiviteit van de Halt-afdoening centraal staat, samengenomen. Hoe is het onderzoek opgezet en wat zijn de onderzoeksvragen, welke conclusies zijn er te trekken, hoe verhouden de resultaten zich tot de uitkomsten uit eerder onderzoek en welke aanbevelingen zijn er te geven? Deze vragen zullen in dit hoofdstuk – dat te lezen is als een samenvatting – van antwoorden worden voorzien.

6.1 De Halt-afdoening onderzocht

Zoals aangegeven, richt dit onderzoek zich op de effectiviteit van de Halt-afdoening. In deze paragraaf staan we kort stil bij de Halt-afdoening en de wijze waarop aan het onderzoek gestalte is gegeven.

Halt is oorspronkelijk bedoeld voor jongeren die na het plegen van een Halt-waardig feit – een relatief licht vergrijp – voor het eerst worden opgepakt door de politie en hun strafbare feit bekennen.¹⁴⁹

Indien een jongere ingaat op het aanbod van de politie om naar Halt te gaan, doorloopt hij de volgende stappen: uitgenodigd worden door Halt, samen met de ouders naar Halt, één of meerdere gesprekken, werk- en/of leerelementen uitvoeren én indien relevant het aanbieden van excuus aan het slachtoffer en/of het betalen van de schade.

In opdracht van het WODC is een onderzoek uitgevoerd waarin de volgende probleemstelling centraal staat: ‘Wat is de effectiviteit van de Halt-afdoening en wat zijn werkzame en niet-werkzame bestanddelen van een effectieve afdoening?’

Om dit te onderzoeken, zijn bijna duizend jongeren die een Halt-waardig feit hebben gepleegd – en hun ouders – op twee meetmomenten gevolgd. De jongeren zijn onderverdeeld in twee groepen. De eerste groep is de experimentele groep en deze jongeren hebben vanaf de aanhouding door de politie de gehele Halt-procedure doorlopen. De tweede groep is de controlegroep en zij zijn zo minimaal mogelijk in contact geweest met de Halt-afdoening. In de praktijk betekent dit dat zij in het kader van het onderzoek werden vrijgesteld van verder contact met Halt en daarmee van het feitelijke uitvoerende deel van de Halt-afdoening. Wel werden zij ook opgepakt door de politie, werden ze uitgenodigd door Halt en zijn ze er al dan niet samen met hun ouders naar toe geweest.

In het onderzoek – dat uitgevoerd is bij twaalf Halt-bureaus verspreid over het land – en dat bestaat uit een 0-meting en een 1-meting (na zes maanden) is aan jongeren en hun ouders gevraagd om op twee momenten een uitgebreide vragenlijst in te vullen. Daarnaast hebben de Halt-medewerkers gegevens met betrekking tot de jongere en de afdoening

149 In de loop der tijd is dit uitgebreid. Jongeren die eenmaal bij Halt zijn geweest, kunnen na één jaar nogmaals in aanmerking komen voor een afdoening.

vastgelegd. Tot slot is van alle jongeren over de periode van één jaar na het eerste bezoek aan het Halt-bureau bij de regiopolitie nagegaan of er sprake was van geregistreerde strafbare feiten (recidivemeting).

Alle fasen van het onderzoek zijn zeer positief verlopen en er kan vastgesteld worden dat er sprake is van een representatieve onderzoekspopulatie. Van de jongeren heeft 87% aan het gehele onderzoek meegewerkt en bij de ouders was dit 77%. Ook hebben alle politieregio's meegewerkt aan het recidiveonderzoek.

Halt en de Halt-afdoening zijn in 1981 begonnen als een buitenjustitiële interventie met als doel om jongeren die zich voor het eerst schuldig hadden gemaakt aan vandalisme in samenwerking met de politie zeker (pakkans) en snel van een reactie (sanctie) te voorzien. Tussen daad en sanctie diende in principe een intrinsieke relatie te bestaan. Halt heeft gedragsveranderende pretenties in de zin van het verminderen van recidive bij jongeren en wil hen daartoe inzicht geven in en zich bewust laten worden van hun gedrag en hen op gedragsalternatieven wijzen. Ongeveer 15 jaar na de start krijgt Halt een wettelijke status door de afdoening vast te leggen in het jeugdstrafrecht. Halt wordt daarmee een buitenrechtelijke afdoening, uitgevoerd door de politie onder verantwoordelijkheid van het openbaar ministerie. Een afdoening waarmee jongeren kunnen voorkomen dat ze een strafblad krijgen.

In de 25 jaar dat de afdoening bestaat en zich heeft ontwikkeld, is er ook inhoudelijk veel veranderd. Zo is het aantal strafbare feiten waarvoor jongeren naar Halt worden doorverwezen al lang niet meer beperkt tot 'vandalisme', dient de eventuele schade aan het slachtoffer te worden betaald én is de sanctie ook niet meer exclusief voor *first offenders*.

Met het afdoen of straffen van jongeren die een strafbaar feit hebben gepleegd, kunnen in het algemeen meerdere doelen worden nagestreefd c.q. effecten worden beoogd. Te denken valt aan straf als afschrikking (tuchten), straf als genoegdoening of straf als verbetering om van te leren. Bij Halt gaat het er voornamelijk om de jongere een kans te bieden om goed te maken wat hij of zij verkeerd heeft gedaan waarmee wordt beoogd dat hij of zij ervan leert en niet terugvalt in het (criminele) gedrag. Uit onderhavig onderzoek komt naar voren dat de Halt-afdoening door een groot deel van zowel de jongeren als hun ouders als 'vervelend' en soms zelfs als 'zwaar' wordt ervaren. Daarnaast is een noemenswaardig effect van Halt dat door ruim 90% van zowel de jongeren als hun ouders wordt genoemd dat 'Halt de jongere leert inzien dat hij verkeerd bezig is geweest'.

Het WODC is vooral geïnteresseerd in het 'leereffect' van de Halt-afdoening, want uit de eerder geformuleerde probleemstelling zijn de volgende concrete onderzoeksvragen geformuleerd:

- Wat zijn de effecten op recidive?
- Wat zijn de effecten op attitude en gedrag?

- Welke factoren zijn van invloed op het resultaat van de Halt-afdoening?
- Welke kenmerken van de Halt-afdoening zijn van invloed op de effectiviteit?

6.2 De Halt-afdoening en het criminele gedrag erna

Het recidiveren ofwel het opnieuw plegen van strafbare feiten is in het onderzoek op verschillende manieren bekeken. Op basis van zowel door jongeren zelf gerapporteerde als door de politie geregistreeerde criminaliteit is geanalyseerd of jongeren die na een strafbaar feit een Halt-afdoening hebben gehad een ander recidivepatroon hebben dan jongeren bij wie dit niet het geval is. Binnen het recidivepatroon is zowel naar frequentie als ernst van gepleegde strafbare feiten gekeken door gebruik te maken van een criminaliteitsscore.

In het algemeen geldt dat een Halt-afdoening niet leidt tot een afname van recidive in de zin van frequentie van criminaliteit en/of ernst van criminaliteit. Op basis van door de jongeren zelf gerapporteerde criminaliteit recidiveert – in beide groepen – driekwart van de jongeren, terwijl de door de politie geregistreeerde recidive 29,5% bedraagt (controlegroep 29,1% en experimentele groep 29,9%).

Er blijkt op één type strafbaar feit sprake te zijn van een significant verschil tussen de twee groepen. Tegen de verwachting in – en daardoor lastig te beredeneren – plegen meer jongeren die een Halt-afdoening hebben gehad vernielingen dan jongeren uit de controlegroep. Dit is een opmerkelijk resultaat omdat Halt zich vanaf het begin van haar bestaan uitgerekend op vernielingen heeft gericht.

Zowel de jongeren in de experimentele groep als de jongeren in de controlegroep hebben het opgepakt worden door de politie en de eerste gang naar Halt meegemaakt. De impact daarvan kan ertoe hebben bijdragen dat er verder geen verschillen in recidive zijn gevonden, maar dat is in onderhavig onderzoek niet onderzocht. Wel blijkt dat de verdere uitvoerende elementen van de Halt-afdoening geen aanvullend recidiveremmend effect hebben.

Bij de jongeren die een Halt-afdoening hebben doorlopen, zijn de recidive en criminaliteitsscore lager naarmate de tijd tussen politiecontact en Halt-contact toeneemt. Kennelijk werkt het vooruitzicht dat een jongere naar Halt moet vanwege zijn gedrag als een rem op het hernieuwd plegen van strafbare feiten. We zouden hier kunnen spreken van een positief effect van ‘strafdreiging’. Een dergelijke dreiging zou wel eens belangrijker kunnen zijn dan de daadwerkelijke ‘straf’. Het gevonden resultaat dat er geen verschil in recidive is tussen de beide onderzoeksgroepen zou hiermee wellicht mede verklaard kunnen worden. Immers hebben ook de jongeren uit de controlegroep deze strafdreiging ondervonden.

Omdat het leeuwendeel van de Halt-waardige feiten te bestempelen is als

relatief licht is het verklaarbaar dat het opgepakt worden door de politie en mogelijke strafdreiging (jongere en zijn ouders worden doorverwezen naar Halt) een sterkere impact hebben dan de reactie (de Halt-afdoening) zelf.

De hiervoor gepresenteerde bevindingen lijken strijdig te zijn met de kennis die we in de afgelopen jaren hebben opgebouwd dat het voor jongeren in het kader van recidivereductie onder andere van belang is dat er een korte periode zit tussen het plegen van het strafbare feit en de uiteindelijke straf. In 1994 verscheen het rapport van de commissie Van Montfrans 'Met de neus op de feiten' waarin de sleutelwoorden met betrekking tot criminaliteitspreventie 'vroegtijdig, snel en effectief' waren. Snel heeft daarbij betrekking op de doorlooptijden van de justitiële reactie. Onder staatssecretaris Kalsbeek verscheen in 2002 de nota 'Vasthoudend en effectief' die een uitwerking tracht te geven aan het rapport Van Montfrans. Eén van de gedachten in die nota is de verkorting van de doorlooptijden.

De onderhavige bevinding dat de recidive en criminaliteitsscore lager zijn naarmate de tijd tussen politiecontact en Halt-contact toeneemt, lijkt hiermee strijdig te zijn. Wel dient te worden opgemerkt dat het gemiddelde aantal dagen tussen verhoor op het politiebureau en het eerste gesprek met een Halt-medewerker voor de gehele onderzoeksgroep 31,9 dagen is. Velen zullen dat toch als relatief snel beschouwen.

6.3 De Halt-afdoening en het (niet-criminele) gedrag erna

Naast de invloed van de Halt-afdoening op recidive is ook nagegaan wat het effect is op ander gedrag. Gedrag is gemeten door gebruik te maken van de schalen 'moeilijkheden' en 'sociaal gedrag' van de *Strengths and Difficulties Questionnaire* (SDQ). Bij moeilijkheden gaat het om emotionele, gedrags-, relatie- en aandachtsproblemen. Sociaal gedrag heeft bijvoorbeeld betrekking op behulpzaamheid en het vermogen om te kunnen delen met anderen.

Allereerst kan geconcludeerd worden dat jongeren die inzake een Halt-waardig delict bij de politie terechtkomen op de schalen van de SDQ in algemene zin naar voren komen als 'normale jongeren' zonder gedragsafwijkingen.

Van zowel jongeren die een Halt-afdoening hebben doorlopen als de jongeren die ervan zijn vrijgesteld, is er een half jaar na het Halt-contact sprake van minder moeilijkheden. Op zich is dit een positief effect, echter het uitvoerende deel van de Halt-afdoening heeft blijkbaar geen aanvullend of onderscheidend effect op de afname van moeilijkheden. De vraag is vanzelfsprekend of dit überhaupt verwacht mag worden, gezien het gegeven dat Halt als organisatie op dat vlak geen gedragsveranderende pretenties heeft anders dan recidivereductie.

De resultaten op sociaal gedrag zijn minder eenduidig. In de optiek van

de ouders is er geen verandering in dit gedrag en ook geen verschil tussen de experimentele en controlegroep. Jongeren zelf scoren na de Halt-afdoening negatiever op sociaal gedrag terwijl jongeren die zijn vrijgesteld van Halt juist positiever scoren.

Een van de onderzoeksvragen gaat in op de effecten van Halt op de attitude van de jongeren. De resultaten van het onderzoek wijzen uit dat Halt jongeren leert inzien dat ze verkeerd bezig zijn. Ook geeft bijna tweederde van de jongeren aan dat ze veel geleerd hebben van de Halt-afdoening. Bij jongeren die een leerstraf of een combinatie van een leer- en werkstraf hebben gehad, is dit leereffect groter dan bij jongeren die alleen een werkstraf hebben gehad.

6.4 Werkzame kenmerken van de afdoening

Op algemeen niveau zijn er geen verschillen gevonden in recidive tussen jongeren die het gehele traject van politiecontact tot het afronden van de Halt-afdoening doorlopen hebben en jongeren waar de reactie zich beperkt heeft tot politiecontact en uitnodiging door Halt. Wanneer er binnen de groep jongeren die een Halt-afdoening hebben doorlopen wordt gekeken, komt er zicht op een aantal kenmerken van de jongere zelf en van de Halt-afdoening die verband houden met recidive.

Kijken we naar de werkzame elementen van de Halt-afdoening, dan blijkt dat het aanbieden van excuses aan de benadeelde door de jongere een positieve invloed heeft op recidive. Overige kenmerken van de Halt-afdoening, zoals leer- of werkopdrachten, een korte periode tussen het politiecontact en het Halt-contact, de duur van de straf en de begeleiding, de aanwezigheid van een relatie tussen feit en straf en het treffen van een schaderegeling blijken geen invloed te hebben op het hernieuwd plegen van delicten. Ook in eerdere studies naar de effectiviteit van de Halt-afdoening (Kruissink en Verwers, 1989) bleek er op dit punt (kenmerken van de afdoening en recidive) geen verband te zijn. Wel werd er door Dijkman en Gunther Moor (1998) een positief effect op recidive gelieerd aan de factor 'persoonlijk contact' met de jongere gevonden.

Kennelijk is het kweken van het besef bij de jongere over wat hij heeft gedaan door hem te confronteren met het slachtoffer en zijn verontschuldigen aan te bieden van essentieel belang als het gaat om recidivereductie. Tot slot blijkt dat de Halt-medewerker op basis van de eerste intake goed in staat lijkt om in te schatten of een jongere uiteindelijk zal recidiveren of niet. Wanneer een Halt-medewerker het gedrag, de houding en de presentatie van de jongere positief waardeert, blijkt deze jongere op termijn niet alleen een lagere criminaliteitsscore te hebben, maar ook minder moeilijkheden (SDQ) te vertonen. Daarnaast blijkt het van belang te zijn dat jongeren die een Halt-afdoening doorlopen deze interventie niet eerder opgelegd hebben gekregen.

6.5 Recidiveremmende factoren bij jongeren

Ondanks het feit dat het onderhavige onderzoek geen verschil laat zien in de recidive van jongeren die een Halt-afdoening hebben gehad en jongeren waar dat niet het geval is, levert het onderzoek een overzicht van algemeen recidiveremmende factoren voor jongeren die zich schuldig hebben gemaakt aan een strafbaar feit. Belangrijke factoren zijn onder meer: schaamte van de jongere over het strafbare gedrag, het feit dat de jongere een echte *first offender* is, goed functioneert op school, een positief gezinsklimaat én het feit dat de jongere de consequenties van zijn gedrag inziet.

Voor jongeren die een Halt-afdoening hebben gekregen, blijkt dat indien ze het feit onder druk van een groep hebben gepleegd ('omdat iedereen het deed') er minder kans is op recidive c.q. ze uiteindelijk een lagere criminaliteitsscore hebben dan wanneer ze geen Halt-afdoening hebben gekregen. Daarmee blijkt een Halt-afdoening een adequate sanctie te zijn voor jongeren die in groepsverband criminaliteit plegen en daarbij gevoelig zijn voor groepsdruk.

Halt blijkt als interventie minder geschikt te zijn voor jongeren die al op jonge leeftijd riskante gewoonten (zoals alcoholgebruik en gokken) hebben.

6.6 De 'ideale' Halt-jongere getypeerd

In het onderzoek is ook nagegaan of het mogelijk is om een profiel te schetsen van een jongere die het meest gebaat is bij een Halt-afdoening als recidivereductie beoogd wordt. Bij *screening* en voor doorverwijzing (op het politiebureau) zou hier rekening mee gehouden kunnen worden. Uit de analyses komt de tendens naar voren dat een jongere die een Halt-waardig feit pleegt en sterker aan de hierna genoemde profielfactoren voldoet het meest gebaat is bij Halt. Het gaat om de volgende zes factoren:

- het doorbrengen van vrije tijd onder toezicht van volwassenen;
- jongeren die sociaal gedrag vertonen;
- jongeren die buiten de Randstad wonen;
- jongeren die weinig relationele problemen hebben;
- *first offenders*;
- jongeren die de consequenties van hun gedrag inzien.

Wanneer de focus van de Halt-afdoening niet op recidivereductie maar op niet-criminele positieve gedragsverandering gelegd wordt, is het niet mogelijk om profielen te schetsen van jongeren die het meest gebaat zijn bij Halt.

Het voorgaande overziend, kan geconcludeerd worden dat Halt het meest uithaalt bij jongeren die weinig problemen hebben dan wel weinig riskant gedrag vertonen. Hoewel ook niet-problematische jongeren die geen Halt-afdoening hebben gekregen relatief weinig recidiveren, is de recidive van

vergelijkbare jongeren die wel de Halt-afdoening hebben doorlopen nog lager.

De onderzoeksresultaten wijzen op het belang en nut van *screening* van jongeren door gekwalificeerde professionals naar aanleiding van het politiecontact als het gaat om geschiktheid van de Halt-interventie voor de betreffende jongere. Het belang van het bestaan van een intrinsieke relatie tussen daad en sanctie wordt met deze studie niet onderstept.

6.7 Halt als alternatief?

De term Halt is door de bedenkers ervan gekoppeld aan 'het alternatief'. Het gaat dan om 'het alternatief voor een verdere strafrechtelijke procedure' en 'stop met dat gedrag'.

De (internationale) literatuur over de effectiviteit van strafrechtelijke interventies leert dat een afdoening zoals Halt een adequate maatregel is om licht crimineel gedrag van *first offenders* te verminderen. Ook blijken spijt-betuiging en schadeherstel naar het slachtoffer een positieve uitwerking te hebben op recidive (zie bijvoorbeeld: Kruissink en Verwers, 1989; Dijkman en Gunther Moor, 1998 en McGarrell e.a., 2000).

Onderhavig onderzoek laat zien dat de Halt-afdoening niet voor alle jongeren die zich schuldig hebben gemaakt aan een licht vergrijp een effectieve interventie is. De interventie die ooit bedoeld was voor jongeren die zich voor het eerst schuldig maken aan vandalistisch gedrag, heeft zich in de loop der tijd verbreed naar een scala aan strafbare feiten en een bredere doelgroep (*second offenders*).

Op basis van de bevindingen uit dit onderzoek is het goed om pas op de plaats te maken om te bezien welke toepassing en elementen van de sanctie geschikt zijn voor welk type jongeren. Daarbij zijn de volgende zaken van belang:

- Niet zozeer de zwaarte of intensiteit van de sanctie, maar enkel het gegeven dat er een reactie volgt op het strafbare gedrag (politiecontact en Halt-contact) lijkt van belang.
- Het lijkt erop dat de dreiging van een reactie belangrijker is dan het gegeven dat een reactie snel volgt nadat een jongere is verhoord door de politie.
- De Halt-afdoening is vooral een sanctie voor jongeren die strafbare feiten plegen 'omdat iedereen het doet' en dus gevoelig zijn voor groepsdruk.
- Van de groep jongeren die naar Halt gaat, laten alleen de jongeren die weinig riskant gedrag en probleemgedrag vertonen op andere belangrijke leefgebieden (zoals gezin, school, vrije tijd, gewoonten en vrienden) positieve effecten zien.
- Gezien het feit dat de Halt-afdoening niet voor alle jongeren evengoed werkt c.q. de afdoening in haar volle breedte niet voor alle jongeren

noodzakelijk is, zou er in de toekomst sprake moeten zijn van *screening*. In het ‘profiel van de ideale Halt-jongere’ worden bouwstenen aangedragen die daarbij een rol kunnen spelen.

Uit dit onderzoek kunnen bouwstenen gehaald worden om te komen tot een interventie op maat. Voor het grootste deel van de jongeren lijkt de reactie van de politie en de strafdreiging voldoende om te voorkomen dat hun gedrag verergert. De Halt-afdoening lijkt niet nodig voor deze groep. Het feit dat deze jongeren weinig probleemgedrag in de breedte laten zien en het gegeven dat de omgeving – waaronder de ouders – een positieve invloed heeft, zijn hier mede verantwoordelijk voor. Voor een tweede groep geldt dat spijtbetuinging in de vorm van aanvullende actie richting het slachtoffer – aanbieden van excuses – noodzakelijk lijkt te zijn. Tot slot zijn er ook jongeren die gezien hun achtergrondkenmerken en recidiverisico een intensievere begeleiding nodig hebben. Bij deze laatste kleine groep gaat het om de meer problematische jongeren die een andere interventie dan de huidige Halt-afdoening nodig hebben.

Hiermee zijn we weer terug bij de oprichting van Halt; toen werd door van Dullemen en Hauber (1982) – zij het tevergeefs – gepleit voor een tweesporenbeleid met korte maar krachtige interventies voor ‘echte’ *first offenders* en langdurige persoonlijke begeleiding van de meest problematische jongeren.

6.8 Epiloog

Dit onderzoek geeft zicht op de effecten en de werkzame elementen van een relatief jonge strafrechtelijke interventie: de Halt-afdoening. Van veel andere – veelal oudere – strafrechtelijke interventies kennen we dergelijke effecten in het geheel niet of veel minder goed. Met dit onderzoek en zijn resultaten staat Halt in de etalage. Het zou interessant zijn om de resultaten van de Halt-afdoening te vergelijken met de resultaten c.q. effecten van andere strafrechtelijke interventies om te kunnen beoordelen of de effecten van Halt goed of slecht zijn.

Als onderzoekers hopen wij dat dit besef bij de lezer aanwezig is en dat de resultaten van dit onderzoek vooral benut zullen gaan worden om de strafrechtelijke interventie – de Halt-afdoening die bedoeld is voor jeugdige *first offenders* – zo te modelleren c.q. op doelgroepen toe te spitsen dat deze voor de komende 25 jaar, afhankelijk van het beoogde effect, brengt wat ervan verwacht wordt.

Ondanks het feit dat in onderhavig onderzoek een jaar na het eerste gesprek bij Halt gekeken is naar recidive weten we uit de literatuur (Van der Heiden-Attema en Wartna, 2000a, 2000b en Van Espen, 2002) dat pas na drie jaar de effecten van een interventie op langere termijn zichtbaar worden. Het is derhalve interessant om op termijn nog eens voor onderhavige onderzoeksgroep een recidivemeting uit te voeren.

Summary

Halt: The alternative?

The effects of the Halt arrangement revisited

For 25 years now, an alternative punishment has been imposed in The Netherlands on juveniles between the ages of 12 and 18 who have committed a minor offence: The Halt arrangement. Juveniles who have been picked up by the police for having committed a criminal offence are given the opportunity to avoid a criminal record by referring them to a Halt Bureau. The Halt arrangement makes juveniles aware of their behaviour and offers them the opportunity to make good the harm they may have inflicted. This is achieved by talks, community service or learning assignments and – if relevant – by apologising to the victim and repairing any damage done. The underlying thought is that by confronting juveniles with the consequences of their behaviour and by offering alternatives for their behaviour they can be prevented from re-offending. The Halt arrangement was originally meant for *first offenders* of vandalism. Over the years the scope has been widened markedly and it is now applied to a more varied range of criminal offences. Moreover, its target group has been extended to *second offenders* in the sense that – under certain conditions – juveniles may be offered Halt intervention twice. Halt and the effects of the Halt arrangement have been the subject of various research studies ever since the eighties. However, these studies do not provide an unambiguous and complete picture of the effects of Halt on recidivism and other behaviour of these juveniles. 25 years after the first Halt Bureau was established, Beke Consultancy has performed a national study into Halt's effectiveness. This study was commissioned by the Commissioning Research Division (EWB) of the Research and Documentation Centre (WODC). The study monitored almost one thousand juveniles at different points in time for a period of one year, juveniles who were apprehended for having committed a criminal offence and were subsequently referred to Halt by the police. Halt invited these juveniles (along with their parents) to their office, who were then requested to participate in the research study. If they agreed to participate they were assigned to either one of two groups. Half of these juveniles participated in the Halt programme (discussing their behaviour, performing community service and/or learning assignments, and apologising for and/or paying for any damage inflicted), the other half of these juveniles were exempted from such activities because of the study. Hence, the study used an experimental group (juveniles who participated in the Halt programme) and a control group (juveniles who did not participate in the Halt programme). The study examined the effects of the Halt arrangement on recidivism, alternative behaviours and the attitudes of these juveniles. This was done by comparing the experimental group with the control group. The first measurement (the pre-test) took place when the juveniles and

their parent(s)/guardian(s) were invited to the Halt Bureau. In both the experimental and the control group the juveniles and their parents completed a questionnaire at the office visit. The Halt staff member also completed a questionnaire at this point in time. The juveniles in the control group were then sent home whereas the juveniles in the experimental group followed the rest of the Halt programme. Half a year later the juveniles and their parents (from both experimental and control group) completed a second questionnaire (the post-test). Finally, six months after the post-test, the police-registered crime data on all juvenile offenders over the one-year-period after the initial contact with Halt were collected and analysed.

The results of the study indicate that juveniles who participated in the Halt programme showed the same pattern of recidivism after one year as juveniles who did not participate in the programme: the seriousness and frequency of criminal offences were similar in both groups. However, there is one remarkable difference which is difficult to explain: the juveniles who participated in the Halt programme more often committed acts of vandalism afterwards. It also turned out that after six months both groups showed fewer problems as to emotions, behaviour, relationships, and attention. Thus, participation in the Halt programme does not appear to reduce criminality and behavioural problems in juveniles.

Considering the fact that no differences between the two groups were found, the response of the police to the criminal act – the fact that the juvenile is picked up – and the resulting threat of punishment – being referred to Halt – might be more important than the actual punishment itself. Indeed, juveniles indicated that being picked up by the police was the worst part of the experience.

On the other hand, approximately two thirds of the juveniles indicated that they had learned a lot from the Halt arrangement – especially from the punishment and the talks. This learning effect was greater in juveniles who had to complete some kind of learning assignment or a punishment that was a combination of community service and learning than in juveniles who only had to do community service.

A closer look at the juveniles who participated in the Halt programme reveals that there are indeed certain factors that play a role in recidivism. As to the chance of re-offending, it appears that the Halt programme is a more appropriate intervention for group offenders who are susceptible to group pressure than for offenders who act on their own. Juveniles who committed a criminal offence following the example of others, less often and/or less seriously re-offended.

Besides providing insight into the effects of the Halt arrangement, the study also provides insight into the factors that proved to be effective. When we look at the various elements of the Halt programme it appears that there is a relationship between the juvenile apologising for his acts and the juvenile's criminal behaviour in the future. Juveniles who

apologised to the victim tended to commit fewer and/or minor offences. The remaining elements of the Halt programme such as type and duration of punishment, the number of talks, a direct link between punishment and crime, and a claim settlement, did not affect recidivism. Neither have previous studies been able to establish a relationship (apart from the degree of personal contact between juveniles and Halt staff members) between the features of the Halt programme and recidivism. An important finding of this research study is that Halt staff members are quite capable of assessing whether or not juveniles will re-offend. Juveniles who, according to Halt staff members, were more likely to revert to criminal behaviour after the Halt intervention, appeared to re-offend more often and to have more problems as well.

Although in general we have not found the Halt arrangement to affect recidivism, further analysis indicated that a particular subset of participants did indeed perform slightly better after the Halt intervention. The study reveals a profile of juveniles who benefited the most from the Halt arrangement in the sense that there is a relationship between the Halt intervention and decreasing levels of recidivism. Basically, they are *first offenders* who are aware of the consequences of their criminal behaviour, have no or only mild problems (such as problems at school, in the family or with friends), show socially acceptable behaviour and spend their free time in a positive way. One final characteristic is the fact that juveniles who do not live in the Randstad area benefited more from the Halt arrangement. It should be pointed out that this positive effect only occurred in juveniles who matched the profile more closely.

The findings of this study indicate that the Halt arrangement is not equally effective for all juveniles when it comes to influencing behaviour in a positive way. *Screening* of juveniles by professionals (immediately after they have been picked up by the police) in order to assess whether they really qualify for a Halt referral (customisation) seems to be essential in order for Halt to accomplish its goals. Juveniles who display negative behaviour that is an indication of more complex problems or juveniles who are thought to run a higher risk of recidivism, should be supported more intensively than is customary with the present Halt approach. For juveniles to whom this does not apply, a session between the juvenile and their parent(s) and a professional along with apologising to the victim might be sufficient.

All in all, the results of this study provide enough clues to revise the Halt procedure in 2006 in order to achieve the desired results in distinct juvenile target or risk groups.

Literatuur

Acker, van der J.

Jeugdcriminaliteit: feiten en mythen over een beperkt probleem
Houten/Diegem, Bohn Stafleu Van Loghum, 1998

Albrecht, H., A. van Kalmthout

Community sanctions and measures in Europe and North America
Freiburg i, B, 2002

Bandura, A.

Social Learning Theory
New York, General Learning Press, 1977

Beke, B., A. van Wijk, H. Ferwerda

Jeugdcriminaliteit in groepsverband ontrafeld. Tussen rondhangen en bendevoorming
Amsterdam, SWP, 2000

Berkowitz, L.

On the formation and regulation of anger and aggression: A cognitive neo-associationistic analysis
American Psychologist, jrg. 45, nr. 4, 1990, pp. 494-503

Bol, M.

Leeftijdsgrenzen in het strafrecht, gezien vanuit de ontwikkelingspsychologie
Arnhem, Gouda Quint, 1991

Braithwaite, J., S. Mugford

Conditions of successful reintegration ceremonies: dealing with juvenile offenders
British Journal of Criminology, jrg. 34, nr. 2, 1994, pp. 139-171

Commissie Van Montfrans

Met de neus op de feiten. Aanpak jeugdcriminaliteit
Den Haag, Ministerie van Justitie, 1994

Dijkman, T., L. Gunther Moor

Effectiviteit en kwaliteit van de Halt-afdoening
Nijmegen, ITS, 1998

Dijkman, T., L. Gunther Moor

Project signalering risicojongeren: effectmeting
Nijmegen, ITS, 1998

Dulleman, H. van, A. Hauber

Vernielende jongeren, wat bedoelen zij?
Rotterdam, 1982

Espen, M. van

Recidivepatronen Haltafdoening 1997
Amsterdam, Bureau Halt Amsterdam-Amstelland, 2002

Farrington, D.

Human development and criminal careers. In: M. Maguire, R. Morgan, R. Reiner (red.), *The Oxford handbook of criminology*
Oxford, Oxford University Press, 1994

Ferwerda, H.

Watjes en ratjes. Een longitudinaal onderzoek naar het verband tussen maatschappelijke kwetsbaarheid en jeugdcriminaliteit
Groningen, Wolters-Noordhof BV, 1992

Ferwerda, H., J. Jakobs, B. Beke

Signalen voor toekomstig crimineel gedrag. Een onderzoek naar de signaalwaarde van kinderdelinquentie en probleemgedrag op basis van casestudies van ernstig criminele jongeren
Den Haag, Stafbureau Informatie, Voorlichting en Publiciteit. Dienst Preventie, Jeugdbescherming en Reclassering, Ministerie van Justitie, 1996

Ferwerda, H., A. Kloosterman

Jeugdgroepen in beeld. Stappenplan en randvoorwaarden voor de shortlistmethodiek
Zeist, Uitgeverij Kerckebosch, 2004
Reeks Politiekunde, nr. 6

Ferwerda, H., P. Versteegh

Jeugdige Veelplegers. In: A. Van Wijk, B. Diependaal, E. Bervoets, W. Stol (red.), *Politie en jeugd. Inleiding voor de praktijk*
Politieacademie Onderzoekreeks, Elsevier Overheid, 2005, p. 65-84

Gemert, F. van

Ieder voor zich. Kansen, cultuur en criminaliteit van Marokkaanse jongens
Amsterdam, Het Spinhuis, 1998

Goedhart, A., P. Treffers, B. van Widenfelt

Vragen naar psychische problemen bij kinderen en adolescenten: de Strengths and Difficulties Questionnaire (SDQ)
Maandblad Geestelijke volksgezondheid, jrg. 58, nr. 11, 2003, pp. 1018-1035

Goodman, R.

The Strengths and Difficulties Questionnaire: A research note
Journal of Child Psychology, Psychiatry, and Allied Disciplines, jrg. 38, nr. 5, 1997, pp. 581-586

Goodman, R.

The extended version of the Strengths and Difficulties Questionnaire as a guide to child psychiatric caseness and consequent burden
Journal of Child Psychology, Psychiatry, and Allied Disciplines, jrg. 40, nr. 5, 1999, pp. 791-799

Goodman, R., T. Ford, H. Simmons, R. Gatward, H. Meltzer

Using the Strengths and Difficulties Questionnaire (SDQ) to screen for child psychiatric disorders in a community sample
International Review of Psychiatry, jrg. 15, nr. 1-2, 2003, pp. 166-172

Halt Nederland

Jaarcijfers 2004 Halt-sector
2005

Hauber, A.

Vandalisme in differentieel perspectief
Tijdschrift voor Familie- en jeugdrecht, jrg. 8, nr. 1, 1986, pp. 9-17

Hauber, A., J. Zandbergen, L. Toornvliet

Reintegrative Shaming in de Halt-afdoening
 Leiden, Criminologisch Instituut, 1999

Hauber, A.

The Halt Story
*J**, tijdschrift over jongeren, jrg. 2, nr. 1, 2001, pp. 27-31

Hees, A. van

Halt rapport: Alternatief afdoen van vandalistisch gedrag. Deelstudie politiezorg
 Lochum, Van den Brink & Co, 1998

Heiden-Attema, N. van der, B.S.J. Wartna

Recidive na verblijf in een JBI. Een vervolgstudie naar de geregistreerde criminaliteit onder jongeren uit een justitiële behandelinrichting
 Den Haag, WODC – Ministerie van Justitie, 2000a
 Reeks Onderzoeksnotities, nr. 2000/6

Heiden-Attema, N. van der, B.S.J. Wartna

Recidive na een strafrechtelijke maatregel. Een studie naar de geregistreerde criminaliteit onder jongeren met een pibb, een jeugd-tbr of een pij
 Den Haag, WODC – Ministerie van Justitie, 2000b
 Reeks Onderzoeksnotities, nr. 2000/9

Heiden-Attema, N. van der, M.W. Bol

Moeilijke jeugd. Risico- en protectieve factoren en de ontwikkeling van delinquent gedrag in een groep risicojongeren
 Den Haag, WODC – Ministerie van Justitie, 2000c
 Reeks Onderzoek en beleid, nr. 183

Hirschi, T.

Causes of delinquency
 Berkeley and Los Angeles, University of California Press, 1969

Junger-Tas, J., M. Kruissink

Ontwikkeling van de jeugdcriminaliteit
 Den Haag, Staatsuitgeverij/WODC, 1987
 Reeks Onderzoek en beleid, nr. 79

Junger-Tas, J., S. Decker (red.)

Handbook of international juvenile justice
 Springer-Kluwer (in press), 2006

Korf, D.

Hoe succesvol is HALT?
Tijdschrift voor criminologie, jrg. 45, nr. 1, 2003, pp. 17-34

Kruissink, M., C. Verwers

Halt: een alternatieve aanpak van vandalisme. Eindrapport van een evaluatie-onderzoek naar Halt-projecten
 Den Haag, Gouda Quint/WODC, 1989
 Reeks Onderzoek en beleid, nr. 97

Kruissink, M., C. Verwers

Afhandeling van winkeldiefstal via de Haltprocedure; Evaluatie van een Rotterdams experiment

Den Haag, WODC – Ministerie van Justitie, 1991

K-reeks, nr. 18

Laan, P.H. van der, A.A.M. Essers, G.L.A.M. Huijbregts, E.C. Spaans

Ontwikkeling van jeugdcriminaliteit: periode 1980-1996 (een tussentijds verslag)

Den Haag, WODC – Ministerie van Justitie, 1998

Reeks Onderzoeksnotities, nr. 1998/5

Laan, A.M. van der, L.M. van der Knaap, B.S.J. Wartna

Recidivemeting onder jeugdreclasseringscliënten

Den Haag, WODC – Ministerie van Justitie, 2005

Reeks Cahiers, nr. 2005-9

Laan, A.M. van der, M. Blom, C. Verwers

Jeugdcriminaliteit en risicofactoren

Den Haag, WODC (in voorbereiding)

Laan, A.M. van der, M. Blom

WODC Monitor Zelfgerapporteerde Jeugdcriminaliteit. Meting 2004.

Documentatieboek: steekproefverantwoording, veldwerk, vragenlijst en vergelijking met eerdere metingen

Den Haag, WODC (in voorbereiding)

Lanier, M., S. Henry

Essential criminology

Oxford, Westview Press, 1998

Loeber, R., M. Leblanc

Toward a developmental criminology. In: M. Tonry, N. Morris (red.),

Crime and Justice, vol. 12

Chicago, University of Chicago Press, 1990, pp. 375-473

Loeber, R., W. Slot, A. Sergeant

Ernstige en gewelddadige jeugddelinquentie. Omvang, oorzaken en interventies

Houten/Diegem, Bohn Stafleu Van Loghum, 2001

McCold, P., B. Wachtel

Restorative Policing Experiment: The Bethlehem Pennsylvania Police

Family Group Conferencing Project

Pipersville (PA), Community Service Foundation, 1998

McGarrell, W., K. Olivares, K. Crawford, N. Kroovand

Returning justice to the community: the Indianapolis juvenile restorative justice experiment

Indianapolis, Hudson Institute Crime Control Policy Center, 2000

Ministerie van Justitie

Eenheid van begrip III

Den Haag, Directoraat-Generaal Preventie, Jeugd en Sancties, 1999

Ministerie van Justitie

Vasthoudend en effectief. Versterking van de aanpak van jeugdcriminaliteit

Den Haag, Kabinetsnota, Sdu, 2002

Nauta, O.

Het leven na Halt. Een onderzoek naar recidivepatronen onder Haltjongeren

Amsterdam, DSP-groep, 2005

Skinner, B.

Contingencies of reinforcement: A theoretical analysis

New York, Appleton CenturyCrofts, Educational Division, Meredith Corporation, 1969

Veenen, E. van

Recidivepatronen Haltafdoening 1995-1996

Amsterdam, Bureau Halt Amsterdam-Amstelland, 2001

Wartna, B.S.J., S. el Harbachi, A.M. van der Laan

Jong vast. Een cijfermatig overzicht van de strafrechtelijke recidive van ex-pupillen van justitiële jeugdinstellingen

Den Haag, Boom Juridische uitgevers, 2005

Reeks Onderzoek en beleid, nr. 229

Wartna, B.S.J.

Evaluatie van daderprogramma's. Een wegwijzer voor onderzoek naar de effecten van strafrechtelijke interventies speciaal gericht op het terugdringen van recidive

Den Haag, Boom Juridische uitgevers, 2005

Wartna, B.S.J., N. Tollenaar, M. Blom

Recidive 1997: een cijfermatig overzicht van de strafrechtelijke recidive van volwassen en jeugdige daders

Den Haag, Boom Juridische uitgevers, 2005

Reeks Onderzoek en beleid, nr. 227

Wiebrens, C., M. Mak, A. Slotboom

Plankzaken en prestatieafspraken. In: *Goed beschouwd 2004*, bijlage bij het jaarverslag van het openbaar ministerie 2003

Den Haag, 2004

Zimbardo, P.

The cognitive control of motivation

Glenview, Scott, Foresman, 1969

Bijlage 1

Voorbeeldvragenlijst jongeren 0-meting

5341503078

code jongere

- -

Vragenlijst jongeren Haltonderzoek

Wij vinden het fijn dat je wilt meewerken aan ons onderzoek naar Halt. In verband daarmee willen we je enkele vragen stellen.

De vragenlijst is vertrouwelijk, dat wil zeggen dat de politie, Halt of je ouders niet te weten komen wat je hebt ingevuld. Het is de bedoeling dat je alles heel eerlijk invult. Er zijn geen goede of foute antwoorden. Je moet het antwoord kiezen dat het beste van toepassing is. Het is belangrijk dat je alle vragen zo goed mogelijk beantwoordt, ook als je niet helemaal zeker bent of als je de vraag raar vindt.

Deze vragenlijst wordt met een computer ingelezen. Daarom vragen we je op een paar dingen te letten:

- Gebruik voor het invullen alleen een zwarte of blauwe balpen
- Kleur de rondjes bij het antwoord in (dus NIET omcirkelen!)
- Gebruik bij de vakjes waar je iets moet invullen alleen letters en cijfers
- Zet niet meer dan één letter of cijfer in elk vakje
- Als je ruimte te kort komt, stop je met schrijven
- Als je een fout hebt gemaakt kun je het foute antwoord doorstrepen en het goede rondje zwart maken of het goede antwoord buiten de hokjes schrijven

Succes met het invullen van de lijst!

Algemene vragen

1. Ben je een jongen of een meisje?

jongen meisje

2. Hoe oud ben je?

jaar

3. Wie wonen er bij jou thuis? (Je mag meer dan één antwoord geven)

- mijn vader
- mijn moeder
- ik woon een deel van de tijd bij mijn moeder
en een deel van de tijd bij mijn vader (co-ouders)
- een nieuwe partner van mijn moeder of vader
- mijn broer(s) of zus(sen)
- halfbroer(s) of halfzus(sen)
- kinderen van mijn stiefmoeder of stiefvader
- andere familieleden (bijv. oom, tante, oma, opa)
- ik woon in een tehuis

anders, namelijk:

4. Hoeveel broers en zussen heb je?
(Als je geen broers of zussen hebt, vul dan 0 in, geen streepje of zo).

broers

zussen

3943503074

5. In welk land ben je geboren?

- Nederland
 Turkije
 Marokko
 Ned. Antillen / Aruba
 Suriname

anders, namelijk:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

6. In welk land is je vader geboren?

- Nederland
 Turkije
 Marokko
 Ned. Antillen / Aruba
 Suriname

anders, namelijk:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

7. In welk land is je moeder geboren?

- Nederland
 Turkije
 Marokko
 Ned. Antillen / Aruba
 Suriname

anders, namelijk:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

8. Leeft je vader nog?

- ja nee *Ga bij nee naar vraag 9*

Zo ja, werkt je vader?

- ja
 nee, hij is huisman
 nee, hij is werkloos
 nee, hij is arbeidsongeschikt (hij kan niet werken) of langdurig ziek

anders, namelijk:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

9. Leeft je moeder nog?

- ja nee *Ga bij nee naar vraag 10*

Zo ja, werkt je moeder?

- ja
 nee, zij is huisvrouw
 nee, zij is werkloos
 nee, zij is arbeidsongeschikt (ze kan niet werken) of langdurig ziek

anders, namelijk:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

10. Hoe word je opgevoed?

- zeer streng
 streng
 een beetje streng
 helemaal niet streng

8922503076

11. Hier volgt een aantal uitspraken waarvan je moet zeggen in hoeverre die bij jou passen. Het gaat over de laatste zes maanden. Maak het rondje dat bij jouw antwoord hoort zwart.

	niet waar	een beetje waar	zeker waar
a Ik ben tevreden over mijn gedrag	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
b Ik doe het goed op school	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
c De sfeer thuis is goed	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
d Ik heb een goede band met mijn ouders	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
e Mijn ouders steunen mij zo veel mogelijk	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
f Mijn ouders controleren mij regelmatig	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
g Ik heb prettige vrienden	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
h Ik ben de baas in huis	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
i Er is vaak ruzie thuis	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
j Ik kan goed met mijn ouders praten	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
k Ik kan goed met mijn ouders opschieten	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
l We hebben een warm en gezellig gezin	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

Vragen over school

12. Wat voor basisonderwijs heb je gevolgd of volg je? (Je mag beide antwoorden geven als dat van toepassing is)

- gewoon
 speciaal (LOM, MLK, ZMOK)

13. Hoeveel keer ben je blijven zitten op de basisschool? (Als je niet bent blijven zitten, vul dan 0 in, geen streepje of zo).

keer

14. Spijbel(de) je op de basisschool wel eens? (Kies het antwoord dat het meest bij je past).

- nee, nooit
 ja, één of een paar keer per jaar
 ja, elke maand wel een of twee keer
 ja, elke week wel een of twee keer
 ja, (bijna) elke dag

15. Zit je nu nog op school, of ga je na de vakantie weer naar school?

- ja nee *Ga bij nee naar vraag 19, de voorlaatste vraag over school.*

Zo ja, welke school is dat? (Als je in een brugklas zit, mag je twee antwoorden geven)

- ik zit nog op de basisschool
Als je nog op de basisschool zit, ga dan naar vraag 20, de laatste vraag over school

- Voortgezet Speciaal Onderwijs (VSO)
 VMBO theoretische leerweg
 VMBO overig
 HAVO
 VWO (atheneum, gymnasium)
 ROC

3810503077

16. Heb je **de laatste zes maanden** op het voortgezet onderwijs gespijbeld? (*Kies het antwoord dat het meest bij je past*)

- nee, nooit
 ja, één of een paar keer
 ja, elke maand wel een of twee keer
 ja, elke week wel een of twee keer
 ja, (bijna) elke dag

17. Hoe vaak ben je tijdens het voortgezet onderwijs blijven zitten? (*Als je niet bent blijven zitten, vul dan 0 in, geen streepje of zo.*)

keer

18. Hoe vaak ben je tijdens het voortgezet onderwijs één of meer dagen geschorst? (*Als je niet bent geschorst, vul dan 0 in, geen streepje of zo.*)

keer

19. Heb je al een diploma gehaald op het voortgezet onderwijs?

- ja
 nee, ik zit nog op school
 nee ik ben in de e klas van school gegaan

20. Als je jezelf vergelijkt met andere leerlingen in jouw klas, hoe goed ben (of was) je dan op school?

- één van de beste leerlingen
 beter dan gemiddeld
 gemiddeld
 slechter dan gemiddeld
 één van de slechtste leerlingen

Vragen over geld

21. Heb je op dit moment een (bij)baan of vakantiebaan waar je geld mee verdient?

- Ja
 Nee, op dit moment niet, maar ik heb wel ooit een baan(tje) gehad
 Nee, ik heb nooit een baan(tje) gehad

Als je nooit een baantje hebt gehad, ga dan naar vraag 22

Indien je een baantje hebt of hebt gehad, wat voor soort (bij)baan of vakantiebaan is/was dat?

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Hoeveel uren werk(te) je gemiddeld per week?

ongeveer uur per week

2294503072

22. Hoe ben je de laatste zes maanden aan geld gekomen? (Je mag meer dan één antwoord geven).

- geen geld
- kleedgeld
- zakgeld
- (bij)baantje / vakantiebaan (wit)
- (bij)baantje / vakantiebaan (zwart)
- uitkering
- studiefinanciering
- pikken, stelen, dealen etc.

anders, namelijk:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

23. Hoeveel geld heb je nu gemiddeld per maand te besteden?

ongeveer

--	--	--	--

 euro

24. Kun je hiervan rondkomen?

- ja, prima
- net wel
- net niet
- helemaal niet

Vragen over vrienden en vrije tijd

25. Met hoeveel jongens en meisjes ga je veel om? (Als je met niemand veel omgaat, vul dan 0 in, geen streepje of zo)

met ongeveer

--	--

 jongens en meisjes

26. Hoeveel echte vrienden heb je (hoeveel vrienden vertrouw je en kun je van op aan)?

--	--

27. Je kunt degenen met wie je omgaat op verschillende plaatsen ontmoeten. Waar zie jij ze meestal? (Je mag meer dan één antwoord geven).

- bij mij thuis
- bij vrienden thuis
- op school
- in een café of discotheek
- in een coffeeshop
- in een buurt- of jongerencentrum/clubhuis
- op straat
- bij de sportvereniging

anders, namelijk:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

28. Verveel je je wel eens?

- heel vaak
- vaak
- soms
- zelden
- nooit

7429503077

29. Hieronder staat een aantal dingen die je in je vrije tijd kunt doen. Wil je aangeven hoe vaak je die dingen doet? Het gaat over de laatste zes maanden.

	elke dag	meer dan 1x per week	1 - 4x per maand	zelden of nooit
boek lezen	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
krant lezen	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
huiswerk maken	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
computerspelletjes doen (ook Playstation, Nintendo, Gameboy etc.)	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
surfen op internet	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
e-mailen of chatten	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
(mobiel) bellen of SMS-en met vriend(inn)en	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
naar vriend(inn)en gaan	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
op straat rondhangen	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
naar televisie of video kijken	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
het volgen van een cursus of lessen buiten school (dansen, muziek etc.)	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
sporten	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
bijbaantje	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
muziek maken	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
muziek luisteren	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
naar de film gaan	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
geld in een gokkast/fruitautomaat gooien	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
naar de disco of het café gaan	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
naar de coffeeshop gaan	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

30. Ben je nu lid van een sportvereniging of sportclub? ja nee

Ben je nu lid van een andere vereniging of club? ja nee

8866503073

31. Hoeveel personen van degenen met wie je omgaat, doen de volgende dingen.

	niemand	een paar	de meesten	onbekend
Sporten	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Spijbelen	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Dagelijks sigaretten roken	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Elke week alcohol drinken	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Tenminste een keer per week dronken zijn	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Op een gokkast / fruitautomaat spelen	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Wedden of kaarten om geld	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Softdrugs (hasj, wiet, marihuana) gebruiken	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Harddrugs (cocaïne, heroïne, XTC etc.) gebruiken	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Smartdrugs/paddo's gebruiken	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Criminaliteit plegen / illegale handel	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

Vragen over middelengebruik en gokken

32. Heb je de laatste zes maanden alcohol gedronken?

- ja
 nee *Ga bij nee naar vraag 33*

Als je de laatste zes maanden alcohol hebt gedronken, hoeveel dronk je dan gemiddeld per week (inclusief het weekend)?

ongeveer glazen per week

33. Als je wel eens alcohol drinkt, waar doe je dat dan? (*Je mag meer dan één antwoord geven*).

- ik drink nooit alcohol
 bij mij thuis
 bij vrienden thuis
 rond de school
 in een café of disco
 in een buurtcentrum
 op straat in de buurt
 bij de sportvereniging

anders, namelijk:

<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------

34. Heb je de laatste zes maanden drugs gebruikt?

- ja nee *Ga bij nee naar vraag 35*

8601503070

Als je de laatste zes maanden drugs hebt gebruikt, welke waren dat en hoe vaak?	elke dag	meer dan 1x per week	1 - 4x per maand	zelden of nooit
softdrugs (hasj, wiet, marihuana)	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
harddrugs (XTC, cocaïne, heroïne etc.)	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
smartdrugs/paddo's/magic mushrooms	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

35. Heb je **de laatste zes maanden** op een gokkast of fruitautomaat gespeeld? ja nee *Ga bij nee door naar vraag 36*

Als je de laatste zes maanden op een gokkast of fruitautomaat gespeeld hebt, hoe vaak deed je dat dan? (<i>Kies het antwoord dat het meest bij je past</i>).	elke dag	meer dan 1x per week	1 - 4x per maand	zelden of nooit
	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

36 Hoe oud was je toen je voor het eerst de volgende dingen deed? (<i>Als je iets nog nooit gedaan hebt, maak je het rondje achter de vraag zwart en als je het wel ooit gedaan hebt, vul je je leeftijd toen je het voor het eerst gedaan hebt in</i>)		nooit gedaan	leeftijd
			<input type="text"/>
	alcohol drinken (bier, breezers, mixdrankjes, wijn etc; tenminste 1 glas)	<input type="radio"/>	<input type="text"/>
	dronken worden	<input type="radio"/>	<input type="text"/>
	softdrugs (hasj, wiet, marihuana proberen)	<input type="radio"/>	<input type="text"/>
	harddrugs (cocaïne, heroïne, XTC proberen)	<input type="radio"/>	<input type="text"/>
	smartdrugs/paddo's/magic mushrooms proberen	<input type="radio"/>	<input type="text"/>
	op een gokkast of fruitautomaat spelen	<input type="radio"/>	<input type="text"/>

4583503075

Vragen over problemen en hulpverlening

37. Heb je in de laatste zes maanden één van de volgende problemen gehad? (*Je mag meer dan één antwoord geven*).

- problemen met gezin
 - problemen met geld
 - problemen met gezondheid
 - problemen met huisvesting
 - problemen met alcohol
 - problemen met drugs
 - problemen met criminaliteit
 - psychische problemen
 - nee, geen problemen
- Als je geen van deze problemen hebt gehad, ga dan naar vraag 39.*

anders, namelijk:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

38. Heb je voor dit probleem of voor deze problemen hulp gehad? ja nee *Ga bij nee naar vraag 39*

Als je hulp hebt gehad, van wie was dat?

- RIAGG
- maatschappelijk werk
- jongerenhulpverlening (zoals buro jeugdzorg en het JIP)
- schoolarts
- huisarts
- school / mentor / decaan
- ouders / verzorgers
- vrienden

anders, namelijk:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

39. Heb je de laatste zes maanden één van de volgende problemen gehad? (*Je mag meer dan één antwoord geven*).

- problemen met ouders
- problemen met vrienden
- problemen met leraren of leraressen
- ruzie
- vechtpartij
- nee, geen van deze problemen

0538503071

40. Bijna iedereen doet wel eens dingen die eigenlijk niet mogen. Hoe vaak heb jij ooit in je leven één van de volgende dingen gedaan?

	In mijn hele leven			
	nooit	1 keer	2-5 keer	meer dan 5 keer
iets dat niet van jou was met opzet kapotmaken (zoals spullen van school, langs de weg, van anderen)	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
iets dat niet van jou was, bekladden of met verf bespuiten (zoals een bushokje, muur, telefooncel)	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
iets meenemen uit een winkel of supermarkt zonder ervoor te betalen	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Geld of spullen van iemand stelen (zoals van thuis, school, klasgenoot)	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
iets kopen of verkopen waarvan je wist dat het gestolen was	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Vuurtje stoken waar het niet mag of iets met opzet in de fik steken	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Overlast veroorzaken, (bijv. lawaai maken, keet schoppen op plekken waar anderen er last van hebben)	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Gevaarlijk doen met vuurwerk (zoals naar iemand gooien, in brievenbus stoppen)	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
lemand slaan of schoppen	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Vechten met anderen	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Spijbelen van school	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Liegen over dingen	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Eén of meer wapens bij je dragen (zoals een mes, vuurwapen of knuppel)	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Eén of meer wapens gebruiken (zoals een mes, vuurwapen of knuppel)	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
lemand op straat onder bedreiging met geweld beroven	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Diefstal plegen, waarbij je geweld of een wapen hebt gebruikt	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Opzettelijk een auto beschadigen (zoals bekrassen, spiegel aftrappen, antenne verbuigen)	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Een fiets stelen	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Ergens inbreken (zoals in een huis, op school, in een winkel, in een auto)	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Prijskaartjes verwisselen in een winkel	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Een auto stelen	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Met de bus, trein, tram of metro reizen zonder een geldig kaartje	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Drugs verkopen (zoals wiet hasj, cocaïne, XTC)	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Andere personen lastigvallen, treiteren of pesten	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Rondhangen in een wijk terwijl de bewoners dit niet prettig vinden	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Te hard rijden met scooter of brommer	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

5527503074

41. In tegenstelling tot de vorige vraag gaat het nu om de laatste zes maanden. Hoe vaak heb je in de laatste zes maanden één van de volgende dingen gedaan?

	in de laatste zes maanden			
	niet	1 keer	2-5 keer	meer dan 5 keer
Iets dat niet van jou was met opzet kapotmaken (zoals spullen van school, langs de weg, van anderen)	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Iets dat niet van jou was, bekladden of met verf bespuiten (zoals een bushokje, muur, telefooncel)	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Iets meenemen uit een winkel of supermarkt zonder ervoor te betalen	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Geld of spullen van iemand stelen (zoals van thuis, school, klasgenoot)	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Iets kopen of verkopen waarvan je wist dat het gestolen was	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Vuurtje stoken waar het niet mag of iets met opzet in de fik steken	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Overlast veroorzaken, (bijv. lawaai maken, keet schoppen op plekken waar anderen er last van hebben)	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Gevaarlijk doen met vuurwerk (zoals naar iemand gooien, in brievenbus stoppen)	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Iemand slaan of schoppen	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Vechten met anderen	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Spijbelen van school	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Liegen over dingen	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Eén of meer wapens bij je dragen (zoals een mes, vuurwapen of knuppel)	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Eén of meer wapens gebruiken (zoals een mes, vuurwapen of knuppel)	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Iemand op straat onder bedreiging met geweld beroven	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Diefstal plegen, waarbij je geweld of een wapen hebt gebruikt	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Opzettelijk een auto beschadigen (zoals bekrassen, spiegel aftrappen, antenne verbuigen)	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Een fiets stelen	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Ergens inbreken (zoals in een huis, op school, in een winkel, in een auto)	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Prijkaartjes verwisselen in een winkel	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Een auto stelen	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Met de bus, trein, tram of metro reizen zonder een geldig kaartje	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Drugs verkopen (zoals wiet hasj, cocaïne, XTC)	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Andere personen lastigvallen, treiteren of pesten	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Rondhangen in een wijk terwijl de bewoners dit niet prettig vinden	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Te hard rijden met scooter of brommer	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

9108503073

Vragen over politiecontacten

42. Je bent opgepakt door de politie omdat je een strafbaar feit hebt gepleegd. Vind je het erg dat je bent opgepakt? ja nee
43. Schaam je je ervoor dat je bent opgepakt? ja nee
44. Ben je al eerder in aanraking gekomen met de politie? ja nee Indien ja: hoeveel keer? keer
45. Als je al eerder bent opgepakt door de politie, waarvoor was dat dan vooral?
- ik ben nooit eerder opgepakt
 - vernieling (iets kapot maken)
 - graffiti/bekladding (zoals met verf op een muur spuiten)
 - winkeldiefstal (iets stelen uit een winkel of supermarkt)
 - andere vorm van diefstal (zoals zakkenrollen of iets stelen op school)
 - iets kopen of verkopen waarvan je weet dat het gestolen was (heling)
 - baldadigheid (zoals vuurtje stoken, of overlast veroorzaken)
 - vuurwerkovertredingen (zoals te vroeg afsteken of naar iemand gooien)
 - mishandeling (zoals iemand slaan of schoppen)
 - schoolverzuim (spijbelen van school)
 - wapenbezit (één of meer wapens bij je dragen, zoals mes, vuurwapen, knuppel)
 - wapengebruik (zoals mes, vuurwapen, knuppel gebruiken)
 - iemand onder bedreiging met geweld beroven
 - diefstal plegen met geweld of met gebruik van een wapen
 - opzettelijk een auto beschadigen (zoals bekrassen, spiegel aftrappen)
 - een fiets stelen
 - ergens inbreken (zoals in een huis, op school, in een winkel of auto)
 - prijskaartjes verwisselen in een winkel
 - een auto stelen
 - met bus, tram, metro of trein reizen zonder geldig kaartje
 - drugs verkopen (zoals wiet, hasj, cocaïne, XTC)
 - andere personen lastig vallen, treiteren of pesten
 - rondhangen in een wijk, terwijl bewoners dit niet prettig vinden
 - te hard rijden met scooter of brommer
- anders, namelijk:
- | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|
| | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|
46. Hoe oud was je toen je voor het eerst door de politie werd opgepakt? jaar

5317503071

Vragen over Halt

55. Ben je bekend met Halt? ja nee
56. Ben je wel eens eerder naar Halt verwezen? ja nee
57. Denk je dat je het strafbare feit **na de Halt-straf** nog eens zal plegen? ja, zeker wel
 ja, waarschijnlijk wel
 nee, waarschijnlijk niet
 nee, zeker niet
 weet ik niet
58. Wat vind je dat **goed** is van Halt? *Je mag meer dan één antwoord geven.*
- Halt geeft me een nieuwe kans
 ik krijg geen strafblad
 ik krijg straf omdat ik iets verkeerd heb gedaan
 Halt laat aan mij en mijn ouders zien wat ik verkeerd heb gedaan
 ik moet iets terugdoen voor de schade die ik heb aangericht
 ik krijg de kans om het goed te maken
 Halt heeft aandacht voor wat ik heb gedaan
 niets is goed van Halt
 weet ik niet
 anders, namelijk:
- | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|
| | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
59. Wat vind je dat **slecht** is van Halt? *Je mag meer dan één antwoord geven.*
- Halt kost te veel tijd
 Halt is een te zware reactie op wat ik heb gedaan
 Halt is een te lichte reactie op wat ik heb gedaan
 niets is slecht van Halt
 weet ik niet
 anders, namelijk:
- | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|
| | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| | | | | | | | | | | | | | | | | | | |

60. Wil je aangeven in hoeverre je het eens of oneens bent met de volgende uitspraken?

	mee eens	niet eens / niet oneens	niet mee eens	weet niet
Halt laat mij zien dat ik fout bezig ben	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Halt is een lachertje	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Dankzij Halt word ik geen crimineel	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Ze kunnen Halt net zo goed opheffen, het helpt toch niet	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Ik ga gewoon door met het plegen van delicten	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Een Halt-straf is heel zwaar	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Een Halt-straf is heel vervelend	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

3553503071

61. Hieronder volgt een aantal uitspraken waarvan je moet zeggen in hoeverre die voor jou waar zijn in de laatste zes maanden. Maak het rondje zwart, dat bij jouw antwoord hoort.

	niet waar	een beetje waar	zeker waar
Ik probeer aardig te zijn tegen anderen, ik houd rekening met gevoelens van anderen	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Ik ben rusteloos, overactief, kan niet lang stilzitten	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Ik heb vaak hoofdpijn, buikpijn of ik ben misselijk	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Ik deel makkelijk met andere kinderen (bijvoorbeeld speelgoed, snoep, potloden enz.)	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Ik word erg boos en ben vaak driftig	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Ik ben nogal op mezelf. Ik speel meestal alleen of bemoei me niet met anderen.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Ik doe gewoonlijk wat me wordt opgedragen	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Ik pieker veel	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Ik help iemand die zich heeft bezeerd, van streek is of zich ziek voelt	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Ik zit constant te wiebelen of wriemelen	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Ik heb minstens één goede vriend of vriendin	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Ik vecht vaak. Het lukt mij andere mensen te laten doen wat ik wil	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Ik ben vaak ongelukkig, in de put of in tranen	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Andere jongeren van mijn leeftijd vinden mij over het algemeen aardig	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Ik ben snel afgeleid, ik vind het moeilijk om me te concentreren	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Ik ben zenuwachtig in nieuwe situaties. Ik verlies makkelijk mijn zelfvertrouwen	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Ik ben aardig tegen jongere kinderen	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Ik word er vaak van beschuldigd dat ik lieg of bedrieg	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Andere kinderen of jongeren pesten of treiteren mij	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Ik bied vaak anderen aan hun te helpen (ouders, leerkrachten, kinderen)	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Ik denk na voor ik iets doe	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Ik neem dingen weg die niet van mij zijn thuis, op school of op andere plaatsen	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Ik kan beter met volwassenen opschieten dan met jongeren van mijn leeftijd	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Ik ben voor heel veel dingen bang, ik ben snel angstig	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Ik maak af waar ik mee bezig ben, ik kan mijn aandacht er goed bijhouden	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

Bijlage 2

Voorbeeldformulier recidiveonderzoek regiopolitie

7582212276

Mutatieoverzicht Haltonderzoek BPS

Invulinstructies:

- Het recidiveonderzoek betreft de periode **vanaf 1 januari 2003 tot heden**.
- Vul de **id-code** van de jongere in die op de namenlijst staat.
- Vul per mutatie de **datum, BPS-code en rol** van de jongere in. Let op: het gaat alleen om mutaties waarbij de jongere verdachte of betrokkene is geweest (dus geen slachtoffer of getuige).
- Indien er **geén BPS-code** bekend is, vul dan onderaan het formulier de informatie in met een korte beschrijving van de mutatie (één letter per hokje).
- Gebruik een **nieuw formulier** indien er te weinig ruimte is op dit formulier en vergeet daarop niet de **id-code** opnieuw in te vullen.

id-code [] - [][] - [][][][]

Pleegdatum			BPS-code	rol	
<i>dag</i>	<i>maand</i>	<i>jaar</i>	<i>3 cijfers</i>		
[][]	[][]	200 []	[][][]	<input type="radio"/> verdachte	<input type="radio"/> betrokkene
[][]	[][]	200 []	[][][]	<input type="radio"/> verdachte	<input type="radio"/> betrokkene
[][]	[][]	200 []	[][][]	<input type="radio"/> verdachte	<input type="radio"/> betrokkene
[][]	[][]	200 []	[][][]	<input type="radio"/> verdachte	<input type="radio"/> betrokkene

Mutaties zonder BPS-code

Pleegdatum			rol	
<i>dag</i>	<i>maand</i>	<i>jaar</i>		
[][]	[][]	200 []	<input type="radio"/> verdachte	<input type="radio"/> betrokkene

Type delict (omschrijving of wetsartikel)

[]	[]	[]	[]	[]	[]	[]	[]	[]	[]	[]	[]	[]	[]	[]	[]	[]	[]	[]
-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----

Pleegdatum			rol	
<i>dag</i>	<i>maand</i>	<i>jaar</i>		
[][]	[][]	200 []	<input type="radio"/> verdachte	<input type="radio"/> betrokkene

Type delict (omschrijving of wetsartikel)

[]	[]	[]	[]	[]	[]	[]	[]	[]	[]	[]	[]	[]	[]	[]	[]	[]	[]	[]
-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----



Bijlage 3

Onderzoeksprotocol 0-meting (juli 2003)

Belangrijke gegevens

Halt-bureau	
Halt-medewerker	

Contactpersoon onderzoeksteam	
Telefoonnummer	
E-mailadres	

Aantal te onderzoeken jongeren	Halt-groep	Controlegroep
-----------------------------------	------------	---------------

Aantekeningen

Onderzoeksprotocol eerste ronde Halt Onderzoek

Het Halt-bureau waaraan u bent verbonden, is één van de dertien Halt-bureaus dat meewerkt aan een landelijk onderzoek naar de effectiviteit van de Halt-afdoening dat in opdracht van het Ministerie van Justitie wordt uitgevoerd. In dit protocol wordt beknopt uitgelegd wat het onderzoek in de praktijk inhoudt. Op de achterflap van dit protocol staan de verschillende stappen die hier beschreven worden schematisch weergegeven.

De onderzoeksopzet

Met het onderzoek willen we inzicht krijgen in het effect van Halt op het (delict)gedrag van de jongeren. Om dit te bereiken, wordt het (delict) – gedrag van de jongere van vóór zijn komst bij Halt tot een jaar daarna onderzocht. Hiervoor gebruiken we vragenlijsten. Behalve aan de jongeren die aan het onderzoek willen deelnemen, wordt ook aan hun ouders of verzorgers en aan u als Halt-medewerker gevraagd om vragen te beantwoorden.

De jongeren:

De jongeren vullen bij u op het Halt-bureau op twee momenten een vragenlijst in. Het eerste moment is bij het eerste gesprek op het Halt-bureau en het tweede meetmoment is een half jaar later. Het invullen van de lijst neemt ongeveer een half uur tijd in beslag.

De ouders of verzorgers:

De ouders of verzorgers van de jongeren vullen, net als de jongeren, op dezelfde twee momenten een vragenlijst in. De bedoeling is dat zij de vragenlijst bij het eerste gesprek op het Halt-bureau invullen, maar bij afwezigheid kan de vragenlijst ook thuis worden ingevuld. Het invullen van de lijst neemt ongeveer een kwartier tijd in beslag.

De Halt-medewerker:

Voor het onderzoek dient u als Halt-medewerker een korte vragenlijst in te vullen over de jongere bij het eerste gesprek met de jongere op het Halt-bureau.

De onderzoeksgroepen

Om tot een zuivere effectmeting te komen, worden de jongeren verdeeld over twee groepen:

- 1 *Halt-groepjongeren:* dit zijn die jongeren die aan het onderzoek deelnemen en die daarnaast 'gewoon' een Halt-afdoening krijgen.
- 2 *Controlegroepjongeren:* dit zijn jongeren die aan het onderzoek deelnemen en die vrijgesteld worden voor de Halt-afdoening.

Door deze twee groepen te vergelijken, wordt inzicht verkregen in het effect van de Halt-afdoening.

Opmerking

- Hoewel de opdrachtgever voor deze procedure volledige toestemming heeft gegeven en u voor de controlegroepjongeren ook een gemiddelde kostprijs ontvangt, verzoeken wij u in het belang van het onderzoek hieraan zo min mogelijk ruchtbaarheid te geven.

Hoe worden de jongeren in een onderzoeksgroep geplaatst?

Wanneer een jongere een Halt-waardig delict heeft gepleegd, ontvangt u van de politie een verwijzing middels een proces-verbaal (mini pv, Halt pv, verkort pv) en eventueel telefonisch contact. Vervolgens roept u de jongere op voor een gesprek op uw Halt-bureau.

Actie bij oproep jongere

Als de jongere voor een eerste gesprek wordt uitgenodigd, vraagt u met nadruk of de ouders of verzorgers willen meekomen.

Het onderzoeksteam bepaalt welke jongere in welke onderzoeksgroep hoort. Voordat de jongere bij u op het Halt-bureau verschijnt, krijgt u te horen in welke groep hij of zij geplaatst moet worden, als hij/zij aan het onderzoek wil deelnemen.

Acties bij toebedeling onderzoeksgroep

Om te kunnen bepalen in welke onderzoeksgroep een jongere geplaatst moet worden, dient u direct na het ontvangen van de verwijzing van de politie de volgende informatie over de jongere aan uw contactpersoon van het onderzoeksteam te verstrekken. Dit kan telefonisch of via de e-mail.

- 1 Wat zijn de initialen van de jongere (1^{ste} letter voornaam en 1^{ste} letter achter naam)?
 - 2 Wat is het geslacht van de jongere?
 - 3 Wat is de geboortedatum?
 - 4 Welk strafbaar feit heeft hij/zij gepleegd?
 - 5 Is het in groepsverband gepleegd en zo ja met wie (initialen, geslacht en geboortedatum)?
 - 6 Is de jongere van Nederlandse of niet-Nederlandse afkomst?
-

Op basis van deze gegevens over de jongere beslist uw contactpersoon van het onderzoeksteam in welke groep u de betreffende jongere dient te plaatsen wanneer deze instemt met deelname aan het onderzoek. Uw contactpersoon laat u dit weten (telefonisch of via de e-mail).

Opmerkingen

- De afkomst van de jongere is niet-Nederlands wanneer ten minste één van de ouders in het buitenland geboren is. Vaak is dit aan de naam en/of door waarneming van het kind vast te stellen. Door de politie wordt in het proces-verbaal niet vastgelegd of de jongere van Nederlandse of niet-Nederlandse afkomst is. Daarom vragen wij u dit bij de politie op te vragen, voor de duur van het onderzoek. U zou ook afspraken met de politie kunnen maken dat de politie de afkomst van de jongere (Nederlands of niet-Nederlands) toevoegt aan het proces-verbaal, voor de duur van het onderzoek.
- Jongeren die zich schuldig hebben gemaakt aan vuurwerkdelicten vallen buiten dit onderzoek.

Wat te doen als de jongere niet op de afspraak verschijnt?

Wanneer de jongere zonder bericht niet op de afspraak voor het eerste gesprek verschijnt, moet het onderzoeksteam hiervan op de hoogte worden gebracht.

Acties bij niet verschijnen van de jongere

-
- 1 Het is van belang dat u uw contactpersoon van het onderzoeksteam zo snel mogelijk informeert over de gegevens van de betreffende jongere (telefonisch of via e-mail).
 - 2 Bij een volgend gepland bezoek van de jongere voor het eerste gesprek, herhaalt u de startprocedure: u informeert uw contactpersoon over de gegevens van de jongere en van uw contactpersoon hoort u in welke groep de jongere geplaatst dient te worden wanneer deze mee wil werken aan het onderzoek.
-

Deelname aan het onderzoek

Wanneer de jongere bij Halt verschijnt, dient u allereerst de jongere, en bij aanwezigheid ook de ouders of verzorgers, te verzoeken mee te werken aan het onderzoek.

Acties bij verzoek tot deelname

-
- 1 Bij het eerste gesprek met de jongere bij Halt vraagt u aan de jongere of hij of zij wil deelnemen aan een onderzoek dat gaat over Halt.
 - 2 Bij aanwezigheid van (één van) de ouders of verzorgers vraagt u ook of zij willen deelnemen aan het onderzoek.
 - 3 U geeft daarbij aan dat het heel belangrijk is dat men meewerkt, omdat hiermee onderzocht wordt of Halt een goede maatregel is.

- 4 U vertelt de jongere dat deelname aan het onderzoek inhoudt in dat hij of zij nu en over een half jaar een vragenlijst invult. Daarbij zegt u dat het verplicht is en dus niet vrijblijvend, om na het invullen van de eerste lijst over een half jaar ook de tweede lijst in te vullen.
 - 5 U wijst op het anonieme karakter van het onderzoek. Dit wil zeggen dat er geen naam of adres ingevuld hoeft te worden en dat niemand anders dan de onderzoekers de antwoorden leest, ook u niet.
-

Opmerking

- De jongeren en ouders of verzorgers mogen *niet* geïnformeerd worden over de indeling van de jongeren in twee groepen. Zij moeten vrijwillig deelnemen aan het onderzoek en niet omdat er winst of vrijstelling van de Halt-afdoening mee te behalen zou zijn. Probeer ze over de streep te trekken door het belang van het onderzoek te benadrukken, namelijk het onderzoeken van Halt. Deelname kost de jongeren en de ouders of verzorgers slechts tweemaal ongeveer een kwartier tot half uur van hun tijd.

Wat te doen als een jongere weigert mee te werken aan het onderzoek?

De jongere kan natuurlijk weigeren mee te doen aan het onderzoek. Om inzicht te krijgen in deze zogenoemde 'non-respons' is het voor het onderzoek belangrijk dat er wat gegevens van deze jongere bekend zijn. Daarnaast is het belangrijk voor een evenredige groepsindeling dat het onderzoeksteam op de hoogte is van wie er uiteindelijk niet deelneemt aan het onderzoek.

De ouders kunnen ook weigeren deel te nemen aan het onderzoek. Alleen wanneer óók de jongere weigert deel te nemen, vult u de 'Vragenlijst Haltmedewerker Weigeringen' in en neemt u contact op met uw contactpersoon van het onderzoeksteam. Wanneer alleen de ouders of verzorgers weigeren deel te nemen, maar de jongere zelf wel wil deelnemen, kan het onderzoek gewoon doorgaan.

Acties bij weigering

Wanneer de jongere weigert deel te nemen,

- 1 vult u het 'Vragenlijst Haltmedewerker Weigeringen' in,
 - 2 vervolgt u uw werkzaamheden en geeft u de jongere de Halt-afdoening,
 - 3 informeert u uw contactpersoon van het onderzoeksteam zo snel mogelijk over de gegevens van de betreffende jongere (telefonisch of via e-mail).
-

Opmerkingen

- Aan weigering tot deelname zijn geen consequenties verbonden. Het is geheel vrijwillig om deel te nemen aan het onderzoek.

- Het gaat in het onderzoek vooral om de jongeren. Wanneer de ouders wel willen meewerken aan het onderzoek, maar de jongere niet, gaat het onderzoek niet door.

Wat te doen als een jongere wil meewerken aan het onderzoek?

U heeft twee soorten dossiermappen gekregen:

- Voor de *Halt-groepjongeren* is de dossiermap *ROOD*.
- Voor de *controlegroepjongeren* is de dossiermap *GROEN*.

Elke dossiermap heeft een uniek nummer dat aan de jongere gekoppeld is.

In iedere dossiermap zitten de volgende zaken:

- 1 Een vragenlijst voor de Halt-medewerker.
- 2 Een vragenlijst voor de jongere.
- 3 Een vragenlijst voor de ouders of verzorgers.
- 4 Een envelop, brief en retourenvelop voor de ouders of verzorgers als deze niet aanwezig zijn bij het eerste gesprek.
- 5 Een 'Schadebrief', 'Schadeformulier' en envelop voor de benadeelde (alléén in de map voor de *controlegroep*).

Opmerking

- Het is zaak dat de controlegroepjongeren zo min mogelijk in aanraking komen met Halt. Zij worden daarom vrijgesteld van de Halt-afdoening maar het is ook belangrijk dat een eventuele schadevergoeding niet via Halt loopt. Daarom is voor deze groep jongeren een brief opgesteld waarmee de eventuele benadeelde van het strafbare feit de jongere civiel aansprakelijk kan stellen voor schade.

Voorafgaand aan het contact met de jongere heeft u van uw contactpersoon uit het onderzoeksteam te horen gekregen in welke groep u de betreffende jongere dient te plaatsen wanneer deze instemt aan het onderzoek mee te werken.

Acties bij Halt-groepjongeren

Wanneer de jongere in de *Halt-groep* geplaatst is en de jongere wil deelnemen aan het onderzoek,

- 1 neemt u de *RODE* dossiermap voor u,
- 2 laat u de jongere de '*Vragenlijst jongeren*' invullen,
- 3 laat u bij aanwezigheid van de ouders of verzorgers en bij instemming met deelname aan het onderzoek, één van hen de '*Vragenlijst ouders*' invullen,
- 4 stuurt u bij afwezigheid van de ouders of verzorgers de '*Vragenlijst ouders*', brief en retourenvelop naar het huisadres,
- 5 vult u de '*Vragenlijst Medewerker Haltgroepjongeren*' in terwijl de jongere en eventueel ook een van de ouders of verzorgers de vragenlijsten invullen,

- 6 vertelt u de jongere ná het invullen van de vragenlijst dat hij na afsluiting van het complete onderzoek na een half jaar, dus nadat hij ook de tweede vragenlijst heeft ingevuld, een cadeaubon van € 15 ontvangt,
 - 7 geeft u aan dat de jongere over een half jaar bericht krijgt om nog een keer bij Halt te komen om een vragenlijst in te vullen en dat de ouders of verzorgers nogmaals een vragenlijst krijgen thuisgestuurd,
 - 8 gaat u verder met uw werkzaamheden en geeft u de jongere de Halt-afdoening.
-

Acties bij controlegroepjongeren

Wanneer de jongere in de *controlegroep* geplaatst is en de jongere wil deelnemen aan het onderzoek,

- 1 neemt u de *GROENE* dossiermap voor u,
 - 2 laat u de jongere de *'Vragenlijst jongeren'* invullen,
 - 3 laat u bij aanwezigheid van de ouders of verzorgers en bij instemming met deelname aan het onderzoek, één van hen de *'Vragenlijst ouders'* invullen,
 - 4 stuurt u bij afwezigheid van de ouders of verzorgers de *'Vragenlijst ouders'*, brief en retourenvelop naar het huisadres,
 - 5 vult u de *'Vragenlijst Medewerker Controlegroepjongeren'* in terwijl de jongere en eventueel ook een van de ouders of verzorgers de vragenlijsten invullen,
 - 6 vertelt u de jongere, ná het invullen van de vragenlijst dat hij geen Halt-afdoening krijgt als hij of zij het complete onderzoek afrondt, dus wanneer hij of zij beide vragenlijsten invult,
 - 7 legt u, wanneer er sprake is van schade, aan de jongere uit dat hij of zij wel civielrechtelijk aansprakelijk gesteld kan worden door de benadeelde voor de aangerichte schade,
 - 8 stuurt u in geval van schade de *'Schadebrief'* en het *'Schadeformulier'* aan de benadeelde,
 - 9 geeft u ter afsluiting aan dat de jongere over een half jaar bericht krijgt om nog een keer bij Halt te komen om een vragenlijst in te vullen en dat de ouders of verzorgers nogmaals een vragenlijst krijgen thuisgestuurd,
 - 10 vertelt u voor de duidelijkheid nog een keer dat de Halt-afdoening alsnog wordt uitgevoerd wanneer de jongere de tweede vragenlijst niet invult,
 - 11 kan de jongere het Halt-bureau verlaten en gaat u verder met uw werkzaamheden.
-

Opmerkingen

- U mag de jongeren altijd pas ná het invullen van de vragenlijst vertellen dat hij ofwel een cadeaubon krijgt ofwel is vrijgesteld van de Halt-afdoening. Wanneer de jongere dit voor het invullen van de vragenlijst al weet, zal dit de antwoorden beïnvloeden en tast het de betrouwbaarheid van het onderzoek aan.
- Het is de bedoeling dat de *'Ouderlijst'* alléén wordt ingevuld door een ouder of verzorger van de jongere en door niemand anders. Bij

afwezigheid van de ouders of verzorgers, dient de lijst naar het huisadres gestuurd te worden.

- Het maakt niet uit of de vader of moeder de vragenlijst invult.
- Wanneer de ouders of verzorgers niet willen deelnemen aan het onderzoek en de jongere wel, laat u dan alleen de jongere de vragenlijst invullen.
- Het is van belang dat de jongere en zijn/haar ouder of verzorger afgezonderd van elkaar in een aparte ruimte de vragenlijsten invullen. Dit is belangrijk voor de betrouwbaarheid van de antwoorden. Wanneer er vragen of onduidelijkheden zijn bij het invullen, moeten zij in de gelegenheid zijn u om uitleg te vragen.
- De controlegroepjongeren krijgen géén cadeaubon!
- Houdt u zich altijd aan de groepstoewijzing van de jongeren zoals dat door uw contactpersoon is beslist. Het is namelijk van belang dat de jongeren evenredig over de twee groepen worden verdeeld met betrekking tot typen delict, geslacht en leeftijd e.d.
- Wanneer de controlegroepjongere de tweede vragenlijst niet invult, kan de Halt-afdoening alsnog worden toegepast op basis van het proces verbaal waarvoor de jongere in eerste instantie verwezen is door de politie.

Aandachtspunten

- Lopende het onderzoek heeft u regelmatig contact met uw contactpersoon uit het onderzoeksteam. Aarzel niet om hem of haar te bellen of e-mailen als u vragen heeft.
- Elke jongere heeft een uniek nummer. Dit nummer staat voorop de dossiermap en op alle vragenlijsten. Zorgt u ervoor dat alle formulieren van een jongere in de juiste dossiermap bij elkaar blijven.
- Dossiermappen die compleet zijn, worden altijd opgehaald door uw contactpersoon uit het onderzoeksteam.
- Mochten ouders/verzorgers of andere personen vragen of opmerkingen hebben over het onderzoek, dan kunt u hen altijd verwijzen naar uw contactpersoon uit het onderzoeksteam.
- Voor elke jongere die naar Halt verwezen wordt, geldt deze procedure totdat het gewenste aantal deelnemers is bereikt. Uw contactpersoon uit het onderzoeksteam houdt u op de hoogte wanneer dit aantal is bereikt.

Situaties die zich voor kunnen doen

Gedurende het onderzoek kan het voorkomen dat zich situaties voordoen die niet in dit protocol behandeld zijn. Wanneer zich een situatie voordoet waarin u niet weet hoe te handelen, neemt u dan contact op met uw contactpersoon van het onderzoeksteam.

Een denkbare situatie is de volgende:

Wanneer een jongere die ingedeeld is in de Halt-groep of controlegroep gedurende het onderzoek een strafbaar feit pleegt, hoeft u geen actie te ondernemen MITS de jongere wederom wordt verwezen naar Halt. Wanneer de jongere nogmaals naar Halt verwezen wordt, moet hij of zij gewoon de Halt-afdoening krijgen en wordt hij uit het onderzoek gehaald.

Het is van groot belang dat u in dit geval uw contactpersoon van het onderzoeksteam hierover informeert.

Bijlage 4

Informatieformulier: hoe te handelen bij schade

Informatieblad: Schadevergoeding

Waarschijnlijk heeft u onlangs contact gehad met de politie omdat u schade heeft geleden als gevolg van een strafbaar feit. De jeugdige dader(s) is (zijn) aangehouden. Het doel van dit informatieblad is u over de mogelijkheden van een schadevergoeding te informeren.

Schaderegeling door de benadeelde

De verzekering

Een ervaringsfeit is dat de meeste benadeelden niet verzekerd zijn tegen de gevolgen van vandalisme. Wanneer dat wel het geval is, wordt het schade-voorval regelmatig niet gemeld om verhoging van de premie te voorkomen. Wellicht heeft u inmiddels contact gehad met uw verzekeringsmaatschappij.

Schade verhalen

U kunt uiteraard een schaderegeling met de jongere(n) (of eventueel diens ouders) treffen. Wanneer (de) jongere(n) de gemaakte afspraken met u niet nakomt(en), bent u voor het verhalen van de schade aangewezen op een civiele procedure. Er is namelijk geen strafzaak tegen de jongere, dus u kunt niet voegen.

Informatie om zelf de schade te verhalen

Waarschijnlijk heeft u aangifte gedaan bij de politie. U kunt de politie om een afschrift van uw aangifte vragen. Die heeft u nodig wanneer u een beroep wilt doen op uw verzekering. Ook voor overige gegevens kunt u zich richten tot de politie.

Civiele procedure

Wanneer u niet op een andere manier uw recht op schadevergoeding kunt laten gelden, bestaat de mogelijkheid een civiele procedure te starten, u vraagt de rechter de dader(s) te veroordelen tot het vergoeden van de schade vanwege onrechtmatige daad. De civiele procedure is nodig om de aansprakelijkheid en de hoogte van de schadevergoeding vast te stellen. In zaken met schade tot € 5.000,00 kunt u zich wenden tot de kantonrechter, in overige gevallen tot de rechtbank. Bij het kantongerecht bestaat een vereenvoudigde procedure met een speciaal dagvaardingsformulier en bent u niet verplicht een advocaat in te schakelen. Bij de rechtbank bent u wel verplicht u te laten bijstaan door een advocaat. U kunt iemand machtigen om namens u in de procedure op te treden.

In een civiele procedure bent u de eisende partij, u dagvaardt de dader(s). Aangezien minderjarigen niet voor een civiele procedure kunnen worden gedagvaard, moet u de ouders/verzorgers dagvaarden.

U dient de vordering te onderbouwen en bewijsstukken te overleggen (bijvoorbeeld nota's). Na behandeling van de zaak op zitting wijst de rechter vonnis. Dit vonnis kan een gehele of gedeeltelijke toewijzing of een afwijzing van uw vordering inhouden. Heeft de rechter de tegenpartij veroordeeld tot het vergoeden van de schade en wordt geen beroep ingesteld tegen het vonnis, dan moet de tegenpartij de aan u toegekende schadevergoeding betalen.

U moet er rekening mee houden dat het aanspannen van een civiele procedure kosten met zich meebrengt, zoals griffiekosten en de kosten van professionele rechtsbijstand. Wint u de zaak, dan kan de rechter uw tegenpartij veroordelen tot het betalen van de proceskosten. Ook dient u er rekening mee te houden dat er een behoorlijke tijd overheen kan gaan voordat u uw schadevergoeding ook daadwerkelijk ontvangt.

Komt de gedaagde het vonnis van de rechter niet na, dan moet u zelf actie ondernemen. U dient zich met een afschrift van het vonnis tot een deurwaarder te wenden om betaling af te dwingen.

N.B. Aan de inhoud van deze tekst kunnen geen rechten worden ontleend.

1908546272

Wat is het geboorteland van de moeder?

- Nederland
 Turkije
 Marokko
 Ned. Antillen / Aruba
 Suriname
 anders, namelijk:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Datum van het gepleegde strafbare feit

dag *maand* *jaar*
 - - 200

Voor het plegen van welk strafbaar feit is de jongere doorverwezen naar Halt?

- vernieling baldadigheid
 graffiti/bekladding vuurwerkovertreden
 winkeldiefstal mishandeling
 overige vermogensdelicten schoolverzuim
 heling

Anders, nl:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Aanvullende vragen

1. Zijn de ouders bij het eerste gesprek aanwezig?

- ja, beiden
 ja, vader
 ja, moeder
 nee, zonder bericht
 nee, met geldig excuus

Anders, namelijk:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

2. Heeft deze jongere eerder met een Halt-aftoening of Stop-reactie te maken gehad?

- nee
 ja, zowel een Halt-aftoening als een Stop-reactie
 ja, een Halt-aftoening
 ja, een Stop-reactie

3. Wat is uw eerste indruk van het gedrag, de houding en de presentatie van deze jongere?

- positief
 neutraal
 negatief

Bijlage 6

Onderzoeksprotocol 1-meting (februari 2004)

Onderzoeksprotocol tweede ronde Halt-onderzoek

Het Halt-bureau waaraan u verbonden bent is een van de twaalf Halt-bureaus dat meewerkt aan het landelijke onderzoek naar de effectiviteit van de Halt-afdoening dat in opdracht van het Ministerie van Justitie wordt uitgevoerd. In dit protocol wordt beknopt uitgelegd hoe de tweede ronde van het onderzoek in zijn werk gaat. Op de laatste pagina van het protocol staan de verschillende stappen die hier beschreven worden schematisch weergegeven.

Materiaal voor de tweede ronde

Bij het begin van de tweede ronde van het onderzoek ontvangt u van het onderzoeksteam twee oproepschema's (een voor de controlegroep en een voor de Halt-groep). Deze oproepschema's bevatten informatie met betrekking tot de jongeren die deelnemen aan het onderzoek op basis waarvan de afname van de vragenlijsten gepland kan worden.

Voor de ouders en jongeren ontvangt uw Halt-bureau (digitaal) vijf verschillende *brieven*:

- een uitnodigingsbrief voor de controlegroepjongeren;
- een uitnodigingsbrief voor de Halt-groepjongeren;
- een brief voor de ouders van de jongeren;
- een rappelbrief voor de controlegroepjongeren;
- een rappelbrief voor de Halt-groepjongeren.

Daarnaast zijn er vier verschillende *vragenlijsten* en een '*Resultatenlijstje*':

- vragenlijst nameting jongeren Halt-groep (Code H);
- vragenlijst nameting jongeren controlegroep (Code C);
- vragenlijst nameting ouders Halt-groep (Code H);
- vragenlijst nameting ouders controlegroep (Code C);
- resultatenlijstje Halt-groepjongeren (Code H).

Ten slotte ontvangt uw Halt-bureau een aantal *cadeaubonnen* van € 15 voor de Halt-groep gelijk aan het aantal Halt-groepjongeren.

Procedure tweede ronde

Voor de tweede ronde moeten zowel de jongeren als de ouders van de jongeren die in de eerste ronde de vragenlijst hebben ingevuld dit na een half jaar nogmaals doen. Het is de bedoeling dat de jongeren de vragenlijst op (een van de spreekuurlocaties van) het Halt-bureau invullen en de ouders de vragenlijst thuisgestuurd krijgen.

Om overzicht te hebben van welke jongere (en zijn/haar ouders/verzorgers) op welk moment de tweede vragenlijst moet invullen is voor de Halt-groep en de controlegroep een 'oproepschema' gemaakt. In deze schema's staat de benodigde informatie voor de tweede ronde over de jongeren die deelnemen aan het onderzoek. Op basis van deze schema's kunnen de afspraken met de jongeren voor de afname van de tweede vragenlijst (zo veel mogelijk groepsgewijs) en het toesturen van de tweede vragenlijst aan de ouders/verzorgers door het Halt-bureau zo goed mogelijk gepland worden.

Hieronder wordt een voorbeeld van een oproepschema weergegeven:

Code	Voornaam	Achternaam	Geb. datum	Woonplaats	Spreekuurlocatie	Datum 2 ^{de} afname
H14 1234	Jan	Jansen	01.02.90	Rosmalen	Den Bosch	01.04.04
H14 2345	Kees	Kanters	12.08.88	Den Bosch	Den Bosch	09.04.04
H14 3456	Piet	Pieters	02.03.86	Waalwijk	Drunen	15.05.04
...

- In de eerste kolom staat de onderzoekscode van de jongere: de H geeft aan dat het een jongere uit de Halt-groep is, een C geeft aan dat het een jongere uit de controlegroep is.
- In de tweede tot en met vijfde kolom staan de relevante persoonsgegevens van de jongere die nodig zijn om de jongere in Aurah op te zoeken.
- In de zesde kolom is de spreekuurlocatie van Halt weergegeven. De woonplaats van de jongere is gekoppeld aan de bijbehorende spreekuurlocatie.
- In de laatste kolom staat weergegeven op of rond welke datum de jongere en zijn ouders/verzorgers de tweede vragenlijst moeten invullen.
- Voor een efficiënte planning zijn de oproeplijsten gesorteerd op spreekuurlocatie en afnamedatum. Op basis van de datum en de spreekuurlocatie kunnen jongeren zoveel mogelijk groepsgewijs worden uitgenodigd. Dit is echter afhankelijk van de praktische mogelijkheden die er op de betreffende spreekuurlocatie zijn.
- Ten behoeve van de betrouwbaarheid van het onderzoek dient bij het inplannen van de jongeren een maximale afwijking van *twee weken* van de vastgestelde afnamedatum in acht te worden genomen.

Stappenplan

Voor een goede en efficiënte uitvoering van de tweede ronde dienen onderstaande stappen achtereenvolgens genomen te worden.

STAP 1

Pas allereerst het format van de brieven voor de jongeren en de ouders/verzorgers aan voor het eigen Halt-bureau (naam van het Halt-bureau).

STAP 2

Nodig de jongeren aan de hand van de oproepschema's uit op de betreffende spreekuurlocatie op of rond de datum zoals vermeld in de kolom 'Datum 2^{de} afname'. Gebruik hiervoor de uitnodigingsbrieven voor de 'Halt-groepjongeren' en de 'controlegroepjongeren' en pas deze aan op de persoon (naam, adres, datum, spreekuurlocatie).

- ! De uitnodigingsbrief voor de jongeren is *verschillend* voor de twee onderzoeksgroepen. Let op dat de jongeren gezien de onderzoeksgroep waarin ze zitten de *juiste uitnodigingsbrief* krijgen: die voor de Halt-groep of die voor de controlegroep.
- ! De *maximale* afwijking van de datum van de 2^{de} afname is *twee* weken.
- ! Denk bij het uitnodigen zoveel mogelijk aan het formeren van *groepjes per onderzoeksgroep*. Alleen jongeren uit *dezelfde* onderzoeksgroep mogen tegelijk de lijst invullen.
- ! Ook kan een 'onderzoeksjongere' tegelijk uitgenodigd worden met een 'normale' jongere. De onderzoeksjongere kan de vragenlijst in een *aparte ruimte* invullen terwijl u met de andere jongere het gesprek voert.

STAP 3

Stuur de ouders/verzorgers van de jongeren – *gelijktijdig* met de uitnodigingsbrief voor de jongeren – de *aangepaste* brief, de *gecodeerde 'Vragenlijst ouders/verzorgers'* voor de betreffende onderzoeksgroep en de *retour-envelop* van A&O Beke toe. Pas de brief aan op de geadresseerde (datum, naam, adres) en vul de juiste onderzoekscode in op de vragenlijst.

- ! De brief voor de ouders/verzorgers is *gelijk* voor de twee onderzoeksgroepen.
- ! De vragenlijst voor de ouders/verzorgers is *verschillend* voor de twee onderzoeksgroepen. Let op dat de ouders/verzorgers gezien de onderzoeksgroep waarin hun kind zit de *juiste vragenlijst* krijgen: die voor de Halt-groep (code H) of die voor de controlegroep (code C).
- ! Vergeet niet de *onderzoekscode* (eerste kolom oproepschema) op de vragenlijst in te vullen. Op de vragenlijst voor de Halt-groep staat een 'H' voorgedrukt, op die van de controlegroep staat een 'C' voorgedrukt.

STAP 4

Voor het onderzoek is het van belang het resultaat van de Halt-afdoening bij de Halt-groepjongeren te weten. Hiervoor is het 'Resultatenlijstje' opgesteld met een aantal korte vragen. Deze vragen zijn vanuit Aurah te beantwoorden en het resultatenlijstje hoeft – en kan – alleen voor de jongeren uit de *Halt-groep* ingevuld te worden.

- ! Bovenaan het resultatenlijstje moet de onderzoekscode van de jongere ingevuld worden. Deze code staat in de eerste kolom van het 'oproepschema' van de Halt-groep, de 'H' staat op het resultatenlijstje voergedrukt.
- ! Het is wellicht het meest efficiënt om het resultatenlijstje tegelijk met het uitnodigen van de betreffende Halt-groepjongere in te vullen zodat deze maar één keer in Aurah opgezocht hoeft te worden.

STAP 5

Wanneer de jongere op de afspraak voor de tweede ronde verschijnt, dient deze de juiste *gecodeerde* vragenlijst voorgelegd te krijgen en in te vullen.

- ! De vragenlijst voor de jongeren is *verschillend* voor de twee onderzoeksgroepen. Let op dat de jongeren gezien de onderzoeksgroep waarin ze zitten de *juiste vragenlijst* krijgen: die voor de Halt-groep (code H) of die voor de controlegroep (code C).
- ! Vergeet niet de *onderzoekscode* (eerste kolom oproepschema) op de vragenlijst in te vullen. Op de vragenlijst voor de Halt-groep staat een 'H' voergedrukt, op die van de controlegroep staat een 'C' voergedrukt.
- ! Wanneer meerdere jongeren tegelijkertijd de vragenlijst invullen, zorg dan dat de jongeren – indien mogelijk – in een aparte ruimte de lijst invullen of onder toezicht uit elkaar zitten zodat er niet overlegd kan worden.

STAP 6

Wanneer de jongeren de vragenlijst hebben ingevuld, gelden voor de twee onderzoeksgroepen *verschillende* afsluitingen.

Halt-groep: een jongere uit de Haltgroep krijgt ná het invullen van de vragenlijst een *cadeaubon* van € 15. Zijn/haar betrokkenheid bij het onderzoek is hierbij afgerond.

Controlegroep: een jongere uit de controlegroep krijgt na het invullen van de vragenlijst géén cadeaubon. Zijn/haar betrokkenheid bij het onderzoek is hierbij afgerond.

Wanneer de jongere niet op de afspraak verschijnt

STAP 1

Wanneer een jongere *niet* op de afspraak verschijnt, dient hij of zij een *rappelbrief* te krijgen. Nodig de jongeren op een *zo kort mogelijke termijn* opnieuw uit op de betreffende spreekuurlocatie. Gebruik hiervoor de rappelbrieven voor de ‘Halt-groepjongeren’ en de ‘controlegroepjongeren’ en pas deze aan op de persoon (naam, adres, datum, spreekuurlocatie).

- ! De rappelbrief voor de jongeren is *verschillend* voor de twee onderzoeksgroepen. Let op dat de jongeren gezien de onderzoeksgroep waarin ze zitten de *juiste rappelbrief* krijgen: die voor de Halt-groep of die voor de controlegroep.

STAP 2

Wanneer de jongere op de afspraak komt, wordt de eerder beschreven procedure gevolgd. Wanneer de jongere echter wederom *niet* verschijnt, gelden voor de twee onderzoeksgroepen *verschillende* acties.

Halt-groep: wanneer een jongere uit de Halt-groep *niet* aan de tweede ronde wil meewerken, is zijn betrokkenheid bij het onderzoek afgerond. Er volgen geen verdere acties en hij/zij ontvangt *géén cadeaubon!*

Controlegroep: wanneer een jongere uit de controlegroep *niet* aan de tweede ronde wil meewerken, dient deze alsnog de *Halt-afdoening* te krijgen waarvan hij/zij eerder – in het kader van het onderzoek – is vrijgesteld. Hiertoe dient de gebruikelijke Halt-procedure gevolgd te worden. De afdoening heeft betrekking op het delict waarvoor de jongere een half jaar geleden bij Halt is geweest en waarop toen geen Halt-afdoening heeft gevolgd.

- ! *Informe*er de contactpersoon van het onderzoeksteam over het eventuele afhaken van jongeren.

Aandachtspunten

- Zorg dat de jongeren en ouders/verzorgers uit de twee onderzoeksgroepen altijd de juiste brief en vragenlijst krijgen.
- Controleer altijd of de onderzoekscode voor zowel de ouders/verzorgers als de jongeren goed is ingevuld op de vragenlijsten. Schrijf hierbij duidelijk binnen de hokjes.
- Mochten ouders/verzorgers of andere personen vragen of opmerkingen hebben over het onderzoek, dan kunt u hen altijd verwijzen naar uw contactpersoon uit het onderzoeksteam.
- Aarzel niet om u contactpersoon van het onderzoeksteam te bellen of e-mailen als u vragen heeft.

Aantekeningen

Bijlage 7

Uitnodigingsbrieven 1-meting

Voorbeeld uitnodigingsbrief voor jongeren uit de Halt-groep

<<<ADRES>>>

<<<DATUM>>>

Beste <<<NAAM JONGERE>>>,

Ongeveer een half jaar geleden heb je meegewerkt aan een onderzoek bij Halt. Voor het onderzoek heb je toen een vragenlijst ingevuld.

De afspraak die op het Halt-bureau gemaakt is, is dat je na een half jaar nog een keer terug zou komen om de tweede vragenlijst in te vullen. Voor het onderzoek is het namelijk erg belangrijk dat je tweemaal een vragenlijst invult.

Bij deze nodig ik je uit om op <<<DATUM + TIJD>>> naar het volgende adres <<<LOCATIE>>> te komen om de tweede vragenlijst in te vullen. Het invullen van de vragenlijst zal ongeveer drie kwartier duren.

En vergeet niet: als je de vragenlijst komt invullen, krijg je zoals afgesproken een cadeaubon van **€ 15!**

Met vriendelijke groet,

<<<NAAM HALT-BUREAU/MEDEWERKER>>>

Voorbeeld uitnodigingsbrief voor jongeren uit de controlegroep

<<<ADRES>>>

<<<DATUM>>>

Beste <<<NAAM JONGERE>>>,

Ongeveer een half jaar geleden heb je meegewerkt aan een onderzoek bij Halt. Voor het onderzoek heb je toen een vragenlijst ingevuld. De afspraak die op het Halt-bureau gemaakt is, is dat je na een half jaar nog een keer terug zou komen om de tweede vragenlijst in te vullen. Voor het onderzoek is het namelijk erg belangrijk dat je tweemaal een vragenlijst invult.

Bij deze nodig ik je uit om op <<<DATUM + TIJD>>> naar het volgende adres <<<LOCATIE>>> te komen om de tweede vragenlijst in te vullen. Het invullen van de vragenlijst zal ongeveer drie kwartier duren.

En denk eraan dat als je niet komt je *alsnog* de Halt-afdoening krijgt voor het strafbare feit dat je een half jaar geleden hebt gepleegd.

Met vriendelijke groet,

<<<NAAM HALT-BUREAU/MEDEWERKER>>>

Voorbeeld uitnodigingsbrief voor ouders

<<<ADRES>>>

<<<DATUM>>>

Geachte ouder(s)/verzorger(s),

Ongeveer een half jaar geleden heeft u meegewerkt aan een onderzoek naar de effectiviteit van Halt. U bent daarvoor benaderd toen u met uw kind op het Halt-bureau was omdat uw kind een strafbaar feit had gepleegd (of u heeft de vragenlijst thuisgestuurd gekregen).

Voor het onderzoek is het erg belangrijk dat u tweemaal een vragenlijst invult. De eerste vragenlijst heeft u dus een half jaar geleden ingevuld, de tweede vragenlijst vindt u bijgesloten. Het invullen van de lijst neemt ongeveer een kwartier tijd in beslag.

Het is de bedoeling dat de vragenlijst wordt ingevuld door de ouder of verzorger die ook de eerste vragenlijst heeft ingevuld. Het is voor het onderzoek van groot belang dat u de vragen zo volledig en eerlijk mogelijk beantwoordt.

De antwoorden die u geeft, worden vertrouwelijk behandeld.

De ingevulde vragenlijst kunt u in de bijgevoegde retourenvelop naar het onderzoeksbureau opsturen. Een postzegel is niet nodig. Wilt u de ingevulde vragenlijst binnen twee weken aan het onderzoeksbureau toesturen?

Voor eventuele vragen kunt u contact opnemen met het onderzoeksbureau (tel. 026 443 86 19).

Alvast heel hartelijk bedankt voor uw medewerking aan het onderzoek!

Met vriendelijke groet,

<<<NAAM HALT-BUREAU/MEDEWERKER>>>

Bijlage 8

Schriftelijk rappel

Voorbeeld rappelbrief voor jongeren uit de Halt-groep

<<<ADRES>>>

<<<DATUM>>>

Beste <<<NAAM JONGERE>>>,

Helaas ben je niet op de afspraak bij het Halt-bureau gekomen om de tweede vragenlijst voor het onderzoek in te vullen.

De afspraak die op het Halt-bureau gemaakt is, is dat je na een half jaar nog een keer terug zou komen om de tweede vragenlijst in te vullen. Voor het onderzoek is het namelijk erg belangrijk dat je tweemaal een vragenlijst invult.

Bij deze nodig ik je uit om op <<<DATUM + TIJD>>> naar het volgende adres <<<LOCATIE>>> te komen om de tweede vragenlijst in te vullen. Het invullen van de vragenlijst zal ongeveer drie kwartier duren.

En vergeet niet: als je de vragenlijst komt invullen, krijg je zoals afgesproken een cadeaubon van **€ 15!**

Met vriendelijke groet,

<<<NAAM HALT-BUREAU/MEDEWERKER>>>

Voorbeeld rappelbrief voor jongeren uit de controlegroep

<<<ADRES>>>

<<<DATUM>>>

Beste <<<NAAM JONGERE>>>,

Helaas ben je niet op de afspraak bij het Halt-bureau gekomen om de tweede vragenlijst voor het onderzoek in te vullen.

De afspraak die op het Halt-bureau gemaakt is, is dat je na een half jaar nog een keer terug zou komen om de tweede vragenlijst in te vullen. Voor het onderzoek is het namelijk erg belangrijk dat je tweemaal een vragenlijst invult.

Bij deze nodig ik je uit om op <<<DATUM + TIJD>>> naar het volgende adres <<<LOCATIE>>> te komen om de tweede vragenlijst in te vullen. Het invullen van de vragenlijst zal ongeveer drie kwartier duren.

En denk eraan dat als je niet komt je *alsnog* de Halt-afdoening krijgt voor het strafbare feit dat je een half jaar geleden hebt gepleegd.

Met vriendelijke groet,

<<<NAAM HALT-BUREAU/MEDEWERKER>>>

Bijlage 9

Vragenlijst Halt-medewerker

1376074615

code jongere

- -

Vragenlijst Halt-medewerker Halt-groep jongeren

Plaats Halt-bureau

Naam Halt-medewerker

Datum eerste gesprek

dag - *maand* 2003

Gegevens jongere en strafbaar feit

Achternaam

Voorna(a)m(en)

Straat en huisnr.

Postcode

Woonplaats

Telefoonnr. (Geen streepje
tussen netnummer en lokaal
nummer a.u.b.)

Geslacht jongere

man vrouw

Geboortedatum jongere

dag - *maand* - 19 *jaar*

Datum van het gepleegde
strafbare feit

dag - *maand* - 200 *jaar*

2267074615

Voor het plegen van welk strafbaar feit is de jongere doorverwezen naar Halt?

- vernieling
 graffit/bekladding
 winkeldiefstal
 overige vermogensdelicten
 heling
- baldadigheid
 vuurwerkovertradingen
 mishandeling
 schoolverzuim

Anders, nl:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Vragen over de jongere

1. Heeft deze jongere eerder met een Halt-afdoening of Stop-reactie te maken gehad?
- nee
 ja, zowel een Halt-afdoening als een Stop-reactie
 ja, een Halt-afdoening
 ja, een Stop-reactie
2. Wat is uw eerste indruk van het gedrag, de houding en de presentatie van deze jongere?
- positief
 neutraal
 negatief
3. Hoe hoog schat u de kans dat deze jongere binnen een half jaar opnieuw een strafbaar feit pleegt?
- zeer hoog
 hoog
 neutraal
 laag
 zeer laag

Waarom schat u dat zo in?

4. Is deze jongere naar uw inschatting een echte first offender?
- ja, een echte first offender
 nee, na meer strafbare feiten is hij/zij nu voor het eerst opgepakt
 nee, hij/zij is al eerder opgepakt

5. Aanvullende opmerkingen over deze jongere

7561074617

Vragen over de afdoening

6. Hoeveel dagen na het eerste verhoor op het politiebureau vindt het eerste gesprek bij Halt plaats?

--	--	--	--

 dagen

7. Zijn de ouders/verzorgers bij het eerste gesprek aanwezig?

- ja, beiden
- ja, vader
- ja, moeder
- nee, zonder bericht
- nee, met geldig excuus

anders, namelijk:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

8. Krijgt de jongere een werkstraf?

- ja nee *Ga bij nee naar vraag 12.*

Indien ja, voor hoeveel uur?

--	--	--	--

 uur

Het betreft:

- administreren
- schoonmaken
- repareren
- opruimen
- sorteren
- verzorgen
- onbekend

anders, namelijk:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

9. Zijn de werkzaamheden gericht op herstel van schade (bijvoorbeeld verwijderen van graffiti)?

- ja nee niet van toepassing

10. Worden de werkzaamheden bij of voor de benadeelde verricht (bijvoorbeeld werken in/om winkel door jongeren die winkeldiefstal hebben gepleegd)?

- ja nee niet van toepassing

11. Wordt de werkstraf uitgevoerd op dezelfde plaats als waar het strafbare feit gepleegd is?

- ja nee niet van toepassing

2878074613

12. Krijgt de jongere een leerstraf?

ja nee Ga bij nee naar vraag 13.

Indien ja, voor hoeveel uur?

			uur
--	--	--	-----

Het betreft:

- opstel schrijven/werkstuk maken
- excuusbrief schrijven
- excuus aanbieden
- video-opdracht
- Stopspel spelen
- volgen van voorlichting

anders, namelijk:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

13. Is er een relatie tussen de leer- of werkstraf en het gepleegde feit (denk aan het schoonmaken van graffiti)?

ja nee niet van toepassing

14. Hoeveel dagen na het eerste verhoor op het politiebureau is de eerste werkdag, leeropdracht of de eerste betaaldag?

			dagen
--	--	--	-------

15. Indien er nog een gesprek met de jongere plaatsvindt na uitvoering van de leer- of werkstraf, na hoeveel dagen vindt dit dan plaats?

			dagen
--	--	--	-------

16. Hoeveel gesprekken vinden er met deze jongere plaats?

	gesprekken
--	------------

17. Welke gespreksdoelen worden er gesteld? (Meerdere antwoorden mogelijk)

- informeren van jongere/ouders over de Halt-procedure
- controle gegevens verwijsformulier
- achtergrond delict en motieven achterhalen
- aansprakelijkheid/schaderegeling vaststellen
- formuleren inhoud afdoeningsvoorstel (met jongere)
- ondertekenen afdoeningsvoorstel
- afnemen enquête en signaleren achterliggende problematiek
- verwijzen jongere naar organisatie voor hulpverlening
- evaluatiegesprek

anders, namelijk:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

18. Wordt de straf voor deze jongere door uzelf begeleid of zijn er derden c.q. benadeelden ingeschakeld?

- niet van toepassing
- ik begeleid deze jongere zelf
- deze jongere wordt door een collega begeleid
- deze jongere wordt door een derde begeleid
- deze jongere wordt door de benadeelde begeleid

Bijlage 10

Theoretische onderbouwing vragenlijsten

Criminologische theorieën vormen een ondersteuning bij het zoeken naar oorzaken en trends in de aard en omvang van (jeugd)criminaliteit. Theorieën kunnen daarnaast het startpunt c.q. uitgangspunt vormen voor de aanpak van criminaliteit. Binnen de criminologie is er sprake van een veelheid aan theorieën, want sinds Quetelet (1796-1874) en Lombroso (1835-1909) – die te beschouwen zijn als de ‘godfathers’ van de wetenschappelijke criminologie – is er binnen deze relatief jonge wetenschap geen centrale allesverklarende theorie. Het eenvoudigste verklaringsmodel voor het ontstaan van crimineel gedrag is dat dergelijk gedrag ontstaat door een wisselwerking tussen iemands interne motivatie en uitnodigende elementen in de omgeving, met andere woorden je moet het willen en het moet kunnen.

De theorieën binnen de criminologie zijn in hoofdlijnen te ordenen langs twee vragen (Ferwerda, 1992): waarom overtreden mensen de wet en waarom gehoorzamen mensen de wet?

De theorieën die uit de eerste vraag voortvloeien noemen we ‘oorzaaktheorieën’, die met name ingaan op de risicofactoren. De theorieën uit de tweede vraag noemen we ‘controle- of beheersingstheorieën’, die ingaan op de beheersingsfactoren.

Risicofactoren

Welke factoren kunnen een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van later crimineel gedrag? Uit de literatuur (Loeber en Leblanc, 1990; Farrington, 1994; Ferwerda, Jakobs en Beke, 1996; Van der Acker, 1998; Van der Heiden-Attema en Bol, 2000; Loeber, Slot en Sergeant, 2001) komt naar voren dat er dan gekeken moet worden naar zowel de individuele ontwikkelingen van het kind als de omgeving van het kind. Deze kunnen signalen opleveren die erop wijzen dat het kind een risico loopt op later ernstig crimineel gedrag. De risicofactoren kunnen globaal onderscheiden worden in drie categorieën: individuele kindfactoren, factoren in de familie en omgevingsfactoren. Juist in verband met de factoren in de familie dient het belang van de leertheorieën te worden genoemd. Die stellen het modelgedrag van ouders en leerkrachten en leeftijdsgenoten, het imitatiegedrag en het sociaal gedrag in het algemeen centraal.

Later in deze notitie zullen we de genoemde factoren in relatie tot de vragenlijsten voor het Halt-onderzoek de revue laten passeren.

Goed om op te merken is dat het niet zozeer op zichzelf staande factoren zijn die in de richting van delinquentie wijzen, maar het is aangetoond dat een bepaalde samenloop van meerdere factoren een groter risico met zich meebrengt dat een kind op latere leeftijd crimineel gedrag gaat vertonen. We spreken in dit verband van de zogenoemde cumulatieve-effecttheorie. Vanuit deze theorie is er sprake van een opeenstapeling van factoren. In feite gaat het niet alleen om een opstapeling van risicofactoren maar zeker ook om het op elkaar inwerken, dus om de wederzijdse beïnvloeding van die factoren.

Beschermende factoren

Tegenover de lange lijst van risicofactoren lijkt op basis van onderzoek slechts een geringe aantal beschermende factoren te staan. Zo worden liefhebbende ouders, intensief toezicht, een hechte band met leeftijdgenoten en een hoog IQ vaak genoemd als beschermende factoren. Soms wordt ervan uitgegaan dat de afwezigheid van een risicofactor zoveel betekent als de aanwezigheid van een beschermende factor. De aanwezigheid van beschermende factoren – zoals een veilige hechting van het kind aan de ouders – maakt dat jongeren tijdens het opgroeien beter bestand zijn tegen risicofactoren, ook wel aangeduid met de term ‘veerkracht’ (Van der Heiden-Attema en Bol, 2000).

De factoren op een rij in relatie tot het Halt-onderzoek

Op basis van de eerder genoemde onderzoeken is er een lange lijst met risicofactoren samen te stellen. Een aantal daarvan heeft reeds betrekking op de periode tijdens de zwangerschap en in de peuterjaren. Te denken valt aan: roken, alcohol- en druggebruik door de moeder tijdens de zwangerschap, lage intelligentie van het kind, complicaties bij de zwangerschap en leugenachtig gedrag als peuter. Deze factoren zijn vanzelfsprekend – gegeven de doelgroep die in leeftijd varieert van 12 tot en met 17 jaar en de wijze van onderzoek (vragenlijsten) – in het Halt-onderzoek *niet* vast te stellen.

Wel is het mogelijk om een overzicht te geven van de risicofactoren vanaf de middenperiode van de kindertijd tot de vroege volwassenheid. Voor deze factoren zal telkens aangegeven worden of ze in het Halt-onderzoek zijn meegenomen of niet. In dit laatste geval zal ook aangegeven worden waarom dit niet het geval is.

Opgenomen	
Stelen en algemeen delinquent gedrag	X
Vroege aanvang van andere gedragsproblemen	x Deels opgenomen in de 0-meting (politiecontacten) verder is dit moeilijk via ons onderzoek objectief vast te stellen
Vroege aanvang van gebruik middelen	X
Vroege aanvang van geslachts-gemeenschap	X Is toegevoegd in effectmeting
Depressieve stemming	X
Teruggetrokken gedrag	X
Positieve attitude t.a.v. probleemgedrag	X
Gewelddadige omgeving	x Deels, met betrekking tot het gezin opgenomen in de 0-meting. Verder is dit moeilijk via ons onderzoek objectief vast te stellen

	Opgenomen	
Dragen van een wapen	X	
Onvoldoende toezicht van de ouder	X	
Echtscheiding/stiefouderschap	X	
Slechte schoolprestaties	X	
Zittenblijven	X	
Spijbelen	X	
Negatieve houding ten opzichte van school	X	
Slecht functionerende school		Niet opgenomen, want dat is moeilijk via ons onderzoek objectief vast te stellen
Afwijzing door leeftijdgenoten	X	
Hechte band met leeftijdgenoten	X	
Contact met deviante leeftijdgenoten	X	
Wonen in een achterstandsbuurt		Niet opgenomen, want dat is moeilijk via ons onderzoek objectief vast te stellen
Beschikbaarheid van wapens	X	
Handel in drugs	X	
Werkloosheid	X	
Voortijdig schoolverlaten	X	
Deelname aan een jeugdbende	x	Deels opgenomen (zicht op criminale vrienden) verder is dit moeilijk via ons onderzoek objectief vast te stellen.
Stressvolle levensgebeurtenissen	X	
Risicovolle vrijetijdsbesteding	X	

Naast de hiervoor genoemde factoren is er in het onderzoek ingegaan op een aantal persoonskenmerken om in de analyse vergelijkingen te kunnen maken tussen controle- en Halt-groep en opsplitsingen te kunnen maken naar geslacht, leeftijd en etnische achtergrond. Ook zijn er vanzelfsprekend vragen opgenomen over de Halt-afdoening, hoe men die waardeert en ervaren heeft (zowel jongeren en ouders). Ook is er nadrukkelijk ingegaan op de reactie van de ouders op strafbaar feit en sanctie. Per vragenblok in de jongeren- en/of ouderlijst wordt aangegeven vanuit welke theoretische achtergrond de vragensets gestalte hebben gekregen.

Algemene vragen

Uit onderzoek is gebleken dat basisvariabelen als leeftijd, geslacht, etniciteit en opvoedingsstijl van invloed zijn op de recidivekans. Criminogene factoren zijn factoren die de kans vergroten dat bepaalde personen zich tot criminelen ontwikkelen. Deze factoren kunnen gezocht worden in de persoonlijkheid van het individu (biologisch, psychologisch en psychiatrisch) en in zijn directe leefomgeving (gezin, vrienden, woonbuurt) in een interactie tussen persoonlijkheid en omgeving.

Het blokje met algemene vragen uit de vragenlijsten is hierop gebaseerd. De vragen uit dit blok met betrekking tot het opvoedingsklimaat en gezinsomstandigheden zijn gerelateerd aan de socialecontroletheorie.

Vragen met betrekking tot school

De ontwikkeling van het kind op didactisch en sociaal vlak is bepalend voor toekomstig gedrag. De vragen met betrekking tot schoolfunctioneren van de jongere worden gesteld in het kader van de ontwikkelingscriminologie.

Vragen met betrekking tot geld

De vragen met betrekking tot werk en geld worden in het kader van de anomietheorie, de straintheorie en de sociale controle theorie gesteld. Het wel of niet hebben van binding met werk en het bezitten van geld kan in relatie staan tot (het ontwikkelen van) crimineel gedrag.

Vragen met betrekking tot vrienden en vrije tijd

De ontwikkeling van antisociaal gedrag, en later crimineel gedrag is voor een deel afhankelijk van het sociaal functioneren van de jongere. De vragen met betrekking tot vrienden en vrijetijdsbesteding kunnen daarom in een ontwikkelingspsychologisch perspectief worden geplaatst, in het kader van de ontwikkelingscriminologie. Sociale bindingen met vrienden zijn in het kader van de socialecontroletheorie te plaatsen.

Vragen met betrekking tot middelengebruik en gokken

De vragen met betrekking tot risicogedrag bij vrienden van de jongere kunnen in het kader van de differentiële-associatietheorie worden geplaatst, waarin gesteld wordt dat gedrag in sociale netwerken aangeleerd wordt waaronder ook wetsovertredend gedrag en risicogedrag. Risicogedrag bij de jongere zelf kan in het kader van de ontwikkelingscriminologie, met name de theorie van Zuckerman inzake impulsief en risicozoekend gedrag worden geplaatst. Bovendien is middelengebruik een criminogene factor.

Vragen met betrekking tot hulpverlening

In het kader van de ontwikkelingscriminologie kunnen de vragen met betrekking tot problemen en contacten met hulpverlening geplaatst worden. Bepaalde problemen zijn bovendien criminogene factoren.

Vragen met betrekking tot politiecontacten en het strafbare feit

De vragen over eerdere strafbare feiten en contacten met de politie geven een indicatie van de antecedenten van de jongere. Deze kunnen vergeleken worden met de recidivecijfers en tussen de jongeren en ouders onderling. Eerdere contacten met de politie kunnen ook geplaatst worden in het kader van de socialeleertheorie en de ontwikkelingscriminologie. De vragen met betrekking tot schaamte worden gesteld in het kader van de reïntegratieve shaming theorie, waarbij ervan uit wordt gegaan dat

de aanwezigheid van schaamte over het criminele gedrag kan leiden tot mindere recidive. De vragen met betrekking tot de reacties van de directe sociale omgeving zijn in de socialecontroletheorie te plaatsen. De vragen met betrekking tot eventuele straf door de ouders (pedagogisch gehalte) zijn in het kader van de socialeleertheorie gesteld.

De vraag waarom de jongere het strafbare feit heeft gepleegd is gesteld in het kader van de straintheorie.

Vragen met betrekking tot Halt

De vragen die met betrekking tot Halt gesteld worden hebben als doel de verwachtingen van de Halt-sanctie te meten. In de nameting worden de ervaringen met Halt gemeten die dan vergeleken kunnen worden met wat men er in eerste instantie van verwachtte. In het kader van de socialeleertheorie wordt het pedagogische gehalte van Halt uiteindelijk gemeten.

Vragen met betrekking tot gezin

De vragen over de gezinssituatie en de opvoedingsstijl worden gesteld in het kader van de socialecontroletheorie. De opvoedingsstijl kan ook geplaatst worden in het kader van de socialeleertheorie.

Vragen met betrekking tot sterke kanten en moeilijkheden

De SDQ (Strengths and Difficulties Questionnaire) is een wereldwijd veel gebruikt en gestandaardiseerd onderzoeksinstrument om gedrag van jongeren te screenen en blijkt goed gebruikt te kunnen worden als evaluatie-instrument om het effect van specifieke interventies te meten (Goodman, 1997 en 1999). Het betreft een korte vragenlijst met 25 items die ongeveer vijf minuten in beslag neemt om in te vullen. Er wordt zowel naar positieve als negatieve eigenschappen gevraagd verdeeld over vijf schalen: emotionele symptomen, gedragsproblemen, hyperactiviteit/aandachtsstoornissen, relatieproblemen en sociaal gedrag. Eventuele positieve effecten van Halt op het gedrag van de jongere kan met de SDQ goed gemeten worden door de lijst bij de jongere en zijn ouders, zowel voor als na de (uitgebreide of minimale) confrontatie met Halt te laten invullen. De SDQ kan geplaatst worden in het kader van de ontwikkelingscriminologie.

Korte uitleg van gebruikte theorieën

Hirschi's socialecontroletheorie – Het is belangrijk voor de preventie van criminaliteit dat jongeren sociale bindingen hebben in de samenleving. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen emotionele bindingen (attachment) en zakelijke bindingen (commitment).

Socialeleertheorieën – Imitatieleren, modelleren, leren door positieve en negatieve sancties in het algemeen en specifiek door het vermijden van

negatieve en het verkrijgen van positieve sancties, het zogenoemde instrumenteel leren. Het pedagogische gehalte van de ouders/verzorgers en van Halt passen binnen deze theorie.

Ontwikkelingscriminologie – De individuele ontwikkelingen van het kind spelen een belangrijke rol bij het identificeren van gedragsproblemen in het algemeen en bij het bestuderen van regelovertredend en delinquent gedrag in het bijzonder. Het gaat om ontwikkelingen op psychologisch, pedagogisch, didactisch en sociaal terrein. Crimineel gedrag komt voort uit antisociaal kindgedrag.

Braithwaite's theorie of reïntegrative shaming – Het uitgangspunt is dat crimineel gedrag aangeleerd wordt door de omgang met anderen. Aan het zich schuldig voelen (schaamte) gaat een opvoedingsproces vooraf waarin kinderen leren zich te schamen voor hun afwijkende gedrag en expliciet merken dat ze in de ogen van hun ouders aan respect verloren hebben. Schaamte speelt een belangrijke rol bij gewetensvorming. Hechte bindingen zijn een noodzakelijke voorwaarde voor het opbouwen van interne controle (gewetensfunctie). Bij afwezigheid van bindingen zal geen of in veel minder mate sprake zijn van schaamte omdat er nauwelijks belangrijke personen zijn zoals ouders en vrienden bij wie sprake is van verlies van respect.

Anomietheorie van Merton en Straintheorie van Cloward en Ohlin – Spanning ontstaat wanneer gestelde doelen niet bereikt kunnen worden met de in de samenleving bereikbare middelen. Het gaat dan vaak om status en gewin. Omdat het niet voor iedereen mogelijk is deze doelen te bereiken via de legale weg wordt gezocht naar illegitieme oplossingsstrategieën (zoals crimineel gedrag) om deze doelen alsnog te bereiken. Strain leidt tot een actief zoeken naar andere groepen en gelegenheden waarin delinquente gedragspatronen worden aangeleerd en versterkt.

Differentiële-associatietheorie van Sutherland – Crimineel gedrag is imitatiegedrag. Crimineel gedrag wordt aangeleerd in sociale netwerken die worden overheerst door personen voor wie wetten geen vanzelfsprekende geldigheid hebben. Hoe frequenter het contact met deze personen, des te groter de kans op crimineel gedrag.

Theorie van Zuckerman – Mensen verschillen van elkaar in de wijze waarop zij hun behoefte aan spanning in hun leven nastreven. Dit kan op een maatschappelijk verantwoorde manier gebeuren door het nastreven van riskante, avontuurlijke ervaringen. Het is echter ook mogelijk dat mensen zich op minder geaccepteerde, onconventionele wijze uitleven, zich bijvoorbeeld uitend in frequent gebruik van alcohol en drugs. Spanningsbehoefte blijkt een goede predictor te zijn van jeugdcriminaliteit; jongeren die meer dan anderen hun behoefte aan spanning nastreven blijken meer delicten te plegen.

Bijlage 11

Verzoek om medewerking recidiveonderzoek

Voorbeeldbrief aan de korpschefs

Geachte Korpschef,

Sinds medio 2003 loopt er een landelijk onderzoek naar de effectiviteit van Halt.

Met deze brief willen wij u verzoeken om mee te werken aan een onderdeel van dit onderzoek. Het onderzoek wordt door een onderzoeksteam van Advies- en Onderzoeksgroep Beke in opdracht van het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum van het Ministerie van Justitie uitgevoerd (zie bijgaande bevestigingsbrief). Bij de start van het onderzoek bent u namens de Minister van Justitie reeds nader geïnformeerd over het onderzoek (kenmerk van de brief: 5234727/03/DSRS, dd. 7 juli 2003).

Aan het onderzoek nemen bijna duizend jongeren deel, verdeeld over twaalf Halt-bureaus in het land. Een onderdeel van de effectmeting is een antecedentenonderzoek onder de jongeren die deelnemen over de periode nadat ze bij Halt zijn geweest tot heden. Deze recidivemeting wordt gebaseerd op geregistreerde gegevens over de onderzoeksjongeren bij de betreffende politieregio waartoe het deelnemende Halt-bureau 'behoort'.

Wij willen u – in het belang van het onderzoek – om uw medewerking aan het recidiveonderzoek verzoeken. Concreet betreft het een verzoek om gegevens uit << **BEDRIJFSPROCESSENSYSTEEM POLITEREGIO** >> van << **AANTAL JONGEREN** >> personen. Daarbij gaat het om persoonsgegevens met betrekking tot de data en aard van registraties c.q. mutaties in << **BEDRIJFSPROCESSENSYSTEEM POLITEREGIO** >> over een periode van ongeveer twee jaar.

Goed om op te merken is dat het gaat om gegevens van jongeren die in het verleden naar Halt zijn verwezen. Daarbij gaat het dus om lichte vormen van criminaliteit en met betrekking tot dit type jongeren verwachten we daarom niet dat het recidiveonderzoek veel beslag op de tijd en capaciteit van uw korps zal leggen (zoals bijvoorbeeld een recidiveonderzoek onder veelplegers dat waarschijnlijk wel zal doen).

Het College van procureurs-generaal heeft namens de minister van Justitie toestemming verleend tot het verstrekken van en inzage in persoonsgegevens uit de registratiesystemen bij alle regiopolitiekorpsen ten behoeve van het onderzoek (zie bijlage).

Wij zouden u willen verzoeken uw medewerking aan het recidiveonderzoek te verlenen en ons aan te geven welke contactpersoon binnen uw korps wij hiervoor kunnen benaderen. Mocht het echter niet mogelijk

zijn inzet te leveren voor het recidiveonderzoek, dan zijn we bereid – met uw toestemming – het onderzoek door een van onze onderzoekers bij uw korps te laten uitvoeren.

Voor meer informatie of vragen kunt u zich wenden tot ondergetekende, Gerdien Verhagen of Ilse van Leiden van Advies- en Onderzoeksgroep Beke (tel. 026 443 86 19).

Wij hopen op een spoedige reactie uwerzijds.

Hoogachtend,

Dr. H.B. Ferwerda
Projectleider

Bijlagen

- Bevestigingsbrief/aanbevelingsbrief onderzoek WODC
- Toestemmingsverklaring College van procureurs-generaal

Bijlage 12

Tabellen bij hoofdstuk 3

Tabel 1 Deelnemers en afhakers per Halt-bureau

Halt-bureau	Deelnemers 0- en 1-meting	Afhakers na 0-meting	Totaal deelnemers 0-meting
Amsterdam	136	31	167
Breda	14	6	20
Den Bosch	84	7	91
Den Haag	133	18	151
Enschede	30	4	34
Groningen	99	5	104
Leeuwarden	75	11	86
Maastricht	23	3	26
Nijmegen	51	17	68
Gorinchem	29	1	30
Leiden	100	13	113
Zwolle	50	6	56
Totaal	824	122	946

Tabel 2 Zelfgerapporteerde criminaliteit ooit (voor Halt-contact) per groep (0-meting)

	Controlegroep	Experimentele groep	Afhakers
Wel eens iets gepleegd	95,3%	97,3%	96,5%

Tabel 3 Gerapporteerde strafbare feiten ooit (voor Halt-contact) per groep (0-meting) in percentage gepleegd

	Controlegroep	Experimentele groep	Afhakers
Vernieling*	55,7	57,5	45,1
Bekladden/graffiti	23,3	21,2	16,5
Winkeldiefstal	49,6	47,7	52,5
Overige diefstal	16,9	18,7	21,3
Heling	11,6	10,5	10,9
Brandstichting	44,1	50,3	40,2
Overlast veroorzaken	50,0	52,1	56,2
Eenvoudige mishandeling	58,3	59,7	56,6
Vechten	62,4	60,9	59,2
Wapenbezit	12,9	15,9	15,7
Wapengebruik	2,2	1,9	3,3
Straatroof	0,4	0,5	0,0
Diefstal met geweld	0,7	0,8	0,0
Vernieling auto	8,0	11,3	12,4

	Controlegroep	Experimentele groep	Afhakers
Fietsendiefstal	14,3	11,8	19,0
Inbraak	5,1	7,0	4,2
Prijsjes verwisselen	13,4	16,1	8,2
Autodiefstal	0,2	0,5	0,0
Zwartrijden	38,4	34,9	45,9
Drugshandel	4,9	5,1	5,8

* Significant op 5%-niveau tussen de 3 onderscheiden groepen.

Tabel 4 Afhakers en deelnemers vergeleken op leeftijd, geslacht en etnische afkomst

	Deelnemers	Afhakers
Jongen (in %)	72,5	64,8
Meisje (in %)	27,5	35,2
Gemiddelde leeftijd	14,5	14,8
Nederlanders (in %)	69,0	60,0
Niet-Nederlanders	31,0	40,0

Bijlage 13

Zelfrapportage-items

- Vernieling
- Bekladden/graffiti
- Winkeldiefstal
- Overige diefstal
- Heling
- Brandstichting
- Overlast veroorzaken
- Vuurwerkmisbruik*
- Eenvoudige mishandeling
- Vechten
- Spijbelen*
- Liegen*
- Wapenbezit
- Wapengebruik
- Straatroof
- Diefstal met geweld
- Vernieling auto
- Fietsendiefstal
- Inbraak
- Prijsjes verwisselen
- Autodiefstal
- Zwartrijden
- Drugshandel
- Lastigvallen van personen*
- Rondhangen*
- Te hard rijden met scooter of brommer*

De items met een * zijn in de verdere analyse van strafbare feiten buiten beschouwing gelaten.

Bijlage 14

Berekening frequentiescore

Voor de frequentiescore is per overtreding of misdrijf de volgende weging toegepast:

Pleegfrequentie	Score
Nooit	0
1 keer	1
2-5 keer	3
Meer dan 5 keer	5

In totaal wordt er naar 20 strafbare feiten gevraagd en dat betekent dat de frequentiescore loopt van 0 tot en met 100.

Bijlage 15

Strafbare feiten (zelfrapportage)

per categorie

Strafbare feiten	Categorie
Vernieling	Vernieling/vandalisme
Bekladden/graffiti	Vernieling/vandalisme
Winkeldiefstal	Vermogensdelicten
Overige diefstal	Vermogensdelicten
Heling	Vermogensdelicten
Brandstichting	Vernieling/vandalisme
Overlast veroorzaken	Overlast
Eenvoudige mishandeling	Gewelddelicten
Vechten	Gewelddelicten
Wapenbezit	Gewelddelicten
Wapengebruik	Gewelddelicten
Straatroof	Gewelddelicten
Diefstal met geweld	Gewelddelicten
Vernieling auto	Vernieling/vandalisme
Fietsendiefstal	Vermogensdelicten
Inbraak	Vermogensdelicten
Prijsjes verwisselen	Vermogensdelicten
Autodiefstal	Vermogensdelicten
Zwartrijden	Vermogensdelicten
Drugshandel	Drugsdelicten

Bijlage 16

Bepaling ernstscore, delictscore en criminaliteitsscore (zelfrapportage)

Voor de uiteindelijke bepaling van de delictscore wordt de frequentie waarin het strafbare feit is gepleegd gekoppeld aan de ernst van het strafbare feit. Voor de frequentie is gebruikgemaakt van de eerder geïntroduceerde frequentiescore. Daarnaast is voor de bepaling van de ernst van strafbare feiten gebruikgemaakt van de indelingen in zowel de recidivemonitor van het WODC van het Ministerie van Justitie¹⁵⁰ als de indeling in Eenheid van begrip III.¹⁵¹ In 'Eenheid van begrip' worden lichte en zware criminaliteit (score 1 en 2) van elkaar onderscheiden en in de recidivemonitor is er sprake van een driedeling, te weten: relatief lichte criminaliteit, middelzware criminaliteit en zware criminaliteit (score 1, 2, 3). In onderstaand overzicht zijn de wegingen uit beide instrumenten weergegeven (I) en (II), gemiddeld en is de uiteindelijke ernstscore weergegeven zoals deze in onderhavig onderzoek wordt gehanteerd. Daarbij wordt het onderscheid gemaakt in:

- relatief lichte criminaliteit=1
- middelzware criminaliteit=2
- zware criminaliteit=3

De uiteindelijke delictscore is opgebouwd uit enerzijds de frequentie waarmee een jongere een strafbaar feit pleegt en anderzijds de ernst daarvan. De delictscore kent derhalve de volgende formule:
Delictscore=ernstscore van het strafbare feit x frequentiescore van het strafbare feit. Bij 20 onderscheiden strafbare feiten – zoals in onderhavig onderzoek – worden de 20 delictscores gesommeerd tot een criminaliteitscore: Criminaliteitsscore=som van delictscores.

¹⁵⁰ Zie bijvoorbeeld: Wartna, El Harbachi en Van der Laan, 2005 en Wartna 2005.

¹⁵¹ Ministerie van Justitie, 1999.

Strafbare feiten	Eenheid van begrip (I)	Recidive-monitor (II)	Gemiddelden van I en II	Uiteindelijke ernstscore
Vernieling	1	1	1	1
Bekladden/graffiti	1	1	1	1
Winkeldiefstal	1	2	1,5	2
Overige diefstal	2	2	2	2
Heling	2	1	1,5	2
Brandstichting*	2	3	2,5	2
Overlast veroorzaken	1	1	1	1
Eenvoudige mishandeling	1	1	1	1
Vechten	1	1	1	1
Wapenbezit	1	1	1	1
Wapengebruik	2	2	2	2
Straatroof	2	3	2,5	3
Diefstal met geweld	2	3	2,5	3
Vernieling auto	1	1	1	1
Fietsendiefstal	1	2	1,5	2
Inbraak	2	2	2	2
Prijsjes verwisselen	1	2	1,5	2
Autodiefstal	2	2	2	2
Zwartrijden	1	2	1,5	2
Drugshandel	2	1	1,5	2

* Brandstichting wordt binnen de recidivemonitor en binnen 'Eenheid van begrip' beschouwd als een zwaar misdrijf. Hierbij wordt ervan uitgegaan dat er sprake is van brandstichting met levensgevaar. Omdat jongeren voor de lichte variant (ook art. 157 maar dan kleine vormen met gevaar voor goederen) naar Halt worden verwezen beoordelen wij brandstichten ('fikkie stoken') niet als zware maar als middelzware criminaliteit.

Bijlage 17

Strafbare feiten (politiegegevens)

in percentage gepleegd door

controlegroep en experimentele groep

Strafbare feiten	Controle	Experimenteel
Verkeersongeval + letsel	-	0,6
Gevaarlijke situatie	0,5	-
Overige verkeerszaken	3,6	-
Diefstal	0,5	0,6
Diefstal fiets	4,7	3,9
Diefstal bromfiets	4,7	4,4
Diefstal auto	-	1,7
Diefstal ander motorvoertuig	0,5	-
Diefstal vaartuig	-	0,6
Diefstal af/uit auto	1,0	-
Diefstal af/uit onroerende goederen	-	0,6
Diefstal uit woning	1,0	2,8
Diefstal af/uit bedrijf	0,5	-
Diefstal af/uit school	3,1	0,6
Diefstal af/uit schuur/box	-	0,6
Diefstal af/uit sportcomplex	-	0,6
Diefstal af/uit overige onroerende goederen	4,1	1,1
Diefstal uit winkel	20,2	20,6
Diefstal overige goederen	4,1	2,2
Beroving/tasjesroof	3,6	1,7
Heling	0,5	1,7
Vernieling auto	1,6	1,7
Vernieling openbaar gebouw	0,5	0,6
Vandalisme/baldadigheid	4,1	6,7
Dierenmishandeling	0,5	-
Graffiti	1,0	1,1
Overige vernielingen/beschadigingen	3,6	10,0
Fraude	-	0,6
Oplichting	0,5	0,6
Verduistering	0,5	-
Vervalsing	-	0,6
Overige fraude en bedrog	-	0,6
Geweld zonder letsel zonder wapen	0,5	2,2
Geweld met letsel zonder wapen	0,5	1,7
Openlijk geweld tegen personen	2,6	2,2
Openlijk geweld tegen goederen	3,6	5,0
Aanranding	0,5	0,6
Bedreiging	3,1	1,1
Man/vrouwmishandeling	3,6	1,7
Brand in overig object	0,5	-
Brand/ontploffing	3,6	3,3

Strafbare feiten	Controle	Experimenteel
Voorhanden hebben vuurwerk	-	0,6
Wapen zonder geweld	1,0	1,7
Softdrugs	1,0	-
Harddrugs	1,0	0,6
Aantasting openbare orde	1,0	-
Huisvredebreuk	-	0,6
Afval op/in bodem	1,0	-
Overlast vuurwerk	2,6	0,6
Onjuist gebruik vuurwerk	1,0	-
Overlast vanwege dronkenschap	0,5	-
Overlast van de jeugd	3,1	6,7
Overige overlast	0,5	0,6
Overige bijzondere wetgevende zaken	0,5	
Gemeentelijke verordening APV	-	1,1
Conflict	0,5	-
Belediging	0,5	-
Discriminatie	0,5	-
Overige conflicten	-	0,6
Controle bromfietser	-	1,1
Controle vuurwerk	-	1,1

Bijlage 18

Strafbare feiten (politiegegevens)

per categorie*

Strafbare feiten	Categorie
Verkeersongeval + letsel	Verkeer
Gevaarlijke situatie	Verkeer
Overige verkeerszaken	Verkeer
Diefstal	Vermogen
Diefstal fiets	Vermogen
Diefstal bromfiets	Vermogen
Diefstal auto	Vermogen
Diefstal ander motorvoertuig	Vermogen
Diefstal vaartuig	Vermogen
Diefstal af/uit auto	Vermogen
Diefstal af/uit onroerende goederen	Vermogen
Diefstal uit woning	Vermogen
Diefstal af/uit bedrijf	Vermogen
Diefstal af/uit school	Vermogen
Diefstal af/uit schuur/box	Vermogen
Diefstal af/uit sportcomplex	Vermogen
Diefstal af/uit overige onroerende goederen	Vermogen
Diefstal uit winkel	Vermogen
Diefstal overige goederen	Vermogen
Berooving/tasjesroof	Diefstal met geweld
Heling	Vermogen
Vernieling auto	Vernieling – vandalisme
Vernieling openbaar gebouw	Vernieling – vandalisme
Vandalisme/baldadigheid	Vernieling – vandalisme
Dierenmishandeling	Geweld
Graffiti	Vernieling – vandalisme
Overige vernielingen/beschadigingen	Vernieling – vandalisme
Fraude	Vermogen
Oplichting	Vermogen
Verduistering	Vermogen
Vervalsing	Vermogen
Overige fraude en bedrog	Vermogen
Geweld zonder letsel zonder wapen	Geweld
Geweld met letsel zonder wapen	Geweld
Openlijk geweld tegen personen	Geweld
Openlijk geweld tegen goederen	Vernieling – vandalisme
Aanranding	Geweld
Bedreiging	Geweld
Man/vrouwmishandeling	Geweld
Brand in overig object	Vernieling – vandalisme
Brand/ontploffing	Vernieling – vandalisme
Voorhanden hebben vuurwerk	Overige
Wapen zonder geweld	Geweld
Softdrugs	Drugsdelicten

Strafbare feiten	Categorie
Harddrugs	Drugsdelicten
Aantasting openbare orde	Overlast
Huisvredebreuk	Geweld
Afval op/in bodem	Overlast
Overlast vuurwerk	Overlast
Onjuist gebruik vuurwerk	Overlast
Overlast vanwege dronkenschap	Overlast
Overlast van de jeugd	Overlast
Overige overlast	Overlast
Overige bijzondere wetgevende zaken	Overige
Gemeentelijke verordening APV	Overige
Conflict	Geweld
Belediging	Geweld
Discriminatie	Geweld
Overige conflicten	Geweld
Controle bromfietser	Verkeer
Controle vuurwerk	Overlast

* Uitgangspunt bij de indeling is de categorisering in BPS.

Bijlage 19

Bepaling ernstscore, delictscore en criminaliteitsscore (politiegegevens)

Strafbare feiten	Eenheid van begrip (I)	Recidive-monitor (II)	Gemiddelden van I en II	Uiteindelijke ernstscore
Verkeersongeval + letsel	1	1	1	1
Gevaarlijke situatie	1	1	1	1
Overige verkeerszaken	1	1	1	1
Diefstal	1	2	1,5	2
Diefstal fiets	1	2	1,5	2
Diefstal bromfiets	2	2	2	2
Diefstal auto	2	2	2	2
Diefstal ander motorvoertuig	2	2	2	2
Diefstal vaartuig	2	2	2	2
Diefstal af/uit auto	1	2	1,5	2
Diefstal af/uit onroerende goederen	1	2	1,5	2
Diefstal uit woning	2	2	2	2
Diefstal af/uit bedrijf	1	2	1,5	2
Diefstal af/uit school	1	2	1,5	2
Diefstal af/uit schuur/box	1	2	1,5	2
Diefstal af/uit sportcomplex	1	2	1,5	2
Diefstal af/uit overige onroerende goederen	1	2	1,5	2
Diefstal uit winkel	1	2	1,5	2
Diefstal overige goederen	1	2	1,5	2
Beroving/tasjesroof	2	3	2,5	3
Heling	2	1	1,5	2
Vernieling auto	1	1	1	1
Vernieling openbaar gebouw	1	1	1	1
Vandalisme/baldadigheid	1	1	1	1
Dierenmishandeling	1	1	1	1
Graffiti	1	1	1	1
Overige vernielingen/beschadigingen	1	1	1	1
Fraude	2	2	2	2
Oplichting	2	2	2	2
Verduistering	2	2	2	2
Vervalsing	2	2	2	2
Overige fraude en bedrog	2	2	2	2
Geweld zonder letsel zonder wapen	1	1	1	1
Geweld met letsel zonder wapen	2	3	2,5	3
Openlijk geweld tegen personen	2	2	2	2
Openlijk geweld tegen goederen	1	2	1,5	2
Aanranding	1	3	2	2
Bedreiging	1	2	1,5	2
Man/vrouw mishandeling	1	1	1	1

Strafbare feiten	Eenheid van begrip (I)	Recidive-monitor (II)	Gemiddelden van I en II	Uiteindelijke ernstscore
Brand in overig object	2	3	2,5	2
Brand/ontploffing	2	3	2,5	2
Voorhanden hebben vuurwerk	1	1	1	1
Wapen zonder geweld	1	1	1	1
Softdrugs	1	1	1	1
Harddrugs	2	1	1	1
Aantasting openbare orde	1	1	1	1
Huisvredebreuk	1	1	1	1
Afval op/in bodem	1	1	1	1
Overlast vuurwerk	1	1	1	1
Onjuist gebruik vuurwerk	1	1	1	1
Overlast vanwege dronkenschap	1	1	1	1
Overlast van de jeugd	1	1	1	1
Overige overlast	1	1	1	1
Overige bijzondere wetgevende zaken	1	1	1	1
Gemeentelijke verordening APV	1	1	1	1
Conflict	1	1	1	1
Belediging	1	1	1	1
Discriminatie	1	1	1	1
Overige conflicten	1	1	1	1
Controle bromfietser	1	1	1	1
Controle vuurwerk	1	1	1	1

De uiteindelijke delictscore is opgebouwd uit enerzijds de frequentie waarin een jongere een strafbaar feit pleegt en anderzijds de ernst daarvan. De delictscore kent derhalve de volgende formule:
 Delictscore=ernstscore van het strafbare feit x frequentiescore van het strafbare feit. De criminaliteitsscore is een sommering van delictscores en heeft de volgende formule: Criminaliteitsscore=som van delictscores.

Bijlage 20

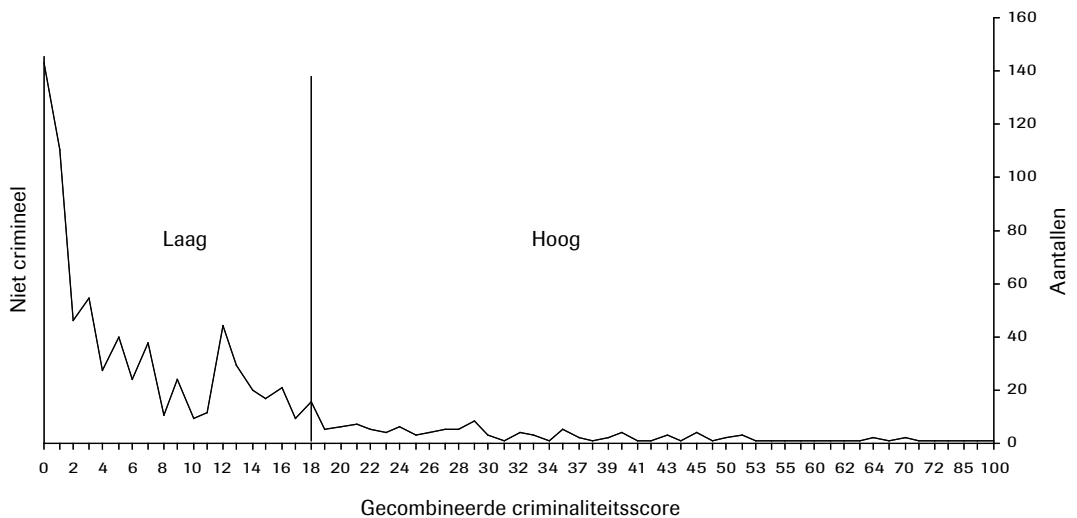
Bepaling gecombineerde

criminaliteitsscore

(zelfrapportage en politiegegevens)

Voor de gecombineerde criminaliteitsscore is gebruikgemaakt van de criminaliteitsscore 'zelfrapportage' die in de praktijk van onderhavig onderzoek loopt van 0 tot 132 en de criminaliteitsscore 'politiegegevens' die in de praktijk van onderhavig onderzoek loopt van 0 tot 15. Deze schalen zijn eerst geïndexeerd naar een schaal 0 tot 100. Vervolgens zijn de scores gesommeerd op een schaal van in theorie 0 tot 200. In de praktijk was er sprake van scores die tussen de 0 en de 113,3 liggen. Deze scores zijn wederom teruggebracht op een schaal van 0 tot 100 en op basis van de cesuur (knik) is een onderverdeling gemaakt in 'geen criminaliteit', 'laag' en 'hoog' (zie figuur).

Figuur Gecombineerde criminaliteitsscore (zelfrapportage en politiegegevens)



Bijlage 21

Kenmerken van de afdoening in relatie tot de gecombineerde criminaliteitsscore

	Gecombineerde criminaliteitsscore		
	Geen	Laag	Hoog
Eerder Halt of Stop	10,7*	50,0*	39,3*
Niet eerder Halt of Stop	18,8*	66,7*	14,5*
Halt-medewerker heeft positieve indruk van de jongere	19,8*	70,3*	9,9*
Halt-medewerker heeft neutrale indruk	18,0*	59,6*	22,4*
Halt-medewerker heeft negatieve indruk	11,1*	66,7*	22,2*
Halt-medewerker schat de kans op recidive (zeer) hoog in	8,0*	66,0*	26,0*
Halt-medewerker schat de kans op recidive neutraal in	19,6*	60,1*	20,2*
Halt-medewerker schat de kans op recidive (zeer) laag in	21,0*	69,9*	9,1*
Jongere biedt het slachtoffer excuus aan	22,0*	61,6*	16,4*
Jongere biedt het slachtoffer geen excuus aan	10,6*	73,2*	16,3*
Mondeling excuus aanbieden	22,8	58,8	18,4
Schriftelijk excuus aanbieden	20,0	68,9	11,1
Excuus op voorstel jongere	22,0	66,0	12,0
Excuus op voorstel Halt-medewerker	22,2	58,6	19,2
Tijd tussen verhoor en contact 1-14 dagen	9,0*	62,7*	28,4*
Tijd tussen verhoor en contact 14 dagen tot 2 maanden	20,7*	65,2*	14,1*
Tijd tussen verhoor en contact langer dan 2 maanden	16,7*	73,0*	10,8*
Type afdoening: werkopdracht	17,9	64,3	17,9
Type afdoening: werkopdracht én leeropdracht	19,1	67,0	13,9
Type afdoening: leeropdracht	27,3	72,7	0,0
Aantal uren werkopdracht: 1 t/m 5	16,5	70,3	13,2
Aantal uren werkopdracht: 6 t/m 10	17,4	63,7	18,9
Aantal uren werkopdracht: 11 t/m 20	16,7	68,3	15,0
Aantal uren leeropdracht: 1 of 2	21,3	66,7	12,0
Aantal uren leeropdracht: 3 of meer	15,4	73,1	11,5
Werkzaamheden voor benadeelde op plaats delict	15,8	57,9	26,3
Geen werkzaamheden benadeelde en niet op plaats delict	18,3	67,8	13,9
Of werkzaamheden benadeelde of plaats delict	18,8	59,4	21,9
Er is een relatie tussen de straf en het strafbare feit	15,3	66,7	18,0
Er is geen relatie tussen de straf en het strafbare feit	22,1	63,8	14,1
Begeleiding door Halt-medewerker	16,0	73,3	10,7
Begeleiding door een derde	17,1	65,0	17,9

	Gecombineerde criminaliteitsscore		
	Geen	Laag	Hoog
Begeleiding van de jongere tot en met 5 uur	15,7	71,9	12,4
Begeleiding van de jongere meer dan 5 uur	17,4	65,2	17,4
Schaderegeling treffen bij schade	21,1	63,2	15,8
Geen schaderegeling treffen bij schade	25,4	61,2	13,4
Er is 1 gesprek met de jongere gevoerd	17,2	62,1	20,7
Er zijn 2 gesprekken met de jongere gevoerd	17,1	68,6	14,3
Er zijn 3 of meer gesprekken met de jongere gevoerd	26,5	58,8	14,7

* Significant verschil.

Bijlage 22

Kenmerken van de afdoening in relatie tot de moeilijkhedenscore en de score op sociaal gedrag (SDQ)

	Gemiddelde score	
	Moeilijkheden	Sociaal gedrag
Eerder Halt of Stop	10,2	6,8
Niet eerder Halt of Stop	9,1	7,4
Halt-medewerker heeft positieve indruk van de jongere	8,1*	7,3
Halt-medewerker heeft neutrale indruk	10,0*	7,3
Halt-medewerker heeft negatieve indruk	11,1*	6,8
Halt-medewerker schat de kans op recidive (zeer) hoog in	12,0*	7,2
Halt-medewerker schat de kans op recidive neutraal in	9,6*	7,2
Halt-medewerker schat de kans op recidive (zeer) laag in	7,7*	7,5
Jongere biedt het slachtoffer excuus aan	9,3	7,4
Jongere biedt het slachtoffer geen excuus aan	9,3	7,1
Mondeling excuus aanbieden	9,0	7,2
Schriftelijk excuus aanbieden	10,3	7,8
Excuus op voorstel jongere	10,2	7,5
Excuus op voorstel Halt-medewerker	8,8	7,4
Tijd tussen verhoor en contact 1-14 dagen	10,0	7,2
Tijd tussen verhoor en contact 14 dagen tot 2 maanden	8,9	7,4
Tijd tussen verhoor en contact langer dan 2 maanden	9,9	7,2
Type afdoening: werkopdracht	8,9	7,3
Type afdoening: werkopdracht én leeropdracht	9,3	7,2
Type afdoening: leeropdracht	10,5	7,6
Aantal uren werkopdracht: 1 t/m 5	8,2	7,5
Aantal uren werkopdracht: 6 t/m 10	9,5	7,2
Aantal uren werkopdracht: 11 t/m 20	10,0	7,2
Aantal uren leeropdracht: 1 of 2	9,6	7,2
Aantal uren leeropdracht: 3 of meer	10,4	7,5
Werkzaamheden voor benadeelde op plaats delict	8,6	7,6
Geen werkzaamheden benadeelde en niet op plaats delict	9,3	7,2
Of werkzaamheden benadeelde of plaats delict	10,4	7,1

	Gemiddelde score	
	Moelijkheden	Sociaal gedrag
Er is een relatie tussen de straf en het strafbare feit	9,3	7,4
Er is geen relatie tussen de straf en het strafbare feit	9,1	7,1
Begeleiding door Halt-medewerker	9,6	7,3
Begeleiding door een derde	9,4	7,2
Begeleiding van de jongere tot en met 5 uur	8,6	7,1
Begeleiding van de jongere meer dan 5 uur	9,3	7,2
Schaderegeling treffen bij schade	9,5	6,9
Geen schaderegeling treffen bij schade	9,0	7,3
Er is 1 gesprek met de jongere gevoerd	8,4	7,3
Er zijn 2 gesprekken met de jongere gevoerd	9,3	7,3
Er zijn 3 of meer gesprekken met de jongere gevoerd	10,5	7,4

* Significant verschil.

Bijlage 23

Bivariate analyses met betrekking tot recidive

In deze bijlage beschrijven we welke variabelen en kenmerken van de jongeren invloed hebben op recidive. Recidive en criminaliteit worden vastgesteld met behulp van de gemiddelde scores op de gecombineerde criminaliteitsscore: de ernst en frequentie van de zelfgerapporteerde criminaliteit een half jaar na het contact met Halt en de ernst en frequentie van de door de politie geregistreerde criminaliteit een jaar na het contact met Halt. Deze resultaten worden ‘gecontroleerd’ voor de jongeren die geen Halt-afdoening hebben gehad om na te gaan of het effect specifiek is voor de experimentele groep.¹⁵²

Persoonskenmerken

Het eerste cluster van variabelen waar naar gekeken is, betreft de persoonskenmerken geslacht, leeftijd en etniciteit. Met betrekking tot de variabele geslacht blijkt de gemiddelde criminaliteitsscore tussen jongens en meisjes die een Halt-afdoening hebben gehad niet te verschillen, echter van de meisjes in de controlegroep is deze lager (7,2) dan die van de jongens (10,6).¹⁵³ De variabelen leeftijd¹⁵⁴ en etniciteit¹⁵⁵ blijken geen effect te hebben op de criminaliteitsscore. Dit betekent dus dat bijvoorbeeld jongens niet meer recidiveren dan meisjes, of dat jongeren met een bepaalde etnische achtergrond niet minder recidiveren. Ook maakt het in dit kader niet uit of jongeren al dan niet een Halt-afdoening hebben gehad.

Gezinskenmerken en reactie ouders

Vragen die in algemene zin met het gezin te maken hebben, vormen het tweede cluster waar op ingezoomd is. Allereerst wordt ingegaan op een aantal kenmerken die te maken hebben met de gezinsstructuur. Kenmerken die daarbinnen nader zijn bekeken, zijn: gezinssamenstelling (twee opvoeders/ouders of niet), de gezinsgrootte (aantal broers en zussen) en het gegeven of ouders betaald werken of niet. Uit de analyses blijkt dat geen van deze kenmerken verschillen laten zien op de criminaliteitsscore. Dit geldt zowel voor de experimentele groep als de controlegroep.

Voor een aantal individuele gezins- en opvoedingsvariabelen die onderdeel zijn van de vragenlijst van de jongeren is met behulp van factoranalyse een tweetal schalen samengesteld.¹⁵⁶ De eerste schaal is genoemd ‘relatie met de ouders’ en uit de analyses blijkt dat deze factor geen invloed heeft op

152 Zie bijlagen 24 en 25 voor een volledig overzicht.

153 $p=0,01$

154 Er is zowel naar de afzonderlijke leeftijden gekeken als naar de clusters 12 t/m 14 jaar en 15 t/m 18 jaar. Ook als de 16-plussers vergeleken worden met de 16-minners blijkt er geen verschil te zijn.

155 Er is zowel naar de afzonderlijke etniciteiten gekeken als naar de indeling Nederlands versus niet-Nederlands.

156 Zie bijlage 26.

de criminaliteitscore bij jongeren die een Halt-afdoening doorlopen en wel van invloed is op de jongeren die geen Halt-afdoening doorlopen.¹⁵⁷ In deze laatste groep is er een verband tussen een slechtere relatie met de ouders en een hogere criminaliteitscore. De tweede schaal heet 'gezinsklimaat' en uit deze schaal blijkt voor beide groepen dat naarmate het gezinsklimaat positiever is, de kans op recidive afneemt en jongeren lager scoren op de criminaliteitscore.¹⁵⁸

Voor enkele individuele gezins- en opvoedingsvariabelen die onderdeel zijn van de vragenlijst van de ouders is met behulp van factoranalyse een viertal schalen samengesteld.¹⁵⁹ Het betreft de schalen: 'relatie tussen jongere en ouders', 'sfeer in huis', 'sociaal gedrag van het kind' en 'steun en controle door de ouder'. Voor de jongeren die een Halt-afdoening hebben gehad, blijkt er naarmate de score op de schaal 'sociaal gedrag van het kind' positiever is, sprake te zijn van een rem op recidive en criminaliteit. Dit positieve effect is overigens ook terug te vinden bij de jongeren in de controlegroep.¹⁶⁰ De andere schalen laten geen verschillen of relaties zien.

Vanuit de vragenlijst die aan de ouders is voorgelegd, is ook informatie verkregen over de wijze waarop de ouders hebben gereageerd op het strafbare gedrag van hun kind. Allereerst blijkt dat de jongeren (in beide groepen) waarvan de ouders hadden verwacht dat ze een strafbaar feit zouden plegen een hogere criminaliteitscore hebben.¹⁶¹

Het feit of jongeren in de optiek van hun ouders een echte *first offender* zijn, hangt samen met de criminaliteitscore. Jongeren die volgens hun ouders voor het eerst 'in de fout zijn gegaan' en voor het eerst met de politie in aanraking zijn gekomen, hebben na verloop van tijd – in beide onderzoeksgroepen¹⁶² – namelijk een lagere criminaliteitscore.

De eerste reactie van de ouders, het feit of ouders zich schamen of zich verantwoordelijk voelen voor het gedrag van hun kind én het feit of ouders het terecht of onterecht vinden dat hun kind opgepakt werd door de politie en doorverwezen werd naar Halt hebben geen invloed op de criminaliteitscore.¹⁶³

Op het moment dat ouders denken dat hun zoon of dochter zich schaamt voor het plegen van het strafbare feit, blijkt de gemiddelde criminaliteitscore voor zowel de jongeren die een Halt-afdoening¹⁶⁴ hebben doorlopen als de jongeren die dat niet gedaan hebben¹⁶⁵ lager te zijn.

157 $p=0,00$

158 p 's zijn respectievelijk 0,01 en 0,00

159 Zie bijlage 26.

160 p 's respectievelijk 0,00 en 0,02

161 p 's zijn 0,00

162 p 's zijn 0,00

163 Halt-medewerkers geven bij jongeren die in hun optiek een laag recidiverisico hebben onder andere een positieve houding van de ouders als argument.

164 $p=0,02$

165 $p=0,01$

Op de vraag aan de jongeren hoe hun ouders reageerden nadat ze waren opgepakt, blijkt dat het leeuwendeel (ruim 60%) aangeeft dat hun ouders boos of woest reageerden. Een onverschillige reactie van ouders hangt – in beide groepen – niet samen met de criminaliteitscore. Echter het feit dat sommige ouders in de controlegroep – ten tijde van de 0-meting – in het geheel niet op de hoogte zijn van het feit dat hun kind opgepakt is, laat een significant hogere criminaliteitscore¹⁶⁶ zien.

Jongeren waarvan de ouders denken dat hun kind na een straf door hen (waarschijnlijk) geen strafbare feiten meer zal plegen, hebben een lagere criminaliteitscore.¹⁶⁷

Het gegeven of ouders hun kind daadwerkelijk straffen voor het gepleegde strafbare feit blijkt echter geen invloed te hebben op de criminaliteitscore. Van de jongeren geeft 60% aan na het plegen van het Halt-waardige feit een straf van hun ouders te hebben gehad. Noch het straffen noch het achterwegen laten van straffen door de ouders blijkt echter van invloed op de criminaliteitscore.

Een factor die – voor alle jongeren – wel van betekenis is, is het gegeven of de jongere in de optiek van de ouders voldoende heeft ingezien wat de gevolgen zijn van het plegen van een strafbaar feit. Jongeren die de gevolgen daarvan niet kunnen overzien in de optiek van de ouders hebben een hogere criminaliteitscore.¹⁶⁸

Ingrijpende gebeurtenissen

Aan de jongeren en hun ouders is bij het invullen van de vragenlijst in de 1-meting gevraagd of er in de zes maanden voorafgaand aan het invullen van de vragenlijst sprake is geweest van ingrijpende gebeurtenissen. Te denken valt aan verhuizing, geboorte, scheiding, overlijden en ernstige ziekte. Veronderstelling daarbij is dat ingrijpende gebeurtenissen van invloed zouden kunnen zijn op de criminaliteitscore. Dit blijkt echter niet het geval te zijn.

Probleemgedrag

In zowel de 0-meting als de 1-meting is aan alle jongeren gevraagd of ze in de zes maanden voorafgaande aan het invullen van de vragenlijst algemene problemen dan wel relationele problemen hadden gehad. In tabel 1 wordt eerst een overzicht van de resultaten uit de twee metingen gegeven.

166 $p=0,01$

167 p in zowel de experimentele groep als de controlegroep 0,00

168 p 's zijn 0,00

Tabel 1 Probleemgedrag (algemeen en relationeel) naar mate van voorkomen in de 0- en 1-meting per groep in percentages

	Controlegroep		Experimentele groep	
	0-meting	1-meting	0-meting	1-meting
Problemen algemeen	51,4	33,0	50,8	34,0
Problemen relationeel	52,3	46,2	55,6	49,2

Het eerste dat opvalt in tabel 1 is dat zowel algemene problemen (zoals met geld, in het gezin of met alcohol en drugs) als in iets mindere mate relationele problemen voor beide groepen in de 0-meting vaker voorkomen dan in de 1-meting.

In de 0-meting geeft meer dan de helft van de jongeren in beide groepen aan algemene problemen te hebben. Het al dan niet voorkomen van problemen in algemene zin heeft echter geen invloed op de criminaliteitscore in de experimentele groep. Ook het inzoomen op de problemen levert geen resultaten op als het gaat om invloed op de criminaliteitscore. In de controlegroep blijkt dat jongeren die algemene problemen hebben een hogere criminaliteitscore hebben dan jongeren die dat niet rapporteren.¹⁶⁹ Ook specifieke problemen zoals problemen in het gezin en psychische problemen hangen samen met hogere criminaliteitscores.¹⁷⁰ Met betrekking tot de relationele problemen blijkt dat het voorkomen hiervan bij de jongeren in beide onderzoeksgroepen gerelateerd is aan hogere criminaliteitscores.¹⁷¹ Bij de jongeren in beide groepen hangen problemen met ouders, leraren, ruzies en vechtpartijen samen met gemiddeld hogere criminaliteitscores.

In de 1-meting rapporteren – zoals aangegeven – minder jongeren problemen. Wel zijn de relaties tussen algemeen en relationeel probleemgedrag en de criminaliteitscore vergelijkbaar met die in de 0-meting. Wat dat betreft is er dus sprake van een consistent beeld.

In de experimentele groep geeft 34% van de jongeren aan algemene problemen te hebben gehad. Jongeren die in algemene zin problemen rapporteren, hebben overigens geen hogere criminaliteitscore. Inzoomen op het type problemen laat zien dat problemen in het gezin, met geld, met huisvesting en met criminaliteit wel samenhangen met hogere criminaliteitscores.¹⁷²

In de controlegroep heeft 33% van de jongeren problemen van algemene aard gehad en bij hen is er op dit punt wel sprake van een hogere criminaliteitscore. Ook specifiek staan problemen in het gezin, met geld, met de

169 $p=0,04$ 170 p 's zijn respectievelijk 0,00 en 0,02171 p 's 0,00172 p 's 0,00

gezondheid, met huisvesting, met alcohol, met drugs, met criminaliteit en psychische problemen in relatie met hogere criminaliteitsscores.¹⁷³ Met betrekking tot de relationele problemen blijkt dat het voorkomen hiervan bij de jongeren in beide onderzoeksgroepen samenhangt met hogere criminaliteitsscores.¹⁷⁴ Bij de experimentele groep gaat het specifiek om problemen met ouders, leraren, ruzies en vechtpartijen en bij de jongeren in de controlegroep kan dit rijtje nog aangevuld worden met problemen met vrienden.

School

In de 0-meting is aan de jongeren gevraagd naar welk type basisschool ze zijn geweest. Ruim 90% volgde het reguliere basisonderwijs. Uit de analyses blijkt dat jongeren in de controlegroep die op het speciaal basisonderwijs hebben gezeten een hogere criminaliteitsscore hebben.¹⁷⁵ Zittenblijven op de basisschool hangt niet samen met de criminaliteitsscore.

Analyses op het schooltype in het voortgezet onderwijs laten zien dat hier slechts op één punt een relatie is met de criminaliteitsscore. Voor jongeren in de controlegroep in de 0-meting geldt dat onder hen die speciaal voortgezet onderwijs volgen de criminaliteitsscore hoger is.¹⁷⁶ Op basis van een aantal schoolvariabelen is een schaal 'functioneren op school' samengesteld.¹⁷⁷ Uit deze schaal blijkt dat voor zowel de jongeren die een Halt-afdoening hebben gehad als voor de jongeren die daarvan waren vrijgesteld goed functioneren op school een rem is op recidive en op de criminaliteitsscore.¹⁷⁸

Twee laatste schoolvariabelen – in de 1-meting – houden in beide groepen verband met een hogere criminaliteitsscore. Het betreft het feit of jongeren geschorst zijn en het feit of jongeren gespijld hebben.¹⁷⁹

Geld, peergroup en vrijetijdsbesteding

Binnen dit cluster van vragen gaan we eerst in op de financiële positie van de jongeren. Allereerst blijkt dat jongeren die een Halt-afdoening hebben ondergaan en die ooit een bijbaantje hebben gehad, maar waar dat niet meer het geval is een hogere criminaliteitsscore hebben dan jongeren die op dit moment een bijbaantje hebben of jongeren die er nooit een hebben gehad.¹⁸⁰ Het aantal euro's dat jongeren te besteden hebben, blijkt in geen van de onderzoeksgroepen invloed te hebben op de recidive of de criminaliteitsscore. Gemiddeld hebben de jongeren ongeveer € 85 per maand

173 p's 0,00

174 p's 0,00

175 p=0,02

176 p=0,03

177 Zie bijlage 26.

178 p's zijn 0,03 en 0,00

179 p's 0,00

180 p=0,00

te besteden. Wat wel invloed heeft – in de 1-meting – is het feit of jongeren aangeven met hun maandgeld te kunnen rondkomen. Jongeren – in beide onderzoeksgroepen – die zeggen dat dit lastig is of in het geheel niet gaat, hebben een hogere criminaliteitscore.¹⁸¹ Wellicht dat zij hun geldtekort aanvullen met inkomsten uit criminele activiteiten.

Op basis van een groot aantal vragen die met vrijetijdsbesteding en vrienden te maken hebben, is met behulp van een factoranalyse een drietal schalen samengesteld.¹⁸² Het betreft de schalen ‘vrijetijdsbesteding zonder toezicht van volwassenen’, ‘zinvolle vrijetijdsbesteding’ en ‘passieve vrijetijdsbesteding’.

Uit de analyses blijkt dat zowel jongeren die een Halt-afdoening hebben doorlopen als jongeren die daarvan waren vrijgesteld een hogere criminaliteitscore hebben naarmate ze hoger scores op de schaal ‘vrijetijdsbesteding zonder toezicht van volwassenen’ c.q. meer tijd doorbrengen zonder toezicht van volwassenen.¹⁸³ De twee andere schalen laten geen verschillen zien in de relatie met de hoogte van de criminaliteitscore.

Tot slot is er een schaal ontwikkeld die de naam ‘riskante vriendengroep’ heeft gekregen. Binnen deze schaal staan riskante gedragingen (zoals alcoholgebruik, druggebruik, spijbelgedrag, gokken en criminaliteit) van vrienden centraal.¹⁸⁴ De schaal blijkt een sterke voorspeller voor criminaliteit want naarmate de vriendengroep meer riskant gedrag vertoont, neemt de criminaliteitscore van zowel de jongeren in de experimentele als de controlegroep toe.¹⁸⁵

Riskante gewoonten

Op beide meetmomenten is aan de jongeren gevraagd naar hun riskante gewoonten. Het betreft hun alcoholgebruik (de mate waarin ze drinken), drugsgebruik (onderverdeeld in soft, hard en smart) en gokgedrag. Voor de verschillende vragen is een schaal ‘riskante gewoonten’ ontwikkeld.¹⁸⁶ Uit de analyses blijkt¹⁸⁷ dat naarmate jongeren hoger scores op de schaal van riskant gedrag en dus meer riskante gewoonten hebben de criminaliteitscore ook toeneemt.¹⁸⁸

Aan de jongeren is ook gevraagd op welke leeftijd ze voor het eerst gingen drinken, dronken werden, drugs gingen gebruiken dan wel gingen gokken. Uit de analyses blijkt dat voor de jongeren in de experimentele groep geldt dat naarmate ze op een jongere leeftijd voor het eerst dronken zijn geweest

181 p 's 0,00

182 Zie bijlage 26.

183 p 's in zowel de 0- als de 1-meting 0,00

184 Zie bijlage 26.

185 p 's in zowel de 0- als de 1-meting 0,00

186 Zie bijlage 26.

187 Dit geldt niet voor de jongeren in de experimentele groep in de 0-meting.

188 Experimentele groep in 1-meting $p=0,00$; in controlegroep in 0- en 1-meting $p=0,00$

dan wel op een jongere leeftijd beginnen te gokken, ze een hogere criminaliteitsscore hebben.¹⁸⁹ Voor de jongeren uit de controlegroep geldt dat naarmate ze op een jongere leeftijd voor het eerst alcohol gebruiken, ze een hogere criminaliteitsscore hebben.¹⁹⁰

Schaamtegevoelens

Vanuit de theorie is bekend dat gevoelens van schaamte na het plegen van een strafbaar feit invloed kunnen hebben op het wederom plegen van strafbare feiten.¹⁹¹ Aan de jongeren is dan ook gevraagd of zij zich schaamden nadat ze waren opgepakt door de politie. Rond de 65% van de jongeren geeft aan dat dit het geval is en het blijkt dat schaamte staat in relatie tot een lagere criminaliteitsscore in zowel de experimentele groep als de controlegroep.¹⁹²

Op de vraag of de jongeren zich schaamden voor het gepleegde strafbare feit waarvoor ze door de politie naar Halt werden verwezen, antwoordde 72% dat dit het geval was. Ook nu blijken schaamtegevoelens positief samen te hangen met een lagere criminaliteitsscore in beide onderzoeksgroepen.¹⁹³

Politiecontact en kenmerken crimineel gedrag

Uit de literatuur is bekend dat eerdere criminaliteit en eerdere politiecontacten een goede voorspeller zijn voor later crimineel gedrag.¹⁹⁴ Dit blijkt ondersteund te worden door ons onderzoeksmateriaal. Zowel de jongeren die een Halt-afdoening hebben doorlopen als de jongeren die dat niet hoefden, hebben een hogere criminaliteitsscore als ze vóór het door hen gepleegde Halt-feit één keer of vaker – op basis van zelfrapportage – met de politie in aanraking zijn geweest.¹⁹⁵

De gemiddelde leeftijd waarop de jongeren in aanraking met de politie komen wegens het plegen van een strafbaar feit is voor zowel de jongeren uit de experimentele groep als uit de controlegroep 13,8 jaar. Er blijkt overigens geen relatie te zijn tussen de gemiddelde leeftijd bij het eerste politiecontact en de uiteindelijke criminaliteitsscore.

De setting waarin het strafbare feit werd gepleegd (alleen of in groepsverband) waarvoor de jongeren naar Halt werden verwezen, blijkt eveneens geen invloed te hebben op de uiteindelijke criminaliteitsscore.

Er is ook gevraagd naar het motief voor het plegen van het strafbare feit. Het gaat daarbij om zaken als: ‘verveling, de kick, het geld en aandacht’.

189 p's zijn respectievelijk 0,00 en 0,02

190 p=0,00

191 Zie bijvoorbeeld Braithwaite and Mugford, 1994 en Hauber e.a., 1999.

192 p's zijn respectievelijk 0,02 en 0,00

193 p's zijn respectievelijk 0,04 en 0,00

194 Zie bijvoorbeeld Ferwerda e.a., 1996 en Loeber e.a., 2001.

195 Overigens heeft in de experimentele groep 76% en in de controlegroep 76,5% geen eerdere politiecontacten. p's zijn 0,00

De vijf belangrijkste motieven die door de totale groep jongeren zijn aangedragen voor hun delictgedrag, zijn:

- voor de kick (door 17,6% genoemd);
- uit verveling (15,5%);
- iedereen (de groep) deed het (11,8%);
- het was heel gemakkelijk te doen (11,0%);
- vanwege geld (9,0%).

Uit nadere analyse blijkt dat de jongeren in de experimentele groep die hebben aangegeven dat ze het strafbare feit pleegden omdat ‘iedereen – de groep – het deed’ een lagere criminaliteitscore hebben dan jongeren in de controlegroep (6,4 versus 11,4).¹⁹⁶ Alle andere motieven laten geen verschillen in relatie tot de criminaliteitscore zien.

Halt-feit, Halt-bureau en recidive

Het is een belangrijke vraag of het type strafbaar feit waarvoor de jongere is opgepakt door de politie en waarvoor hij/zij naar Halt werd verwezen – al dan niet na een Halt-afdoening – van invloed zou kunnen zijn op de uiteindelijke recidive. Analyses op zowel de individuele strafbare feiten als op clusters van strafbare feiten¹⁹⁷ laten op dit punt geen verschillen zien. Hieruit kan worden afgeleid dat de recidivekans en de criminaliteitscore niet wezenlijk anders zijn voor jongeren die zich schuldig maken aan bepaalde type strafbare feiten en dat Halt als afdoening ook niet meer of minder succes boekt (in termen van recidivereductie) bij jongeren met een bepaald Halt-feit.

Met betrekking tot de locatie van Halt-bureaus c.q. de plaats in het land waar jongeren wonen, is er wel sprake van significante verschillen. Zowel voor de jongeren die een Halt-afdoening hebben gehad als voor de jongeren die dat niet hebben gehad geldt dat jongeren waarvan het Halt-bureau in de Randstad¹⁹⁸ ligt c.q. die in de Randstad wonen een hogere criminaliteitscore hebben dan jongeren waarvan het Halt-bureau elders in Nederland ligt c.q. die buiten de Randstad wonen.¹⁹⁹

196 $p=0,03$

197 Ingedeeld in: vernieling/baldadigheid, vermogen en overig.

198 Amsterdam, Den Haag en Leiden.

199 p 's zijn 0,00

Bijlage 24

Kenmerken in relatie met gemiddelde gecombineerde criminaliteitsscore per groep

	Gemiddelde criminaliteitsscore	
	Controle	Experimenteel
Geslacht		
Man	10,6*	11,0
Vrouw	7,2*	10,1
Leeftijd		
12-14	9,6	10,5
15-18	9,6	11,0
Etniciteit		
Nederlands	8,9	9,9
Niet-Nederlands	11,0	12,7
Gezinssamenstelling		
Volledig	8,8	10,5
Niet volledig	11,2	11,5
Werkt vader?		
Ja	9,4	11,4
Nee	10,1	9,2
Werkt moeder?		
Ja	9,4	10,7
Nee	9,7	11,1
Verwachten ouders een strafbaar feit?		
Ja	14,6*	16,7*
Nee	8,5*	8,9*
Hoe reageerden de ouders op het strafbare feit (optiek ouders)?		
Woest	12,7	16,3
Boos	9,5	10,5
Verdrietig	7,4	10,9
Onverschillig	8,0	8,7
Schamen de ouders zich?		
Ja	8,8	9,7
Nee	9,8	11,7
Voelen de ouders zich verantwoordelijk?		
Ja	9,0	10,4
Nee	9,1	10,6
Ouders denken dat hun kind zich schaamt		
Ja	8,6*	9,8*
Nee	13,2*	14,5*
Ouders straffen kind voor het gepleegde strafbare feit		
Ja	9,3	10,4
Nee	9,5	11,4
Denken ouders dat het kind recidiveert na straf?		
(Waarschijnlijk) wel	17,0*	12,8*
Waarschijnlijk niet	9,7*	12,3*
Zeker niet	7,5*	6,5*

	Gemiddelde criminaliteitscore	
	Controle	Experimenteel
Jongere pleegt in de optiek van de ouders voor het eerst een strafbaar feit		
Ja	8,0*	8,6*
Nee, maar niet eerder opgepakt	15,8*	18,7*
Nee, en eerder opgepakt	12,4*	18,3*
Jongere volgens ouder al eerder met de politie in aanraking geweest?		
Ja, meerdere keren	8,8*	23,5*
Ja, één keer	14,9*	14,4*
Nee, nooit eerder	7,8*	9,0*
Vinden ouders het terecht dat hun kind door de politie werd opgepakt?		
Ja	8,7	10,7
Nee	9,9	7,8
Vinden ouders het terecht dat hun kind werd doorverwezen naar Halt?		
Ja	8,8	10,6
Nee	9,7	7,7
Heeft de jongere volgens de ouders de gevolgen van het plegen van een strafbaar feit ingezien?		
Ja	8,2*	9,4*
Nee	22,4*	22,5*
Algemene problemen (0-meting)		
Ja	10,8*	10,7
Nee	8,3*	10,8
Relationele problemen (0-meting)		
Ja	11,6*	12,7*
Nee	7,4*	8,3*
Algemene problemen (1-meting)		
Ja	13,4*	12,6
Nee	7,7*	9,9
Relationele problemen (1-meting)		
Ja	12,7*	13,9*
Nee	7,1*	7,8*
Ingrijpende gebeurtenissen		
Ja	11,2	12,4
Nee	9,2	10,4
Basisonderwijs		
Regulier	9,2*	10,0
Speciaal	14,2*	11,4
Geschorst op school		
Nee	8,6*	9,5*
Ja	17,7*	23,6*
Schooltype (0-meting)		
Basisonderwijs	5,6*	10,5
VSO	15,5*	14,8
VMBO/ROC	9,7*	10,3
HAVO/VWO	8,1*	10,5
Spijbelen in de afgelopen 6 maanden		
Nooit	7,7*	7,8*
Soms	12,3*	14,7*
Vaak	19,8*	20,6*

	Gemiddelde criminaliteitscore	
	Controle	Experimenteel
Bijbaantje (1-meting)		
Ja	9,3	9,3*
Niet meer, wel gehad	10,5	15,3*
Nee	9,0	8,8*
Rondkomen van maandgeld (0-meting)		
Ja	8,9	10,0
Net wel	10,6	11,6
Net niet	12,2	12,8
Helemaal niet	10,9	16,3
Rondkomen van maandgeld (1-meting)		
Ja	8,3*	9,9*
Net wel	11,5*	9,4*
Net niet	10,4*	12,2*
Helemaal niet	17,4*	32,6*
Schaamte na politiecontact		
Ja	8,1*	9,4*
Nee	12,4*	12,9*
Schaamte na gepleegde Halt-feit		
Ja	7,7*	9,7*
Nee	13,7*	13,2*
Eerder politiecontact?		
Nee	8,1*	8,4*
Eén keer	12,9*	16,6*
Meer dan eens	12,3*	15,8*
Setting waarin het Halt-feit werd gepleegd		
Alleen	9,0	8,4
Samen met vrienden/anderen	9,8	11,4
Jongere pleegt onder druk van de groep (omdat iedereen het deed) een strafbaar feit		
Ja	7,8	6,4*
Nee	9,8	11,4*
Reactie ouders op het opgepakt worden (optiek jongere)		
Woest/boos	9,0*	10,5
Verdrietig	8,6*	9,0
Onverschillig	10,3*	14,2
Ze weten het niet	22,1*	8,3
Halt-feiten naar categorie		
Vernieling/baldadigheid	10,1	9,6
Vermogen	8,9	11,3
Overig**	11,7	13,0
Locatie Halt-bureau		
Randstad	12,5*	13,6*
Elders	7,1*	8,5*

* Significant verschil binnen de groep.

** Gezien de kleine aantallen is mishandeling ondergebracht bij overig.

Bijlage 25

Kenmerken in relatie met gecombineerde criminaliteitsscore (geen-laag-hoog) per groep

	Gecombineerde criminaliteitsscore		
	Geen	Laag	Hoog
Gezinsgrootte			
Gemiddelde experimentele groep	1,8	1,9	2,0
Gemiddelde controlegroep	2,2	2,2	2,4
Schaalscore 'relatie met de ouders' (slecht: 5 – goed: 15) – jongerenvragenlijst			
Gemiddelde experimentele groep	13,9	13,5	13,2
Gemiddelde controlegroep	13,8*	13,5*	12,6*
Schaalscore 'gezinsklimaat' (negatief: 3 – positief: 8)			
Gemiddelde experimentele groep	7,2*	6,9*	6,6*
Gemiddelde controlegroep	7,4*	6,8*	6,2*
Schaalscore 'relatie met de ouders' (slecht: 3 – goed: 9) – ouder vragenlijst			
Gemiddelde experimentele groep	8,3	8,2	8,0
Gemiddelde controlegroep	8,4	8,2	8,1
Schaalscore 'sfeer in huis' (slecht: 4 – goed: 12) – ouder vragenlijst			
Gemiddelde experimentele groep	11,2	10,9	10,6
Gemiddelde controlegroep	11,2	10,8	11,2
Schaalscore 'sociaal gedrag kind' (slecht: 3 – goed: 9) – ouder vragenlijst			
Gemiddelde experimentele groep	7,6*	7,3*	6,3*
Gemiddelde controlegroep	7,6*	7,2*	7,0*
Schaalscore 'steun en controle door ouder' (slecht: 2 – goed: 6) – ouder vragenlijst			
Gemiddelde experimentele groep	5,6	5,6	5,5
Gemiddelde controlegroep	5,5	5,6	5,5
Schaalscore 'functioneren op school' (slecht: 6 – goed: 14) – jongerenvragenlijst			
Gemiddelde experimentele groep	12,3*	12,0*	11,6*
Gemiddelde controlegroep	12,4*	11,9*	11,1*
Geld te besteden per maand in €			
Gemiddelde experimentele groep	76,0	85,7	82,2
Gemiddelde controlegroep	96,7	89,1	75,7
Schaalscore 'vrijtijdsbesteding zonder toezicht volwassenen' (zelden: 10 – vaak: 36) jongerenlijst (0-meting)			
Gemiddelde experimentele groep	19,6*	20,4*	22,1*
Gemiddelde controlegroep	19,1*	21,1*	22,0*
Schaalscore 'zinvolle vrijetijdsbesteding' (niet zinvol: 9 – zeer zinvol: 33) jongerenlijst (0-meting)			
Gemiddelde experimentele groep	18,5	17,9	18,7
Gemiddelde controlegroep	19,2	18,5	18,2
Schaalscore 'passieve vrijetijdsbesteding' (passief: 4 – actief: 16) jongerenlijst (0-meting)			
Gemiddelde experimentele groep	12,2	12,6	13,1
Gemiddelde controlegroep	11,7	12,5	12,2

	Gecombineerde criminaliteitsscore		
	Geen	Laag	Hoog
Schaalscore 'vrijtijdsbesteding zonder toezicht volwassenen' (zelden: 10 – vaak: 36)			
jongerenlijst (1-meting)			
Gemiddelde experimentele groep	20,3*	21,6*	22,6*
Gemiddelde controlegroep	19,6*	21,7*	23,2*
Schaalscore 'zinnvolle vrijtijdsbesteding' (niet zinvol: 9 – zeer zinvol: 33)			
jongerenlijst (1-meting)			
Gemiddelde experimentele groep	18,1	17,8	17,2
Gemiddelde controlegroep	18,9	18,0	17,4
Schaalscore 'passieve vrijtijdsbesteding' (passief: 4 – actief: 16)			
jongerenlijst (1-meting)			
Gemiddelde experimentele groep	12,6	12,9	12,9
Gemiddelde controlegroep	12,2	12,5	12,8
Schaalscore 'riskante vriendengroep' (niet riskant: 11 – zeer riskant: 33)			
(0-meting)			
Gemiddelde experimentele groep	14,6*	15,6*	17,0*
Gemiddelde controlegroep	14,8*	15,8*	16,7*
Schaalscore 'riskante vriendengroep' (niet riskant: 11 – zeer riskant: 33)			
(1-meting)			
Gemiddelde experimentele groep	13,8*	15,4*	17,5*
Gemiddelde controlegroep	13,9*	15,3*	17,3*
Schaalscore 'riskante gewoonten' (weinig: 5 – veel: 15) (0-meting)			
Gemiddelde experimentele groep	5,4	5,6	5,6
Gemiddelde controlegroep	5,3*	5,5*	5,9*
Schaalscore 'riskante gewoonten' (weinig: 5 – veel: 15) (1-meting)			
Gemiddelde experimentele groep	5,3*	6,3*	6,6*
Gemiddelde controlegroep	5,7*	5,9*	7,4*
Gemiddelde leeftijd eerste politiecontact			
Gemiddelde experimentele groep	13,7	14,0	13,4
Gemiddelde controlegroep	14,0	13,8	13,7
Gemiddelde leeftijd bij eerste keer alcohol gebruiken			
Gemiddelde experimentele groep	12,9	13,0	12,7
Gemiddelde controlegroep	13,1*	13,0*	12,1*
Gemiddelde leeftijd bij eerste keer dronken zijn			
Gemiddelde experimentele groep	14,6*	14,2*	13,4*
Gemiddelde controlegroep	14,3	14,1	13,6
Gemiddelde leeftijd bij eerste keer softdrugs gebruiken			
Gemiddelde experimentele groep	13,8	14,2	13,9
Gemiddelde controlegroep	14,1	14,1	13,9
Gemiddelde leeftijd bij eerste keer harddrugs en smartdrugs gebruiken**			
Gemiddelde leeftijd bij eerste keer gokken			
Gemiddelde experimentele groep	13,5*	12,6*	10,0*
Gemiddelde controlegroep	13,7	12,2	12,4

* Significant verschil binnen de groep.

** In verband met te kleine aantallen worden deze gemiddelden niet weergegeven.

Bijlage 26

Indeling variabelen in schalen

26.1 Jongeren over ouders en gezin (jongerenvragenlijst 0-meting)

Factoranalyse* variabelen (Rotated component matrix)

Items	Componenten	
	1	2
Kan goed met ouders opschieten	0,788	0,301
Kan goed met ouders praten	0,762	0,234
Ouders ondersteunen mij	0,761	0,096
Heb goede band met ouders	0,744	0,372
We hebben een warm gezin	0,570	0,551
Er is vaak ruzie thuis	-0,078	-0,825
De sfeer is goed thuis	0,387	0,753
Problemen met ouders in de afgelopen 6 maanden	-0,271	-0,665

* Extraction method: Principal Component Analysis. Rotation method: Varimax with Kaiser Normalization.

Schaal 1 Relatie tussen jongere en ouders (Range slecht: 5 – goed: 15)	Antwoordmogelijkheden
Goed opschieten met mijn ouders	Niet waar, een beetje waar, zeker waar (score 1-3)
Goed praten met mijn ouders	Niet waar, een beetje waar, zeker waar (score 1-3)
Mijn ouders steunen mij	Niet waar, een beetje waar, zeker waar (score 1-3)
Een goede band met mijn ouders	Niet waar, een beetje waar, zeker waar (score 1-3)
Een warm en gezellig gezin	Niet waar, een beetje waar, zeker waar (score 1-3)
Verklaarde variantie 52,916	
Schaal 2 Gezinsklimaat (Range negatief: 3 – positief: 8)	
Vaak ruzie thuis	Niet waar, een beetje waar, zeker waar (score 3-1)
Goede sfeer thuis	Niet waar, een beetje waar, zeker waar (score 1-3)
Problemen met ouders afgelopen 6 maanden	Ja, nee (score 1-2)
Verklaarde variantie 64,716	

26.2 Ouders over opvoeding, functioneren en relatie (oudervragenlijst 0-meting)

Factoranalyse variabelen (Rotated component matrix)

Items	Componenten			
	1	2	3	4
Ouder is tevreden over gedrag kind	0,336	0,227	0,719	-0,097
Kind doet het goed op school	0,074	0,053	0,801	0,113
De sfeer thuis is goed	0,370	0,640	0,325	0,042
Ouder heeft een goede band met het kind	0,830	0,165	0,105	0,131
Ouder steunt kind zoveel mogelijk	0,423	-0,039	0,109	0,639
Ouder controleert kind regelmatig	-0,111	0,060	-0,030	0,831
Kind heeft veel prettige vrienden	0,109	0,114	0,681	0,012
Kind is de baas in huis	-0,016	-0,629	0,011	0,018
Er is vaak ruzie thuis	-0,245	-0,679	-0,143	0,125
Ouder kan goed met kind praten	0,740	0,172	0,252	-0,062
Ouder kan goed met kind opschieten	0,830	0,244	0,137	0,058
Er is sprake van een warm en gezellig gezin	0,186	0,680	0,190	0,302

Schaal 1 Relatie tussen jongere en ouders (Range slecht: 3 – goed: 9)	Antwoordmogelijkheden
Ouder heeft een goede band met het kind	Niet waar, een beetje waar, zeker waar (score 1-3)
Ouder kan goed met kind praten	Niet waar, een beetje waar, zeker waar (score 1-3)
Ouder kan goed met kind opschieten	Niet waar, een beetje waar, zeker waar (score 1-3)
Verklaarde variantie 34,047	
Schaal 2 Sfeer in huis (Range slecht: 4 – goed: 12)	
De sfeer thuis is goed	Niet waar, een beetje waar, zeker waar (score 1-3)
Kind is de baas in huis	Niet waar, een beetje waar, zeker waar (score 3-1)
Er is vaak ruzie thuis	Niet waar, een beetje waar, zeker waar (score 3-1)
Er is sprake van een warm en gezellig gezin	Niet waar, een beetje waar, zeker waar (score 1-3)
Verklaarde variantie 44,520	
Schaal 3 Sociaal gedrag kind (Range slecht: 3 – goed: 9)	
Ouder is tevreden over gedrag kind	Niet waar, een beetje waar, zeker waar (score 1-3)
Kind doet het goed op school	Niet waar, een beetje waar, zeker waar (score 1-3)
Kind heeft veel prettige vrienden	Niet waar, een beetje waar, zeker waar (score 1-3)
Verklaarde variantie 53,704	
Schaal 4 Steun en controle door ouder (Range slecht: 2 – goed: 6)	
Ouder steunt kind zoveel mogelijk	Niet waar, een beetje waar, zeker waar (score 1-3)
Ouder controleert kind regelmatig	Niet waar, een beetje waar, zeker waar (score 1-3)
Verklaarde variantie 62,485	

26.3 Jongeren over school (jongerenvragenlijst 0-meting)

Factoranalyse variabelen (Rotated component matrix)

Items	Componenten	
	1	2
Jongere zit op speciaal onderwijs	-0,905	0,055
Jongere zit op gewoon basisonderwijs	0,895	-0,063
Is blijven zitten op de basisschool	0,452	0,072
Ik doe het goed op school	-0,013	0,691
Problemen met leraren in afgelopen zes maanden	0,007	0,574
Geschorst in het voortgezet onderwijs	0,055	0,536
Prestaties ten opzichte van andere leerlingen	-0,045	0,470
Spijbelen in het voortgezet onderwijs	-0,205	0,453
Blijven zitten in het voortgezet onderwijs	-0,076	0,343
Spijbelen op de basisschool	0,062	0,244
Zit nog op school	-0,209	-0,209

Schaal 1 functioneren op school (Range slecht: 6 – goed: 14)	Antwoordmogelijkheden
Ik ben goed op school	Niet waar, een beetje waar, zeker waar (score 1-3)
Problemen met leraren in de afgelopen 6 maanden	Ja, nee (score 1-2)
Geschorst op het voortgezet onderwijs	Ja, nee (score 1-2)
Prestaties ten opzichte van andere leerlingen	Slechter, gelijk, beter dan gemiddeld (score 1-3)
Spijbelen op voortgezet onderwijs	Ja, nee (score 1-2)
Blijven zitten op het voortgezet onderwijs	Ja, nee (score 1-2)

NB: Op basis van betrouwbaarheidsanalyses zijn de vragen 'spijbelen op de basisschool' en 'ik zit nog op school' uit de schaal gelaten. Beide items hebben een lading onder de 0,3 en dit wordt voornamelijk veroorzaakt door een scheve verdeling van de scores. Van de overige variabele is geen aparte tweede schaal samengesteld.

26.4 Jongeren over vrijetijdsbesteding (jongerenvragenlijst 0-meting)

Factoranalyse variabelen (Rotated component matrix)

Items	Componenten		
	1	2	3
Naar disco	0,621	-0,019	-0,085
Naar vrienden	0,585	-0,189	0,054
Bellen sms	0,575	0,005	0,179
Rondhangen	0,557	-0,280	0,062
Aantal vrienden-kennissen	0,440	0,132	-0,046
Naar film	0,382	0,239	0,228
Aantal echte vrienden	0,324	0,201	0,045
Huiswerk	-0,292	0,287	0,284

Items	Componenten		
	1	2	3
Muziek luisteren	0,284	0,117	0,140
Baantje	0,243	0,051	-0,097
Gokkast	0,207	-0,066	0,019
Sport	0,039	0,634	0,292
Cursus buiten school	0,080	0,584	-0,146
Lid sportclub	-0,053	0,568	0,313
Boek	-0,214	0,427	-0,120
Muziek maken	0,244	0,425	-0,103
Lid andere club	0,142	0,391	-0,191
Krant	-0,073	0,331	-0,004
E-mailen	0,353	-0,028	0,743
Surfen internet	0,320	-0,036	0,739
Computerspelletjes	-0,001	-0,041	0,435
Naar coffeeshop	0,280	-0,015	-0,317
Tv video	-0,035	-0,023	0,304
Naar disco	0,621	-0,019	-0,085

Schaal 1 Vrijtijdsbesteding zonder
toezicht volwassenen

Antwoordmogelijkheden

(Range zelden: 10 – vaak: 36)

Hoe vaak naar disco of café	Elke dag, meer dan 1x per wk, 1-4x per maand, zelden/nooit (score 4-1)
Hoe vaak naar vriend(inn)en	Elke dag, meer dan 1x per wk, 1-4x per maand, zelden/nooit
Hoe vaak rondhangen op straat	Elke dag, meer dan 1x per wk, 1-4x per maand, zelden/nooit
Hoe vaak bellen en sms-en	Elke dag, meer dan 1x per wk, 1-4x per maand, zelden/nooit
Aantal kennissen/vrienden	0 of meer dan 20 kennissen, 1-20 kennissen (score 1-2)
Hoe vaak naar de film	Elke dag, meer dan 1x per wk, 1-4x per maand, zelden/nooit
Aantal echte vrienden	Meer dan 5 vrienden, 0-5 vrienden (score 2-1)
Hoe vaak muziek luisteren	Elke dag, meer dan 1x per wk, 1-4x per maand, zelden/nooit
Hoe vaak gokkast/fruitautomaat	Elke dag, meer dan 1x per wk, 1-4x per maand, zelden/nooit
Hoe vaak naar coffeeshop gaan	Elke dag, meer dan 1x per wk, 1-4x per maand, zelden/nooit

Verklaarde variantie 11,750

Schaal 2 Zinnvolle vrijetijdsbesteding

(Range niet zinvol: 10 – zeer zinvol: 36)

Hoe vaak huiswerk	Zelden/nooit, 1-4x per maand, meer dan 1x per wk, elke dag (score 1-4)
Verveling	Heel vaak, vaak, soms, zelden, nooit (score 1-5)
Hoe vaak sporten	Zelden/nooit, 1-4x per maand, meer dan 1x per wk, elke dag
Lid van een sportvereniging	Nee, ja (score 1-2)
Hoe vaak cursus buiten school	Zelden/nooit, 1-4x per maand, meer dan 1x per wk, elke dag
Hoe vaak muziek maken	Zelden/nooit, 1-4x per maand, meer dan 1x per week, elke)
Lid andere club of vereniging	Nee, ja (score 1-2)
Hoe vaak boek lezen	Zelden/nooit, 1-4x per maand, meer dan 1x per wk, elke dag
Hoe vaak krant lezen	Zelden/nooit, 1-4x per maand, meer dan 1x per wk, elke dag

Verklaarde variantie 20,528

Schaal 3 Passieve vrijetijdsbesteding

(Range passief: 4 – actief: 16)

Hoe vaak e-mailen of chatten	Elke dag, meer dan 1x per wk, 1-4x per maand, zelden/nooit (score 1-4)
Hoe vaak surfen op internet	Elke dag, meer dan 1x per wk, 1-4x per maand, zelden/nooit
Hoe vaak computerspelletjes spelen	Elke dag, meer dan 1x per wk, 1-4x per maand, zelden/nooit
Hoe vaak televisie of video kijken	Elke dag, meer dan 1x per wk, 1-4x per maand, zelden/nooit
Verklaarde variantie 27,247	

NB: De variabele 'bijbaantje' is niet opgenomen in een schaal, omdat de variabele theoretisch niet in schaal 1 past en op de andere twee schalen te laag laadt. De variabelen 'coffeeshop en huiswerk' zijn op basis van theoretische overwegingen in andere schalen ondergebracht.

26.5 Jongeren over vrienden (jongerenvragenlijst 0- en 1-meting)

Schaal 1 Riskante vriendengroep (Range niet riskant: 11 – riskant 33)	Antwoordmogelijkheden 'Hoeveel personen met wie je omgaat doen de volgende dingen?'
Sporten	Niemand, een paar, de meesten (score 3-1)
Spijbelen	Niemand, een paar, de meesten (score 1-3)
Dagelijks sigaretten roken	Niemand, een paar, de meesten (score 1-3)
Elke week alcohol drinken	Niemand, een paar, de meesten (score 1-3)
Ten minste een keer per week dronken	Niemand, een paar, de meesten (score 1-3)
Op een gokkast/fruitautomaat spelen	Niemand, een paar, de meesten (score 1-3)
Wedden of kaarten om geld	Niemand, een paar, de meesten (score 1-3)
Softdrugs gebruiken	Niemand, een paar, de meesten (score 1-3)
Harddrugs gebruiken	Niemand, een paar, de meesten (score 1-3)
Smartdrugs gebruiken	Niemand, een paar, de meesten (score 1-3)
Criminaliteit plegen/illegale handel	Niemand, een paar, de meesten (score 1-3)

NB: Deze schaal is op basis van theoretische overwegingen samengesteld.

26.6 Jongeren over riskante gewoonten (jongerenvragenlijst 0- en 1-meting)

Schaal 1 Riskante gewoonten (Range niet weinig: 11 – veel 33)	Antwoordmogelijkheden
Alcoholgebruik in glazen	0-3 glazen, 4-10 glazen, >10 glazen (score 1-3)
Softdruggebruik	Elke dag, >1x pw, 1-4 x pm, zelden of nooit (score 4-1)
Harddruggebruik	Elke dag, >1x pw, 1-4 x pm, zelden of nooit (score 4-1)
Smartdruggebruik	Elke dag, >1x pw, 1-4 x pm, zelden of nooit (score 4-1)
Gokken	Elke dag, >1x pw, 1-4 x pm, zelden of nooit (score 4-1)

NB: Deze schaal is op basis van theoretische overwegingen samengesteld.

Bijlage 27

Bivariate analyses met betrekking tot gedrag

In deze bijlage beschrijven we – op dezelfde wijze als we in bijlage 23 met betrekking tot recidive hebben gedaan – welke variabelen en kenmerken van de jongeren die een Halt-afdoening hebben gehad invloed hebben op (ander dan crimineel) gedrag. Gedrag wordt in principe gemeten met de SDQ-schalen ‘moeilijkheden’ en ‘sociaal gedrag’ uit de 1-meting van de jongeren. Indien er gebruikgemaakt wordt van de SDQ-schalen uit de 0-meting wordt dit in de tekst aangegeven. Deze resultaten worden vergeleken met de jongeren die geen Halt-afdoening hebben gehad om na te gaan of het effect specifiek is voor de experimentele groep.²⁰⁰

Persoonskenmerken

Allereerst kijken we naar de persoonskenmerken geslacht, leeftijd en etniciteit. In het algemeen geldt – zowel in de controlegroep als in de experimentele groep – dat meisjes gemiddeld hoger scoren dan jongens op zowel moeilijkheden²⁰¹ als sociaal gedrag²⁰². Leeftijd²⁰³ blijkt in beide groepen geen verband te houden met de gemiddelde gedragscores. Terwijl etniciteit²⁰⁴ in beide groepen niet in relatie staat tot een hogere of lagere gemiddelde score op de moeilijkhedenschaal, is er wel een verschil met betrekking tot sociaal gedrag. Van de jongeren die geen Halt-afdoening hebben doorlopen, scoren jongeren van niet-Nederlandse herkomst hoger op sociaal gedrag dan van origine Nederlandse jongeren.²⁰⁵ Allochtone jongeren vertonen na het vrijgesteld worden van een Halt-afdoening sociaal gedrag dan autochtone jongeren.

Gezinskenmerken en reactie ouders

De gezinssamenstelling en de gezinsstructuur vertonen in beide onderzoeksgroepen geen samenhang met de scores op de moeilijkheden- en de sociaalgedragsschaal. Zo leidt bijvoorbeeld het wel of niet doorlopen van een Halt-afdoening door jongeren uit gebroken gezinnen niet tot een andere gedragscore dan bij jongeren uit complete gezinnen. Wel blijkt dat jongeren in de controlegroep die meer dan één broer of zus hebben negatiever scoren op de moeilijkhedenschaal dan jongeren uit kleinere gezinnen.²⁰⁶ Dit verband vinden we overigens niet bij de experimentele groep.

200 Zie bijlagen 29 en 30 voor een volledig overzicht.

201 In beide groepen $p=0,01$

202 In beide groepen $p=0,00$

203 Er is zowel naar de afzonderlijke leeftijden gekeken als naar de clusters 12 t/m 14 jaar en 15 t/m 18 jaar. Ook als de 16-plussers vergeleken worden met de 16-minners blijkt er geen verschil te zijn.

204 Er is zowel naar de afzonderlijke etniciteiten gekeken als naar de indeling Nederlands versus niet-Nederlands.

205 $p=0,00$

206 $p=0,02$

Kijken we naar de arbeidssituatie van de ouders, dan blijkt dat in beide groepen het feit dat moeder wel of niet werkt geen verband houdt met de gemiddelde score op moeilijkheden of sociaal gedrag van het kind. Wel blijkt de arbeidssituatie van de vader een verschil te maken. Jongeren die een Halt-afdoening hebben doorlopen en waarvan de vader niet werkt, scoren hoger op sociaal gedrag dan jongeren waarvan de vader wel werkt,²⁰⁷ dit geldt overigens niet voor jongeren uit de controlegroep. Ten aanzien van de reactie van de ouders op het gedrag van het kind blijkt in het algemeen (in beide groepen) dat het gegeven dat ouders verwacht hadden dat hun kind een strafbaar feit zou plegen geen verband houdt met het sociaal gedrag van het kind. Wel blijkt dat jongeren waarvan de ouders het verwacht hadden en die geen Halt-afdoening hebben gehad een hogere score op de moeilijkhedenschaal hebben dan jongeren waarvan de ouders het niet hadden verwacht.²⁰⁸

De reactie van ouders op het gedrag van hun kind (woest, boos, verdrietig of onverschillig) houdt geen verband met het sociale gedrag van de jongere. Wanneer ouders onverschillig reageren, scoren jongeren die een Halt-afdoening hebben gehad hoger op de moeilijkhedenschaal dan jongeren waarvan de ouders op een andere manier hebben gereageerd.²⁰⁹ Voor de jongeren uit de controlegroep geldt dit niet.

Het gegeven dat ouders of de jongere zelf zich wel of niet schamen voor het strafbare gedrag hangt (in beide groepen) niet samen met sociaal gedrag. Jongeren die geen Halt-afdoening hebben gehad, hebben wel een hogere moeilijkhedenscore wanneer hun ouders zich niet schamen voor het gedrag van hun kind dan jongeren waarvan de ouders zich wel schamen.²¹⁰ Bij jongeren die een Halt-afdoening hebben gehad, maakt het voor de moeilijkhedenscore niet uit of ouders zich wel of niet schamen. Eenzelfde verband wordt gevonden met betrekking tot de schaamtegevoelens van de jongere zelf over zijn of haar strafbare gedrag. Voor de controlegroep geldt dat een jongere waarvan zijn of haar ouders denken dat hij of zij zich schaamt een hogere moeilijkhedenscore heeft dan een jongere die zich niet lijkt te schamen.²¹¹

Er blijkt (in beide groepen) geen verband te bestaan tussen het gegeven dat ouders zich al dan niet verantwoordelijk voelen voor het strafbare gedrag van hun kind en de gedragscores.

Voor een aantal individuele gezins- en opvoedingsvariabelen die onderdeel zijn van de vragenlijst van de jongeren is met behulp van factoranalyse een tweetal schalen samengesteld.²¹² Uit de analyses blijkt dat jongeren die een goede relatie met hun ouders hebben dan wel waar

207 $P=0,04$

208 $p=0,00$

209 $p=0,01$

210 $p=0,05$

211 $p=0,00$

212 Zie bijlage 26.

het gezinsklimaat positief is in beide groepen positievere gedragsscores hebben.²¹³

Voor een aantal individuele gezins- en opvoedingsvariabelen die onderdeel zijn van de vragenlijst van de ouders is met behulp van factoranalyse een viertal schalen samengesteld.²¹⁴ Het betreft de schalen: 'relatie met de ouders', 'sfeer in huis', 'sociaal gedrag van het kind' en 'steun en controle door de ouder'. Voor de jongeren in beide groepen hebben een goede relatie met de ouders, een positieve sfeer in huis en goed sociaal gedrag²¹⁵ van het kind een positief effect op de moeilijkheidscore. Voor de experimentele groep geldt daarnaast dat een goede relatie met de ouders en goed sociaal gedrag van het kind in de optiek van de ouders een positief effect op de sociaalgedragscore hebben.²¹⁶

Jongeren die volgens hun ouders voor het eerst 'in de fout zijn gegaan' hebben in beide groepen een lagere moeilijkheidscore.²¹⁷ De jongeren in de experimentele groep blijken daarnaast ook positiever te scoren op sociaal gedrag.²¹⁸ Het gegeven of jongeren een echte *first offender* zijn in de optiek van de ouders blijkt voor de experimentele groep een positiever verband te hebben met de moeilijkheidscore dan jongeren die in de optiek van de ouders vaker met de politie in aanraking zijn gekomen.²¹⁹ In het algemeen geldt dat het al dan niet straffen van het kind door de ouders (in beide groepen) geen invloed blijkt te hebben op gedrag. Ouders die verwachten dat hun kind na een straf alsnog zal recidiveren, scoren ten aanzien van hun kind negatiever op zowel moeilijkheden als sociaal gedrag. Dit geldt overigens voor beide onderzoeksgroepen.²²⁰ De jongeren die een Halt-afdoening hebben doorlopen en waarvan de ouders het terecht vinden dat hun zoon of dochter is opgepakt dan wel naar Halt is verwezen, hebben een negatievere moeilijkheidscore.²²¹ Een factor die – voor alle jongeren – van betekenis is, is het gegeven of de jongere in de optiek van de ouders voldoende heeft ingezien wat de gevolgen zijn van het plegen van een strafbaar feit. Jongeren die de gevolgen daarvan niet kunnen overzien in de optiek van de ouders scoren negatiever op de moeilijkheidschaal.²²²

Ingrijpende gebeurtenissen

Het meemaken van één of meer ingrijpende gebeurtenissen – zoals scheiding, overlijden of ernstige ziekte – blijkt voor de jongeren in beide

213 p's zijn 0,00

214 Zie bijlage 26.

215 p's zijn voor sfeer in huis 0,03 en voor de overige schalen 0,00

216 p's zijn 0,00

217 p's zijn 0,00

218 p=0,03

219 p=0,00

220 p's voor moeilijkheden zijn 0,00 en voor sociaal gedrag 0,01

221 p's zijn respectievelijk 0,02 en 0,00

222 p's zijn 0,02

onderzoeksgroepen van invloed te zijn op een negatievere score op de moeilijkhedenschaal.²²³ Gebeurtenissen die daarbij vooral een rol spelen zijn: een scheiding van de ouders dan wel een ernstige ziekte bij één van de gezinsleden. Er blijkt geen verband te zijn met het sociaal gedrag zoals gemeten met de SDQ.

Probleemgedrag

Op zich is het vreemd om de afhankelijke variabele 'gedrag' gemeten met behulp van de SDQ in verband te brengen met onafhankelijke gedragsvariabelen. Het is dan ook niet zo bijzonder dat zowel het hebben van algemene problemen (zoals met geld, in het gezin of met alcohol en drugs) als het hebben van relationele problemen verband houdt met een hogere score op de moeilijkhedenschaal.²²⁴ Alhoewel minder eenduidig en niet altijd significant blijkt dat ook het sociale gedrag van jongeren positief beïnvloed wordt door de afwezigheid van algemene en relationele problemen.

School

Het blijkt dat de jongeren in de controlegroep die speciaal basisonderwijs volgden negatiever scoren op de moeilijkhedenschaal dan jongeren uit het reguliere basisonderwijs.²²⁵ Jongeren in de controlegroep die het VSO volgen, scoren ook negatiever op moeilijkheden.²²⁶ Bij jongeren in de experimentele groep wordt dit verband niet gevonden. Voor jongeren die vrijgesteld zijn van de Halt-afdoening geldt dat het gegeven dat ze geschorst zijn negatief samenhangt met sociaal gedrag en moeilijkheden,²²⁷ terwijl dit bij de experimentele groep niet het geval is.

In het algemeen (in beide groepen) geldt dat jongeren die spijbelen zowel negatiever scoren op moeilijkheden als sociaal gedrag.²²⁸

Op de schaal 'functioneren op school' blijkt dat naarmate jongeren in beide groepen beter functioneren op school ze een lagere moeilijkheden-score te hebben.²²⁹ Voor de jongeren uit de experimentele groep blijkt bovendien dat een beter schoolfunctioneren verband houdt met positiever sociaal gedrag.²³⁰

Geld, peergroup en vrijetijdsbesteding

Het al dan niet hebben van een bijbaantje blijkt voor geen van de jongeren van invloed te zijn op de gedragscores.

223 p's zijn voor de controlegroep 0,00 en voor de experimentele groep 0,00

224 p's 0,00

225 p=0,03

226 p=0,01

227 p voor moeilijkheden is 0,00 en voor sociaal gedrag 0,02

228 p's 0,00

229 p's 0,00

230 p=0,05

Voor beide groepen blijkt dat het lastig of in het geheel niet kunnen rondkomen met het maandgeld leidt tot een negatievere moeilijkheden-score.²³¹ Eenzelfde effect blijkt op sociaal gedrag plaats te vinden.²³² Op basis van een groot aantal vragen die met vrijetijdsbesteding en vrienden te maken hebben, is met behulp van een factoranalyse een drietal schalen samengesteld.²³³ Het betreft de schalen 'vrijetijdsbesteding zonder toezicht van volwassenen', 'zinvolle vrijetijdsbesteding' en 'passieve vrijetijdsbesteding'. De analyses laten in algemene zin een diffuus beeld zien waaraan geen eenduidige conclusies zijn te verbinden. Wel blijkt dat zowel jongeren die een Halt-afdoening hebben doorlopen als jongeren die daarvan waren vrijgesteld positievere scores op de moeilijkhedenschaal en op de sociaalgedragschaal op het moment dat er sprake is van een zinvolle invulling van hun vrijetijdsbesteding.²³⁴ De schaal 'riskante vriendengroep' waarbinnen riskante gedragingen (zoals alcoholgebruik, druggebruik, spijbelgedrag, gokken en criminaliteit) van vrienden centraal staan,²³⁵ blijkt verband te houden met de gedragsscores van de jongeren. Zowel voor de jongeren uit de experimentele als uit de controlegroep geldt dat het hebben van een riskantere vriendengroep samengaat met een negatievere score op zowel de moeilijkhedenschaal als de schaal voor sociaal gedrag.²³⁶

Riskante gewoonten

Wanneer we kijken naar de invloed van riskante gewoonten van de jongeren op gedrag, blijkt dat er een samenhang is met sociaal gedrag, echter dit beeld is niet eenduidig. In de 0-meting hangen riskante gewoonten samen met negatiever sociaal gedrag bij de jongeren uit de experimentele groep, terwijl ditzelfde verband in de 1-meting aanwezig is bij de controlegroep.²³⁷

Jongeren die op jonge leeftijd voor het eerst dronken zijn geworden (voor hun 15^{de}) scoren op beide gedragsschalen negatiever.²³⁸ Voor de jongeren in de controlegroep blijkt softdruggebruik op jonge leeftijd te leiden tot negatievere scores op de moeilijkhedenschaal.²³⁹

Schaamtegevoelens

Jongeren die een Halt-afdoening hebben gehad en die zich schamen voor het feit dat ze opgepakt zijn door de politie dan wel zich schamen voor het

231 p's zijn 0,00

232 p voor controlegroep is 0,01 en voor experimentele groep 0,03

233 Zie bijlage 26.

234 p's zijn 0,00

235 Zie bijlage 26.

236 p's voor moeilijkhedenscore zijn in beide metingen voor beide groepen 0,00. Voor het sociaal gedrag zijn de p's in de 0-meting 0,02 en in de 1-meting 0,00

237 p's zijn 0,02 en 0,00

238 p's voor controlegroep zijn 0,00 en voor de experimentele groep 0,02

239 p=0,03

strafbare gedrag scoren positiever op sociaal gedrag dan jongeren die zich er niet voor schamen.²⁴⁰ Voor jongeren die geen Halt-afdoening hebben gehad, bestaat dit verband niet.

Politiecontact

In het algemeen geldt voor beide groepen dat jongeren die eerder politiecontact hebben gehad negatiever scoren op de moeilijkhedenschaal.²⁴¹ Voor de controlegroep geldt dat ze eveneens negatiever scoren op sociaal gedrag na eerder politiecontact²⁴² terwijl dit bij de experimentele groep niet het geval is.

Halt-feit, Halt-bureau en gedrag

In tegenstelling tot de eerdere gevonden relaties met recidive blijken het gepleegde Halt-feit en het gegeven of jongeren een Halt-bureau binnen of buiten de Randstad hebben bezocht geen invloed te hebben op gedrag zoals met de SDQ gemeten.

240 p's zijn 0,00

241 p's zijn 0,00

242 p=0,03

Bijlage 28

Kenmerken in relatie met gemiddelde scores op de SDQ (moeilijkheden en sociaal gedrag) per groep

Kenmerken	Gemiddelde scores			
	Moeilijkheden		Sociaal gedrag	
	Controle	Experimenteel	Controle	Experimenteel
Geslacht				
Man	8,2*	8,8*	7,4*	7,1*
Vrouw	9,5*	10,4*	8,2*	8,0*
Leeftijd				
12-14	8,6	9,3	7,7	7,3
15-18	8,7	9,1	7,6	7,4
Etniciteit				
Nederlands	8,9	9,4	7,4*	7,2
Niet-Nederlands	8,2	8,5	8,1*	7,5
Gezinssamenstelling				
Volledig	8,4	9,0	7,5	7,4
Niet volledig	9,0	9,8	7,9	7,2
Werkt vader?				
Ja	8,5	9,5	7,6	7,3*
Nee	8,2	8,9	7,9	7,9*
Werkt moeder?				
Ja	8,8	9,2	7,6	7,3
Nee	8,2	9,2	7,8	7,5
Verwachten ouders een strafbaar feit?				
Ja	11,2*	10,4	7,2	7,2
Nee	8,1*	8,9	7,7	7,3
Hoe reageerden de ouders op het strafbare feit (optiek ouders)?				
Woest	8,2	9,0*	8,0	7,6
Boos	8,4	10,3*	7,6	7,2
Verdrietig	8,6	8,0*	7,6	7,4
Onverschillig	6,0	10,6*	6,7	8,0
Schamen de ouders zich?				
Ja	8,2*	8,9	7,7	7,3
Nee	9,2*	9,7	7,5	7,3
Voelen de ouders zich verantwoordelijk?				
Ja	8,6	9,4	7,5	7,2
Nee	8,2	8,8	7,8	7,4
Ouders denken dat hun kind zich schaamt				
Ja	8,3*	9,1	7,7	7,3
Nee	10,5*	9,4	7,5	7,3
Ouders straffen kind voor het gepleegde strafbare feit				
Ja	8,7	9,3	7,6	7,2
Nee	8,7	8,4	7,6	7,4

Kenmerken	Gemiddelde scores			
	Moeilijkheden		Sociaal gedrag	
	Controle	Experimenteel	Controle	Experimenteel
Denken ouders dat het kind recidiveert na straf?				
(Waarschijnlijk) wel	10,8*	11,2*	7,5*	7,2*
Waarschijnlijk niet	9,3*	9,6*	7,4*	7,1*
Zeker niet	7,4*	7,9*	8,0*	7,7*
Jongere pleegt in de optiek van de ouders voor het eerst een strafbaar feit				
Ja	8,3*	8,7*	7,7	7,4*
Nee, niet eerder opgepakt	11,9*	10,5*	7,4	7,4*
Nee, en eerder opgepakt	9,0*	11,5*	7,4	6,4*
Jongere volgens ouders al eerder met de politie in aanraking geweest?				
Ja, meerdere keren	9,3	13,9*	7,6	6,8
Ja, één keer	9,6	10,3*	7,7	7,0
Nee, nooit eerder	8,3	8,5*	7,6	7,4
Vinden ouders het terecht dat hun kind door de politie werd opgepakt?				
Ja	8,8	9,4*	7,6	7,4
Nee	8,4	7,0*	7,7	7,6
Vinden ouders het terecht dat hun kind werd doorverwezen naar Halt?				
Ja	8,7	9,4*	7,6	7,3
Nee	8,6	5,9*	7,5	8,0
Heeft de jongere volgens de ouders de gevolgen van het plegen van een strafbaar feit ingezien?				
Ja	8,5*	8,8*	7,6	7,4
Nee	11,1*	11,6*	8,4	7,1
Algemene problemen (0-meting)				
Ja	9,5*	9,9*	7,6	7,1*
Nee	7,7*	8,5*	7,8	7,6*
Relationele problemen (0-meting)				
Ja	9,8*	10,4*	7,6	7,2
Nee	7,4*	7,7*	7,7	7,5
Algemene problemen (1-meting)				
Ja	11,5*	11,9*	7,3*	7,2
Nee	7,3*	7,8*	7,8*	7,4
Relationele problemen (1-meting)				
Ja	10,3*	11,0*	7,5	7,1*
Nee	7,1*	7,3*	7,8	7,6*
Ingrijpende gebeurtenissen				
Ja	11,0*	10,5*	7,6	7,3
Nee	8,1*	8,9*	7,7	7,3
Basisonderwijs				
Regulier	8,5*	9,2	7,7	7,3
Speciaal	10,3*	9,5	7,6	7,2
Geschorst op school				
Nee	8,2*	8,9	7,8*	7,4
Ja	11,0*	10,9	7,0*	7,3
Schooltype (0-meting)				
Basisonderwijs	8,4*	12,8*	7,7	6,9
VSO	11,4*	9,6*	7,7	7,0

Kenmerken	Gemiddelde scores			
	Moeilijkheden		Sociaal gedrag	
	Controle	Experimenteel	Controle	Experimenteel
VMBO/ROC	8,4*	9,3*	7,8	7,4
HAVO/VWO	8,3*	7,8*	7,4	7,4
Spijbelen in de afgelopen 6 maanden				
Nooit	7,9*	8,3*	7,9*	7,6*
Soms	10,3*	10,8*	7,1*	6,8*
Vaak	11,2*	11,1*	6,9*	6,7*
Bijbaantje (1-meting)				
Ja	8,5	8,6	7,6	7,4
Niet meer, wel gehad	9,1	10,2	7,6	7,3
Nee	8,4	9,2	7,8	7,3
Rondkomen van maandgeld (0-meting)				
Ja	7,9*	8,8*	7,7	7,4
Net wel	9,0*	9,1*	7,8	7,2
Net niet	11,2*	12,7*	6,8	7,0
Helemaal niet	10,7*	8,7*	7,3	7,5
Rondkomen van maandgeld (1-meting)				
Ja	7,4*	8,2*	7,9*	7,4*
Net wel	10,6*	10,2*	7,3*	6,9*
Net niet	10,8*	11,4*	6,8*	7,4*
Helemaal niet	14,0*	15,4*	7,4*	8,7*
Schaamte na politiecontact				
Ja	8,4	9,0	7,8	7,6*
Nee	9,1	9,5	7,5	6,9*
Schaamte na gepleegde Halt-feit				
Ja	8,6	9,1	7,8	7,6*
Nee	8,5	9,2	7,5	6,7*
Eerder politiecontact?				
Nee	8,4*	8,5*	7,8*	7,5
Eén keer	8,3*	9,3*	7,6*	7,0
Meer dan eens	11,0*	12,0*	6,9*	7,0
Setting waarin het Halt-feit werd gepleegd				
Alleen	9,0	8,8	7,7	7,3
Samen met anderen	8,4	9,3	7,6	7,3
Reactie ouders op het opgepakt worden (optiek jongere)				
Woest/boos	8,4	9,3	7,7	7,4
Verdrietig	8,6	8,9	7,7	7,4
Onverschillig	9,2	9,1	7,0	6,8
Ze weten het niet	7,9	5,6	7,6	6,3
Halt-feiten naar categorie				
Vernieling/baldadigheid	8,3	8,8	7,4	7,3
Vermogen	8,9	9,6	7,8	7,4
Overig**	7,5	7,9	7,9	7,4
Locatie Halt-bureau				
Randstad	8,9	9,2	7,6	7,3
Elders	8,2	9,2	7,7	7,3

* Significant verschil binnen groep.

** Gezien de kleine aantallen is mishandeling ondergebracht bij overig.

Bijlage 29

Kenmerken in relatie met gemiddelde scores op de SDQ per groep

Kenmerken **	Gemiddelde scores			
	Moeilijkheden		Sociaal gedrag	
	Controle	Experimenteel	Controle	Experimenteel
Gezinsgrootte (broers/zussen)				
Klein (0 of 1)	8,0*	9,3	7,5	7,2
Groot (>1)	9,1*	9,1	7,7	7,4
Relatie met ouders volgens jongeren				
Minder goed	9,9*	10,6*	7,3*	7,0*
Goed	7,2*	7,1*	8,0*	7,7*
Gezinsklimaat				
Negatief	10,0*	10,2*	7,3*	7,0*
Positief	7,0*	7,8*	8,0*	7,7*
Relatie met ouders volgens ouders				
Minder goed	10,0*	10,4*	7,5	7,0*
Goed	7,9*	8,3*	7,7	7,5*
Sfeer in huis volgens ouders				
Minder goed	9,1*	9,7*	7,6	7,2
goed	8,1*	8,5*	7,6	7,4
Sociaal gedrag van het kind volgens ouders				
Minder goed	9,4*	10,2*	7,6	6,9*
Goed	7,7*	7,5*	7,6	7,7*
Steun en controle door de ouders volgens de ouders				
Minder goed	8,8	9,2	7,4	7,2
Goed	8,5	9,2	7,8	7,3
Functioneren op school				
Minder goed	9,4*	10,0*	7,5	7,1*
Goed	7,6*	7,6*	7,8	7,5*
Geld te besteden per maand in €				
Weinig (tot 45)	8,4	8,9	7,7	7,2
Veel (>45)	8,7	9,3	7,7	7,4
Vrijtijdsbesteding zonder toezicht volwassenen (0-meting)				
Zelden	8,1	8,3*	7,6	7,5*
Vaak	8,6	10,1*	7,6	7,1*
Zinnige vrijtijdsbesteding (0-meting)				
Niet zinvol	9,3*	9,8*	7,6	7,0*
Zeer zinvol	7,7*	7,9*	7,8	7,6*
Passieve vrijtijdsbesteding (0-meting)				
Passief	8,7	8,8	7,7	7,6*
Actief	8,5	9,6	7,6	7,1*
Vrijtijdsbesteding zonder toezicht volwassenen (1-meting)				
Zelden	7,8*	8,5	7,8	7,3
Vaak	9,2*	9,5	7,5	7,5
Zinnige vrijtijdsbesteding (1-meting)				
Niet zinvol	10,0*	10,4*	7,3*	7,1*
Zeer zinvol	7,6*	8,1*	7,9*	7,8*

Kenmerken**	Gemiddelde scores			
	Moeilijkheden		Sociaal gedrag	
	Controle	Experimenteel	Controle	Experimenteel
Passieve vrijetijdsbesteding (1-meting)				
Passief	8,7	9,2	7,9*	7,2
Actief	8,4	9,1	7,5*	7,4
Riskante vriendengroep (0-meting)				
Niet riskant	7,9*	8,1*	7,9*	7,5*
Riskant	9,3*	10,2*	7,4*	7,0*
Riskante vriendengroep (1-meting)				
Niet riskant	7,4*	8,0*	8,0*	7,6*
Riskant	9,8*	10,2*	7,4*	7,0*
Riskante gewoonten (0-meting)				
Weinig	8,4	8,9	7,8	7,5*
Veel	8,8	9,3	7,5	7,0*
Riskante gewoonten (1-meting)				
Weinig	8,6	9,9	8,0*	7,5
Veel	9,8	10,5	7,1*	6,9
Leeftijd eerste politiecontact				
Laag (tot 14 jaar)	8,7	9,6	7,7	7,1
Hoog (vanaf 14 jaar)	8,9	9,0	7,6	7,4
Leeftijd eerste keer alcohol gebruiken				
Laag (tot 13 jaar)	9,6	9,9	7,3	7,0
Hoog (vanaf 13 jaar)	8,6	9,2	7,7	7,5
Leeftijd eerste keer dronken zijn				
Laag (tot 15 jaar)	9,9*	10,8*	7,2*	6,6*
Hoog (vanaf 15 jaar)	7,6*	8,9*	8,0*	7,5*
Leeftijd eerste keer softdrugs gebruiken				
Laag (tot 15 jaar)	11,1*	10,7	7,3	7,0
Hoog (vanaf 15 jaar)	8,7*	11,8	7,6	7,0
Gemiddelde leeftijd bij eerste keer harddrugs en smartdrugs gebruiken***				
Leeftijd eerste keer gokken				
Laag (tot 13 jaar)	9,5	11,1	7,7	6,2
Hoog (vanaf 13 jaar)	8,8	10,3	7,3	7,0

* Significant verschil binnen groep.

** Bij de schaalscores is op basis van de mediaan een tweedeling gemaakt in laag versus hoog, positief versus negatief, goed versus slecht, et cetera.

*** In verband met te kleine aantallen worden deze gemiddelden niet weergegeven.

Bijlage 30

Gemiddelde scores op recidive en SDQ naar aantal factoren voor de experimentele en de controlegroep

Factoren	Experimenteel		Controle	
	Gemiddelde score	Aantal jongeren	Gemiddelde score	Aantal jongeren
<i>Recidivereductie**</i>				
0	32,2	6	33,7	7
1	22,3	32	17,8	42
2	15,2	71	11,0	90
3	13,1*	95	9,4*	111
4	5,8	99	7,8	101
5	3,5	56	4,3	75
6	1,5	15	7,6	23
0, 1, 2, 3	15,8*	204	12,1*	250
4, 5, 6	4,6*	170	6,4*	199
<i>Moeilijkhedenscore***</i>				
0	16,0	1	16,0	1
1	18,0	1	16,0	7
2	15,7*	15	11,3*	21
3	13,4	36	11,7	40
4	11,2	51	10,5	65
5	9,3	68	8,7	69
6	8,0	72	7,9	85
7	6,8	50	6,4	60
8	5,5	26	5,3	40
9	3,3*	12	6,5*	14
10	3,0	1	3,0	1
11	-	-	-	-
<i>Sociaalgedragscore****</i>				
0	6,5	2	7,0	1
1	6,2	13	6,8	14
2	6,3*	47	7,5*	63
3	6,6*	102	7,4*	104
4	7,7	83	7,6	111
5	8,0	67	7,8	71
6	8,5	33	8,2	50
7	8,8	9	8,7	15
8	9,0	2	-	-
9	-	-	-	-

* Significant tussen de onderzoeksgroepen.

** Hoge score betekent een hoge criminaliteitscore c.q. hoge recidive.

*** Hoge score betekent veel moeilijkheden.

**** Hoge score betekent veel sociaal gedrag.

WODC-rapporten

Om zo veel mogelijk belanghebbenden te informeren over de onderzoeksresultaten van het WODC wordt een beperkte oplage van de rapporten kosteloos verspreid onder functionarissen, werkgroepen en instellingen binnen en buiten het ministerie van Justitie. Dit gebeurt aan de hand van een verzendlijst die afhankelijk van het onderwerp van het rapport opgesteld wordt. De rapporten in de reeks Onderzoek en beleid (O&B) worden uitgegeven door Boom Juridische uitgevers en zijn voor belangstellenden die niet voor een kosteloos rapport in aanmerking komen, te bestellen bij Boom distributiecentrum, postbus 400, 7940 AK Meppel, tel.: 0522-23 75 55, via e-mail: bdc@bdc.boom.nl.

Een complete lijst van de WODC-rapporten is te vinden op de WODC-site (www.wodc.nl). Daar zijn ook de uitgebreide samenvattingen te vinden van alle vanaf 1997 verschenen WODC-rapporten. Volledige teksten van de rapporten (vanaf 1999) zullen met terugwerkende kracht op de WODC-site beschikbaar komen. Hieronder volgen de titelbeschrijvingen van de in 2002, 2003, 2004, 2005 en 2006 verschenen rapporten.

Kamphorst, P.A., G.J. Terlouw

Van vast naar mobiel; een evaluatie van het experiment met elektronisch huisarrest voor minderjarigen als modaliteit voor de voorlopige hechtenis
2002, O&B 195

Moolenaar, D.E.G., F.P. van Tulder, G.L.A.M. Huijbregts, W. van der Heide

Prognose van de sanctiecapaciteit tot en met 2006
2002, O&B 196

Bokhorst, R.J., C.H. de Kogel, C.F.M. van der Meij

Evaluatie van de Wet BOB; fase 1: de eerste praktijkervaringen met de Wet bijzondere opsporingsbevoegdheden
2002, O&B 197

Kleemans, E.R., M.E.I. Brienens, H.G. van de Bunt m.m.v.

R.F. Kouwenberg, G. Paulides, J. Barendsen

Georganiseerde criminaliteit in Nederland; tweede rapportage op basis van de WODC-monitor
2002, O&B 198

Voert, M. ter, J. Kuppens

Schijn van partijdigheid rechters
2002, O&B 199

Daalder, A.L.

Het bordeelverbod opgeheven; prostitutie in 2000-2001
2002, O&B 200

Klijn, A.

Naamrecht
2002, O&B 201

Kruissink, M., C. Verwers

Jeugdreclassering in de praktijk
2002, O&B 202

Eshuis, R.J.J.

Van rechtbank naar kanton; evaluatie van de competentiegrensverhoging voor civiele handelszaken in 1999

2002, O&B 203

Meijer, R.F., M. Grapendaal, M.M.J. van Ooyen, B.S.J. Wartna,

M. Brouwers, A.A.M. Essers

Geregistreerde drugcriminaliteit in cijfers; achtergrondstudie bij het Justitieonderdeel van de Nationale Drugmonitor: Jaarbericht 2002

2003, O&B 204

Tak, P.J.J.

The Dutch criminal justice system; organization and operation – second revised edition

2003, O&B 205

Kromhout, M., M. van San

Schimmige werelden; nieuwe etnische groepen en jeugdcriminaliteit

2003, O&B 206

Kogel, C.H. de, C. Verwers

De longstay afdeling van Veldzicht; een evaluatie

2003, O&B 207

Moolenaar, D.E.G., G.L.A.M. Huijbregts

Sanctiecapaciteit 2007; een beleidsneutrale prognose

2003, O&B 208

Eshuis, R.J.J.

Claims bij de rechtbank

2003, O&B 209

Combrink-Kuiters, L., E. Niemeyer, M. ter Voert m.m.v. N. Dijkhoff,

M. van Gammeren-Zoetewij, J. Kuppens

Ruimte voor Mediation

2003, O&B 210

Heide, W. van der, A.Th.J. Eggen (red.)

Criminaliteit en rechtshandhaving 2001; Ontwikkelingen en samenhangen

2003, O&B 211

European Sourcebook

European Sourcebook of Crime and Criminal Justice Statistics – 2003

2003, O&B 212

Smit, P.R., F.P. van Tulder, R.F. Meijer, P.P.J. Groen

Het ophelderingspercentage nader beschouwd

2003, O&B 213

Dijksterhuis, B.M., M.J.G. Jacobs, W.M. de Jongste

De competentiegrens van enkelvoudige kamers in strafzaken

2003, O&B 214

Bunt, H.G. van de, C.R.A. van der Schroot

Prevention of Organised Crime

2003, O&B 215

Wartna, B.S.J., N. Tollenaar*Bekenden van Justitie*

2004, O&B 216

Moolenaar, D.E.G., P.P.J. Groen, A.G. Mein, B.S.J. Wartna, M. Blom*Wegenverkeerswet 1994*

2004, O&B 217

Faber, W., A.A.A. van Nunen*Uit onverdachte bron*

2004, O&B 218

Velthoven, B.C.J. van, M.J. ter Voert m.m.v. M. van Gammeren-Zoetewij*Geschilbeslechtingdelta 2003; Over verloop en afloop van (potentieel) juridische problemen van burgers*

2004, O&B 219

Leuw E., R.V. Bijl, A. Daalder*Pedoseksuele delinquentie; Een onderzoek naar prevalentie, toedracht en strafrechtelijke interventies*

2004, O&B 220

Leertouwer, E.C., G.L.A.M. Huijbregts*Sanctiecapaciteit 2008*

2004, O&B 221

Beijer, A., R.J. Bokhorst, M. Boone, C.H. Brants, J.M.W. Lindeman*De wet bijzondere opsporingsbevoegdheden – eindevaluatie*

2004, O&B 222

Moors, J.A., M.Y.W. Von Bergh, S. Bogaerts, J.W.M.W. van Poppel, A.M. van Kalmthout*Kiezen voor delen?*

2004, O&B 223

Adriaanse, J.A.A., N.J.H. Huls, J.G. Kuijl, P. Vos*Informeel reorganisatie in het perspectief van surseance van betaling, WSNP en faillissement*

2004, O&B 224

Jong, P.O. de, M. Herweijer*Alle regels tellen*

2004, O&B 225

Kogel, C.H. de, C. Verwers, V.E. den Hartogh*'Blijvend delictgevaarlijk' – empirische schattingen en conceptuele verheldering*

2004, O&B 226

Wartna, B.S.J., N. Tollenaar, M. Blom*Recidive 1997; Een cijfermatig overzicht van de strafrechtelijke recidive van volwassen en jeugdige daders*

2005, O&B 227

Wartna, B.S.J., N. Tollenaar, A.A.M. Essers*Door na de gevangenis; Een cijfermatig overzicht van de strafrechtelijke recidive onder ex-gedetineerden*

2005, O&B 228

Wartna, B.S.J., S. el Harbachi, A.M. van der Laan

Jong vast; Een cijfermatig overzicht van de strafrechtelijke recidive van ex-pupillen van justitiële jeugdinrichtingen

2005, O&B 229

Wartna, B.S.J., S. el Harbachi, L.M. van der Knaap

Buiten behandeling; Een cijfermatig overzicht van de strafrechtelijke recidive van ex-terbeschikkinggestelden

2005, O&B 230

Lünnemann, K.D., M.Y. Bruinsma

Geweld binnen en buiten; Aard, omvang en daders van huiselijk en publiek geweld in Nederland

2005, O&B 231

Erp, J.G. van, M.D. van Ewijk

Werklast bestuurlijke boete; Determinanten van de werkbelasting in de bestuursrechtspiegeling

2005, O&B 232

Broeksteeg, J.L.W., E.M.J. Hardy, S. Klosse, M.G.W.M. Peeters,

L.F.M. Verhey

Zicht op wetgevingskwaliteit; Onderzoek naar de wetgevingsadvisering van de Raad van State

2005, O&B 233

Gritter, E., G. Knigge, N.J.M. Kwakman

De WED op de helling; Een onderzoek naar de wenselijkheid de Wet op de economische delicten te herzien

2005, O&B 234

Rovers, G.B., E. de Vries Robbé

Interne criminaliteit in de logistieke sector

2005, O&B 235

Kogel, G.H. de, V.E. den Hartogh

Contraire beëindiging van de TBS-maatregel; Aantal, aard en verband met recidive

2005, O&B 236

Eggen, A.Th.J., W. van der Heide

Criminaliteit en rechtshandhaving 2004; Ontwikkelingen en samenhangen

2006, O&B 237

Bruin, D.E. de, C.J.M. Meijerman, F.R.J. Leenders, R.V. Braam

Verslingerd aan meer dan een spel; Een onderzoek naar de aard en omvang van kansspelproblematiek in Nederland

2006, O&B 238

Knaap, L.M. van der, L.T.J. Nijssen, S. Bogaerts

Geweld verslagen? Een studie naar de preventie van geweld in het publieke en semi-publieke domein

2006, O&B 239

Knaap L.M. van der, Nijssen L.T.J., Bogaerts

Violence Defied?; A Review of Prevention of Violence in the Public and Semi-public Domain

2006, O&B 239a

Kogel, C.H. de, M.H. Nagtegaal, E. Neven, G. Vervaeke

Gewelddadige delinquenten met een psychische stoornis

2006, O&B 240

Martin Killias, Marcelo Fernando Aebi, Kauko Aromaa, Bruno Aubusson

de Cavarlay, Gordon Barclay, Beata Gruszczyńska, Hanns von Hofer,

Vasilika Hysi, Jörg - Martin Jehle, Paul Smit, Cynthia Tavares

European Sourcebook of Crime and Criminal Justice Statistics

2006, O&B 241

Faure, M.M.G., C.A.R. Moerland

Griffierechten. Een vergelijkende beschrijving van griffierechten- en vergelijkbare stelsels in een aantal landen van de Europese Unie

2006, O&B 242

Sikkel, D., P.G.M. van der Heijden, G. van Gils

Methoden voor het schatten van de omvang van verborgen populaties, in het bijzonder illegale vreemdelingen

2006, O&B 243

Ferwerda, H.B., I.M.G.G. van Leiden, N.A.M. Arts, A.R. Hauber

Halt: Het Alternatief? De effecten van Halt beschreven

2006, O&B 244

